

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ «ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ»

Συγγραφική ομάδα

Σπυρίδων Κοττώρης
Ηλίας Γεράκος
Ευγενία Γιαλιά
Βασίλειος Γούγας
Ιωάννα Καραγκιόζη
Παναγιώτης Παπαδημητρίου
Λυκούργος Σπυριδώνης

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης

του εκπαιδευτικού εγχειριδίου

Γεώργιος Αποστολίδης

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες του τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	13
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	14
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	17
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	22
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	23
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	25
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	25
2 . 1 . A	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	25
2 . 1 . B	ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	31
2 . 1 . Γ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	37
2 . 1 . Δ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	43
2 . 1 . Ε	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	49
2 . 1 . ΣΤ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΩΝ	55
2 . 1 . Ζ	MARKETING	61
2 . 1 . Η	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	69

2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	77
2 . 2 . Α	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	77
2 . 2 . Β	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	83
2 . 2 . Γ	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	91
2 . 2 . Δ	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ	97
2 . 2 . Ε	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	103
2 . 2 . ΣΤ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	109
2 . 2 . Ζ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	116
2 . 2 . Η	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	122
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	129
2 . 3 . Α	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ/ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	129
2 . 3 . Β	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	137
2 . 3 . Γ	ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	144
2 . 3 . Δ	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΟΣΤΟΥΣ	151
2 . 3 . Ε	ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	157
2 . 3 . ΣΤ	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ (Η/Υ)	164
2 . 3 . Ζ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	170
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	177
2 . 4 . Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	177
2 . 4 . Β	ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ (WMS) ΚΑΙ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ (PAYROLL)	183
2 . 4 . Γ	PROJECT MANAGEMENT	190
2 . 4 . Δ	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	196
2 . 4 . Ε	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ	203
2 . 4 . ΣΤ	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΩΝ	211
2 . 4 . Ζ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	218
3	Διδακτική μεθοδολογία	225
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	228
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	228
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	229
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης	230
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	231
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	233
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	233
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	233
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	235
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	236

4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	237
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	243
5 . 1 . Α	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ Ή ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ/ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ	243
5 . 1 . Β	ΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	243
5 . 1 . Γ	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	244
5 . 1 . Δ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ/ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ	245
5 . 1 . Ε	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΡΓΩΝ	246
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	246
	Βιβλιογραφία	248
A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	249
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	257
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	260

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» [κωδικός ΟΠΣ (MIS) 5069281], η οποία υλοποιήθηκε από σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων, και, ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία, αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών επιδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης,
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών,
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκ-

παίδευσης και της πιστοποίησής της λαμβάνοντας υπόψη του το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευόμενων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και τις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης–, αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνητικών συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μια συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως εστιάζεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα αλλά και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.

- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και τη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, καθώς και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες τις οποίες θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας (Καρύδης κ.ά., 2022).

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μια κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

«Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας».¹

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα ανήκει στην ομάδα προσανατολισμού «Επιμέρους Τομείς και Επαγγέλματα».²

1 Ο παρών οδηγός σπουδών αφορά την ειδικότητα «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας» σύμφωνα με την απόφαση 63536/Κ5/2022, ΦΕΚ 2661/Β/30-5-2022 «Καθορισμός των ειδικοτήτων που παρέχονται από τα ΙΕΚ». Ανακτήθηκε από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/idiotike-ekpaideuse-phrontisteria/apophase-63536-k5-2022-phke-2661b-30-5-2022.html>

2 ΦΕΚ Α' 193/17-9-2013 αριθ. 24.

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Το «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας» είναι ο/η εξειδικευμένος/-η επαγγελματίας, ο/η οποίος/-α οργανώνει τη ροή και την εκτέλεση εργασιών σχετικών με τη διοικητική λειτουργία της επιχείρησης/οργανισμού όπου εργάζεται.

Το αντικείμενο απασχόλησής του/της περιλαμβάνει τη συμμετοχή του/της σε όλες τις δραστηριότητες της επιχείρησης που σχετίζονται με τη διοικητική λειτουργία με ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς των χρηματοοικονομικών, των λογιστικών, του μάρκετινγκ, της επικοινωνίας, της διοίκησης των ανθρώπινων πόρων, της στρατηγικής επιχειρήσεων και της διοίκησης έργων.

Το περιεχόμενο της εργασίας του/της καλύπτει μεγάλο εύρος των διοικητικών λειτουργιών της επιχείρησης/οργανισμού, στις οποίες περιλαμβάνεται ο σχεδιασμός συστημάτων αρχειοθέτησης, η τήρηση και εποπτεία λογιστικών βιβλίων και χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η εξυπηρέτηση πελατών/-ισών, η επικοινωνία με συναλλασσόμενους με την επιχείρηση φορείς, η επιλογή, αξιολόγηση και εκπαίδευση νέων εργαζομένων, η σύνταξη επιχειρηματικών πλάνων και η εποπτεία έργων. Πέρα από τις ανωτέρω βασικές λειτουργίες, το αντικείμενο εργασίας του/της ποικίλλει και εξειδικεύεται σε πλήθος δραστηριοτήτων, ανάλογα με το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης στην οποία εργάζεται.

Η εκτέλεση των εργασιών του «Στελέχους Διοίκησης και Οικονομίας» πραγματοποιείται υπό την επίβλεψη και την εποπτεία των ανώτερων στελεχών της επιχείρησης/οργανισμού, με τα οποία συνεργάζεται παρέχοντας εκθέσεις με τα αποτελέσματα της εργασίας του και από τα οποία ελέγχεται.³

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Το «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Λαμβάνει μέρος στην οργάνωση και διοίκηση των επιχειρήσεων/οργανισμών,
- Συμμετέχει στις διαδικασίες στελέχωσης μιας επιχείρησης/οργανισμού,
- Αναπτύσσει τις δημόσιες σχέσεις και επικοινωνεί με τους συναλλασσόμενους φορείς,
- Δημιουργεί εκθέσεις σχετικά με τα οικονομικά μεγέθη της επιχείρησης/οργανισμού,
- Ταξινομεί και αρχειοθετεί έγγραφα, στον χώρο ευθύνης του,

3 Λαμπρόπουλος, Γ., Γεράκος, Η. & Σκέντος, Ν. (2024). *Οδηγός Κατάρτισης ειδικότητας ΙΕΚ «Στέλεχος Οικονομίας και Διοίκησης»*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης

- Τηρεί λογιστικά βιβλία για την κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης/οργανισμού,
- Συμπληρώνει φορολογικά έντυπα,
- Διαχειρίζεται λογισμικά μηχανογράφησης του λογιστηρίου και της αποθήκης,
- Ελέγχει τη διαχείριση της αποθήκης,
- Αξιολογεί τα υποψήφια επενδυτικά σχέδια μιας επιχείρησης/οργανισμού,
- Συντάσσει επιχειρηματικά πλάνα προκειμένου για την άντληση χρηματοδότησης της επιχείρησης ή του οργανισμού,
- Συμμετέχει στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και καινοτόμων υπηρεσιών στον τομέα της ευθύνης του,
- Αναλύει το εξωτερικό και το εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης/οργανισμού,
- Διαμορφώνει βιώσιμα επενδυτικά σχέδια και τη στρατηγική της επιχείρησης/οργανισμού,
- Επιλέγει τους πόρους που θα οδηγήσουν σε συγκριτικό πλεονέκτημα για την επιχείρηση/οργανισμό,
- Διαμορφώνει τον προγραμματισμό και επιλέγει τους πόρους για την ολοκλήρωση ενός έργου,
- Παρακολουθεί την εφαρμογή των διαδικασιών της διασφάλισης ποιότητας κατά την υλοποίηση ενός έργου μιας επιχείρησης/οργανισμού,
- Παρατηρεί την υλοποίηση του έργου, για τυχόν αποκλίσεις, και προβαίνει στον επαναπρογραμματισμό του, ως εργαζόμενος/-η στο τμήμα διοίκησης έργων μιας επιχείρησης/οργανισμού,
- Ελέγχει την τήρηση του προϋπολογισμού για την ολοκλήρωση του έργου, στο πλαίσιο εργασίας του στο τμήμα διοίκησης έργων, μιας επιχείρησης/οργανισμού.

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας» μπορεί είτε να εργαστεί στο σύνολο των επιχειρήσεων του ιδιωτικού ή δημόσιου τομέα, είτε στελεχώνοντας θέσεις εργασίας σε όλες τις οργανικές λειτουργίες αυτών. Ενδεικτικά δύναται να εργαστεί σε:

- Εμπορικές επιχειρήσεις,
- Βιομηχανικές/Βιοτεχνικές επιχειρήσεις,
- Εταιρείες παροχής υπηρεσιών,
- Αθλητικούς οργανισμούς,
- Ναυτιλιακές, ξενοδοχειακές και λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις,
- Οικονομικά, χρηματοοικονομικά και λογιστικά τμήματα επιχειρήσεων και οργανισμών,
- Τμήματα marketing, δημόσιων σχέσεων, πωλήσεων, αποθήκης και ανθρώπινου δυναμικού,

- Τράπεζες, ασφαλιστικές και χρηματιστηριακές εταιρείες,
- Εφορίες, υπουργεία, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και σε επιμελητήρια,
- Σε εταιρείες που ασχολούνται με το real estate.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- Κατάλογος Επαγγελματικών περιγραμμάτων του ΕΟΠΠΕΠ:
<https://ergonesti.eoppep.gr/>
- Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ):
<https://esee.gr/>
- Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ):
www.iobe.gr/
- Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (ΥΠΑΝΕ):
<https://www.mindev.gov.gr/>
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ):
<https://www.statistics.gr/>
- Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ):
<https://www.sev.org.gr/>
- Ελληνοαμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο:
<http://www.amcham.gr>
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών (ΕΒΕΑ):
<http://www.acci.gr>
- Ελληνοβρετανικό Εμπορικό Επιμελητήριο (BHCC):
<http://www.bhcc.gr>
- Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΟΕΕ):
<http://www.oe-e.gr>
- Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο:
<https://griechenland.ahk.de/gr/>
- Ελληνική Ακαδημία Μάρκετινγκ (ΕΛΑΜ):
<https://elam.gr/>
- Ευρωπαϊκή Ταξινόμηση Δεξιοτήτων, Ικανοτήτων και Επαγγελμάτων (ESCO):
https://esco.ec.europa.eu/en/classification/occupation_main
- Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ):
www.gsee.gr
- Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ):
www.bankofgreece.gr/
- Παγκόσμια Ομοσπονδία Ενώσεων Λιανικού Εμπορίου (FIRA):
<https://nrf.com/>
- Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ):
<https://www.gsevee.gr/>

- Εταιρεία Ανωτάτων Στελεχών Επιχειρήσεων (ΕΑΣΕ):
<http://www.ease.gr/>
- Ελληνική Εταιρεία Επιχειρησιακών Ερευνών (ΕΕΕΕ):
www.eeee.org.gr
- Ένωση Εταιριών Διαφήμισης – Επικοινωνίας (ΕΔΕΕ):
www.edee.gr
- Ινστιτούτο Επικοινωνίας:
<http://www.instofcom.gr/>
- Οργανισμός Enterprise Greece:
<http://www.enterprisegreece.gov.gr/>
- Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος (ΚΕΕΕ):
<http://www.uhc.gr/>
- Ελληνικό Οικοσύστημα Νεοφυών Επιχειρήσεων:
<http://elevategreece.gov.gr/el/>

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους, οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Οργάνωση και διοίκηση επιμέρους τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης/ οργανισμού» συνέχεια >>	• Εφαρμόζουν τις βασικές αρχές της διοικητικής επιστήμης στην οργάνωση και διοίκηση των σύγχρονων επιχειρήσεων/οργανισμών, • Αναλύουν το περιβάλλον, την αγορά και το μείγμα marketing της επιχείρησης ή του οργανισμού, • Συμμετέχουν στις διαδικασίες στελέχωσης μιας επιχείρησης/οργανισμού αξιοποιώντας τις βασικές έννοιες της Διοίκησης Ανθρώπινων Πόρων, • Αναγνωρίζουν τον τύπο οργανωτικής δομής που χρησιμοποιείται από την επιχείρηση/οργανισμό, • Αναπτύσσουν τις τεχνικές των δημοσίων σχέσεων και της επικοινωνίας με τους συναλλασσόμενους φορείς, • Ερμηνεύουν τη φορολογική, εργατική, ασφαλιστική και εμπορική νομοθεσία, • Εφαρμόζουν τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα, • Δημιουργούν εκθέσεις σχετικά με τα οικονομικά μεγέθη της επιχείρησης/οργανισμού με τη χρήση στατιστικών δεδομένων, • Ελέγχουν λογιστικά και χρηματοοικονομικά δεδομένα για την παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις/οργανισμούς, • Εφαρμόζουν τη διαδικασία απογραφής των περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, • Αξιοποιούν τις βασικές οικονομικές αρχές, για την αποδοτικότερη λειτουργία επιχειρήσεων/οργανισμών,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια A. «Οργάνωση και διοίκηση επιμέρους τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης/ οργανισμού»	- Αξιοποιούν λογισμικά για τη λήψη αποφάσεων στις επιχειρήσεις/ οργανισμούς, - Ταξινομούν και αρχειοθετούν έγγραφα, για την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας επιχειρήσεων/οργανισμών.
B. «Τήρηση και εποπτεία οικονομικών, λογιστικών και φορολογικών καταστάσεων»	- Σχεδιάζουν τις διαδικασίες έκδοσης στοιχείων που συνδέονται με τις συναλλαγές επιχειρήσεων/οργανισμών, - Παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες μέσα από τις γνώσεις οργάνωσης, διοίκησης και εποπτείας των λογιστικών διαδικασιών, - Εφαρμόζουν τη διαδικασία τήρησης λογιστικών βιβλίων για την κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων, - Ερμηνεύουν τη φορολογική νομοθεσία για τη συμπλήρωση φορολογικών εντύπων, - Διαχειρίζονται λογισμικά μηχανογράφησης, για τη μηχανογραφημένη τήρηση των λογιστικών βιβλίων, - Χρησιμοποιούν λογισμικό μηχανογράφησης, για την εμπορική διαχείριση και τη μισθοδοσία επιχειρήσεων/οργανισμών, - Οργανώνουν τη διαδικασία καταγραφής για τον ορθολογικό έλεγχο των δαπανών μιας επιχείρησης/οργανισμού, - Ελέγχουν τη διαχείριση της αποθήκης για την άριστη εξυπηρέτηση των παραγγελιών και την εξασφάλιση των αποθεμάτων, - Εφαρμόζουν τις βασικές έννοιες της χρηματοοικονομικής ανάλυσης για τη διεξαγωγή χρηματοοικονομικών αναλύσεων, - Συνεργάζονται με τις εταιρείες παροχής λογισμικού μηχανογράφησης σε θέματα υποστήριξης, - Συγκρίνουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της εταιρείας με αυτές των ανταγωνιστών.

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Γ. «Ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας και καινοτομίας»	• Συσχετίζουν τις διαδικασίες σύστασης επιχειρήσεων κάθε νομικής μορφής με την κατάλληλη επιχειρηματική δραστηριότητα, • Αξιολογούν τα υποψήφια επενδυτικά σχέδια με κριτήριο τη βιωσιμότητα της υλοποίησής τους, • Ιεραρχούν τους διαθέσιμους τρόπους χρηματοδότησης με κριτήριο την καταλληλότητά τους για τη νεοφυή επιχειρηματικότητα, • Επιλέγουν τη διαδικασία λύσης και εκκαθάρισης επιχειρήσεων/ οργανισμών κάθε νομικής μορφής, • Συντάσσουν επιχειρηματικά πλάνα προκειμένου οι επιχειρήσεις/ οργανισμοί να αντλήσουν χρηματοδότηση, • Εφαρμόζουν τις διαδικασίες αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου και διανομής κερδών της επιχείρησης/οργανισμού, • Ερμηνεύουν τις βασικές αρχές του δικαίου περί εταιρειών σε μια επιχείρηση/οργανισμό, • Αναλύουν τον αντίκτυπο μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας στην τοπική κοινωνία, • Υιοθετούν καινοτόμες ιδέες για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, • Επιλέγουν τον τύπο καινοτομίας και τα είδη καινοτομίας που εφαρμόζει μια επιχείρηση/ οργανισμός, • Προσδιορίζουν τα κριτήρια εκείνα που μετατρέπουν μια νεοσύστατη επιχείρηση σε νεοφυή, • Ερμηνεύουν τις βασικές αρχές και τους κανόνες για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, • Οργανώνουν δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε μια επιχείρηση/οργανισμό.
Δ. «Στρατηγικός σχεδιασμός για τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη της επιχείρησης/ οργανισμού» συνέχεια >>	• Αναλύουν το εξωτερικό/μακροπεριβάλλον της επιχείρησης/ οργανισμού αξιοποιώντας τη στρατηγική σκέψη, • Παρουσιάζουν το εσωτερικό/μικροπεριβάλλον της επιχείρησης/ οργανισμού αξιοποιώντας το Μοντέλο των Πέντε Δυνάμεων του Porter, • Εφαρμόζουν την εταιρική/οργανωτική αποστολή και το όραμα της επιχείρησης/οργανισμού συντάσσοντας το στρατηγικό πλάνο,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Δ. «Στρατηγικός σχεδιασμός για τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη της επιχείρησης/οργανισμού»	• Διακρίνουν τη διαμόρφωση και το είδος της στρατηγικής, ανάλογα την περίπτωση, σε μια επιχείρηση/οργανισμό, • Αξιολογούν τις στρατηγικές εξυγίανσης και διάσωσης μιας επιχείρησης/οργανισμού, • Δηλώνουν τις στρατηγικές διεθνοποίησης και τους τρόπους εισόδου μιας επιχείρησης/οργανισμού, στις διεθνείς αγορές, • Επιλέγουν τους τρόπους υλοποίησης μιας στρατηγικής σε μια επιχείρηση/οργανισμό, • Διακρίνουν τα χαρακτηριστικά και το μείγμα μάρκετινγκ που ταιριάζει στις διεθνείς αγορές, • Απορρίπτουν επενδυτικά σχέδια που δεν είναι βιώσιμα, • Επιλέγουν τους πόρους που θα οδηγήσουν σε συγκριτικό πλεονέκτημα την επιχείρηση/οργανισμό, • Παροτρύνουν τη χρήση της πράσινης και της μπλε οικονομίας και των καινοτομιών τους, • Συνεργάζονται με άλλες εταιρείες στο πλαίσιο ανάπτυξης στρατηγικών συμμαχιών.
Ε. «Οργάνωση και διοίκηση επιμέρους έργων» συνέχεια >>	• Διαμορφώνουν τον προγραμματισμό και την αρχή της ορθολογικής χρήσης των πόρων για την ολοκλήρωση του έργου, • Εφαρμόζουν την έννοια της διοίκησης έργου, στο πλαίσιο υλοποίησης πολύπλοκων έργων σε μια επιχείρηση/οργανισμό, • Ερμηνεύουν την έννοια του κύκλου ζωής και τα στάδια του έργου που επιλέγει να υλοποιήσει μια επιχείρηση/οργανισμός, • Αναλύουν τα έργα που υλοποιεί μια επιχείρηση/οργανισμός σε επιμέρους υποέργα, • Αναγνωρίζουν τη σημασία της διασφάλισης ποιότητας κατά την υλοποίηση ενός έργου, • Αναλύουν τη διοίκηση έργων και τα χαρακτηριστικά της, • Προβλέπουν τις ανάγκες σε προσωπικό για τη διεκπεραίωση του έργου, • Προσδιορίζουν τις προδιαγραφές που το έργο πρέπει να φέρει με βάση το νομικό πλαίσιο,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνεχής » Ε. «Οργάνωση και διοίκηση επιμέρους έργων»	• Παρουσιάζουν τους τρόπους οργάνωσης για την εκτέλεση έργων, • Διαχειρίζονται τις μεθόδους προγραμματισμού και ελέγχου έργων, • Παρατηρούν την υλοποίηση του έργου για τυχόν αποκλίσεις και προβαίνουν, εφόσον χρειάζεται, στον επαναπρογραμματισμό του, • Ελέγχουν την τήρηση του προϋπολογισμού που έχει συνταχθεί για την ολοκλήρωση του έργου, • Δημιουργούν ένα διάγραμμα Gantt για την παρακολούθηση της υλοποίησης ενός έργου.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίων (Ε) καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
A/A	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	4		4									
2	ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	2		2									
3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	2		2									
4	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	2		2									
5	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	2		2									
6	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΩΝ		3	3									
7	MARKETING	2		2									
8	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ		3	3									
9	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ				4		4						
10	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ				3		3						
11	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ				2		2						
12	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ				2		2						
13	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ				2		2						
14	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ				2		2						
15	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ					2	2						
16	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ					3	3						
17	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ/ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ							2	2	4			
18	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ							2		2			

συνέχεια >>

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
19	ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ								5	5			
20	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΟΣΤΟΥΣ							2		2			
21	ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ							1	1	2			
22	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ (Η/Υ)								2	2			
23	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ								3	3			
24	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ										2	2	4
25	ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ (WMS) ΚΑΙ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ (PAYROLL)											5	5
26	PROJECT MANAGEMENT										1	1	2
27	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ										1	1	2
28	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ										2		2
29	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΩΝ											2	2
30	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ											3	3
ΣΥΝΟΛΟ		14	6	20	15	5	20	7	13	20	6	14	20

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της «Εισαγωγής στη Γενική Λογιστική» αφορά τη διδασκαλία των βασικών εννοιών και αρχών της λογιστικής επιστήμης. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι θεμελιώδεις λογιστικές αρχές στις οποίες βασίζεται η καταχώριση και η παρουσίαση των λογιστικών γεγονότων που επηρεάζουν την οικονομική κατάσταση μιας οντότητας. Στη συνέχεια, περιγράφονται οι βασικές έννοιες της λογιστικής όπως η έννοια της λογιστικής οντότητας, της λογιστικής ισότητας, των λογιστικών γεγονότων, των λογιστικών βιβλίων και του λογιστικού κύκλου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην παρουσίαση και την ανάλυση των βασικών μηχανισμών καταγραφής της λογιστικής πληροφορίας. Επιπλέον, γίνεται ανάλυση των στοιχείων τόσο του Ενεργητικού και του Παθητικού μιας λογιστικής οντότητας όσο και των λογαριασμών που διαμορφώνουν το αποτέλεσμα της (λογιστική των παγίων, του κυκλοφορούντος ενεργητικού, των ιδίων κεφαλαίων, των μακροπροθέσμων και βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων, καθώς και των εσόδων και εξόδων).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εφαρμόζουν τις θεμελιώδεις έννοιες της λογιστικής επιστήμης,
- Αξιοποιούν τις λογιστικές αρχές που καθοδηγούν τη λογιστική διαχείριση των συναλλαγών μιας οντότητας,
- Αναγνωρίζουν τα λογιστικά βιβλία και στοιχεία,
- Προσδιορίζουν την οικονομική κατάσταση και περιουσία της επιχείρησης,
- Διακρίνουν τις μεταβολές των στοιχείων της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης,
- Παρακολουθούν τις μεταβολές των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων με διαδοχικούς ισολογισμούς,
- Εξηγούν τον τρόπο εφαρμογής της λογιστικής ισότητας,
- Παρουσιάζουν τον τρόπο λειτουργίας του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Γενική Λογιστική / Χρηματοοικονομική Λογιστική / Επιχειρηματική δραστηριότητα / Λογιστικά βιβλία / Θεμελιώδεις Αρχές Λογιστικής / Ενεργητικό, Παθητικό, Καθαρή θέση / Οικονομικά δεδομένα / Γενικό Καθολικό / Ισοζύγιο / Ημερολόγιο / Λογιστικές αναφορές / Αξιολόγηση οικονομικών δεδομένων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (4), Εργαστήριο (0), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ
2	ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ Ή ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
3	ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)
4	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ
5	ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ: ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ, ΙΣΟΖΥΓΙΟ, ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
6	ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ
7	ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν βασικές έννοιες των οικονομικών μονάδων με βάση μια σειρά από κριτήρια καθώς και πώς αυτές ταξινομούνται στις διάφορες κατηγορίες. Σκοπός της υποενότητας είναι να γίνει κατανοητή η διάκριση των ταξινομήσεων έτσι ώστε αυτές να διευκολύνουν τη μελέτη, την ανάλυση, τη θεσμοθέτηση λειτουργικών πλαισίων κ.λπ.

Ειδικότερα, θα γίνει κατανοητή η ταξινόμηση με τα κάτωθι κριτήρια: α) Ανάλογα με τη νομική μορφή του φορέα τους, δηλαδή του φυσικού ή νομικού προσώπου (ή προσώπων) που ιδρύουν και διαχειρίζονται τη μονάδα. Αυτές διακρίνονται σε προσωπικές, εταιρικές (ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες κ.λπ.), συνεταιρισμούς, κοινοπραξίες κ.λπ., β) Ανάλογα με το είδος του αγαθού που παράγουν ή τον τρόπο παραγωγής ή τον κλάδο της οικονομίας στον οποίο δραστηριοποιούνται. Αυτές ταξινομούνται σε π.χ. βιομηχανίες, βιοτεχνίες, εμπορικές κ.λπ., γ) Ανάλογα με την ιδιότητα του φορέα τους. Αυτές διακρίνονται σε ιδιωτικές, δημόσιες, δημοτικές κ.λπ. δ) Ανάλογα με τον επιδιωκόμενο οικονομικό σκοπό, πέραν των παραγωγικών και συναλλακτικών στόχων, μερικές προσπαθούν να ισορροπήσουν τα έσοδα προς το κόστος όπως συνήθως είναι οι οργανισμοί κοινής ωφέλειας. Άλλες οικονομικές μονάδες επιδιώκουν τη δη-

μιουργία πλεονάσματος για την επέκταση των δραστηριοτήτων τους και όχι υπέρ του φορέα τους π.χ. σωματεία, ιδρύματα κ.λπ., ενώ άλλες δεν τις ενδιαφέρει ούτε η δημιουργία πλεονάσματος, ούτε η κάλυψη του κόστους π.χ. κοινωφελή ιδρύματα κ.λπ.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν πως οι οικονομικές μονάδες που έχουν ως κύριο μέλημά τους τη μεγιστοποίηση του κέρδους ονομάζονται «επιχειρήσεις». Η μέθοδος η οποία προτείνεται κατά τη μαθησιακή διαδικασία είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση.

2.1.A.2 | ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ Ή ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με βασικές έννοιες, αρχές και σκοπούς της Γενικής ή Χρηματοοικονομικής Λογιστικής που είναι περισσότερο «εξωστρεφής» και εστιάζεται στους/στις εξωτερικούς/-ές χρήστες/-τριες όπως μετόχους, πισωτές/-τριες, επενδυτές/-τριες, ελεγκτές/-τριες κ.λπ.

Ειδικότερα, θα κατανοήσουν ότι αυτή αποσκοπεί: α) στον προσδιορισμό της οικονομικής κατάστασης μιας οικονομικής μονάδας, β) στην παρακολούθηση, ενημέρωση και έλεγχο των μεταβολών που επέρχονται συνεχώς στα διάφορα μεγέθη των οικονομικών μονάδων, εξαιτίας της δραστηριότητάς τους, γ) στον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος μιας περιόδου, όπως αυτό προκύπτει από τη δράση της οικονομικής μονάδας στη συγκεκριμένη περίοδο, δ) στην παροχή πληροφοριών που χρησιμοποιούνται ως βάση για τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, οι οποίες θα δώσουν τη δυνατότητα στους/στις διοικούντες/-ουσες αφενός να υλοποιήσουν τους δύο βασικούς χρηματοοικονομικούς στόχους κάθε κερδοσκοπικής επιχείρησης (δηλαδή της κερδοφορίας και της φερεγγυότητας/«επιβίωσης»), αφετέρου να ασκήσουν αποτελεσματικά λειτουργικούς, οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους.

Σκοπός της υποενότητας είναι να γίνει κατανοητή η διάκριση της Γενικής Χρηματοοικονομικής Λογιστικής έναντι της Διοικητικής Λογιστικής. Η διοικητική λογιστική εστιάζεται σε πληροφορίες χρήσιμες στους/στις «εσωτερικούς/-ες» χρήστες/-τριες, δηλαδή στους/στις διοικούντες/-ουσες την οικονομική μονάδα και σε όλους/-ες όσους/-ες εμπλέκονται στην παραγωγική και συναλλακτική της δραστηριότητα. Τέτοια στοιχεία είναι προϋπολογισμοί, απολογισμοί κ.λπ.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τον ρόλο της λογιστικής που είναι πολύ ευρύτερος, καθώς και ότι η ανάπτυξη των βασικών μεθόδων και τεχνικών υποστηρίζει τους στόχους, στο πλαίσιο της χρηματοοικονομικής (γενικής) λογιστικής, και θεωρείται ως το απαραίτητο υπόβαθρο για τη διερεύνηση στη συνέχεια και άλλων περιοχών από το πεδίο των λογιστικών εφαρμογών. Η μέθοδος η οποία προτείνεται κατά τη μαθησιακή διαδικασία είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση.

2.1.A.3 | ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

(ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ)

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν την έννοια της οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης η οποία ταυτίζεται με τη λογιστική αποτύπωση του συνόλου των περιουσιακών της στοιχείων, δηλαδή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Θα διακρίνουν πλέον αυτή τη στιγμιαία κατάσταση και θα προσδιορίζουν ότι τούτη πραγματοποιείται με την απογραφή, τη λεπτομερή δηλαδή πιστοποίηση, ποσοτική καταμέτρηση και αποτίμηση όλων των περιουσιακών στοιχείων, ενεργητικού και παθητικού δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.

Σκοπός της υποενότητας επιπλέον είναι να κατανοήσουν ότι ο μεγάλος όγκος των στοιχείων που προκύπτει από την απογραφή δεν είναι πρακτικά εφικτό να κοινοποιηθεί στους χρήστες της πληροφορίας. Η λογιστική αποτύπωση επιτυγχάνεται με την περιληπτική απεικόνιση σε έναν πίνακα της απογραφής ο οποίος αποτελεί τον ισολογισμό. Τόσο η απογραφή όσο και ο ισολογισμός συντάσσονται τουλάχιστον μια φορά στο τέλος ή συχνότερα όταν αυτό επιβάλλεται θεσμικά ή σε ειδικές καταστάσεις, όπως εκκαθάριση της επιχείρησης, συγχώνευση κ.λπ.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν ότι ο ισολογισμός είναι μια χρηματοοικονομική κατάσταση που απεικονίζει συνοπτικά την οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή αντιπαραθέτοντας τα περιουσιακά στοιχεία σε δύο μεγάλες κατηγορίες (δηλαδή: στοιχεία ενεργητικού [Δικαιώματα] και στοιχεία παθητικού [Υποχρεώσεις]). Επίσης, θα είναι σε θέση να υιοθετούν ότι ο ισολογισμός κοινοποιείται προς όλους/-ες γενικά τους/τις ενδιαφερόμενους/-ες για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, τόσο εντός όσο και εκτός αυτής. Για αυτόν τον λόγο άλλωστε, κοινοποιείται με διάφορους τρόπους, κυρίως μέσα από τον Τύπο, έντυπο και ηλεκτρονικό (Αρχή της δημοσιότητας). Η μέθοδος η οποία προτείνεται κατά τη μαθησιακή διαδικασία είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση.

2.1.A.4 | ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν ότι το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της ζωής των οικονομικών μονάδων είναι η συνεχής δράση. Σκοπός της υποενότητας είναι να γίνει κατανοητή η διαρκής αλληλουχία οικονομικών πράξεων που αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του βασικού παραγωγικού και οικονομικού σκοπού που επιδιώκουν. Ενδεικτικά, θα πρέπει να αναφερθούν στην απόκτηση μηχανημάτων, στην αγορά πρώτων υλών, στη λήψη δανείων κ.λπ.

Σημαντικό, επίσης, είναι να μπορούν να διακρίνουν πως τόσο για την παραγωγή του προϊόντος ή της υπηρεσίας, όσο και για τη διάθεσή του και τη δημιουργία οικονομικού αποτελέσματος, απαιτείται η λειτουργία ενός συνεχούς κυκλώματος εισροών και εκροών, αξιών και υλικών στοιχείων. Η λειτουργία του κυκλώματος αυτού προκαλεί συνεχείς μεταβολές στα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας, προκαλώντας μια σειρά μετασχηματισμών του τύπου: Χρήμα σε Πράγμα (ή Δικαίωμα/Υποχρέωση) σε Χρήμα.

Η υποενότητα έχει ως αποστολή να αναπτύξει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τους μηχανισμούς με τους οποίους θα ενημερώνεται η επιχείρηση για κάθε μεταβολή της κατάστασής της. Επιπλέον, θα πρέπει να τονιστεί και να αναλυθεί η σχέση ότι η καθολική ισχύς της θεμελιώδους λογιστικής ισότητας είναι: Ενεργητικό = Παθητικό = Υποχρεώσεις + Καθαρή Θέση.

Λόγω της παραπάνω θεμελιώδους σχέσης, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, θα μπορούν να επαληθεύουν ότι οποιαδήποτε οικονομική πράξη που προκαλεί μεταβολές στα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας δεν είναι δυνατόν να διαταράξει την ισότητα αυτή εισροών και εκροών, αλλά αντίθετα θα πρέπει οι επιπτώσεις των διαφόρων μορφών συναλλαγών επί του ισολογισμού να διατηρούν ανεπηρέαστη την ισορροπία ενεργητικού και παθητικού. Η μέθοδος η οποία προτείνεται κατά τη μαθησιακή διαδικασία είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση.

2.1.A.5 | ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ: ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ, ΙΣΟΖΥΓΙΟ, ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι όλες οι μεταβολές που επέρχονται στα διάφορα περιουσιακά στοιχεία από τις οικονομικές πράξεις καταχωρίζονται στους οικείους λογαριασμούς των στοιχείων που μεταβλήθηκαν, προκαλώντας πάντοτε ισόποσες χρεοπιστώσεις. Θα διακρίνουν πως οι λογαριασμοί που απεικονίζουν τα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας απαρτίζουν το Γενικό Καθολικό. Επιπλέον, θα είναι σε θέση να ερμηνεύουν πως η καταχώριση στους λογαριασμούς του είναι μία μόνο φάση του λογιστικού κυκλώματος που παρακολουθεί τις διάφορες οικονομικές πράξεις και τις συνεπακόλουθες μεταβολές στα λογιστικά μεγέθη της οικονομικής μονάδας.

Σκοπός της υποενότητας είναι, επίσης, να γίνει κατανοητό ότι η ροή της λογιστικής πληροφορίας αρχίζει με το ίδιο το οικονομικό γεγονός. Θα πρέπει να τονιστεί από τον/την εκπαιδευτή/-τρια πως για να γίνει «αντιληπτό» το γεγονός από το λογιστικό σύστημα και να ενταχθεί στο κύκλωμα, απαιτείται κάποιο έγγραφο ή άλλης μορφής παραστατικό που να «αποδεικνύει» αποδεκτά και να περιγράφει τη συγκεκριμένη οικονομική συναλλαγή. Το παραστατικό στη συνέχεια επεξεργάζεται «λογιστικά» και επισημαίνεται η κατεύθυνση των σχετικών μεταβολών σε ένα λογιστικό βιβλίο που ονομάζεται «βιβλίο της αρχικής εγγραφής» (Ημερολόγιο). Στο Ημερολόγιο καταχωρίζονται με χρονολογική σειρά τα οικονομικά γεγονότα που επηρεάζουν τα περιουσιακά στοιχεία μιας οικονομικής μονάδας. Οι σχετικές πληροφορίες μεταφέρονται στους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού, από όπου τελικά θα συνταχθούν και διάφορες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Τέλος, η απεικόνιση των γεγονότων στο ημερολόγιο γίνεται με έναν ορισμένο τρόπο ώστε να διευκολύνεται η λογιστική «ανάγνωσή» του, η κατανόηση της συναλλαγής, ο έλεγχός της και η διαπίστωση της αρχής της ισόποσης χρεοπίστωσης. Η μέθοδος που προτείνεται είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση.

2.1.A.6 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι να γίνει κατανοητή στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες η δυνατότητα που έχει κάθε λογαριασμός του Γενικού Καθολικού να παρακολουθεί ένα περιουσιακό στοιχείο της οικονομικής μονάδας. Σημαντικό είναι εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας να επισημανθεί η διάκριση ότι μερικοί από τους λογαριασμούς μπορούν να χαρακτηριστούν «απλοί», δηλαδή ότι το περιεχόμενό τους εξαντλεί την πληροφοριοδοτική και ελεγκτική του σημασία, ενώ άλλοι μπορεί να εμπεριέχουν ένα πλήθος ομαδοποιημένων πληροφοριών που είναι σημαντικό να αναλυθούν ειδικότερα και ονομάζονται «περιληπτικοί» ή «γενικοί». Η διάκριση δεν είναι απόλυτη, αλλά σχετίζεται με το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης, το μέγεθός της, τις ειδικές πληροφοριακές της ανάγκες, τις δυνατότητες του λογιστικού της συστήματος κ.λπ.

Ως καταλληλότερη εκπαιδευτική πρακτική εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τους απλούς και περιληπτικούς λογαριασμούς μέσα από την ανάπτυξη συγκεκριμένων παραδειγμάτων. Για παράδειγμα, ενώ ο λογαριασμός «Ταμείο» αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα απλού λογαριασμού, διότι δεν έχει νόημα η παραπέρα ανάλυσή του (π.χ. σε καταθέσεις όψεως και μετρητά), στην περίπτωση του λογαριασμού «καταθέσεις όψεως» των τραπεζών μπορεί να χαρακτηριστεί ως περιληπτικός, καθώς η ανάλυση στις επιμέρους καταθέσεις ALPHA BANK, EUROBANK κ.λπ. είναι αναγκαία και επιβεβλημένη.

Επιπλέον πέραν των παραπάνω καλό θα είναι να παρασχεθούν και κλασικά παραδείγματα κατανόησης περιληπτικών λογαριασμών όπως λ.χ. οι «Πελάτες», «Προμηθευτές» κ.λπ., οι οποίοι εκτός από το συνολικό μέγεθος που αντιπροσωπεύουν, είτε ως κίνηση είτε ως υπόλοιπο, δηλαδή τη συνολική απαίτηση ή υποχρέωση της επιχείρησης, παρακολουθούν και τους/τις επιμέρους πελάτες/-ισσες ή προμηθευτές/-τριές της.

2.1.A.7 | ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε αυτή την υποενότητα, θα κατανοήσουν ότι τα στοιχεία που συνιστούν το αποτέλεσμα μιας περιόδου, δηλαδή τα έξοδα και τα έσοδα, παρακολουθούνται με σχετικούς λογαριασμούς διαχείρισης στο Ημερολόγιο και το Γενικό Καθολικό, άρα εμφανίζονται και στα σχετικά ισοζύγια. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια θα πρέπει να τονίσει πως, επειδή τα έξοδα αποτελούν ελαττώσεις του ιδίου κεφαλαίου και τα έσοδα αυξήσεις του, η κίνηση των λογαριασμών αυτών ακολουθεί κατ' αναλογία τον τρόπο κίνησης του λογαριασμού αυτού. Επομένως, τα έξοδα (εισροές) χρεώνονται, ενώ τα έσοδα (εκροές) πιστώνονται όταν αυξάνονται.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να επαληθεύουν με την ολοκλήρωση της υποενότητας ότι οι λογαριασμοί στο τέλος της χρήσης συγκεντρώνονται στους αποτελεσματικούς λογαριασμούς Εκμετάλλευσης και Αποτελεσμάτων Χρήσης. Θα είναι σε θέση να προσδιορίζουν πως αυτοί/-ες παίζουν τον ρόλο ενός λογιστικού χώρου

όπου μεταφέρονται όλα τα έξοδα και τα έσοδα της περιόδου αυτής. Ειδικότερα, θα διακρίνουν ότι στον λογαριασμό Εκμετάλλευσης μεταφέρονται όλα τα οργανικά έξοδα και έσοδα, δηλαδή αυτά που συνδέονται άμεσα και οργανικά με τη βασική δραστηριότητα της επιχείρησης, με συνέπεια το υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού να αποτελεί το οργανικό αποτέλεσμα της οικονομικής μονάδας. Το οργανικό αποτέλεσμα και όλα τα ανόργανα και έκτακτα έσοδα και έξοδα μεταφέρονται στο λογαριασμό «Αποτελέσματα Χρήσης». Το υπόλοιπο αυτό είναι το τελικό αποτέλεσμα για τη συγκεκριμένη περίοδο.

Μέσω πρακτικών παραδειγμάτων στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας, θα πρέπει οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν ότι με τις χρεοπιστώσεις των αποτελεσματικών λογαριασμών κατά τη μεταφορά των ποσών τους στα Αποτελέσματα Χρήσης, όλοι οι λογαριασμοί εσόδων και εξόδων εξισώνονται και μηδενίζονται στο τέλος της χρήσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Φίλος, Γ. & Λιάπης, Κ. Ι. (2017). *Λογιστική και Οικονομική των Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Στεφάνου, Κ. (2019). *Χρηματοοικονομική λογιστική. Με βάση τα Ελληνικά και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Συμπληρωματικές

1. Γεωργόπουλος, Ι. Δ. & Ρεβάνογλου, Α. Μ. (2022). *Χρηματοοικονομική Λογιστική και Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
2. Λιάπης, Κ. Ι., Χύτης, Ε. Θ. & Γαλανός, Χ. Λ. (2021). *Λογιστική εταιρειών, φορολογία και εταιρικοί μετασχηματισμοί*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

2.1.B • ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα του «Αστικού Δικαίου» αφορά τη διδασκαλία των βασικών κανόνων, διατάξεων και αρχών που αφορούν τις Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, από το άρθρο 1 μέχρι το 286. Το μέρος αυτό περιλαμβάνει γενικούς ορισμούς που αφορούν όχι μόνο ολόκληρο το αστικό δίκαιο, αλλά και το συνολικό δίκαιο σε κάθε κλάδο ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου (με εξαίρεση το ποινικό δίκαιο), όπως τι είναι φυσικό και νομικό πρόσωπο, τι είναι δικαιοπραξία και τι αδιοπραξία, την ερμηνεία των εννοιών του ενοχικού δικαίου, τι είναι ενοχές που συμβάλλουν στη ρύθμιση των έννομων σχέσεων, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβάσεων, τις βασικές έννοιες του εμπράγματος δικαίου, νομικές έννοιες όπως η κυριότητα, η νομή, η επικαρπία, οι

δουλείες, το ενέχυρο και η υποθήκη. Επίσης, θα παρουσιαστούν τα δικαιώματα που προέρχονται από το εμπράγματο δίκαιο, το περιεχόμενο τους, τη σύστασης και τον τρόπο που αυτά μεταβιβάζονται και προστατεύονται. Το συγκεκριμένο μάθημα έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις καταρτιζόμενους/-ες στην έννοια και τις αρχές του αστικού και εμπορικού κώδικα, προκειμένου μέσα από την απόκτηση γνώσεων να καταστούν ικανοί/-ές να τις εφαρμόζουν σε μια επιχείρηση/οργανισμό ως εργαζόμενοι/-ες, καθώς και ως μέλη του κοινωνικού συνόλου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αποκωδικοποιούν τις βασικές έννοιες του αστικού δικαίου: «Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου», «Ενοχικό Δίκαιο», «Εμπράγματο Δίκαιο», «Οικογενειακό Δίκαιο», «Κληρονομικό Δίκαιο»,
- Αναλύουν τις βασικές έννοιες του Αστικού Δικαίου,
- Ερμηνεύουν τη δικαιοπραξία,
- Παρουσιάζουν τι είναι Φυσικό και Νομικό Πρόσωπο,
- Ερμηνεύουν έννοιες του Ενοχικού Δικαίου,
- Δικαιολογούν τι είναι ενοχές που ρυθμίζουν τις έννομες σχέσεις,
- Κρίνουν τι είναι αδικοπραξία,
- Αντιμετωπίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις συμβάσεων,
- Χειρίζονται θέματα αδικοπραξιών,
- Εφαρμόζουν στην πράξη τις βασικές έννοιες του Εμπράγματος Δικαίου,
- Χρησιμοποιούν τις νομικές έννοιες για να αντιλαμβάνονται τι είναι κυριότητα, νομή, επικαρπία, δουλείες, ενέχυρο, υποθήκη,
- Παρουσιάζουν τα δικαιώματα που προέρχονται από το εμπράγματο δίκαιο, τι περιεχόμενο έχουν, πώς συστήνονται, πώς μεταβιβάζονται και πώς προστατεύονται,
- Αποδέχονται την έννοια του γάμου και τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συζύγων, τα περί λύσης του γάμου, τη γονική μέριμνα επί των παιδιών,
- Αναγνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις γονέων και τέκνων,
- Χρησιμοποιούν τις έννοιες του Κληρονομικού Δικαίου, το οποίο ρυθμίζει τα περί κληρονομικής διαδοχής, διαθήκης, επαγωγής της κληρονομιάς στους/στις κληρονόμους, νόμιμη μοίρας κ.λπ.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πηγές του Δικαίου / Νόμος / Έθιμο / Φυσικό πρόσωπο / Νομικό πρόσωπο / Δικαιοπραξία / Κυριότητα / Δόλος / Υποθήκη / Νόμιμη μοίρα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΝΝΟΙΑ, ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ
2	ΕΝΝΟΜΗ ΣΧΕΣΗ, ΔΙΚΑΙΩΜΑ, ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ
3	ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
4	ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ ΔΙΚΑΙΟ
5	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
6	ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΕΝΝΟΙΑ, ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

Σκοπός της πρώτης μαθησιακής υποενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια και τον ορισμό του δικαίου και να προσδιορίσει το πεδίο εφαρμογής των κανόνων δικαίου και τα χαρακτηριστικά τους. Παρουσιάζεται η σχέση δικαίου και κράτους και οι παράγοντες που επηρεάζουν το δίκαιο. Στη συνέχεια, αναλύονται η έννοια της ηθικής, η σχέση και οι διαφορές μεταξύ κανόνων δικαίου και ηθικής ενώ γίνεται διάκριση ανάμεσα στους όρους ήθη ή συνήθειες, χρηστά ήθη, συναλλακτικά ήθη και εθιμοτυπία.

Παρουσιάζονται οι πηγές και η διάκριση του δικαίου, ενώ αναλύονται ο νόμος και το έθιμο που αποτελούν διαπλαστικές πηγές δικαίου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι πλέον ικανοί/-ές να κατανοούν τις έννοιες: έθιμο, νόμος, τυπικός νόμος, ουσιαστικός νόμος και εξοικειώνονται με την ιεραρχική σχέση των κανόνων δικαίου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην τυπική και ουσιαστική ισχύ του νόμου, στον τρόπο κατάργησης και τροποποίησης του νόμου, ενώ αναλύεται η ρητή και σιωπηρή κατάργησή του. Επιπλέον, διακρίνεται το δίκαιο στο «Διεθνές» και «Εθνικό» (εσωτερικό) δίκαιο και το εθνικό δίκαιο σε «Δημόσιο» και «Ιδιωτικό».

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με την ολοκλήρωση της υποενότητας, κατανοούν ότι στο δημόσιο δίκαιο υπάγονται: το Συνταγματικό, το Διοικητικό, το Ποινικό, το Εκκλησιαστικό, το Δημόσιο Διεθνές, το Δημοσιονομικό δίκαιο και η Ποινική, Πολιτική και Διοικητική Δικονομία, ενώ ότι το ιδιωτικό δίκαιο περιλαμβάνει το Αστικό και το Εμπορικό δίκαιο. Κατάλληλη εκπαιδευτική πρακτική είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση η οποία περιλαμβάνει την επεξήγηση, την ερμηνεία και τελικά την αποκωδικοποίηση των σημαντικών όρων και εννοιών.

2.1.B.2 | ΕΝΝΟΜΗ ΣΧΕΣΗ, ΔΙΚΑΙΩΜΑ, ΦΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζονται η έννοια της «έννομης σχέσης και του δικαιώματος», τα «υποκείμενα (φορείς) και αντικείμενα του δικαιώματος», καθώς και οι κυριότερες διακρίσεις των δικαιωμάτων. Προσδιορίζονται και αναλύονται

οι έννοιες: «δικαίωμα», «αξίωση», «παραγραφή», «κτήση», «απώλεια», «άσκηση» και «προστασία του δικαιώματος», «αυτοδικία» και «κατάσταση ανάγκης».

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα υποκείμενα των έννομων σχέσεων δηλαδή τα φυσικά και νομικά πρόσωπα. Αρχικά, αναλύεται η έννοια του προσώπου ως υποκειμένου δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, η ικανότητα δικαίου και η διάκρισή της από τη δικαιοπρακτική ικανότητα, ενώ επεξηγείται η έννοια της έναρξης και της λήξης της προσωπικότητας του φυσικού προσώπου. Επιπλέον, απαριθμούνται και ερμηνεύονται οι έννοιες και τα είδη των νομικών προσώπων ενώ αναλύονται το σωματείο, το ίδρυμα και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται πλέον με την έννοια, τα είδη της δικαιοπραξίας, τις προϋποθέσεις κατάρτισης δικαιοπραξιών και διακρίνουν την «άκυρη» και «ακυρώσιμη» δικαιοπραξία. Κατανοούν τις διακρίσεις των προσώπων σε «απόλυτα ικανά», «απόλυτα ανίκανα» και «περιορισμένα ικανά» για δικαιοπραξία καθώς και τις έννοιες: «πλάνη», «απάτη» και «απειλή». Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην επεξήγηση της «μη αυτοπρόσωπης κατάρτισης της δικαιοπραξίας», καθώς και στην έννοια της «παραγραφής και της αποσβεστικής προθεσμίας».

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» να είναι σε θέση να καταρτίζουν έγκυρες δικαιοπραξίες. Ως εκπαιδευτική πρακτική ενδείκνυται η εμπλουτισμένη εισήγηση όπου παρουσιάζονται και διευκρινίζονται όλες οι σημαντικές έννοιες και οι διακρίσεις των δικαιωμάτων. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες εργασίας, παρουσιάζουν τις διαφορές ανάμεσα στο σωματείο, το ίδρυμα και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

2.1.B.3 | ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασχολούνται με το ενοχικό δίκαιο που αποτελεί κλάδο του αστικού δικαίου και πραγματεύεται τις ενοχικές σχέσεις. Αρχικά, παρουσιάζεται η έννοια της ενοχικής σχέσης και αναλύονται οι όροι «οφειλέτης/-τρια», «δανειστής/-τρια», «απαίτηση», «υποχρέωση», «παροχή», «ενοχή», «αξίωση» και «παράλειψη». Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις πηγές των ενοχών και τα κυριότερα είδη ενοχών όπως: «ενοχή είδους», «ενοχή γένους», «διαζευκτική ενοχή», «χρηματική ενοχή», «διαίρετη και αδιαίρετη ενοχή», «ενοχή εις ολόκληρο» και «ατελής ή μη γνήσια ενοχή».

Στη συνέχεια, αναλύονται οι διαφορές ανάμεσα στην «ενδοσυμβατική» και «εξωσυμβατική ευθύνη», παρουσιάζεται η έννοια της «υπαιτιότητας» (πταίσμα) και οι δύο βαθμοί της, ο «δόλος» και η «αμέλεια», με κριτήριο τη βαρύτητα της υπαιτιότητας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύμβαση και στις κυριότερες επώνυμες συμβάσεις όπως: «πώληση», «δωρεά», «μίσθωση πράγματος», «μίσθωση εργασίας», «μίσθωση έργου», «εντολή», «δάνειο», «χρησιδάνειο», «εγγύηση» και «παρακαταθήκη». Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι η εκπλήρωση της παροχής οδηγεί στην απόσβεση της ενοχής αλλά και ότι υπάρχει και η ανώμαλη εξέλιξη της ενοχικής σχέσης με τη μη

εκπλήρωσή της. Παρουσιάζεται, επίσης, ο τρόπος μεταβίβασης της ενοχικής σχέσης, δηλαδή η εκχώρηση και η αναδοχή χρέους, ενώ αναλύονται οι προϋποθέσεις, η έκταση και ο περιορισμός της αποζημίωσης.

Οι παραπάνω γνώσεις βοηθούν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να είναι αποτελεσματικοί/-ές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Ως ενδεικνυόμενη εκπαιδευτική μέθοδος προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω μελετών περίπτωσης, να αναγνωρίσουν τους ρόλους του/της οφειλέτη/-τριας και του/της δανειστή/-τριας, καθώς και τις έννοιες: «απαίτηση», «υποχρέωση», «παροχή», «ενοχή», «αξίωση» και «πάραιψη».

2.1.B.4 | ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται το εμπράγματο δίκαιο που είναι σύνολο κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν τις εμπράγματες σχέσεις. Αποσαφηνίζονται οι όροι: «εμπράγματη σχέση», «άμεση εξουσία», «απόλυτη εξουσία» και «πράγμα», ενώ αναλύονται οι διακρίσεις των πραγμάτων σε διαιρετά και αδιαίρετα, απλά και σύνθετα, κύρια και παρεπόμενα, κινητά και ακίνητα πράγματα. Παρουσιάζονται οι βασικές αρχές που ισχύουν στα εμπράγματα δικαιώματα και συγκεκριμένα η αρχή του περιορισμένου ή κλειστού αριθμού των εμπραγμάτων δικαιωμάτων, η αρχή της δημοσιότητας και η αρχή της ειδικότητας.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι η ιδιοκτησία (κυριότητα) είναι το πιο καθολικό δικαίωμα που αναγνωρίζει ο νόμος, εξοικειώνονται με τις έννοιες της επικαρπίας και της ψιλής κυριότητας και αναγνωρίζουν τη σχέση ανάμεσα στην ιδιοκτησία, τη νομή και την κατοχή.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, παρουσιάζονται οι πρωτότυποι τρόποι κτήσης της κυριότητας όπως: «επιδίκαση», «προσκύρωση», «ένωση», «χρησικτησία» και η συμφωνία που αποτελεί παράγωγη κτήση της ιδιοκτησίας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην προστασία της κυριότητας όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη διεκδικητική αγωγή και την αρνητική αγωγή. Επιπλέον, αναγνωρίζουν ότι στους περιορισμούς της ιδιοκτησίας από τα δικαιώματα τρίτων περιλαμβάνονται οι δουλείες και η υποθήκη.

Ως κατάλληλη εκπαιδευτική διαδικασία ενδείκνυται η εμπλουτισμένη εισήγηση για την αποσαφήνιση των βασικών όρων και εννοιών, ενώ προτείνεται και η δημιουργία ομάδων για την επεξεργασία μελετών περίπτωσης σχετικά με τους τρόπους κτήσης της κυριότητας.

2.1.B.5 | ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Σκοπός της υποενότητας είναι να παρουσιάσει το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν τις οικογενειακές σχέσεις. Παρουσιάζονται οι θετικές προϋποθέσεις για τη σύναψη ενός γάμου και αναλύονται τα κωλύματα και συγκεκριμένα η ύπαρξη άλλου γάμου, η συγγένεια εξ αίματος και εξ αγχιστείας και η συγγένεια από υιοθεσία. Οι

εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι για τη σύναψη θρησκευτικού ή πολιτικού γάμου απαιτείται συμφωνία του ζευγαριού και τήρηση συγκεκριμένου τύπου.

Απαριθμούνται και παρουσιάζονται οι περιπτώσεις που ο γάμος χαρακτηρίζεται ως ελαττωματικός δηλαδή τότε ο γάμος είναι «ανυπόστατος», «άκυρος» ή «ακυρώσιμος». Αναλύονται τα αποτελέσματα του γάμου ως προς τους/τις συζύγους και ειδικότερα η υποχρέωση συμβίωσης, η ρύθμιση της συζυγικής ζωής, το επώνυμο των συζύγων και η κοινή συμβολή τους για τις οικογενειακές ανάγκες, ενώ παράλληλα εξοικειώνονται με την περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων που αποτελεί τη βασική αρχή του οικογενειακού δικαίου. Αντιλαμβάνονται ότι ο γάμος λύνεται με τον θάνατο ενός από τους/τις συζύγους ή με διαζύγιο, διακρίνουν το συναινετικό από το κατ' αντιδικία διαζύγιο και αναγνωρίζουν τα αποτελέσματα που ένα διαζύγιο επιφέρει.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο σύμφωνο συμβίωσης, στις προϋποθέσεις, τη διαδικασία κατάρτισής του, καθώς και στις μορφές του ελαττωματικού συμφώνου, δηλαδή τότε είναι «ανυπόστατο», «άκυρο» ή «ακυρώσιμο», στα αποτελέσματά του, στις σχέσεις μεταξύ των μερών καθώς και στις περιπτώσεις λύσης του.

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στην αναπαραγωγή με τη βοήθεια μεθόδων τεχνητής γονιμοποίησης και κατανοούν ότι η γονική μέριμνα αρχίζει από τη στιγμή της γέννησης του τέκνου. Ως κατάλληλη εκπαιδευτική πρακτική προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση.

2.1.B.6 | ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Σκοπός της υποενότητας είναι να παρουσιάσει το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν την περιουσία ενός ανθρώπου μετά τον θάνατό του. Προσδιορίζονται οι έννοιες της κληρονομικής διαδοχής, ο/η κληρονομούμενος/-η, ο/η κληρονόμος, η κληρονομιά, το κληρονομικό δικαίωμα και η επαγωγή και κτήση της κληρονομιάς. Παρουσιάζονται η έννοια και τα χαρακτηριστικά της «διαθήκης», τα είδη διαθηκών, καθώς και τα πρόσωπα που είναι ανάκαινα για σύνταξη διαθήκης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι μπορεί με γενικούς και ειδικούς τρόπους να γίνει ανάκληση της διαθήκης, δηλαδή άρση του κύρους της με πράξη του/της διαθέτη/-τριας. Επιπλέον, αναλύονται η αναγκαιότητα δημοσίευσης της διαθήκης καθώς και οι περιπτώσεις άκυρης και ακυρώσιμης διαθήκης.

Σε άμεση συνάφεια με τα παραπάνω, απαριθμούνται και προσδιορίζονται οι έξι τάξεις της εξ αδιαθέτου κληρονομικής διαδοχής και το εξάαιρετο. Επεξηγούνται η έννοια της «νόμιμης μοίρας» (αναγκαστική διαδοχή), οι «τάξεις» και το «ποσοστό της νόμιμης μοίρας». Τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» κατανοούν πλέον ότι για διάφορους λόγους που καθορίζονται στον αστικό κώδικα ο/η διαθέτης/-τρια μπορεί να στερήσει τον/τη μεριδιούχο από τη νόμιμη μοίρα με διαθήκη, δηλαδή να τον/την αποκληρώσει.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπάρκειας, παρουσιάζονται: η αποδοχή και αποποίηση της κληρονομιάς, η κληρονομική αναξιοσύνη, το κληρονομικό καταπίεσμα, η κληροδοσία και ο τρόπος. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη δωρεά αιτία θανάτου, στο κληρονομητήριο και στις συνέπειες έκδοσής του, στη δικαστική εκκαθάριση και στη σχολάζουσα κληρονομιά. Ως εκπαιδευτική πρακτική ενδείκνυται η εμπλουτισμένη εισήγηση όπου παρουσιάζονται και διευκρινίζονται όλες οι σημαντικές έννοιες και οι διακρίσεις των δικαιωμάτων, ενώ στη συνέχεια οι εκπαιδευόμενοι/-ες χωρισμένοι/-ες σε ομάδες εργασίας μπορούν να μελετήσουν περιπτώσεις κληρονομικής διαδοχής.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αγαλλοπούλου, Π. (2016). *Βασικές έννοιες Αστικού Δικαίου* (4η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
2. Τριάντος, Ν. (2013). *Αστικό Δίκαιο. Επιτομή*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Συμπληρωματικές

1. Παναγόπουλος, Κ. (2016). *Εισαγωγή στο Δίκαιο. Γενικές Αρχές Ι*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
2. Χριστοφιλόπουλος, Δ. Γ. (1988). *Εισαγωγή στο Δίκαιο. Βασικοί θεσμοί Ιδιωτικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

2.1.Γ • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της «Εισαγωγής στα Οικονομικά Μαθηματικά» αφορά τη διδασκαλία των τεχνικών επίλυσης βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων οικονομικών πράξεων και τις εφαρμογές τους στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές μιας οντότητας. Συγκεκριμένα, καλύπτονται θέματα απλής και σύνθετης κεφαλαιοποίησης που συνδέονται με την αποτίμηση της αξίας του χρήματος μέσα στον χρόνο με έμφαση στον υπολογισμό του τόκου, του επιτοκίου και του χρόνου. Παράλληλα, αναλύονται οι τρόποι της εσωτερικής και εξωτερικής προεξόφλησης των συναλλαγματικών. Επιπρόσθετα, περιγράφονται θέματα που αφορούν την ισοδυναμία των συναλλαγματικών όπως την αντικατάσταση γραμματίων με ενιαίο γραμμάτιο, την εύρεση της λήξης του ενιαίου γραμματίου και την εύρεση του επιτοκίου στην αντικατάσταση του. Τέλος, αναλύεται η θεωρία της παρούσας και μελλοντικής αξίας σε σειρές κεφαλαίων, δηλαδή σε ράντες. Το συγκεκριμένο μάθημα έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις κα-

ταρτιζόμενους/-ες στις βασικές έννοιες των οικονομικών μαθηματικών ώστε να τις αξιοποιήσουν σε στοιχειώδη προβλήματα στην καθημερινή λειτουργία των επιχειρήσεων οργανισμών στους οποίους θα είναι εργαζόμενοι/-ες με την ολοκλήρωση των σπουδών τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κρίνουν ποια ποσά είναι ανάλογα και ποια αντιστρόφως ανάλογα,
- Εφαρμόζουν την απλή και τη σύνθετη μέθοδο των τριών σε προβλήματα ποσοστών,
- Διευκρινίζουν ποιοι αριθμοί είναι ανάλογοι και αντιστρόφως ανάλογοι,
- Αναλύουν προβλήματα μερισμού,
- Επιλύουν προβλήματα μερισμού κέρδους ή ζημίας σε εταιρείες,
- Διακρίνουν τις έννοιες του τόκου, του κεφαλαίου και του επιτοκίου,
- Τροποποιούν τον υπολογισμό του απλού τόκου όταν ο χρόνος εκφράζεται σε διαφορετικές μονάδες,
- Υπολογίζουν τον τόκο πολλών κεφαλαίων,
- Ορίζουν τις έννοιες της «προεξόφλησης», του «προεξοφλήματος», της «ράντας», της «παρούσας και της μελλοντικής αξίας ενός κεφαλαίου».
- Επιλύουν προβλήματα τόκου ενός κεφαλαίου με την απλή και σύνθετη κεφαλαιοποίηση,
- Επιλέγουν το επιτόκιο και τον χρόνο τοκισμού ενός κεφαλαίου,
- Εκτιμούν το προεξόφλημα όταν είναι γνωστή η παρούσα και μελλοντική αξία ενός γραμματίου,
- Υπολογίζουν την αντικατάσταση γραμματίων με ένα ενιαίο γραμμάτιο,
- Εντοπίζουν τον κατάλληλο μαθηματικό τύπο για τη λύση οικονομικών προβλημάτων,
- Αποδέχονται τον βαθμό σπουδαιότητας των εφαρμοσμένων μαθηματικών, όπως είναι τα οικονομικά μαθηματικά, στην αποτελεσματική διαχείριση επιχειρησιακών προβλημάτων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αναλογίες / Ποσοστά / Μερисμός / Τόκος / Επιτόκιο / Ανατοκισμός / Προεξόφλημα / Ονομαστική αξία / Παρούσα αξία / Γραμμάτια.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ
2	ΠΟΣΟΣΤΑ
3	ΜΕΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΜΕΡΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ ΑΝΑΛΟΓΑ
4	ΤΟΚΟΙ, ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΣ
5	ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ
6	ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται η ολοένα αυξανόμενη πολυπλοκότητα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και η ανάγκη για λήψη τεκμηριωμένων οικονομικών αποφάσεων που καθιστούν τα οικονομικά μαθηματικά απαραίτητο εργαλείο για κάθε εργαζόμενο/-η. Η κατανόηση των αρχών που διέπουν τα οικονομικά μαθηματικά είναι κρίσιμη για τη λήψη αποφάσεων και την επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν στον επαγγελματικό χώρο.

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται σε βασικές έννοιες που διέπουν τα οικονομικά μαθηματικά με σκοπό τη συσχέτιση αυτών των εννοιών με πρακτικά προβλήματα του πεδίου της ειδικότητας. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικές με τις έννοιες και τις διακρίσεις του σταθερού/μεταβλητού ποσού, των αριθμών (ακέραιοι, διαιρετοί, άρτιοι, περιττοί, κλασματικοί, μεικτοί, δεκαδικοί, συμμιγείς, αντίστροφοι, αντίθετοι) και των ανάλογων και αντίστροφων ποσών. Κατανοούν ότι αυτές οι έννοιες είναι θεμελιώδεις για τους μαθηματικούς υπολογισμούς που απαιτούνται για την ανάλυση δεδομένων και τη λήψη αποφάσεων.

Επίσης, αξιοποιείται ο διδακτικός χρόνος προκειμένου να αμβλυνθούν οι αφετηριακές διαφορές των εκπαιδευομένων στις μαθηματικές δεξιότητες που απαιτούνται για την απρόσκοπτη συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία. Με αυτό το σκεπτικό οι έννοιες, οι στοιχειώδεις ιδιότητες και πράξεις επαναλαμβάνονται και δε θεωρούνται δεδομένες από τη φοίτηση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Παρόλο που η μαθησιακή υποενότητα είναι θεωρητική, προτείνεται ο διδακτικός χρόνος να μην περιοριστεί σε εισηγήσεις. Συνιστάται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμπλακούν με την επίλυση προβλημάτων, εργαζόμενοι/-ες κατά ομάδες μέσω πρακτικών εφαρμογών και συνεργατικών δραστηριοτήτων, ώστε να εφαρμόσουν τις θεωρητικές έννοιες και να κατανοήσουν τη χρήση των οικονομικών μαθηματικών στην πράξη.

2.1.Γ.2 | ΠΟΣΟΣΤΑ

Στην υποενότητα αυτή, η έννοια της αναλογίας συσχετίζεται με την έννοια του ποσοστού για την επίλυση προβλημάτων της καθημερινότητας, με εστίαση σε οικονομικές δραστηριότητες (π.χ. εκπώσεις, αυξήσεις, κέρδη, φόροι κ.λπ.). Πιο συγκεκριμένα, αποκωδικοποιούνται τα σύμβολα «επί τοις εκατό» (%) και «επί τοις χιλίοις» (‰) και εφαρμόζονται οι διαδικασίες υπολογισμού των εξής περιπτώσεων: α) εύρεση ενός ποσού (ή μιας ποσότητας) που εκφράζεται με ποσοστό %, β) εύρεση ενός ποσού (ή μιας ποσότητας) που μεταβάλλεται κατά ένα ποσοστό %, γ) εύρεση ποσοστού ενός ποσού (ή μιας ποσότητας) σε σχέση με ένα άλλο ποσό (ή μια ποσότητα), δ) εύρεση ενός ποσού (ή μιας ποσότητας) της οποίας γνωρίζουμε ένα συγκεκριμένο ποσοστό και ε) εύρεση ενός αρχικού ποσού (ή μιας αρχικής ποσότητας) που μεταβάλλεται κατά ένα ποσοστό % και δίνεται το τελικό ποσό (ή η τελική ποσότητα).

Για την επίλυση των προβλημάτων οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν το «σχήμα» της απλής μεθόδου των τριών με αποτύπωση σε πίνακα και αναφορά στις ισοδύναμες διατάξεις (που βασίζονται στις ιδιότητες των αναλογιών). Επίσης, μαθαίνουν τη συναρτησιακή μορφή των ζητούμενων μεγεθών που αναφέρεται ως εναλλακτική διαδικασία, η οποία προσεγγίζεται ως λύση του σχήματος της απλής μεθόδου των τριών. Τέλος, υπολογίζουν ποσοστά χρησιμοποιώντας τη σύνθετη μέθοδο των τριών όπου υπεισέρχονται δύο επιπλέον γνωστά ποσά (μεγέθη), τα οποία σχετίζονται με το πρόβλημα και αναζητείται το άγνωστο ποσό (SXS), μέσω ανάλογων ή αντίστροφων υπολογισμών.

Για την απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων βασισμένων σε ποσοστά με την απλή ή σύνθετη μέθοδο των τριών, προτείνεται να χρησιμοποιηθούν ενεργητικές μέθοδοι διδασκαλίας που εμπλέκουν μαθησιακά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες.

2.1.Γ.3 | ΜΕΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΜΕΡΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ ΑΝΑΛΟΓΑ

Η μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται σε μια θεμελιώδη έννοια της μαθηματικής σκέψης: τον μερισμό ενός αριθμού σε μέρη (ποσά) ανάλογα ή αντιστρόφως ανάλογα. Η κατανόηση αυτής της έννοιας είναι απαραίτητη για την επίλυση πλήθους προβλημάτων, τόσο στην καθημερινή ζωή όσο και σε διάφορους επιστημονικούς και επαγγελματικούς τομείς.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τον μερισμό που βασίζεται στην έννοια της αναλογίας (που έχει διδαχθεί στις προηγούμενες υποενότητες) και αφορά την αναγωγή ενός αριθμού που ονομάζεται «μεριστέος» σε μέρη ανάλογα (ή αντιστρόφως ανάλογα) προς άλλους αριθμούς α, β, γ κ.λπ. που ονομάζονται «ανάλογοι». Επίσης, μαθαίνουν να συσχετίζουν τις διαδικασίες αυτές με βασικά προβλήματα εταιρειών, όπου ζητείται π.χ. ο προσδιορισμός του κέρδους ή της ζημίας ανάλογα προς τα κεφάλαια συμμετοχής των εταίρων/μετόχων.

Επιπλέον, αναλύονται οι αριθμοί που είναι ανάλογοι άλλων, ο μερισμός αριθμού σε μέρη ανάλογα και ο μερισμός αριθμού σε μέρη αντιστρόφως ανάλογα και παρου-

σιάζονται οι εφαρμογές του μερισμού και της αναλογικότητας σε επιχειρηματικά προβλήματα (π.χ. κέρδη/ζημιές, μισθοί/αμοιβές, διαχείριση πόρων) και σε καθημερινές καταστάσεις (π.χ. προσαρμογή συνταγών, υπολογισμός χρόνου). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εφαρμόζουν αυτές τις έννοιες σε πραγματικά επιχειρηματικά προβλήματα μέσω της επίλυσης συγκεκριμένων ασκήσεων, όπως π.χ. πώς να διαχειρίζονται και να κατανέμουν πόρους, όπως τα κέρδη ή οι ζημιές.

Προτείνεται ως καταλληλότερη μαθησιακή διδασκαλία η επιλογή προβλημάτων με σχετικά απλή διατύπωση και με κατάλληλα επιλεγμένους αριθμούς, προκειμένου στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας να βρίσκονται οι έννοιες και οι διαδικασίες υπολογισμού (έναντι της αποκωδικοποίησης εξεζητημένων περιγραφών ή του άσκοπου υπολογιστικού φόρτου αριθμητικών πράξεων, ακόμα και αν αυτές εκτελούνται με αριθμομηχανές).

2.1.Γ.4 | ΤΟΚΟΙ, ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις έννοιες του «τόκου» και του «επιτοκίου». Αρχικά, αποκωδικοποιούν αυτές τις δύο βασικές έννοιες και αναδεικνύουν τις διαφορές τους με αναφορά στους τυπικούς ορισμούς και τη χρήση απλών εμπειρικών παραδειγμάτων. Εξηγείται ο τρόπος ενσωμάτωσης του τόκου στο κεφάλαιο και οι διαφορετικές περιπτώσεις που προκύπτουν με βάση τον χρόνο που γίνεται αυτό (απλός και σύνθετος τόκος).

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες υπολογίζουν τον απλό τόκο, το κεφάλαιο, τον χρόνο και το επιτόκιο για διάφορες χρονικές περιόδους (έτος, εξάμηνο, τρίμηνο, μήνες και ημέρες), των τοκοφόρων ημερών, του τοκαρίθμου και του σταθερού διαιρέτη. Επίσης, αναλύουν την έννοια του μέσου επιτοκίου και υπολογίζουν το μέσο επιτόκιο όταν κάποιος/α δανείζεται διάφορα χρηματικά ποσά με διαφορετικό επιτόκιο. Τέλος, εισάγονται στην έννοια του σύνθετου τόκου (ανατοκισμός) και μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τον γενικό τύπο ανατοκισμού που συνδέει την τελική αξία (K_n) με την αρχική αξία (K_0), το επιτόκιο (i) και τον χρόνο του τοκισμού (n).

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών, προτείνεται στα παραδείγματα και τα προβλήματα που επιλύονται σε αυτή την υποενότητα, το επιτόκιο να είναι σταθερό σε όλη τη διάρκεια του ανατοκισμού και ο χρόνος να είναι ακέραιες περίοδοι (έτη και εξάμηνα). Επίσης, αναλύονται οι τρόποι υπολογισμού της εύρεσης της τελικής αξίας ενός κεφαλαίου τοκισμένου με ανατοκισμό και της εύρεσης της αρχικής αξίας (αρχικό κεφάλαιο) με δεδομένα την τελική αξία (τελικό κεφάλαιο), το επιτόκιο και τον χρόνο.

2.1.Γ.5 | ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στην έννοια της «προεξόφλησης», μια βασική οικονομική αρχή που είναι απαραίτητη για την ερμηνεία και την υλοποίηση σύνθετων οικονομικών πράξεων, όπως είναι η εξόφληση

δανείων, η αγορά ή πώληση γραμματίων πληρωμής και η λήψη επενδυτικών αποφάσεων. Για την κατανόηση της προεξόφλησης, γίνεται αναφορά στις συναλλαγματικές και στον μηχανισμό των οικονομικών πράξεων που πραγματοποιούνται με αυτές σε απλές εμπορικές συναλλαγές.

Αναλυτικότερα, προσεγγίζονται εννοιολογικά οι όροι της «ονομαστικής αξίας» που αφορά το συνολικό ποσό που οφείλεται σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης και της «παρούσας αξίας» που αφορά την τρέχουσα αξία ενός μελλοντικού χρηματικού ποσού. Για τα παραπάνω λαμβάνονται υπόψη το επιτόκιο, το χρονικό διάστημα έως την ημερομηνία λήξης και του προεξοφλήματος (εσωτερικό και εξωτερικό), δηλαδή της πληρωμής ενός μελλοντικού χρηματικού ποσού νωρίτερα από την ημερομηνία λήξης του. Ακολουθώντας, αναλύονται οι τρόποι υπολογισμού των προεξοφλήσεων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τις αντίστοιχες συναρτήσεις και υπολογίζουν: α) την εξωτερική προεξόφληση χωρίς έξοδα, β) την εσωτερική προεξόφληση χωρίς έξοδα, γ) την προεξόφληση σε τράπεζα με έξοδα, δ) το προεξόφλημα όταν είναι γνωστή η ονομαστική αξία, ε) το προεξόφλημα όταν είναι γνωστή η παρούσα αξία, στ) την παρούσα αξία όταν είναι γνωστή η ονομαστική αξία και στ) την ονομαστική αξία όταν είναι γνωστή η παρούσα αξία.

Για τη διδασκαλία της μαθησιακής υποενότητας, προτείνεται να επιλεχθούν προβλήματα και ασκήσεις προεξόφλησης βασισμένων σε πραγματικά επιχειρηματικά σενάρια με σχετικά απλή διατύπωση διασφαλίζοντας έτσι την εμπέδωση των εννοιών και την ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επίλυση σχετικών οικονομικών προβλημάτων σε καθημερινές επιχειρηματικές αποφάσεις.

2.1.Γ.6 | ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις έννοιες της προεξόφλησης και της αντικατάστασης γραμματίων, οι οποίες είναι σημαντικές για τη διαχείριση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και συναλλαγών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, έχοντας την ικανότητα να διακρίνουν την έννοια της προεξόφλησης, να εφαρμόζουν τον τρόπο υπολογισμού του προεξοφλήματος και να ερμηνεύουν πώς αυτό επηρεάζει την καθαρή αξία που θα εισπραχθεί πριν από τη λήξη του γραμματίου, στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα έρχονται σε επαφή με τη διαδικασία της αντικατάστασης γραμματίων. Πρόκειται για μια διαδικασία που εφαρμόζεται όταν υπάρχουν πολλές λήξεις γραμματίων σε διαφορετικές ημερομηνίες και ο/η οφειλέτης/-τρια επιθυμεί να τα συγκεντρώσει σε μια μόνο οφειλή για διευκόλυνση της διαχείρισης.

Η αντικατάσταση γίνεται με βάση την ισοδυναμία, δηλαδή το νέο ενιαίο γραμμάτιο θα πρέπει να έχει την ίδια αξία με το άθροισμα των αρχικών γραμματίων σε όρους παρούσας ή μελλοντικής αξίας. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να υπολογίζουν το ποσό του νέου γραμματίου, λαμβάνοντας υπόψη το επιτόκιο, τον

χρόνο και την αξία των γραμματίων που αντικαθίστανται, και να εξηγούν πώς η διαδικασία αυτή συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση της διαχείρισης χρηματοοικονομικών ροών, της εξοικονόμησης πόρων και της αποτελεσματικότερης διαπραγμάτευσης με τους πιστωτές και τους επενδυτές.

Για τη διδασκαλία της μαθησιακής υποενότητας, προτείνεται η χρήση ασκήσεων και παραδειγμάτων από πραγματικές χρηματοοικονομικές συναλλαγές όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλύουν προβλήματα σχετικά με την προεξόφληση γραμματίων, υπολογίζουν την παρούσα αξία διαφόρων συναλλαγματικών και εκτιμούν πότε είναι ωφέλιμη η αντικατάσταση γραμματίων με ένα ενιαίο γραμμάτιο.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Σγουρινάκης, Ν. (2015). *Οικονομικά Μαθηματικά – Εφαρμοσμένα. Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες οικονομικές πράξεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
2. Αποστολόπουλος, Θ. & Καϊτσας, Γ. (2020). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3788>

Συμπληρωματικές

1. Κιόχος, Α., Κιόχος, Π. & Μπενέκη, Χ. (2016). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένη Κιόχου.
2. Μονοβασίλης, Θ. & Καλογηράτου, Ζ. (2016). *Οικονομικά Μαθηματικά* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/1221>

2.1.Δ • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της «Εισαγωγής στη Στατιστική» αφορά τη διδασκαλία των βασικών εννοιών της περιγραφικής στατιστικής, των κατάλληλων δηλαδή ποσοτικών μεθόδων που απαιτούνται στην παρουσίαση και στην εκτίμηση των οικονομικών καταστάσεων των οντοτήτων. Ειδικότερα το μάθημα εστιάζεται στην ποσοτικοποίηση και την περιγραφή με τη χρήση στατιστικών μεθόδων, δεδομένων των οντοτήτων, ώστε να μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τη διοίκηση. Αρχικά περιγράφονται οι βασικές έννοιες της στατιστικής επιστήμης. Στη συνέχεια ερμηνεύονται τα είδη των μεταβλητών, οι κλίμακες μέτρησης και οι τεχνικές της περιγραφικής στατιστικής ανάλογα με την υιοθετούμενη κλίμακα μέτρησης. Ακολουθεί η εκτενής

παρουσίαση και ανάλυση των πινάκων και των γραφικών παραστάσεων καθώς και η ερμηνεία και ο τρόπος υπολογισμού των μέτρων θέσης και διασποράς της περιγραφικής στατιστικής.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τα πεδία εφαρμογής της στατιστικής,
- Ερμηνεύουν τις έννοιες «στατιστική», «στατιστική ανάλυση», «στατιστικός πληθυσμός» και «δείγμα»,
- Διευκρινίζουν τα είδη μεταβλητών και κλιμάκων μέτρησης,
- Παρουσιάζουν πηγές συλλογής στατιστικών στοιχείων,
- Επιλέγουν μεθόδους συλλογής στατιστικών στοιχείων,
- Εφαρμόζουν μεθόδους ποσοτικής ανάλυσης σε οικονομικά δεδομένα για μια οντότητα,
- Σχεδιάζουν πίνακες διπλής εισόδου για τα χρηματοοικονομικά δεδομένα μιας οντότητας,
- Ερμηνεύουν τις εμπειρικές κατανομές συχνοτήτων μιας μεταβλητής,
- Σχεδιάζουν γραφήματα για τη συνοπτική παρουσίαση των οικονομικών δεδομένων μιας οντότητας,
- Επιλύουν στατιστικά προβλήματα με τη χρήση των μέτρων θέσεως και διασποράς,
- Υπολογίζουν τα μέτρα θέσης σε οικονομικά δεδομένα,
- Εκτιμούν τις τιμές των μέτρων θέσης για την εξαγωγή συμπερασμάτων σε οικονομικά δεδομένα,
- Υπολογίζουν τα μέτρα διασποράς σε οικονομικά δεδομένα,
- Αναλύουν τα μέτρα διασποράς με σκοπό την παροχή ποιοτικής πληροφόρησης,
- Εκτιμούν την αξία της περιγραφικής στατιστικής στην παρουσίαση και ερμηνεία των χρηματοοικονομικών δεδομένων μιας οντότητας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πληθυσμός / Δείγμα / Μεταβλητές / Κλίμακες μέτρησης / Δειγματοληψία / Στατιστικοί πίνακες / Γραφήματα / Μέτρα θέσης / Μέτρα διασποράς / Ανάλυση στατιστικών δεδομένων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
2	ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ, ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
3	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΘΕΣΗΣ
5	ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΤΡΩΝ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ
6	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΣΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Η υποενότητα αυτή εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον κόσμο της «στατιστικής», ξεκινώντας με την κατανόηση βασικών εννοιών και την εξερεύνηση των πολλαπλών εφαρμογών της.

Αρχικά, ορίζεται η έννοια της «στατιστικής» ως επιστήμης, αναδεικνύοντας τον ρόλο της στη συλλογή, οργάνωση, παρουσίαση, ανάλυση και ερμηνεία δεδομένων. Επιπλέον, γίνεται διάκριση ανάμεσα στην «περιγραφική στατιστική» και την «επαγωγική στατιστική», τονίζοντας τον σκοπό κάθε κλάδου. Στη συνέχεια, ορίζονται οι έννοιες του «στατιστικού πληθυσμού» και του «δείγματος». Για την παρουσίαση αυτών των εννοιών, προτείνεται παραδείγματα να αντληθούν από την καθημερινότητα, αξιοποιώντας την εμπειρία των εκπαιδευομένων, προκειμένου η διδασκαλία να έχει βιωματικό χαρακτήρα.

Τονίζεται η σημασία της «δειγματοληψίας» για την εξασφάλιση αντιπροσωπευτικότητας. Δίνονται παραδείγματα από τις δημοσκοπήσεις (τα γνωστά γκάλοπ), αλλά και από το πεδίο της ειδικότητας που προσελκύουν το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων και αναδεικνύουν τη σημαντικότητα της δειγματοληψίας. Η συζήτηση για την επιλογή του δείγματος, που αποτελεί μια κρίσιμη διαδικασία στη στατιστική, προσεγγίζεται κυρίως μέσα από αναφορές όπου γίνεται συσχέτιση με το μέγεθος του πληθυσμού, την επιδιωκόμενη ακρίβεια στα αποτελέσματα, τους περιορισμούς του χρόνου και των διαθέσιμων πόρων, τη φύση του εξεταζόμενου πληθυσμού (π.χ. ετερογένεια) κ.λπ.

Σημαντικό είναι να γίνει αναφορά στις «τεχνικές δειγματοληψίας με πιθανότητα» και «χωρίς πιθανότητα», καθώς και στις υποκατηγορίες αυτών («απλή τυχαία δειγματοληψία», «δειγματοληψία κατά στρώματα», «βολική δειγματοληψία» και «δειγματοληψία χιονοστιβάδα»).

2.1.Δ.2 | ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ, ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στην ταξινόμηση των δεδομένων και στις μεθόδους συλλογής τους.

Αρχικά, παρουσιάζεται η έννοια της «μεταβλητής», ως χαρακτηριστικό που μετρίεται ή παρατηρείται και μπορεί να λάβει διαφορετικές τιμές. Στη συνέχεια, εξηγείται η διάκριση των μεταβλητών σε «ποσοτικές» και «ποιοτικές» με τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων μέσα από οικεία παραδείγματα.

Παρουσιάζονται οι τέσσερις βασικές κλίμακες μέτρησης που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο κατηγοριοποιούνται και μετρούνται τα δεδομένα. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται η «ονομαστική κλίμακα» για την οργάνωση δεδομένων σε ομάδες χωρίς συγκεκριμένη σειρά ή ιεραρχία (π.χ. είδος επιχείρησης, τομέας δραστηριότητας, τρόποι πληρωμής κ.λπ.). Ακολουθούν η «τακτική κλίμακα» (διαστηματική στο αρχικό κείμενο) για την κατηγοριοποίηση δεδομένων σε ομάδες με συγκεκριμένη σειρά ή ιεραρχία (π.χ. βαθμός ικανοποίησης πελατών/-ισών, επίπεδο κινδύνου επένδυσης κ.λπ.), η «διαστηματική κλίμακα» (ή κλίμακα διαστήματος) και η «κλίμακα λόγου» (ή αναλογική κλίμακα). Η κατανόηση των κλιμάκων μέτρησης είναι σημαντική για την επιλογή των κατάλληλων στατιστικών μεθόδων ανάλυσης.

Ως ενδεδειγμένη μαθησιακή διδασκαλία προτείνεται ο/η εκπαιδευτής/-τρια να συζητά αναφορικά για την επιλογή των πηγών και τις μεθόδους συλλογής στατιστικών δεδομένων. Παράλληλα, αναλύονται οι «πρωτογενείς πηγές» (π.χ. συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια) και οι «δευτερογενείς πηγές» (π.χ. δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία, βάσεις δεδομένων). Η κατανόηση των κλιμάκων μέτρησης και των μεθόδων συλλογής δεδομένων είναι σημαντικές για το πεδίο της ειδικότητας «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας», αφού σχετίζονται άμεσα με την αποτελεσματική ανάλυση αγοράς και τον στρατηγικό σχεδιασμό.

2.1.Δ.3 | ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Μετά τη συλλογή των δεδομένων, η επόμενη πρόκληση έγκειται στην οργάνωση και παρουσίασή τους με τρόπο κατανοητό και εύληπτο. Έτσι, η υποενότητα εστιάζεται σε τεχνικές οργάνωσης και παρουσίασης, δίνοντας έμφαση στη σαφήνεια και την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας.

Προτείνεται η εισαγωγή στην υποενότητα να γίνει με την κατασκευή δύο «πινάκων διπλής εισόδου» (δεδομένα με ένα κριτήριο-μεταβλητή), με στοιχεία που θα αντληθούν από σύντομα κείμενα ή πίνακες με ακατέργαστα δεδομένα (εργασία σε ομάδες). Με αυτή τη δραστηριότητα, διασαφηνίζονται οι στοιχειώδεις όροι «γραμμές»/«στήλες», η έννοια και το είδος της «μεταβλητής» (ως το υπό εξέταση χαρακτηριστικό ενός δείγματος), καθώς και τα βασικά μέρη που έχει ένας «στατιστικός πίνακας» (τίτλος, επικεφαλίδες γραμμών και στηλών, κύριο μέρος, πηγή, επεξηγήσεις, αριθμηση).

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι «πίνακες συχνότητας» και οι «σχετικές συχνότητες», ως εργαλεία για τη σύνοψη και ομαδοποίηση δεδομένων. Παρουσιάζονται παραδείγματα, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις νέες έννοιες, και στη συνέχεια εξετάζονται οι διάφοροι τύποι γραφημάτων για τη διαγραμματική απεικόνιση των δεδομένων.

Αναφέρονται τα «ιστογράμματα», τα «ραβδογράμματα», τα «κυκλικά γραφήματα» και οι «πολυγωνικές γραμμές». Τονίζεται ότι κάθε τύπος γραφήματος ενδείκνυται για την απεικόνιση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των δεδομένων. Για παράδειγμα, επισημαίνεται ότι τα ιστογράμματα απεικονίζουν την κατανομή μιας συνεχούς μεταβλητής, ενώ τα ραβδογράμματα είναι κατάλληλα για τη σύγκριση κατηγοριών.

Γίνεται αναφορά στη σημασία της επιλογής του κατάλληλου τρόπου οπτικοποίησης ανάλογα με τον τύπο των δεδομένων και τον σκοπό της παρουσίασης. Τέλος, γίνεται εστίαση στη σωστή οργάνωση και παρουσίαση των δεδομένων ως κρίσιμο βήμα για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων και την κατάλληλη παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

2.1.Δ.4 | ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΤΡΩΝ ΘΕΣΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα εισάγονται οι έννοιες της «περιγραφικής στατιστικής» που αφορούν τα «μέτρα θέσης», τα οποία χρησιμοποιούνται για να συνοψίσουν και να περιγράψουν ένα σύνολο δεδομένων με αριθμητικούς δείκτες.

Βασικός σκοπός είναι η γνωριμία των εκπαιδευομένων με τις σχετικές έννοιες, ώστε να είναι σε θέση να αποκτήσουν ευχέρεια στους υπολογισμούς και να αντλήσουν πληροφορίες από τις τιμές των στατιστικών μέτρων θέσης. Όλα αυτά έχουν άμεση και πρακτική εφαρμογή στο πεδίο του στελέχους διοίκησης και οικονομίας και συγκεκριμένα στην ανάλυση και ερμηνεία οικονομικών δεδομένων, τη δημιουργία αναφορών και παρουσιάσεων, καθώς και την αξιολόγηση επιδόσεων και την τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων.

Παράλληλα, εξετάζονται η «μέση τιμή» (ή «αριθμητικός μέσος»), ο «σταθμικός μέσος», η «διάμεσος», η «επικρατούσα τιμή» και τα «τεταρτημόρια» (και γενικότερα τα «εκατοστημόρια»). Αναλυτικότερα, παρουσιάζεται ο ορισμός του αριθμητικού μέσου και ο συμβολισμός του μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα. Εξηγούνται η ευαισθησία της μέσης τιμής από τις ακραίες τιμές (πολύ μικρές ή πολύ μεγάλες) στο σύνολο των δεδομένων, καθώς και ο τρόπος υπολογισμού της σε απλά και ομαδοποιημένα σύνολα δεδομένων.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας η ερμηνεία της μέσης τιμής θα πρέπει να αποτελεί βασικό ζητούμενο για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και αυτό επιτυγχάνεται μέσα από πολλαπλά παραδείγματα και ασκήσεις. Αμέσως μετά τον αριθμητικό μέσο όρο, παρουσιάζεται ο ορισμός του σταθμικού μέσου και ο τρόπος υπολογισμού του με εμπειρικά παραδείγματα.

2.1.Δ.5 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΤΡΩΝ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Στην παρούσα υποενότητα τονίζεται ότι τα «μέτρα θέσης», που συζητήθηκαν στην προηγούμενη, προσφέρουν μια πρώτη εικόνα για το κέντρο ενός συνόλου δεδομένων, πληροφορία η οποία συχνά αποδεικνύεται ελλιπής. Ένα απλό παράδειγμα που αναδεικνύει τους περιορισμούς που έχουν τα μέτρα θέσης και προτείνεται για αφόρ-

μηση της διδασκαλίας είναι να δοθεί η αξιολόγηση της απόδοσης δύο εταιρειών (Α και Β) με κριτήριο τα μηνιαία έσοδά τους. Με αφετηρία αυτό ή ένα αντίστοιχο παράδειγμα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στα «μέτρα διασποράς».

Βασικός σκοπός είναι η γνωριμία των εκπαιδευομένων με τις σχετικές έννοιες, ώστε να είναι σε θέση να αποκτήσουν ευχέρεια στους υπολογισμούς και να αντλήσουν πληροφορίες από τις τιμές των στατιστικών μέτρων διασποράς. Αναλυτικότερα, εξετάζονται η «διακύμανση», η «τυπική απόκλιση» και το «εύρος». Για τον ορισμό της διακύμανσης παρουσιάζεται η σχέση της απόστασης των τιμών από τον μέσο όρο. Επισημαίνεται ότι η τυπική απόκλιση, η οποία είναι η τετραγωνική ρίζα της διακύμανσης, εκφράζει τη διασπορά σε μονάδες της μεταβλητής, ενώ το εύρος υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της μεγαλύτερης και της μικρότερης τιμής.

Πέρα από τους υπολογισμούς, η έμφαση δίνεται στην ανάλυση και ερμηνεία των μέτρων. Κάθε μέτρο διερευνάται ως προς τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του, καθώς και την καταλληλότητά του για την ανάλυση διαφορετικών ειδών δεδομένων. Υπογραμμίζεται ότι τα μέτρα διασποράς, σε συνδυασμό με τα μέτρα θέσης, παρέχουν μια πληρέστερη εικόνα για ένα σύνολο δεδομένων. Τέλος, επισημαίνεται η σημασία της ερμηνείας των μέτρων διασποράς στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προβλήματος που μελετάται, ώστε να εξάγονται ορθά και χρήσιμα συμπεράσματα.

2.1.Δ.6 | ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΣΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Σκοπός της υποενότητας είναι η ανάδειξη της σημαντικότητας της «περιγραφικής στατιστικής», ως βασικού εργαλείου για οποιονδήποτε/οποιαδήποτε ασχολείται με οικονομικά δεδομένα και θέλει να τα ερμηνεύει και να εξάγει από αυτά χρήσιμα συμπεράσματα.

Παρουσιάζονται πρακτικές εφαρμογές της περιγραφικής στατιστικής στον τομέα των οικονομικών δεδομένων ή ευρύτερα στη διοικητική λειτουργία μιας επιχείρησης. Αξιοποιώντας τις βασικές έννοιες που έχουν παρουσιαστεί στις προηγούμενες υποενότητες, όπως «μέτρα θέσης» και «μέτρα διασποράς», «πίνακες συχνοτήτων», «γραφήματα» κ.λπ., επιχειρείται η ανάλυση πραγματικών οικονομικών δεδομένων. Για τον λόγο αυτόν αξιοποιείται η χρήση πραγματικών στατιστικών δεδομένων σχετικών με το πεδίο της ειδικότητας, τα οποία προτείνεται να αφορούν οικονομικά μεγέθη και φαινόμενα που σχετίζονται με άλλες μαθησιακές ενότητες, να είναι σύγχρονα, ώστε να αντικατοπτρίζουν την τρέχουσα οικονομική συγκυρία και να μην απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις για την κατανόσή τους.

Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμπλακούν ενεργά σε αυτές τις εφαρμογές (σε μικρές ομάδες κατά προτίμηση) με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας. Οι μαθησιακές δραστηριότητες για τη διδασκαλία αυτής της υποενότητας προτείνεται να περιλαμβάνουν οργάνωση οικονομικών δεδομένων (όπως πωλήσεις προϊόντων ή εισοδήματα, από διαφορετικές πηγές), υπολογισμούς μέτρων θέσης και

διασποράς και δημιουργία γραφημάτων. Βασικά ζητούμενα σε αυτές τις δραστηριότητες είναι η ερμηνεία των δεδομένων και πιο συγκεκριμένα ο εντοπισμός τάσεων και η εξαγωγή συμπερασμάτων μέσω «στατιστικών διαγραμμάτων».

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καραγεώργος, Δ. (2010). *Στατιστική: Περιγραφική & Επαγωγική. Μια διδακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλα.
2. Μαμαλής, Π., Καφή, Θ., Τόλης, Ε., Μιχαήλογλου, Σ. & Πρίντζης, Γ. (2008). *Στατιστική: εφαρμογές στη διοίκηση – οικονομία – επιχειρήσεις*. Αθήνα: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ). Ανακτήθηκε από: <https://www.openbook.gr/statistiki-efarmoges-sti-doikisi-oikonomia-epicheiriseis/>

Συμπληρωματικές

1. Κιόχος, Π. (1993). *Περιγραφική Στατιστική*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
2. Καραγεώργος, Δ., Κόκλα, Α. & Παπακωνσταντίνου, Ε. (2009). *Στατιστική επιχειρήσεων – Β΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3789>

2.1.Ε • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της «Εισαγωγής στη Διοίκηση Επιχειρήσεων» αφορά τη διδασκαλία των βασικών εννοιών, μεθόδων και τεχνικών της διοικητικής επιστήμης που έχουν ως στόχο την αποδοτικότητα, την ανταγωνιστικότητα, την ανάπτυξη και την επιτυχία μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι βασικές λειτουργίες της διοίκησης, δηλαδή ο προγραμματισμός, η οργάνωση, η διεύθυνση, ο έλεγχος και η λήψη αποφάσεων. Δίνεται έμφαση σε θέματα διαμόρφωσης μιας αποτελεσματικής στοχοθεσίας, στον σχεδιασμό της οργανωτικής δομής μιας επιχείρησης και στις μεθόδους παρακίνησης του ανθρώπινου δυναμικού της. Παράλληλα, αναπτύσσονται τα είδη της ηγετικής συμπεριφοράς των διευθυντικών στελεχών και η σύνδεσή τους με την αποτελεσματικότητα της οντότητας. Τέλος, επιχειρείται η παρουσίαση των συστημάτων ελέγχου και λήψης αποφάσεων που υποστηρίζουν το διοικητικό έργο ενός/μιας μάντζερ.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναλύουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της σύγχρονης επιχείρησης,
- Ερμηνεύουν την έννοια της «διοίκησης»,
- Παρουσιάζουν τις βασικές λειτουργίες της διοίκησης των επιχειρήσεων,
- Συνθέτουν αποτελεσματικούς στόχους για μια επιχείρηση/οργανισμό,
- Παρουσιάζουν τα είδη της οργανωτικής δομής για μια οντότητα,
- Σχεδιάζουν την οργανωτική δομή μιας οντότητας,
- Διευκρινίζουν τις νομικές μορφές των επιχειρήσεων,
- Αναλύουν τις μεθόδους παρακίνησης του ανθρώπινου δυναμικού μιας οντότητας,
- Διακρίνουν τα είδη ηγετικής συμπεριφοράς που μπορεί να υιοθετήσει ένας μάνατζερ,
- Παρουσιάζουν τα στάδια της διαδικασίας ελέγχου σε μια οντότητα,
- Οργανώνουν τη διαδικασία του ελέγχου στο εσωτερικό της επιχείρησης,
- Διευθύνουν τη στρατηγική και πολιτική της επιχείρησης,
- Επιλέγουν την καταλληλότερη, από άποψη αποτελεσματικότητας, μέθοδο λήψης αποφάσεων για ένα διοικητικό πρόβλημα,
- Εκτιμούν την αξία της ορθής εφαρμογής των μεθόδων και των τεχνικών της διοικητικής επιστήμης στη βιωσιμότητα μιας οντότητας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μάνατζμεντ / Λειτουργίες διοίκησης / Οργανισμός / Απόδοση / Παραγωγικότητα / Οργανωσιακή κουλτούρα / Διαδικασία απόφασης / Διαχείριση κρίσεων / Οργανωτική δομή / Έλεγχος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
2	ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
3	ΤΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ, Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΑΤΖΕΡ ΚΑΙ Ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
4	Η ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
5	Η ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
6	Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.1.E.1 | Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν την έννοια της «επιχείρησης». Σκοπός της υποενότητας είναι να γίνουν κατανοητές οι βασικές έννοιες και αρχές της διοίκησης επιχειρήσεων όχι μόνο ως εφόδιο για την εργασία τους αλλά και ως αφορμή για περαιτέρω μελέτη, μάθηση και εξειδίκευση.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» θα διακρίνουν τη διαφορά της επιχείρησης από έναν οργανισμό και συγκεκριμένα του «οργανισμού», όπου είναι ένα σύνολο οργανωμένων ανθρώπων που εργάζονται μαζί για έναν κοινό σκοπό, και του «οικονομικού οργανισμού», όπου είναι μια οργανωμένη προσπάθεια ανθρώπων που αποσκοπεί, με την ικανοποίηση των αναγκών των πελατών/-ισών της, να μεγιστοποιήσει τα κέρδη της, κατά επαναλαμβανόμενο τρόπο.

Επίσης, θα διακρίνουν ότι οι επιχειρήσεις λαμβάνουν εισροές, άυλες και υλικές, και τις μετασχηματίζουν με τη λεγόμενη «παραγωγική διαδικασία» σε εκροές. Θα εξοικειωθούν με τη χρήση των τριών πραγματικών σεναρίων εκροών, τα οποία είναι: α) Όταν οι εισροές είναι μεγαλύτερες από τις εκροές («ζημιές»), β) Όταν οι εισροές είναι ίσες με τις εκροές («νεκρό σημείο») και γ) Όταν οι εισροές είναι μικρότερες από τις εκροές («κέρδη»).

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν και θα μπορούν να ερμηνεύουν κατάλληλα κατά την εργασία τους ότι η επιχείρηση δεν είναι ένας ανεξάρτητος παράγοντας, αλλά λειτουργεί σε ένα «περιβάλλον» το οποίο επηρεάζει και το οποίο επηρεάζεται. Η επιτυχία μιας επιχείρησης δεν εξαρτάται μόνο από το «εξωτερικό περιβάλλον» αλλά και το «εσωτερικό της περιβάλλον». Τέλος, θα προσδιορίζουν ότι κάθε επιχείρηση διαθέτει υλικούς και άυλους πόρους, που καλείται να συνδυάσει και να αξιοποιήσει ώστε να προκύπτει «συγκριτικό πλεονέκτημα». Κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.E.2 | ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι ένας βασικός παράγοντας για την κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων είναι το αντικείμενο των εργασιών. Θα διακρίνουν και θα απαριθμούν τις τέσσερις κατηγορίες επιχειρήσεων, οι οποίες είναι οι: α) Επιχειρήσεις πρωτογενούς παραγωγής (γεωργικές καλλιέργειες, κτηνοτροφία κ.λπ.), β) Επιχειρήσεις δευτερογενούς παραγωγής (βιοτεχνίες, βιομηχανίες), γ) Επιχειρήσεις τριτογενούς παραγωγής (εμπορικές, τουριστικές κ.λπ.) και δ) Επιχειρήσεις μεικτού αντικειμένου (κάθετη οργάνωση). Επιπλέον θα διακρίνουν τον διαχωρισμό των επιχειρήσεων ανάλογα με τη νομική τους μορφή, δηλαδή σε: α) Ατομικές επιχειρήσεις (φυσικά πρόσωπα), β) Εταιρικές επιχειρήσεις (ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ, ΙΚΕ) και γ) Συλλογικές επιχειρήσεις (Κοινοπραξίες, συνεταιρισμοί). Πέραν αυτού, θα

τις κατηγοριοποιούν σύμφωνα με το μέγεθός τους (αριθμό υπαλλήλων και κύκλο εργασιών) σε πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονίσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες πως όταν οι εισροές μετασχηματίζονται σε εκροές, λαμβάνουν χώρα οι «λειτουργίες της επιχείρησης», που χωρίς αυτές δεν θα επιτευχθούν οι στόχοι της. Αυτές είναι οι εξής: α) η λειτουργία των προμηθειών, β) η λειτουργία της παραγωγής, γ) η λειτουργία του μάρκετινγκ, δ) η λειτουργία των χρηματοοικονομικών και ε) η λειτουργία του προσωπικού.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν και θα μπορούν στη συνέχεια να εφαρμόζουν κατά την εργασία τους τα θέματα μιας αποτελεσματικής στοχοθεσίας, στον σχεδιασμό της οργανωτικής δομής μιας επιχείρησης και στις μεθόδους παρακίνησης του ανθρώπινου δυναμικού της. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.E.3 | ΤΟ MANATZMENT, Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ MANATZER ΚΑΙ Ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις διάφορες έννοιες του «μάνατζμεντ». Θα κατανοήσουν ότι ο σκοπός του μάνατζερ είναι να μεγιστοποιεί την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης. Θα απαριθμούν και θα μπορούν να ερμηνεύουν τα καθήκοντα ενός μάνατζερ σε μια επιχείρηση. Επιπλέον, θα κινητοποιούνται ως προς αυτά τα καθήκοντα κατά την εργασία τους, δηλαδή: α) τον επιχειρησιακό προγραμματισμό, β) τη λήψη αποφάσεων, γ) την οργάνωση των ανθρώπων και των εργασιών, δ) τη στελέχωση της επιχείρησης και ε) τη διεύθυνση του ανθρώπινου παράγοντα.

Επιπλέον, θα μάθουν να προσδιορίζουν ότι βασικό καθήκον του διοικητικού στελέχους είναι ο «επιχειρησιακός προγραμματισμός», η διαδικασία δηλαδή καθορισμού των στόχων μιας επιχείρησης καθώς και η επιλογή μιας μελλοντικής πορείας δράσης για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Πέραν των παραπάνω, θα αναγνωρίζουν πως ο επιχειρησιακός προγραμματισμός πρέπει να απαντά στα ερωτήματα: Τι θα κάνουμε, για ποιους θα το κάνουμε, γιατί θα το κάνουμε, ποιος ή ποιοι θα το κάνουν, πότε θα το κάνουν και πώς θα το κάνουν. Θα κατανοήσουν ότι ο επιχειρησιακός προγραμματισμός είναι αναγκαίος γιατί το περιβάλλον είναι δυναμικό, γιατί δίνει κατεύθυνση και δίνει αίσθημα ευθύνης, γιατί πολύ συχνά η παραγωγή είναι αυτοματοποιημένη. Θα σχεδιάζουν τους στόχους που θέτονται και θα αποφασίζουν τα βήματα για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι. Τέλος, θα διακρίνουν τα τρία είδη επιχειρησιακών στόχων, δηλαδή τους «παραγωγικούς», «οικονομικούς» και «κοινωνικούς».

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.E.4 | Η ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την έννοια της «λήψης αποφάσεων», η οποία είναι μια διαδικασία που βρίσκεται στην καρδιά του επιχειρησιακού σχεδιασμού.

Θα κατανοήσουν πως η λήψη αποφάσεων είναι μια διαδικασία που πρέπει να ανατροφοδοτείται συνεχώς. Θα μπορούν να διακρίνουν πως αυτή ξεκινά από τη συλλογή πληροφοριών. Θα μπορούν να αναγνωρίζουν το πρόβλημα και θα θέτουν στόχους ακούγοντας τις προτάσεις των υφισταμένων τους για το πώς μπορεί να γίνει αυτό. Θα επιλέγουν την καλύτερη πρόταση και θα τη θέτουν σε εφαρμογή. Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, θα είναι σε θέση να αξιολογούν το αποτέλεσμα της εφαρμογής του προγράμματος και θα οδηγούνται σε νέα απόφαση. Παράλληλα, θα έχουν έτοιμες εναλλακτικές λύσεις, έτσι ώστε να είναι έτοιμοι/-ες να αντιδράσουν άμεσα αν προκύψει κάποιο αρνητικό αποτέλεσμα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα διακρίνουν τις αποφάσεις που μπορεί να πάρει ένα στέλεχος σε «προγραμματισμένες» ή «μη προγραμματισμένες». Επιπλέον, θα είναι σε θέση να διατυπώνουν τις βασικές μεθόδους για τη λήψη μη προγραμματισμένων αποφάσεων, όπως: τον γραμμικό προγραμματισμό, τη θεωρία παιγνίων, τη θεωρία των πιθανοτήτων κ.λπ.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν την έννοια της «οργάνωσης», η οποία είναι η διαδικασία του καταμερισμού της εργασίας μεταξύ ομάδων ή ατόμων και ο συντονισμός των ενεργειών τους με σκοπό την επίτευξη των στόχων του οργανισμού. Ταυτόχρονα θα διακρίνουν τους δύο τύπους οργάνωσης, την «τυπική» και την «άτυπη». Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.E.5 | Η ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΚΑΙ Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημασία της «στελέχωσης» των επιχειρήσεων, που αφορά όλες τις διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα πριν από την πρόσληψη προσωπικού. Δηλαδή τον προγραμματισμό των προσλήψεων, την προσέλευση των υποψηφίων εργαζομένων και τέλος την επιλογή των κατάλληλων ανθρώπων για την επιχείρηση. Θα ερμηνεύουν πως το καθήκον του στελέχους είναι η επίτευξη της μέγιστης απόδοσης των ανθρώπων που προσλαμβάνονται.

Επιπλέον, με την ολοκλήρωση της υποενότητας θα μπορούν να διακρίνουν και στη συνέχεια να εφαρμόζουν στην εργασία τους κατάλληλες διαδικασίες που συμβάλλουν στη μέγιστη απόδοση όπως: α) η ένταξη του προσωπικού, β) η εκπαίδευση του προσωπικού, γ) η αξιολόγηση του προσωπικού, δ) η αμοιβή του προσωπικού και ε) η εξασφάλιση των καλών συνθηκών εργασίας.

Σε δεύτερο χρόνο θα ορίζουν ότι η «διεύθυνση» των επιχειρήσεων είναι μια έννοια που σχετίζεται με τον άνθρωπο και την πεποίθησή του. Θα διαχωρίζουν τις έννοιες «Διευθυντής/-τρια» ή «Ηγέτης/-ιδα». Θα αντιλαμβάνονται ότι οι στόχοι της επιχεί-

ρησης πρέπει να ταυτίζονται με τους στόχους των εργαζομένων, καθώς και ότι οι στόχοι των εργαζομένων σχετίζονται άμεσα με την εξυπηρέτηση των αναγκών τους.

Επιπλέον, θα είναι σε θέση να υποστηρίξουν πως, για να παρακινήσει μια επιχείρηση τους/τις εργαζόμενους/-ές της, θα πρέπει να εντοπίσει τις ανάγκες τους και να τους δώσει τη δυνατότητα να τις ικανοποιήσουν μέσα από την εργασία. Στο παραπάνω πλαίσιο, θα αξιοποιούν την «παροχή κινήτρων» ως το μέσο που δραστηριοποιεί, υποκινεί και κατευθύνει την ανθρώπινη συμπεριφορά. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.E.6 | Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν ότι ο έλεγχος είναι καθήκον του διοικητικού στελέχους. Θα ερμηνεύουν τη διαδικασία του ελέγχου ως τη δραστηριότητα που διασφαλίζει ότι τα προγράμματα της επιχείρησης θα εφαρμόζονται όπως είχε προβλεφθεί και προλαμβάνει τα όποια προβλήματα μπορεί να προκύψουν.

Επιπλέον, θα είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται ότι, καθώς το περιβάλλον εντός και εκτός της επιχείρησης αλλάζει, ο έλεγχος είναι απαραίτητος. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούν με την ολοκλήρωση της υποενότητας να αναπροσαρμόζουν τον προγραμματισμό για τη λήψη διορθωτικών μέτρων όποτε απαιτηθεί. Θα διακρίνουν και θα προσδιορίζουν πως για να είναι αποτελεσματικός ο έλεγχος πρέπει να είναι συστηματικός και να έχει τα εξής χαρακτηριστικά: α) να είναι αποτελεσματικός ως προς το κόστος, β) να είναι αποδεκτός από εκείνους/-ες στους/στις οποίους/-ες εφαρμόζεται και γ) να είναι κατάλληλος.

Επιπρόσθετα, θα κατανοήσουν ότι ο «έλεγχος» είναι μια επαναλαμβανόμενη διαδικασία που χαρακτηρίζεται από τρεις φάσεις και ειδικότερα την: Α΄ Φάση: Καθορισμός των προτύπων, τη Β΄ Φάση: Σύγκριση της καταμετρημένης απόδοσης με τα πρότυπα και τη Γ΄ Φάση: Ενίσχυση των επιτυχιών/Διόρθωση των μειονεκτημάτων.

Τέλος, θα απαριθμούν και θα είναι σε θέση να περιγράφουν τους τομείς στους οποίους η επιχείρηση πρέπει να θέτει πρότυπα/στόχους και συγκεκριμένα: το μερίδιο αγοράς, τις καινοτομίες, την παραγωγικότητα, τους φυσικούς και οικονομικούς πόρους, την αποδοτικότητα, την απόδοση και ανάπτυξη του διοικητικού στελέχους, την απόδοση και συμπεριφορά του/της εργαζομένου/-ης και την κοινωνική ευθύνη. Οι έλεγχοι μπορεί να είναι σταθεροί, περιοδικοί και περιπτωσιακοί. Κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και η ανάπτυξη παραδειγμάτων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Πετρίδου, Ε. (2011). *Διοίκηση – Μάνατζμεντ: μια εισαγωγική προσέγγιση* (3η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σοφία.
2. Schermerhorn, J. R. (2012). *Εισαγωγή στο Μάνατζμεντ* (μτφρ. Μ. Θ. Ανθρωπέλος & Σ. Ξεσφίγγη). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Mullins, L. J. & Gill, C. (2015). *Μάνατζμεντ και Οργανωσιακή Συμπεριφορά* (μτφρ. Ι. Κατσέλη). Αθήνα: Εκδόσεις Utopia.
2. Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

2.1.ΣΤ • ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα των «Επαγγελματικών Δεξιοτήτων με τη Χρήση Υπολογιστικών Φύλλων» αφορά την κατανόηση της λειτουργικότητας και των δυνατοτήτων του πληροφοριακού προγράμματος υπολογιστικών φύλλων και της εφαρμογής τους σε απλές καθημερινές αλλά και σύνθετες λογιστικές εργασίες και υπολογισμούς. Συγκεκριμένα, αναλύονται βασικές λειτουργίες του πληροφοριακού προγράμματος όπως θέματα που αφορούν τις μορφοποιήσεις, τα γραφήματα, τις ταξινομήσεις, τις απλές και σύνθετες συναρτήσεις, τις μακροεντολές, τα μερικά αθροίσματα και τους συγκριτικούς πίνακες. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στην κατανόηση της εισαγωγής και επεξεργασίας δεδομένων λογιστικών προγραμμάτων από εξωτερικά αρχεία ASCII, CSV. Τέλος, περιγράφεται ο τρόπος δημιουργίας φύλλων μερισμού εξόδων με αυτόματους υπολογισμούς και ο σχεδιασμός του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης μιας οντότητας με συνδέσεις μεταξύ των φύλλων εργασίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν το πεδίο εφαρμογής των λειτουργικών προγραμμάτων υπολογιστικών φύλλων στο επάγγελμα του/της λογιστή/-τριας,
- Εισάγουν δεδομένα σε πίνακες,
- Διατυπώνουν με την εφαρμογή συναρτήσεων τα επιχειρησιακά προβλήματα τα οποία επιζητούν επίλυση,

- Δημιουργούν μπάρες εργαλείων που τους διευκολύνουν στην επεξεργασία δεδομένων,
- Χρησιμοποιούν φόντα και αντικείμενα για την καλύτερη παρουσίαση των αποτελεσμάτων τους,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες μορφοποίησης και ταξινόμησης του λειτουργικού προγράμματος για την αποτελεσματική παρουσίαση σειράς δεδομένων μιας οντότητας,
- Χρησιμοποιούν τις απλές και τις σύνθετες συναρτήσεις του λειτουργικού προγράμματος στην επίλυση λογιστικών προβλημάτων,
- Δημιουργούν γραφήματα για την παρουσίαση οικονομικών δεδομένων,
- Σχεδιάζουν συγκεντρωτικούς πίνακες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική λήψη οικονομικών αποφάσεων,
- Εισάγουν δεδομένα στο λειτουργικό πρόγραμμα από εξωτερικά αρχεία τύπου ASCII και CSV,
- Αναλύουν και φιλτράρουν τα δεδομένα,
- Δημιουργούν φύλλα μερισμού εξόδων με αυτόματους υπολογισμούς,
- Συντάσσουν χρηματοοικονομικές καταστάσεις με συνδέσεις μεταξύ των φύλλων εργασίας,
- Δημιουργούν μακροεντολές για τη σύντομη επεξεργασία δεδομένων,
- Εκτιμούν την αξία της υιοθέτησης των πληροφοριακών προγραμμάτων υπολογιστικών φύλλων στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των λογιστικών μεγεθών μιας οντότητας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Συνάρτηση / CSV / Μερικό άθροισμα / Γράφημα / Ψηφιακή υπογραφή / Φίλτρο / Μακροεντολή / Φύλλο εργασίας / Κελί / Συγκεντρωτικός πίνακας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
2	ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ
3	ΔΕΔΟΜΕΝΑ
4	ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ
5	ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
6	ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΒΑΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη χρήση λογισμικού υπολογιστικών φύλλων, που αποτελεί σημαντικό εργαλείο στην καθημερινή τους εργασία. Πιο συγκεκριμένα, θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες ώστε να εκτελούν ενέργειες επεξεργασίας και μορφοποίησης ενός βιβλίου εργασίας.

Αρχικά, α) θα μάθουν να απαριθμούν τα διαφορετικά λογισμικά που υπάρχουν και θα τα κατηγοριοποιούν σε λογισμικά «ανοικτού» και «κλειστού κώδικα», β) θα έρθουν σε επαφή με δύο χαρακτηριστικούς αντιπροσώπους αυτών των κατηγοριών, όπως είναι το Microsoft Office και το LibreOffice, και γ) θα κατανοούν τις ομοιότητες αλλά και τις διαφορές των δύο λογισμικών και θα αναγνωρίζουν την αναγκαιότητά τους. Επιπρόσθετα, θα αναγνωρίζουν διαδικτυακές υπηρεσίες λογιστικών φύλλων, όπως είναι τα Google Sheets.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με το βασικό περιβάλλον του λογισμικού υπολογιστικών φύλλων, τις λειτουργίες της «κορδέλας» (ή αλλιώς ταινίας), αλλά και τις αρχικές ρυθμίσεις του λογισμικού. Ειδικότερα, θα τροποποιούν με τις κατάλληλες ρυθμίσεις την κορδέλα, τη «γραμμή εργαλείων γρήγορης πρόσβασης», καθώς και τις ρυθμίσεις αποθήκευσης του βιβλίου εργασίας (όπως ο προεπιλεγμένος φάκελος και ο τύπος αρχείου).

Θα κατανοούν την έννοια του «κελιού», της «γραμμής» και της «στήλης». Σημαντικό είναι να τονιστεί από τον/την εκπαιδευτή/-τρια ότι οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις σχετίζονται με τις περισσότερο επαναλαμβανόμενες ενέργειες που εκτελεί ο χρήστης. Άξιες επισημάνσης είναι οι κοινές εντολές βασικής μορφοποίησης και δι-άταξης σελίδας σε σχέση με τον επεξεργαστή κειμένου, καθώς και η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με την πλοήγηση μέσα σε ένα βιβλίο εργασίας, μετακινούμενων από το ένα φύλλο εργασίας στο άλλο. Καταλληλότερη εκπαιδευτική μέθοδος είναι η επί-δειξη, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.ΣΤ.2 | ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να απαριθμούν τους διαφορετικούς τρόπους αποθήκευσης ενός εγγράφου, καθώς και τους διαφορετικούς τύπους αποθήκευσης αυτού.

Ειδικότερα: α) θα τονιστούν οι διαφορές του κάθε τύπου αλλά και τα προβλήμα-τα διαλειτουργικότητας εφαρμογών που είναι σε θέση να επιλύσουν, β) θα εξοικει-ωθούν με τη μεταφόρτωση και αποθήκευση εγγράφων στο σύννεφο («Cloud») στις διαδικτυακές υπηρεσίες της Google, γ) θα χρησιμοποιούν κατάλληλες λειτουργίες ώστε να κλειδώνουν ένα βιβλίο εργασίας τόσο σε επίπεδο φύλλου όσο και σε επίπε-δο ολόκληρου αρχείου, δ) θα κατανοούν τη χρήση του πληκτρολογίου για ενέργειες

όπως η επιλογή κελιού ή περιοχής κελιών, η αντιγραφή, η επικόλληση, η μετακίνηση, η αντικατάσταση, η εύρεση, η αναίρεση ενέργειας, η εκτέλεση απλών μορφοποιήσεων και στοιχίσεων, ε) θα εξοικειωθούν με την οριζόντια και την κατακόρυφη γραμμή κύλισης, τη διαγραφή περιοχής κελιών αλλά και την επεξεργασία ενός μεμονωμένου κελιού, στ) θα πραγματοποιούν μετακινήσεις, αντιγραφές και επικολλήσεις κελιών μεταξύ διαφορετικών φύλλων εργασίας, θα εξοικειωθούν με τη χρήση περιγραμμάτων, την παλέτα χρωμάτων και την εισαγωγή φόντου, ζ) θα είναι σε θέση να πραγματοποιούν αντιγραφή μορφοποιήσεων, η) θα απαριθμούν τις κατηγορίες δεδομένων και ιδιαίτερα θα ασχοληθούν με τα αριθμητικά δεδομένα, θα εστιάσουν στη μορφή των αριθμών και των ημερομηνιών, θ) θα εξοικειωθούν με τις γραμμές και τις στήλες πραγματοποιώντας εισαγωγές, διαγραφές και τροποποιήσεις ύψους γραμμών ή πλάτους στηλών, ι) θα πραγματοποιούν αλλαγές στην ονομασία περιοχών ή κελιών και θα υλοποιούν σταθεροποιήσεις γραμμών ή στηλών. Τέλος, θα εξοικειωθούν με την «υπό όρους μορφοποίηση».

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.ΣΤ.3 | ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πραγματοποιήσουν ενέργειες αυτόματης συμπλήρωσης σε σειρές αλφαριθμητικών, αριθμητικών, μηνών, ημερών, ωρών και ημερομηνιών. Ειδικότερα, θα μάθουν να δημιουργούν λίστες για εύκολη ταξινόμηση και καταχώριση δεδομένων. Θα απαριθμούν τους αριθμητικούς τελεστές και θα εξοικειωθούν με την εισαγωγή τύπων μεταξύ κελιών του ίδιου αλλά και διαφορετικών φύλλων εργασίας. Επίσης, θα πρέπει να τονιστεί από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες ότι η χρήση παρενθέσεων επηρεάζει την προτεραιότητα των τελεστών.

Επιπρόσθετα τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας»: α) θα κατανοούν την έννοια της σχετικής και της απόλυτης αναφοράς, β) θα είναι σε θέση να πραγματοποιούν ταξινομήσεις με διάφορα επίπεδα ταξινόμησης ως προς τιμές ή χρώμα σε ορισμένη διάταξη (αύξουσα, φθίνουσα ή από λίστα), γ) θα πραγματοποιούν επικύρωση δεδομένων και θα αποκρύπτουν ή και θα εμφανίζουν στήλες, γραμμές, δ) θα ορίζουν και θα απαλείφουν συγκεκριμένη περιοχή εκτύπωσης, ε) θα εισάγουν δεδομένα από διάφορες εξωτερικές πηγές π.χ. την Access, τον SQL Server, το Διαδίκτυο, από έγγραφο κ.λπ., στ) θα κατανοούν τη χρησιμότητα αρχείων CSV και ASCII για την εισαγωγή δεδομένων, ζ) θα εφαρμόζουν φίλτρα στα δεδομένα και θα κατανοήσουν τη σημαντικότητά τους και ιδιαίτερα του προσαρμοσμένου φίλτρου και η) θα πραγματοποιούν εκτυπώσεις σε διάφορες κλίμακες (προσαρμοσμένες ή από μενού), με επανάληψη γραμμών ή στηλών, με τις γραμμές πλέγματος ή όχι.

Τέλος, θα ενεργοποιούν ή όχι τις επικεφαλίδες στηλών και γραμμών, θα ορίζουν το μέγεθος χαρτιού και την ποιότητα εκτύπωσης καθώς και θα τροποποιούν τη διά-

ταξη σελίδων κατά πλάτος. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.ΣΤ.4 | ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημασία της χρήσης των συναρτήσεων.

Ειδικότερα: α) θα εξοικειωθούν με τη χρήση των λογικών τελεστών, των σχεσιακών τελεστών, των τελεστών κειμένου και των τελεστών αναφοράς, β) θα κατατάξουν τα σφάλματα σε κατηγορίες και θα κατανοήσουν τη διαδικασία της εκσφαλμάτωσης και γ) θα πραγματοποιήσουν ελέγχους ανίχνευσης και διόρθωσης σφαλμάτων.

Επιπλέον θα είναι σε θέση: α) να απαριθμήσουν τις κατηγορίες συναρτήσεων και το πεδίο εφαρμογής των δημοφιλών συναρτήσεων, β) να εισαγάγουν συναρτήσεις σε τύπους και θα εξοικειωθούν με τη χρήση ορισμάτων σε συναρτήσεις, γ) να περιγράψουν τις μαθηματικές συναρτήσεις SUM, AVERAGE, SUMIF, ABS, INT, SQRT, ROUND, ROUNDUP, ROUNDDOWN, MMULT και θα εκτελέσουν ασκήσεις, δ) να ερμηνεύσουν τη λειτουργία των στατιστικών συναρτήσεων MIN, MAX, COUNT, COUNTIF, COUNTA, COUNTBLANK, MEDIAN, LARGE και SMALL και να επιλύσουν προβλήματα με τη χρήση τους, καθώς να εξοικειωθούν με τις λογικές συναρτήσεις και θα κατανοήσουν τη χρήση της συνάρτησης IF, ε) να χρησιμοποιήσουν τις συναρτήσεις AND, OR και NOT για τη σύνδεση συνθηκών στην επίλυση πολύπλοκων προβλημάτων, στ) να αναγνωρίσουν τη χρησιμότητα των ένθετων συναρτήσεων IF για τον έλεγχο πολλαπλών συνθηκών, ζ) να προσδιορίσουν τη σύνταξη και τη χρήση συναρτήσεων κειμένου όπως MID, LEFT, RIGHT, LEN, UPPER, LOWER, REPLACE, TEXT, VALUE, PROPER και να επιλύσουν προβλήματα με τη χρήση τους. Τέλος, θα εξοικειωθούν με τη χρήση των συναρτήσεων αναζήτησης και αναφορών όπως είναι η VLOOKUP, η HLOOKUP, η MATCH και η INDEX, και θα επιλύσουν προβλήματα με τη χρήση ένθετων συναρτήσεων διαφόρων κατηγοριών.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.ΣΤ.5 | ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημαντικότητα των «γραφημάτων».

Ειδικότερα: α) θα είναι σε θέση να απαριθμούν τις κατηγορίες γραφημάτων και να επεξεργάζονται τα επιμέρους τμήματα ενός γραφήματος, β) θα αναγνωρίζουν τους δημοφιλείς τύπους γραφήματος, γ) θα προετοιμάζουν τα δεδομένα για τη δημιουργία γραφήματος με τη βοήθεια της γρήγορης ανάλυσης και τους δημοφιλείς τύπους γραφήματος των υπολογιστικών φύλλων, δ) θα αντιμετωπίζουν τη σειρά δεδομένων των διαφόρων κατηγοριών, θα αλλάζουν τον τύπο γραφήματος και θα υλοποιούν

συνδυαστικά με τουλάχιστον δύο τύπους γραφήματος, ε) θα μετακινούν, θα αντιγράφουν, θα μετονομάζουν και θα αλλάζουν το μέγεθος και το στιλ ενός γραφήματος, στ) θα τοποθετούν ένα γράφημα σε διαφορετικό φύλλο εργασίας και θα δημιουργούν πρότυπα γραφήματος, ζ) θα κατανοήσουν τη χρησιμότητα της απεικόνισης τάσεων με τη χρήση μικροσκοπικών γραφημάτων “Sparkline” και θα εκτελέσουν ασκήσεις με πράξεις με τους περισσότερους τύπους γραφήματος, η) θα εξοικειωθούν με την εισαγωγή αντικειμένων όπως είναι οι εικόνες (τόσο από το Διαδίκτυο όσο και τοπικά), πλαίσια κειμένου, σύμβολα, εξισώσεις και οργανογράμματα.

Στο σημείο αυτό, οι εκπαιδευτές/-τριες θα πρέπει να προτρέψουν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να δημιουργήσουν «διαγράμματα Gantt» με τις παραπάνω επιλογές, να εξοικειωθούν με τη χρήση υπερσυνδέσμων που να οδηγούν σε σημείο στο αρχείο, σε άλλο αρχείο, σε ιστοσελίδα, σε ηλεκτρονική ταχυδρομική διεύθυνση και να πραγματοποιήσουν σύνδεση κελιών των υπολογιστικών φύλλων σε ένα έγγραφο κειμένου. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.1.ΣΤ.6 | ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Αρχικά, στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να εκτελούν αυτόματα υπολογισμό μερικών και γενικών αθροισμάτων σε μια λίστα για μια στήλη, με τη χρήση της εντολής «Μερικό Άθροισμα». Στη συνέχεια, μέσω της συνάρτησης SUBTOTAL θα προσδιορίζουν πώς να πραγματοποιούν τροποποιήσεις σε αυτά. Με την ολοκλήρωση των παραπάνω, θα εισαχθούν στην έννοια του «Συγκεντρωτικού Πίνακα» κατανοώντας τις αρχές δημιουργίας του, ενώ παράλληλα θα μάθουν να ολοκληρώνουν τις τροποποιήσεις διάταξής του.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» θα επικεντρωθούν περαιτέρω στο πώς: α) θα ομαδοποιούν τα δεδομένα, θα προσθέτουν φίλτρα και δευτερεύοντα πεδία, β) θα διαγράφουν διπλότυπες εγγραφές, γ) θα εκτελούν υπολογισμούς σύνοψης σε πίνακα, δ) θα εισάγουν δεδομένα σε πολλούς πίνακες και θα πραγματοποιούν τις συσχετίσεις μεταξύ των πινάκων, ε) θα μετατρέπουν πεδία στήλης σε πεδία γραμμής και αντιστρόφως και στ) θα δημιουργούν εφαρμογή ανάλυσης πωλήσεων με τη βοήθεια συγκεντρωτικού πίνακα και συγκεντρωτικού γραφήματος.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη χρήση των «μακροεντολών». Συγκεκριμένα: α) θα καταγράφουν απλές μακροεντολές και θα τις εκτελούν, θα τις επεξεργάζονται και θα πραγματοποιούν αντιστοίχιση σε κουμπί ή σε συντόμηση πληκτρολογίου, β) θα διαγράφουν και θα ορίζουν τα επίπεδα ασφάλειας μιας μακροεντολής, γ) θα έρχονται σε επαφή με τον κώδικα που υπάρχει πίσω από μια μακροεντολή, δ) θα εκτελούν δραστηριότητες όπου θα ομαδοποιούν επαναλαμβανόμενες διαδικασίες σε μακροεντολές.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ξαρχάκος, Κ. & Καρολίδης, Δ. (2023). *Μαθαίνετε εύκολα Microsoft Office 2021*. Αθήνα: Εκδόσεις Άβακας.
2. Weverka, P. (2023). *Οδηγός του Microsoft Office 2021. Όλα σε ένα* (μτφρ. Μ. Γκλαβά). Αθήνα: Εκδόσεις Γκιούρδα.

Συμπληρωματικές

1. Γκλαβά, Μ. (2021). *7 σε 1 Windows 10, Office 2019/Microsoft 365*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
2. Ταμπκάς, Β. & Γουγάς, Β. (2017). *Εφαρμογές των Υπολογιστικών Φύλλων στην οικονομία και διοίκηση*. Πάτρα: Εκδόσεις Gotsis.

2.1.Z • MARKETING

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα του «Marketing» αφορά τη διδασκαλία των βασικών αρχών και λειτουργιών της επιστήμης του μάρκετινγκ που αποσκοπεί στην αναγνώριση, αντιμετώπιση και ικανοποίηση των καταναλωτικών αναγκών από μια οντότητα, καλύτερα από τον ανταγωνισμό της. Συγκεκριμένα, αναλύεται η σύγχρονη φιλοσοφική προσέγγιση του επιστημονικού πεδίου. Περιγράφεται ο σκοπός και οι τρόποι διεξαγωγής της έρευνας μάρκετινγκ, προκειμένου να γίνει η διάγνωση της καταναλωτικής συμπεριφοράς. Στη συνέχεια, περιγράφονται τα κριτήρια τμηματοποίησης της αγοράς και οι στρατηγικές στόχευσης που μια οντότητα μπορεί να υιοθετήσει. Επίσης, παρουσιάζονται οι τεχνικές ανάλυσης του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της οντότητας. Τέλος δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην παρουσίαση και την ανάλυση του μείγματος μάρκετινγκ (προϊόν/υπηρεσία, τιμολόγηση, προώθηση, διανομή, διαδικασίες, ανθρώπινο δυναμικό, περιβάλλον) τόσο για τα προϊόντα όσο και για τις υπηρεσίες.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Ερμηνεύουν την έννοια του μάρκετινγκ,
- Αναλύουν τη φιλοσοφική προσέγγιση του σύγχρονου μάρκετινγκ,
- Οργανώνουν τα βήματα υλοποίησης μιας έρευνας μάρκετινγκ,
- Παρουσιάζουν τους παράγοντες του μακροπεριβάλλοντος της επιχείρησης,
- Αναλύουν τους παράγοντες του μικροπεριβάλλοντος της επιχείρησης,
- Εκτιμούν τις αγοραστικές συνήθειες των καταναλωτών/-τριών,

- Υιοθετούν τα κριτήρια τμηματοποίησης της αγοράς,
- Εφαρμόζουν τα κριτήρια τμηματοποίησης της αγοράς στον προσδιορισμό της αγοράς-στόχου,
- Χρησιμοποιούν τις τεχνικές SWOT & PESTLE στην ανάλυση του περιβάλλοντος μιας οντότητας,
- Αναλύουν τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος/υπηρεσίας,
- Εφαρμόζουν την ανάλυση του κύκλου ζωής ενός προϊόντος/υπηρεσίας στη λήψη αποφάσεων μάρκετινγκ,
- Αναλύουν τα δυνητικά κανάλια διανομής που μπορεί να υιοθετήσει μια οντότητα,
- Διακρίνουν τα συστατικά μέρη του μείγματος προώθησης για ένα προϊόν/υπηρεσία,
- Εκτιμούν την αξία της ορθής εφαρμογής των μεθόδων και των τεχνικών του επιστημονικού πεδίου του μάρκετινγκ στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας μιας οντότητας,
- Χρησιμοποιούν τα βασικά είδη τιμολόγησης που μπορεί να υιοθετήσει μια οντότητα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μείγμα μάρκετινγκ / Προϊόν (Product) / Διανομή (Place) / Τιμή (Price) / Προβολή (Promotion) / Κύκλος ζωής προϊόντος / Ανάλυση PESTEL / Ανάλυση SWOT / Έρευνα μάρκετινγκ / Στρατηγικές μάρκετινγκ / Τμηματοποίηση αγοράς / Σχέδιο μάρκετινγκ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
2	ΜΕΙΓΜΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
3	ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
4	ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
5	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
6	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
7	ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ
8	ΤΜΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΓΟΡΑΣ-ΣΤΟΧΟΥ
9	ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Z.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Η υποενότητα αυτή εστιάζεται στο ότι το μάρκετινγκ αποτελεί ένα από τα κύρια και πιο δυναμικά πεδία της επιχειρηματικής δραστηριότητας, αναδεικνύοντας τη σημασία της ανάπτυξης, της διαχείρισης και της προώθησης ενός προϊόντος ή υπηρεσίας στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον. Σκοπός της είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τις βασικές αρχές, έννοιες και τη φιλοσοφία του μάρκετινγκ, πώς λειτουργεί και γιατί είναι σημαντικό για τις επιχειρήσεις, τους οργανισμούς και την κοινωνία στο σύνολό της.

Αρχικά, προσδιορίζονται και αναλύονται διάφοροι ορισμοί του μάρκετινγκ, της φιλοσοφίας του και της εξελικτικής του πορείας μέσα στον χρόνο. Παρουσιάζεται η εποχή που οι επιχειρήσεις ήταν προσανατολισμένες στην παραγωγή και στη βελτιστοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας, καθώς και η εποχή προσανατολισμού στις πωλήσεις (Μάρκετινγκ 1.0). Αναλύονται οι φάσεις στις οποίες το μάρκετινγκ εστιζόταν στις ανάγκες της αγοράς και των καταναλωτών/-τριών (Μάρκετινγκ 2.0). Αναπτύσσεται διεξοδικά η εποχή του κοινωνικού μάρκετινγκ που βασίζεται στην αξία, δηλαδή όταν οι επιχειρήσεις επιδίωκαν να προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες που προσθέτουν πραγματική αξία στους/στις καταναλωτές/-τριες και την κοινωνία γενικότερα (Μάρκετινγκ 3.0). Τέλος, διακρίνεται και περιγράφεται η εποχή της μετάβασης από τη νοοτροπία του παραδοσιακού μάρκετινγκ σε αυτή του ψηφιακού (Μάρκετινγκ 4.0), μέχρι τη σημερινή εποχή του μάρκετινγκ που προσανατολίζεται στον άνθρωπο (Μάρκετινγκ 5.0). Στο παραπάνω πλαίσιο, αναλύονται οι λειτουργίες του μάρκετινγκ και πώς οι επιχειρήσεις το χρησιμοποιούν για να δημιουργήσουν αξία για τους/τις πελάτες/-ισσές τους, να χτίσουν ισχυρές μάρκες και να πετύχουν τους επιχειρηματικούς τους στόχους.

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, διαφόρων παραδειγμάτων, μελετών περίπτωσης αλλά και ασκήσεων με την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων.

2.1.Z.2 | ΜΕΙΓΜΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τα τέσσερα βασικά στοιχεία του μείγματος μάρκετινγκ (4Ps), δηλαδή: του προϊόντος (product), της τιμής (price), της προώθησης (promotion) και της διανομής (place).

Αρχικά, αναλύεται το πρώτο «Ρ» που συνδέεται με την έννοια του προϊόντος (product) και ειδικότερα τα επίπεδα του προϊόντος, οι παράγοντες που καθορίζουν το βέλτιστο προϊόν, καθώς και ο ρόλος της επωνυμίας και της συσκευασίας του. Επίσης, παρουσιάζεται ο κύκλος ζωής των προϊόντων με τα επιμέρους στάδιά του (εισαγωγή, ανάπτυξη, ωρίμανση, παρακμή), καθώς και το μοντέλο ανάλυσης χαρτοφυλακίου προϊόντων (Boston Consulting Group Matrix). Παρουσιάζεται το δεύτερο «Ρ» που αφορά την τιμή (price). Ειδικότερα, αναλύονται οι εσωτερικοί παράγοντες που

επηρεάζουν την τιμή (στόχοι επιχείρησης, κόστος του προϊόντος) και οι εξωτερικοί παράγοντες που καθορίζουν την τιμολόγηση και αφορούν τη φύση της ζήτησης, στη διάρθρωση του κλάδου, στον ανταγωνισμό, στην κατάσταση της οικονομίας, στο κράτος και σε άλλες μεταβλητές του εξωτερικού περιβάλλοντος.

Στη συνέχεια, διακρίνεται και περιγράφεται το τρίτο «P» το οποίο αναφέρεται στη διανομή (place), που περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες διακίνησης ενός προϊόντος μέχρι τους/τις τελικούς/-ές καταναλωτές/-τριες. Τέλος, η μαθησιακή υποενοότητα ολοκληρώνεται με τη διεξοδική ανάλυση του τέταρτου «P», δηλαδή την προώθηση (promotion), και ειδικότερα αυτή των παραδοσιακών μέσων προβολής (διαφήμιση, προώθηση πωλήσεων, προσωπική πώληση, δημόσιες σχέσεις) αλλά και των σύγχρονων μέσων (Διαδίκτυο, μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.λπ.), καθώς και τον ρόλο που παίζουν στην επίτευξη του σχεδίου προώθησης και της αύξησης των πωλήσεων.

Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εργαστούν σε ομάδες, να επιλέξουν ένα προϊόν και να αναλύσουν το μείγμα μάρκετινγκ (4Ps) για το προϊόν αυτό.

2.1.Z.3 | ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Σκοπός της μαθησιακής υποενοότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη φιλοσοφία και τις ιδιαιτερότητες του μάρκετινγκ υπηρεσιών.

Αρχικά, αποσαφηνίζεται η σημασία των υπηρεσιών στις οικονομίες, προσδιορίζεται η φύση των υπηρεσιών και ο τρόπος με τον οποίο δημιουργούν αξία για τους/τις πελάτες/-ισσες και αναλύονται ο στόχος, οι ορισμοί και τα στοιχεία που συνοδεύουν το μάρκετινγκ υπηρεσιών. Λόγω των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν οι υπηρεσίες και κυρίως της αϋλότητας, της αδιαιρετότητας και της μεταβλητότητας, στο μείγμα μάρκετινγκ των υπηρεσιών προστίθενται, στα 4Ps του κλασικού μείγματος μάρκετινγκ, 3Ps ακόμα. Πρόκειται για τους ανθρώπους (people), τις φυσικές αποδείξεις (physical evidence) και τις διαδικασίες (process), τα οποία και αναλύονται διεξοδικά.

Ακολουθώντας, αναπτύσσονται έννοιες που συνδέονται άμεσα με το μάρκετινγκ των υπηρεσιών όπως: η ποιότητα των υπηρεσιών, η ικανοποίηση του/της πελάτη/-ισσας, η πίστη και αφοσίωση του/της πελάτη/-ισσας, ο/η εσωτερικός/-ή πελάτης/-ισσα (ο/η οποίος/-α δεν είναι άλλος/-η από τον/την υπάλληλο της εταιρείας), καθώς και το περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί μια επιχείρηση και πώς αυτό επηρεάζει τον/την κάθε πελάτη/-ισσα ανάλογα με τα χαρακτηριστικά. Είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευόμενος/-η να είναι σε θέση να κατανοεί και να εντοπίζει αυτές τις διαφορές, προκειμένου να αντιμετωπίζει τα χάσματα της ποιότητας ανάμεσα στην αναμενόμενη, την εκτιμώμενη, την παρεχόμενη και την αντιληπτή υπηρεσία και τις προδιαγραφές. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύεται το μοντέλο SERVQUAL, που συνιστά μια βασική προσέγγιση στη μέτρηση της ποιότητας των υπηρεσιών.

Προτείνεται, όπως και στις προηγούμενες υποενοότητες, η παρουσίαση και η εργασία σε ομάδες με τη χρήση μελετών περίπτωσης επιχειρήσεων, με εστίαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των υπηρεσιών.

2.1.Ζ.4 | ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες ώστε να μπορούν να αναγνωρίζουν τα διαφορετικά στάδια της ζωής του προϊόντος και να περιγράφουν τη στρατηγική που ακολουθείται σε κάθε στάδιο.

Έτσι, στο στάδιο της εισαγωγής παρατηρούνται οι χαμηλές πωλήσεις καθώς οι καταναλωτές/-τριες δεν γνωρίζουν το προϊόν, και η επιχείρηση δαπανά χρήματα για τη διαφήμιση και την προώθησή του. Στο στάδιο της ανάπτυξης, διακρίνεται η αύξηση των πωλήσεων αλλά και ο ανταγωνισμός. Στο στάδιο της ωρίμανσης, αντιλαμβάνονται πλέον ότι οι πωλήσεις του προϊόντος έχουν φτάσει στο μέγιστο επίπεδο και εμφανίζεται κάμψη στην αύξησή τους, οπότε η επιχείρηση χρειάζεται να επενδύσει σε νέες προωθητικές ενέργειες. Στο στάδιο του κορεσμού, αναγνωρίζουν πως οι πωλήσεις παρουσιάζουν σταθερότητα ή και μικρή μείωση, η διαφήμιση γίνεται αμυντική, και, τέλος, στο στάδιο της παρακμής διακρίνουν πως το ενδιαφέρον για το προϊόν από το αγοραστικό κοινό μειώνεται δραματικά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν πως όταν η επιχείρηση διαθέτει ένα χαρτοφυλάκιο προϊόντων, είναι απαραίτητο να μπορεί να παρακολουθεί σε ποια φάση βρίσκεται το προϊόν σε σχέση με τον ρυθμό ανάπτυξης της αγοράς και το μερίδιο της αγοράς. Για τον λόγο αυτόν, ερμηνεύουν και εφαρμόζουν το μοντέλο της ανάλυσης χαρτοφυλακίου Boston Consulting Group Matrix. Είναι εξαιρετικά ωφέλιμο να συνεχίσουν τη συνεργασία τους σε ομάδες και να προχωρήσουν την ανάλυση του προϊόντος που επέλεξαν στην πρώτη ενότητα, εντοπίζοντας σε ποιο στάδιο της ζωής του βρίσκεται το προϊόν, τι ενέργειες μπορούν να προτείνουν για να αυξηθούν οι πωλήσεις του και σε ποια φάση βρίσκεται σύμφωνα με το παραπάνω μοντέλο της ανάλυσης χαρτοφυλακίου.

2.1.Ζ.5 | ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τον κόσμο του μάρκετινγκ σε σχέση με το περιβάλλον στο οποίο δρουν οι επιχειρήσεις και τον ανταγωνισμό που αντιμετωπίζουν.

Αρχικά, προσδιορίζεται τι είναι το περιβάλλον μάρκετινγκ και πώς επηρεάζει τις επιχειρήσεις. Ακολούθως, αναλύονται οι δύο κύριες κατηγορίες του περιβάλλοντος: το «μακροπεριβάλλον», που περιλαμβάνει ευρύτερες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές, νομικές, φυσικές και τεχνολογικές δυνάμεις που επηρεάζουν την επιχείρηση μέσα από το μοντέλο PESTEL, και το «μικροπεριβάλλον», που περιλαμβάνει παράγοντες όπως οι πελάτες/-ισες, οι ανταγωνιστές/-τριες, οι προμηθευτές/-τριες, οι μεσάζοντες/-ουσες και οι ομάδες κοινού.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάλυση του ανταγωνισμού και στο πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να εντοπίσουν, να αξιολογήσουν και να ανταγωνιστούν τους/τις αντιπάλους τους μέσα από τη χρήση του μοντέλου των πέντε δυνάμεων του Porter (Διαπραγματευτική δύναμη αγοραστών/-τριών, Διαπραγματευτική δύναμη προ-

μηθευτών/-τριών, Απειλή εισόδου νέων ανταγωνιστών/-τριών, Απειλή υποκατάστατων προϊόντων, Υφιστάμενος ανταγωνισμός). Μέσω της ανάλυσης αυτών των δυνάμεων, οι επιχειρήσεις μπορούν να εφαρμόσουν τη μεθοδολογία της SWOT ανάλυσης (Strengths/Δυνατά σημεία, Weaknesses/Αδυναμίες, Opportunities/Ευκαιρίες, Threats/Απειλές), ώστε να αναπτύξουν στρατηγικές διατήρησης ή ενίσχυσης της ανταγωνιστικής θέσης τους στην αγορά. Η υποεπένδυση ολοκληρώνεται με τον προσδιορισμό και την παρουσίαση των βημάτων μιας SWOT ανάλυσης.

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, διαφόρων παραδειγμάτων και μελετών περίπτωσης, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε ομάδες εργασίας να έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τις γνώσεις που απέκτησαν, προχωρώντας σε ανάλυση του περιβάλλοντος με το μοντέλο PESTEL, σε ανάλυση και αξιολόγηση του ανταγωνισμού με το μοντέλο του Porter και σε SWOT ανάλυση.

2.1.Z.6 | ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Σκοπός της μαθησιακής υποεπένδυσης είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με τον κόσμο των στρατηγικών μάρκετινγκ και το πώς αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία των στρατηγικών μάρκετινγκ, καθώς και η διαδικασία ανάπτυξής τους. Στη συνέχεια, αναλύονται συγκεκριμένες στρατηγικές μάρκετινγκ όπως: η στρατηγική διείσδυσης στην αγορά, η στρατηγική ανάπτυξης προϊόντος, η στρατηγική ανάπτυξης αγοράς και η στρατηγική διαφοροποίησης. Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με τις στρατηγικές μάρκετινγκ προϊόντος, επεξηγούνται οι στρατηγικές τροποποίησης και ανατοποθέτησης υπαρχόντων προϊόντων, επιμήκυνσης του Κύκλου Ζωής Προϊόντων (ΚΖΠ), ανάπτυξης νέων προϊόντων και εισόδου σε νέες αγορές.

Στη συνέχεια, η υποεπένδυση πραγματεύεται τις στρατηγικές τιμολόγησης, όπως: τιμολόγηση ξαφρίσματος, τιμολόγηση διείσδυσης, τμηματοποιημένη τιμολόγηση, καθώς και τις μεθόδους τιμολόγησης που βασίζονται στο κόστος, στη ζήτηση ή στον ανταγωνισμό. Ακολούθως, εξετάζονται οι στρατηγικές μάρκετινγκ που αφορούν τη διανομή (εντατική, εκλεκτική και αποκλειστική διανομή), η διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης καναλιών διανομής, καθώς και οι τεχνικές αξιολόγησης και επιλογής εναλλακτικών καναλιών. Η υποεπένδυση ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των στρατηγικών προβολής, προώθησης και ολοκληρωμένης επικοινωνίας μάρκετινγκ, τη διαδικασία σχεδιασμού μιας διαφημιστικής εκστρατείας και τις στρατηγικές μέσω του Διαδικτύου.

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, διαφόρων παραδειγμάτων, μελετών περίπτωσης αλλά και ασκήσεων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κληθούν σε ομάδες εργασίας να εφαρμόσουν διάφορες στρατηγικές μάρκετινγκ.

2.1.Z.7 | ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Η έρευνα μάρκετινγκ αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ του/της καταναλωτή/-τριας, του/της πελάτη/-ισσας και του κοινού, χρησιμοποιώντας κατάλληλες πληροφορίες προκειμένου να εντοπιστούν και να οριστούν ευκαιρίες και προβλήματα, καθώς και να αξιολογηθούν και να σχεδιαστούν πιο αποτελεσματικές ενέργειες μάρκετινγκ.

Ο σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι να υπογραμμιστεί η σημασία που έχει για την επιχείρηση μια έγκαιρη και καλά μελετημένη έρευνα μάρκετινγκ. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται κάποιοι από τους λόγους που επιβάλλουν την έρευνα μάρκετινγκ, δίνονται το περιεχόμενο και η έκταση της έρευνας, καθώς επίσης και η σημασία ενός ορθού προγραμματισμού ολόκληρης της διαδικασίας. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τη λογική της έρευνας μάρκετινγκ, τους διάφορους τύπους της (έρευνα της αγοράς, έρευνα προϊόντος/υπηρεσίας, έρευνα πολιτικής τιμών και κερδών, έρευνα των δικτύων διανομής, έρευνα επί του μείγματος προβολής), τη διαδικασία της και τον ρόλο που διαδραματίζει στη λήψη αποφάσεων.

Επιπλέον, περιγράφονται τα στάδια σχεδιασμού της έρευνας αγοράς (αναγνώριση και καθορισμός του προβλήματος, συλλογή των στοιχείων, επεξεργασία και ανάλυση των στοιχείων, σύνταξη συμπερασμάτων) και οι διαφορές μεταξύ ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας.

Αναπόσπαστο μέρος της μαθησιακής υποενότητας είναι ο σχεδιασμός ερωτηματολογίου αγοράς για κάποιο προϊόν εκ μέρους των εκπαιδευόμενων, όπου με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας παρουσιάζονται τα στάδια σχεδιασμού του, τόσο με ποσοτικά όσο και με ποιοτικά κριτήρια και με διαφορετικά είδη ερωτήσεων, προσέχοντας τις τυχόν δυσκολίες στη σύνταξή του και προτείνοντας μεθόδους διανομής του.

2.1.Z.8 | ΤΜΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΓΟΡΑΣ-ΣΤΟΧΟΥ

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τις διαδικασίες και τις τεχνικές που απαιτούνται για την αποτελεσματική τμηματοποίηση της αγοράς και την επιλογή της κατάλληλης αγοράς-στόχου. Η κατανόηση αυτών των εννοιών είναι κρίσιμη για την ανάπτυξη στοχευμένων και αποδοτικών στρατηγικών μάρκετινγκ.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι βασικές αρχές της τμηματοποίησης της αγοράς και αναλύονται οι διαφορετικές μέθοδοι τμηματοποίησης, όπως: η γεωγραφική, η δημογραφική, η ψυχογραφική και η συμπεριφορική τμηματοποίηση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν πώς αυτές οι μέθοδοι βοηθούν τις επιχειρήσεις να καταλαβαίνουν καλύτερα το κοινό τους και να προσαρμόζουν τις στρατηγικές τους στις προτιμήσεις των καταναλωτών/-τριών. Ακολούθως, περιγράφεται και διακρίνεται η διαδικασία τμηματοποίησης της αγοράς από τον τρόπο συλλογής και ανάλυσης δεδομένων για την αγορά έως τον εντοπισμό των διαφόρων τμημάτων της αγοράς και την αξιολόγηση της βιωσιμότητας κάθε τμήματος. Τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» ερμηνεύουν πλέον ορθά πώς να αξιολογούν τα διάφορα τμήματα της

αγοράς και να επιλέγουν αυτά που είναι πιο συμβατά με τους στόχους της επιχείρησης. Επίσης, αναλύονται οι στρατηγικές επιλογής αγοράς-στόχου, όπως είναι η στρατηγική συγκέντρωσης, η στρατηγική διαφοροποίησης και η στρατηγική μαζικής αγοράς. Η υποεπένδυση περιλαμβάνει, ακόμη, τη διαδικασία ανάπτυξης προφίλ αγοράς-στόχου, που περιλαμβάνει πληροφορίες όπως δημογραφικά χαρακτηριστικά, προτιμήσεις, συμπεριφορές αγορών και ανάγκες, τα οποία βοηθούν τις επιχειρήσεις να κατανοούν βαθύτερα τους/τις καταναλωτές/-τριες και να αναπτύσσουν πιο στοχευμένες στρατηγικές μάρκετινγκ.

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, διαφόρων παραδειγμάτων, μελετών περίπτωσης και ασκήσεων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε ομάδες εργασίας θα έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους στη διαδικασία τμηματοποίησης της αγοράς και επιλογής της ομάδας-στόχου.

2.1.Z.9 | ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποεπένδυση τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» προσδιορίζουν, επαληθεύουν και τελικά υιοθετούν τη δομή, τα περιεχόμενα (Επιτελική σύνοψη, Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της επιχείρησης, Ανάλυση αγοράς-στόχου, Ανάλυση ανταγωνιστών, Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης, Προσδιορισμός στρατηγικής και στόχων μάρκετινγκ, Προτεινόμενες δράσεις μάρκετινγκ και Συμπεράσματα) και τη μεθοδολογία εκπόνησης ενός πλάνου μάρκετινγκ.

Ως προτεινόμενη εκπαιδευτική μέθοδος ενδείκνυται οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αξιοποιώντας τις γνώσεις που απέκτησαν και τις δεξιότητες που ανέπτυξαν στο πλαίσιο των προηγούμενων μαθησιακών υποεπενδύσεων, να εργαστούν σε ομάδες και με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας να εκπονήσουν ένα πλάνο μάρκετινγκ βασιζόμενοι/-ες σε μελέτες περίπτωσης που εξετάστηκαν κατά τη διάρκεια της μαθησιακής ενότητας.

Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται κάθε ομάδα εργασίας να καταγράψει τα βασικά στοιχεία της υπό εξέταση επιχείρησης, να αναλύσει την υφιστάμενη κατάσταση, το περιβάλλον της επιχείρησης με το μοντέλο PESTEL, το μείγμα μάρκετινγκ προϊόντος (4Ps) ή υπηρεσίας (7Ps), την οργανωτική δομή και τους/τις βασικούς/-ές πελάτες/-ισσες, συνεργάτες/-ιδες και προμηθευτές/-τριες. Ακολούθως, η κάθε ομάδα εργασίας καλείται να επιλέξει την αγορά-στόχο, να αποτυπώσει τις καταναλωτικές τάσεις και τους παράγοντες ζήτησης, να προχωρήσει σε μια ανάλυση ανταγωνισμού με βάση το μοντέλο των 5 δυνάμεων του Porter και να αξιολογήσει την υφιστάμενη κατάσταση της υπό εξέταση επιχείρησης με βάση την ανάλυση SWOT.

Τέλος, πρέπει να προσδιορίσουν τη στρατηγική και τις τεχνικές μάρκετινγκ που προτείνονται να αναπτυχθούν μέσα από ένα συγκεκριμένο πλάνο δράσεων. Σκοπός είναι, μέσα από αυτή την πρακτική εφαρμογή των γνώσεών τους, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμβαθύνουν στη μεθοδολογία και τα μοντέλα που διδάχτηκαν και να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας, διαχείρισης ρόλων και χρόνου, καθώς και παρουσίασης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Armstrong, G. & Kotler, P. (2022). *Εισαγωγή στο Marketing* (μτφρ. Α. Μεταξάς). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.
2. Δημητριάδης, Σ. & Τζωρτζάκη, Α. (2010). *Μάρκετινγκ: αρχές, στρατηγικές, εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

Συμπληρωματικές

1. Τζωρτζάκη, Α. & Τζωρτζάκης, Κ. (2002). *Μάρκετινγκ – Μάνατζμεντ, η ελληνική προσέγγιση: αρχές, στρατηγικές, εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
2. Σιώμκος, Γ. Ι. (2018). *Στρατηγικό Μάρκετινγκ* (5η έκδοση). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
3. Γούναρης, Σ. & Καραντινού, Κ. (2014). *Μάρκετινγκ Υπηρεσιών* (3η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
4. Σαμαντά, Ε. & Κυριαζόπουλος, Π. (2014). *Εισαγωγή στο Marketing. Χθες, σήμερα, αύριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή.

2.1.Η • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η διδακτική ενότητα της «Πρακτικής εφαρμογής στην ειδικότητα» αποσκοπεί στην ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτούν οι καταρτιζόμενοι/-ες από τις υπόλοιπες διδακτικές ενότητες του εξαμήνου. Μέσα από τη διδακτική ενότητα, θα αναπτύξουν soft skills (μαλακές ή οριζόντιες δεξιότητες). Είναι οι δεξιότητες που πρέπει να έχουμε ανεξάρτητα από το επάγγελμα που κάνουμε και πλέον οι επιχειρήσεις τις τοποθετούν πολύ ψηλά ως προς τη σημασία τους. Οι οριζόντιες δεξιότητες είναι τα προσωπικά χαρακτηριστικά και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του κάθε ατόμου και το βασικό τους χαρακτηριστικό είναι ότι μεταφέρονται από ένα οποιοδήποτε πλαίσιο σε ένα άλλο, προσωπικό, επαγγελματικό, κοινωνικό. Οι κύριες είναι οι ατομικές, κοινωνικές και μεθοδολογικές δεξιότητες. Για την ικανοποίηση του παραπάνω σκοπού, απαιτείται η πραγματοποίηση ποικίλων εκπαιδευτικών δράσεων, όπως εργαστηριακών ασκήσεων και εφαρμογών, αναθέσεων εκπόνησης εργασιών, ομιλιών επισκεπτών/-τριών επαγγελματιών, εκπαιδευτικών επισκέψεων σε επαγγελματικούς χώρους (δημόσιους και ιδιωτικούς) και συμμετοχών σε ημερίδες ή συνέδρια. Μέσα από τις δράσεις αυτές, οι καταρτιζόμενοι/-ες αναπτύσσουν τις γνώσεις και εφαρμόζουν τις δεξιότητες που έχουν κατακτήσει από το σύνολο των διδασκόμενων μαθημάτων του τρέχοντος εξαμήνου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν το σύστημα αξιών της προσωπικότητάς τους (αυτοεπίγνωση),
- Αναπτύσσουν δημιουργικότητα στην καθημερινή δραστηριότητα,
- Επιδεικνύουν ανθεκτικότητα,
- Χρησιμοποιούν την ικανότητα επικοινωνίας,
- Εκτελούν τις δραστηριότητες με συνεργασία,
- Διαχειρίζονται τις συγκρούσεις,
- Αναπτύσσουν προσαρμοστικότητα,
- Οργανώνουν τη λήψη αποφάσεων,
- Αντιμετωπίζουν τα προβλήματα με κριτική σκέψη και ανάλυση,
- Διευθύνουν τη διαχείριση πληροφοριών,
- Επιλέγουν την καλύτερη από τις εναλλακτικές λύσεις των προβλημάτων,
- Προσδιορίζουν την εφαρμογή της λύσης,
- Οργανώνουν την αξιολόγηση της οντότητας που δραστηριοποιούνται,
- Χειρίζονται τη διόρθωση όπου χρειάζεται,
- Χρησιμοποιούν σύγχρονα λογισμικά για την απλοποίηση της καθημερινότητάς τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επικοινωνία / Λήψη αποφάσεων / Διαχείριση πληροφοριών / Επαγγελματική καινοτομία / Διαχείριση συγκρούσεων / Αυτοεπίγνωση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΥΤΟΕΠΙΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ
2	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
3	ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
4	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ
5	ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
6	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Η.1 | ΑΥΤΟΕΠΙΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εστιάσουν την προσοχή τους στην αναγνώριση του προσωπικού συστήματος αξιών, των χαρακτηριστικών της προσωπικότητάς τους και της ικανότητας διαχείρισης της πίεσης. Σκοπός είναι να κατανοήσουν ότι η αυτοεπίγνωση αποτελεί θεμέλιο για την προσωπική ανάπτυξη και την ηγεσία, καθώς επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση των συναισθημάτων και των κινήτρων του ατόμου. Αντιλαμβάνονται ότι μέσα από αυτή τη συνειδητότητα το άτομο αποκτά τη δύναμη να καλλιεργήσει ανθεκτικότητα και να επιλέγει τρόπους δράσης που συνάδουν με τις επαγγελματικές του φιλοδοξίες, ενώ η ανθεκτικότητα αναφέρεται στην ικανότητα αντιμετώπισης δυσκολιών και ανασυγκρότησης σε απαιτητικές καταστάσεις.

Στο πλαίσιο της επιμόρφωσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε βιωματικές δραστηριότητες, όπως είναι η καταγραφή προσωπικών στόχων και εμποδίων, η συζήτηση περιστατικών αποτυχίας ή απογοήτευσης και η ανάπτυξη στρατηγικών θετικής σκέψης. Μέσω αυτών, εξοικειώνονται με τεχνικές συναισθηματικής νοημοσύνης και ψυχικής ενδυνάμωσης. Επίσης, παρουσιάζονται παραδείγματα από τομείς επαγγελματικής δραστηριότητας όπου η ανθεκτικότητα καθίσταται κρίσιμη (π.χ. διαχείριση κρίσεων, εξυπηρέτηση πελατών/-ισσών). Η υποενότητα αξιοποιεί τεχνικές όπως η SWOT ανάλυση προσωπικής ανάπτυξης, η αναστοχαστική γραφή και οι δραστηριότητες ενεργητικής ακρόασης.

Στο τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν τις προσωπικές τους δυνάμεις, να εντοπίζουν τομείς προς βελτίωση και να ενισχύουν την ανθεκτικότητά τους μέσω στοχοθεσίας και θετικών συνηθειών.

Συγκεκριμένα, ως πρακτική εφαρμογή, μπορούν να εκπονήσουν μια SWOT ανάλυση προσωπικής ανθεκτικότητας και ανάπτυξης, ορίζοντας: δύο δυνάμεις (π.χ. συναισθηματική ευφυΐα), δύο αδυναμίες (π.χ. τάση υπερανάλυσης που προκαλεί ψυχική κόπωση), δύο ευκαιρίες (π.χ. εφαρμογή τεχνικών αναστοχασμού στην επαγγελματική καθημερινότητα) και δύο απειλές (π.χ. πίεση χρόνου). Με βάση αυτή την ανάλυση, θα διαμορφώσουν ένα στρατηγικό πλάνο ενίσχυσης της ανθεκτικότητας για τη διατήρηση της ισορροπίας και της αποδοτικότητάς τους σε απαιτητικά περιβάλλοντα.

2.1.Η.2 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η υποενότητα αυτή στοχεύει στην ενίσχυση της ικανότητας επικοινωνίας των εκπαιδευομένων με σαφήνεια, ακρίβεια και ενσυναίσθηση, καθώς και στην αποτελεσματική εργασία σε ομάδες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τις μορφές επικοινωνίας (λεκτική, μη λεκτική, ψηφιακή) και τους τρόπους διαχείρισης παρερμηνειών. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας εμπιστοσύνης, ενεργητικής ακρόασης και δημι-

ουργικής επίλυσης διαφορών εντός της ομάδας. Η μελέτη περιπτώσεων, οι δραστηριότητες ρόλων και η ανατροφοδότηση σε μικρές ομάδες ενισχύουν την εμπλοκή και την εμπειρική μάθηση. Παρουσιάζονται μοντέλα αποτελεσματικής συνεργασίας, όπως η μεθοδολογία SCRUM. Ενθαρρύνεται η ανάθεση ομαδικού project, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες σχεδιάζουν και παρουσιάζουν τη λύση σε ένα πρόβλημα πεδίου με τη χρήση των δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας.

Συγκεκριμένα, σχεδιάζουν μια προσομοίωση SCRUM για ένα εταιρικό γεγονός με θέμα την «Οργάνωση εταιρικής ημερίδας για την παρουσίαση ενός νέου προϊόντος». Οι ρόλοι είναι οι εξής:

- α) του/της Διευθυντή/-τριας Μάρκετινγκ (Product Owner), που καθορίζει τις ανάγκες και τις προτεραιότητες του συμβάντος (event),
- β) του Στελέχους Διοίκησης (Scrum Master), που φροντίζει για τη σωστή ροή και κρατά τις ομάδες συγκεντρωμένες,
- γ) της ομάδας ανάπτυξης (Development Team), τα μέλη της οποίας αναλαμβάνουν συγκεκριμένα καθήκοντα (tasks), όπως ο προϋπολογισμός (budget) ή η τεχνική υποστήριξη.

Τα γενικότερα καθήκοντα του στελέχους διοίκησης (Scrum Master) είναι να συντονίζει τις καθημερινές συναντήσεις, να βοηθά στην απομάκρυνση εμποδίων (π.χ. καθυστερήσεις σε εγκρίσεις budget), να διασφαλίζει ότι το Sprint (ταχύς χρόνος επεξεργασίας) είναι ρεαλιστικό και να συνεργάζεται με τον/τη διευθυντή/-τρια μάρκετινγκ. Κάθε συμμετέχων/-ουσα αναλαμβάνει έναν ρόλο και συγκεκριμένες εργασίες. Για παράδειγμα, τα καθήκοντα της ομάδας ανάπτυξης μπορούν να προσδιοριστούν στην ετοιμασία του προϋπολογισμού της ημερίδας, στη διανομή του κόστους για το catering κ.λπ. Στο τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν σε ένα σύντομο κείμενο την προσωπική τους αξιολόγηση για τον ρόλο που διαδραμάτισαν.

2.1.Η.3 | ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η ικανότητα της κριτικής σκέψης και της ορθολογικής λήψης αποφάσεων θεωρείται απαραίτητη για την αποδοτική λειτουργία σε ένα δυναμικό και πολύπλοκο επαγγελματικό περιβάλλον.

Η υποενότητα αυτή εστιάζεται στην ενδυνάμωση της αναλυτικής ικανότητας των εκπαιδευομένων, προκειμένου να αξιολογούν δεδομένα, να αναγνωρίζουν προκαταλήψεις και να διαμορφώνουν τεκμηριωμένες απόψεις. Διδάσκονται μέθοδοι επίλυσης προβλημάτων (όπως η μέθοδος των 6 καπέλων του De Bono), ανάλυσης υποθέσεων και εκτίμησης συνεπειών. Η διδασκαλία στηρίζεται σε βιωματικές δραστηριότητες, μελέτες περίπτωσης και καταγισμό ιδεών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εντοπίσουν προβλήματα καθημερινής φύσης, να συγκρίνουν εναλλακτικές λύσεις και να υποστηρίξουν την καλύτερη επιλογή βάσει αντικειμενικών κριτηρίων. Χρησιμοποιούνται, επίσης, εργαλεία όπως πίνακες

απόφασης και διαγράμματα αιτίου – αποτελέσματος. Μέσω της υποενότητας, καλλιεργούν κριτική στάση και συνειδητοποιούν τον ρόλο της τεκμηρίωσης και της επιχειρηματολογίας σε κάθε επίπεδο δραστηριότητας.

Ως πρακτική εφαρμογή, μπορούν να μελετήσουν την περίπτωση ενός στελέχους διοίκησης που έχει δύο προτάσεις: της εταιρείας Α, η οποία είναι πολυεθνική, σταθερή, με ικανοποιητικό μισθό, αλλά προσφέρει περιορισμένη δημιουργικότητα και εξέλιξη, και της εταιρείας Β, η οποία είναι νεοφυής επιχείρηση με ευμετάβλητο περιβάλλον και χαμηλό αρχικό μισθό, αλλά δίνει τη δυνατότητα ταχείας ανέλιξης και ανάληψης ευθύνης.

Σύμφωνα με τη ροή της εφαρμογής της μεθόδου De Bono, το λευκό καπέλο αφορά τα γεγονότα και δεδομένα, το κόκκινο τα συναισθήματα, το μαύρο τις αρνητικές πλευρές, το κίτρινο τις ευκαιρίες και το πράσινο τη δημιουργικότητα. Στο τέλος, παρουσιάζουν τις αποφάσεις τους με τη μορφή έκθεσης, όπως για παράδειγμα: «Επέλεξα να δεχτώ την πρόταση της εταιρείας Β. Αν και ενέχει ρίσκο, θέλω να επενδύσω στην προσωπική μου ανάπτυξη και να αξιοποιήσω τις δεξιότητές μου σε ένα δυναμικό περιβάλλον».

2.1.Η.4 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ

Η διαχείριση συγκρούσεων αποτελεί ζωτική δεξιότητα σε επαγγελματικά περιβάλλοντα όπου η συνεργασία είναι απαραίτητη. Η υποενότητα αυτή εστιάζεται στην κατανόηση των αιτιών που προκαλούν συγκρούσεις (π.χ. σύγκρουση συμφερόντων), καθώς και στην ανάπτυξη στρατηγικών αποτελεσματικής επίλυσής τους.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται σε βασικά στιλ διαχείρισης συγκρούσεων και αναλύουν περιπτώσεις μέσω δραστηριοτήτων ρόλων (role-playing). Ειδική αναφορά γίνεται στις δεξιότητες διαπραγμάτευσης, με έμφαση στην προετοιμασία, την ακρόαση και την εύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων. Προτείνονται δραστηριότητες προσομοίωσης διαπραγμάτευσης, με στόχο την ενδυνάμωση της διεκδικητικότητας και της ενσυναίσθησης. Μέσω μεθοδολογικών εργαλείων, όπως είναι η τεχνική win-win, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να κατανοήσουν πώς οι συγκρούσεις μπορούν να αποτελέσουν ευκαιρίες για τη βελτίωση της συνεργασίας.

Ως εφαρμογή προτείνεται το παράδειγμα μιας επιχείρησης που διαθέτει περιορισμένους πόρους για την ολοκλήρωση δύο έργων. Συγκεκριμένα, το έργο Α αφορά καμπάνια μάρκετινγκ για ένα νέο προϊόν και το έργο Β την αναβάθμιση του λογισμικού εξυπηρέτησης πελατών/-ισών. Οι υπεύθυνοι/-ες των έργων καλούνται να διαπραγματευτούν την κατανομή των πόρων, αλλά διαφωνούν για τη μοιρασιά του προϋπολογισμού και του ανθρώπινου δυναμικού. Υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων και πρέπει να βρεθεί μια κοινή λύση βάσει των αρχών της αποτελεσματικής διαπραγμάτευσης.

Οι ρόλοι που μπορούν να διαδραματιστούν στην ομάδα είναι: α) του/της υπευθύνου/-ης του έργου Α, β) του/της υπευθύνου/-ης του έργου Β, γ) του/της οικονομικού/ής διευθυντή/-τριας σε ρόλο διαιτητή, δ) του/της ουδέτερου/-ης διευθυντή/-τριας

Ανθρώπινου Δυναμικού (HR Manager) και ε) του/της διευθυντή/-τριας Στρατηγικής για τη διαμόρφωση εναλλακτικών λύσεων. Στη συνέχεια, οι ομάδες προβαίνουν στην ανάλυση των αιτιών της σύγκρουσης (π.χ. περιορισμένοι πόροι), στον προσδιορισμό του στίλ διαχείρισης σύγκρουσης (όπου ο κάθε ρόλος επιλέγει ένα στίλ, π.χ. ανταγωνιστικό) και στην εφαρμογή τεχνικών διαπραγμάτευσης (π.χ. win-win προσέγγιση ώστε και τα δύο έργα να προχωρήσουν ικανοποιητικά). Στο τέλος, μπορούν να καταγράψουν την τελική συμφωνία με τη μορφή «πρωτοκόλλου συμφωνίας».

2.1.H.5 | ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Η προσαρμοστικότητα χαρακτηρίζει την ικανότητα του/της επαγγελματία να ανταποκρίνεται με επιτυχία σε αλλαγές και απρόβλεπτες συνθήκες. Η υποεπνότητα αναδεικνύει τη σημασία της ευελιξίας, της καινοτομίας και της συνεχούς μάθησης, ενώ παράλληλα εισάγει βασικές έννοιες διαχείρισης πληροφοριών και τεχνολογικής αξιοποίησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν σενάρια ψηφιακού μετασχηματισμού, υιοθέτησης νέων εργαλείων και εντοπισμού αξιόπιστων πηγών πληροφόρησης. Στο πλαίσιο δραστηριοτήτων, καλούνται να διαχειριστούν πληροφοριακές ροές, να αξιολογήσουν δεδομένα, να εντοπίσουν ψευδείς ή ανακριβείς πληροφορίες και να επιλέξουν κατάλληλα εργαλεία για την καθημερινή οργάνωση (π.χ. ψηφιακές ατζέντες κ.ά.). Η υποεπνότητα ολοκληρώνεται με project όπου σχεδιάζουν ένα προσωπικό «μοντέλο διαχείρισης αλλαγών και πληροφορίας», μέσα από το οποίο αποτυπώνεται το πώς αντιλαμβάνονται και διαχειρίζονται την αλλαγή (π.χ. στο εργασιακό περιβάλλον), πώς οργανώνουν, επεξεργάζονται και αξιοποιούν την πληροφορία ψηφιακά, καθώς και πώς συνδέουν τη γνωστική ευελιξία με την παραγωγικότητα και τη λήψη αποφάσεων.

Ως παραδοτέο, μπορούν να δώσουν μια γραφική αναπαράσταση του προσωπικού μοντέλου με τα στάδια διαχείρισης της αλλαγής, τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε κάθε στάδιο (ψηφιακά και μη), τις στρατηγικές που ενεργοποιούνται (π.χ. επικοινωνία), τα κανάλια πληροφορίας και τους τρόπους φιλτραρίσματος. Μπορούν, λοιπόν, αρχικά να καταγράψουν μια πρόσφατη εμπειρία αλλαγής στον χώρο εργασίας (π.χ. εισαγωγή νέας πλατφόρμας), να αναλύσουν τη διαχείριση της αλλαγής και τα εργαλεία ή τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και να καταγράψουν τις πηγές πληροφόρησης και ποιες από αυτές βοήθησαν (π.χ. μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Στη συνέχεια, καλούνται να αναστοχαστούν σχετικά με το τι θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά και ποιο στοιχείο της διαχείρισης πληροφορίας ήταν ανεπαρκές. Τέλος, πρόκειται να δημιουργήσουν, σε εφαρμογή παρουσίασης, ένα μοντέλο με κύκλους, βήματα ή σύμβολα, όπου αποτυπώνεται η ροή της πληροφορίας και η αντίδραση στην αλλαγή.

2.1.H.6 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η δημιουργικότητα και η καινοτομία θεωρούνται βασικοί πυλώνες της επαγγελματικής ανάπτυξης και της επιχειρηματικότητας. Η παρούσα υποεπνότητα επικεντρώνεται

στην καλλιέργεια της φαντασίας, της ευρηματικότητας και της ικανότητας επίλυσης σύνθετων προβλημάτων με καινοτόμο τρόπο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να εξερευνήσουν δημιουργικές μεθόδους σκέψης (π.χ. καταιγισμό ιδεών/*brainstorming*, πλευρική σκέψη/*lateral thinking*), να παρατηρήσουν επιτυχημένα παραδείγματα καινοτομίας (π.χ. κοινωνική καινοτομία/*social innovation*, πράσινες πρακτικές/*green practices*) και να εφαρμόσουν τεχνικές, όπως είναι η μέθοδος SCAMPER (μεθοδολογία δημιουργικής σκέψης και ιδεοπαγωγής) ή η νοητική χαρτογράφηση (*mind-mapping*). Δραστηριότητες ατομικής και ομαδικής φύσης οδηγούν στην παραγωγή νέων ιδεών και στη βελτίωση υφιστάμενων πρακτικών.

Η υποεπνότητα περιλαμβάνει εργαστήριο δημιουργικής παρουσίασης, στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν λύσεις σε προβλήματα της ειδικότητάς τους και τις παρουσιάζουν με σύγχρονα εργαλεία. Τελικός στόχος είναι η ενίσχυση της πρωτοβουλίας, της καινοτομικής σκέψης και της αυτοπεποίθησης στην προώθηση νέων ιδεών στον χώρο εργασίας.

Ως πρακτική εξάσκηση, τους δίνεται η επίλυση ενός προβλήματος μειωμένης ικανοποίησης πελατών/-ισών στο τμήμα εξυπηρέτησης, το οποίο παρουσιάζει καθυστερήσεις, χαμηλή ποιότητα απαντήσεων και έλλειψη συνέπειας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ως ομάδα εξυπηρέτησης, καλούνται να εφαρμόσουν την τεχνική SCAMPER με στόχο τον επανασχεδιασμό της εμπειρίας του/της πελάτη/-ισσας.

Για παράδειγμα, στο Βήμα 1 (Αντικατάσταση/*Substitute*) και στην ερώτηση «Τι μπορούμε να αντικαταστήσουμε για μεγαλύτερη ταχύτητα;», προκύπτει η ιδέα της αντικατάστασης των τυπικών απαντήσεων μέσω e-mail με ένα chatbot. Στο Βήμα 2 (Συνδυασμός/*Combine*) και στην ερώτηση «Τι μπορούμε να συνδυάσουμε για καλύτερη εμπειρία;», προτείνεται ο συνδυασμός αυτοματοποιημένων απαντήσεων με προσωπική επαφή όπου αυτό απαιτείται. Στο Βήμα 3 (Τροποποίηση/*Modify*) και στην ερώτηση «Πώς μπορούμε να ενισχύσουμε τη μάθηση των στελεχών;», δημιουργείται η ιδέα για σύντομα εκπαιδευτικά βίντεο σχετικά με συχνές περιπτώσεις πελατών/-ισών.

Έτσι, οι προτεινόμενες λύσεις μπορούν να περιλαμβάνουν τη χρήση chatbot για ταχύτερη εξυπηρέτηση, ένα νέο μοντέλο ανατροφοδότησης πελατών/-ισών, καθώς και εκπαιδευτικά βίντεο διάρκειας 3-5 λεπτών με παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης για την εσωτερική επιμόρφωση και τον χειρισμό δύσκολων πελατών/-ισών, γεγονός που θα ενισχύσει παράλληλα την αυτοπεποίθηση του προσωπικού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Tidd, J. & Bessant, J. (2023). *Διαχείριση καινοτομίας: τεχνολογική, επιχειρηματική και οργανωσιακή αλλαγή*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Μπέλιας, Δ. & Ρωσσίδης, Ι. (2025). *Διοίκηση αλλαγών. Οργανωσιακή αλλαγή και στοιχεία Γνωσιακής Συμπεριφοράς*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Συμπληρωματικές

1. Σταφυλά, Α. (2022). *Διαχείριση σχέσεων πελατών και προμηθευτών & Πληροφοριακά Συστήματα CRM*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αλτιντζή.
2. De Andrés, V. & Andrés, F. (2011). *Απόλυτη αυτοπεποίθηση για μια καλύτερη ζωή. Ανάπτυξε τη συναισθηματική νοημοσύνη και την αυτοεκτίμησή σου, απόκτησε κίνητρα*. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη.

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα των «Ειδικών Θεμάτων Γενικής Λογιστικής» αφορά τη διδασκαλία των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων και του τρόπου διαχείρισης των λογιστικών γεγονότων βάσει του θεσμικού πλαισίου που διέπεται από τον Νόμο 4308/2014. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι τεχνικές και η λογιστική αντιμετώπιση των λογιστικών γεγονότων μιας οντότητας, καθώς και η κατάρτιση και η παρουσίαση των λογιστικών της καταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά γίνεται εισαγωγή στους βασικούς ορισμούς, τις έννοιες και τη νομολογία των ελληνικών λογιστικών προτύπων. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται το σύστημα των λογαριασμών που προβλέπει το νέο θεσμικό πλαίσιο, καθώς και η αναλυτική λογιστική διαχείριση της κάθε ομάδας των λογαριασμών του. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους κανόνες και τις τεχνικές επιμέτρησης των περιουσιακών στοιχείων της οντότητας αλλά και στην ορθή σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεών της.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν τις εργασίες που πραγματοποιούνται σε ένα λογιστήριο σε μηνιαία και ετήσια βάση,
- Αναγνωρίζουν τις λογιστικές καταστάσεις όπως το Προσωρινό και το Οριστικό Ισοζύγιο,
- Εξηγούν τι πληροφορίες δίνουν για την επιχείρηση, το Γενικό και το Αναλυτικό Καθολικό,
- Εκδίδουν τα διάφορα παραστατικά όπως τα τιμολόγια πώλησης, τα δελτία αποστολής, τα πιστωτικά τιμολόγια και τις αποδείξεις είσπραξης ή πληρωμής,
- Οργανώνουν τη διαδικασία αποτίμησης περιουσιακών στοιχείων,
- Συντονίζουν τη διαδικασία της φυσικής απογραφής στην αποθήκη και στα γραφεία μιας επιχείρησης,
- Χρησιμοποιούν την κατάλληλη μέθοδο αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων,
- Αναλύουν την έννοια της απόσβεσης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης,
- Δημιουργούν πίνακες αποσβέσεων πάγιων περιουσιακών στοιχείων ανάλογα με τη μέθοδο απόσβεσης που χρησιμοποιείται,
- Υπολογίζουν τα αποτελέσματα χρήσης και να συντάσσουν την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης,
- Υιοθετούν τα στοιχεία της αναλυτικής λογιστικής εκμετάλλευσης,

- Χρησιμοποιούν τους αριθμοδείκτες σε συνδυασμό με τον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης για να εξάγουν συμπεράσματα για τη χρηματοοικονομική κατάσταση της επιχείρησης,
- Συμμετέχουν σε κάθε διεργασία του λογιστικού τμήματος, υποστηρίζοντας τα στελέχη του λογιστηρίου,
- Υποστηρίζουν το τμήμα λογιστηρίου μιας επιχείρησης στις καθημερινές του λειτουργίες,
- Οργανώνουν τη μηχανογραφημένη τήρηση βιβλίων και στοιχείων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οριστικό Ισοζύγιο / Προσωρινό Ισοζύγιο / Γενικό Καθολικό / Αναλυτικό Καθολικό / Αποσβέσεις / Αποτίμηση αποθεμάτων / Αριθμοδείκτες / Ανάλυση νεκρού σημείου.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (4), Εργαστήριο (0), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
2	ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
3	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ
4	ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
5	ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
6	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη φύση και την καταγραφή των λογιστικών γεγονότων, καθώς και με τη διαχείριση των λογιστικών βιβλίων. Τα λογιστικά βιβλία αποτελούν τη βάση για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και την παρακολούθηση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διαχειρίζονται βιβλία όπως το Βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμού, το Γενικό Ημερολόγιο, το Γενικό Καθολικό και τα Αναλυτικά Καθολικά. Εξετάζουν το Οριστικό και το Προσωρινό Ισοζύγιο, κατανοώντας τη σημασία τους για την εξισορρόπηση των λογαριασμών και την προετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων. Παράλληλα, μελετούν διάφορα παραστατικά έγγραφα που σχετίζονται με τις λογιστικές εγγραφές, όπως το τιμολόγιο πώλησης, το πιστωτικό τιμολόγιο, καθώς και αποδείξεις και δελτία αποστολής.

Η σωστή κατανόηση και διαχείριση αυτών των παραστατικών είναι θεμελιώδης για την ακριβή αποτύπωση των οικονομικών συναλλαγών. Σε κάθε περίπτωση, σημαντικό είναι να ανατρέχουν στον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Στοιχείων (ΚΦΑΣ) για να επιβεβαιώνουν τα υποχρεωτικά βιβλία που απαιτούνται ανάλογα με την επιχείρηση στην οποία εργάζονται.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι ωφέλιμο να συμμετέχουν σε ασκήσεις με τη δημιουργία και τη διαχείριση εικονικών λογιστικών βιβλίων, καταγράφοντας διάφορα λογιστικά γεγονότα και ελέγχοντας την ακρίβεια των εγγραφών τους. Επιπλέον, μπορούν να επιλύουν ασκήσεις που περιλαμβάνουν την καταχώριση παραστατικών και την κατάρτιση ισοζυγίων. Οι πρακτικές αυτές βοηθούν στην εμπέδωση των εννοιών και στη βελτίωση των δεξιοτήτων τους στην καταγραφή και διαχείριση των λογιστικών γεγονότων.

2.2.A.2 | ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Απογραφή και Ισολογισμός» αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τη διαδικασία της απογραφής και την κατάρτιση του ισολογισμού.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εκτελούν την απογραφή των περιουσιακών στοιχείων, των απαιτήσεων, των εμπορευμάτων και των υποχρεώσεων της επιχείρησης, μέσα από την αναγνώριση, την καταμέτρηση, την καταγραφή και την αποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού με λεπτομερή τρόπο. Επίσης, εξοικειώνονται με τον ισολογισμό ως μια εξαιρετικά χρήσιμη οικονομική κατάσταση, που περιλαμβάνει συνοπτικά όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού εκφρασμένα σε χρηματικές μονάδες, για μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Η κατανόηση της διαδικασίας της απογραφής και της κατάρτισης του ισολογισμού είναι απαραίτητη για την άσκηση της λογιστικής εργασίας, καθώς αυτά τα εργαλεία βοηθούν στη διαχείριση των πόρων της επιχείρησης και στην αξιολόγηση της οικονομικής της θέσης. Σημεία προσοχής περιλαμβάνουν την ακρίβεια και την πληρότητα στην αποτύπωση των στοιχείων της απογραφής, καθώς και την κατανόηση της δομής και του περιεχομένου του ισολογισμού. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να ερμηνεύουν τα στοιχεία του ισολογισμού και να κατανοούν τις επιπτώσεις τους στην οικονομική κατάσταση της επιχείρησης.

Για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εκτελέσουν μια εικονική απογραφή στοιχείων του χώρου στον οποίο βρίσκονται, καταγράφοντάς τα σε ένα Βιβλίο Απογραφών. Επίσης, είναι χρήσιμο να εντοπίσουν από το Διαδίκτυο δημοσιευμένους ισολογισμούς επιχειρήσεων που τους/τις ενδιαφέρουν και να αναγνωρίσουν τα στοιχεία που έχουν μάθει, προσπαθώντας να αξιολογήσουν με μια πρώτη ματιά την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης.

2.2.A.3 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την εξερεύνηση της διαχείρισης αποθεμάτων. Αναγνωρίζουν και καταγράφουν τα αποθέματα, τα οποία περιλαμβάνουν τα εμπορεύματα, τα υλικά παραγωγής, τις πρώτες ύλες, την παραγωγή σε εξέλιξη και τα έτοιμα προϊόντα. Στην προηγούμενη μαθησιακή υποενότητα, αναλύθηκε η διαδικασία της απογραφής, μέσα από την οποία γίνεται η καταμέτρηση και η καταγραφή των αποθεμάτων σε μια αποθήκη ή στην επιχείρηση.

Το πρόβλημα που δημιουργείται στη συνέχεια είναι το σε ποια τιμή είναι σωστό να αποτιμηθούν αυτά τα αποθέματα. Σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Στοιχείων (ΚΦΑΣ), μετά την αρχική αναγνώριση, τα αποθέματα επιμετρούνται στην κατ' είδος χαμηλότερη αξία μεταξύ κόστους κτήσης και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας, ώστε να διασφαλίζεται ότι παρουσιάζονται πάντοτε σε ποσό που είναι ανακτήσιμο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τις μεθόδους προσδιορισμού του κόστους κτήσης, όπως είναι η μέθοδος First In, First Out (FIFO). Με τη μέθοδο αυτή, πρακτικά το τελικό απόθεμα θεωρείται ότι δημιουργείται από τις τελευταίες αγορές, αφού οι πρώτες έχουν ήδη εξαχθεί από την αποθήκη και έχουν πουληθεί ή χρησιμοποιηθεί. Επίσης, αποδεκτές μέθοδοι είναι η μέθοδος του σταθμικού μέσου όρου σε όλες τις εκδοχές της, καθώς και η μέθοδος της λιανικής. Αντίθετα, η μέθοδος Last In, First Out (LIFO), κατά την οποία τα αποθέματα θεωρούνταν ότι προέρχονται από τις παλαιότερες παραλαβές ή αγορές, δεν είναι πλέον αποδεκτή μέθοδος.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» μαθαίνουν να διαχειρίζονται τα αποθέματα με τρόπο που να ελαχιστοποιεί το κόστος και να βελτιστοποιεί την απόδοση της επιχείρησης. Για την καλύτερη κατανόηση και εφαρμογή των όσων διδάχθηκαν, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμπλακούν σε ατομικές ή ομαδικές ασκήσεις, χρησιμοποιώντας διαφορετικές μεθόδους αποτίμησης αποθεμάτων.

2.2.A.4 | ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τη διαδικασία και τις μεθόδους υπολογισμού των αποσβέσεων των πάγιων περιουσιακών στοιχείων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία και τα ορίζουν, σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ), ως εκείνα που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν κατά τρόπο διαρκή για τους σκοπούς της επιχείρησης και τα οποία αναμένεται να προσφέρουν οικονομικά οφέλη πέραν της μιας ετήσιας περιόδου. Επιπλέον, προσδιορίζουν την αξία κτήσης του πάγιου στοιχείου όταν ακολουθείται το μοντέλο του ιστορικού κόστους ή το μοντέλο της εύλογης αξίας. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύεται το κόστος κτήσης και οποιαδήποτε δαπάνη συνδέεται άμεσα με αυτό και είναι απαραίτητη, ώστε να φτάσει το πάγιο σε κατάσταση έτοιμη για τη λειτουργία που προορίζεται.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται, μέσω πρακτικών ασκήσεων, με τις μεθόδους διενέργειας αποσβέσεων. Κατανοούν ότι, όταν στην επιχείρηση τηρείται η λογιστική βάση, οι διαθέσιμες μέθοδοι είναι η σταθερή, η φθίνουσα και η μέθοδος των μονάδων παραγωγής ή των ωρών λειτουργίας, ενώ, όταν τηρείται η φορολογική βάση, η μόνη αποδεκτή μέθοδος είναι η σταθερή. Επίσης, εξασκούνται στις απαραίτητες λογιστικές εγγραφές που απαιτούνται κατά τη διενέργεια των αποσβέσεων, ενώ παράλληλα αναλύουν τις επιπτώσεις που έχουν οι αποσβέσεις στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

Για την πρακτική εξάσκηση των εκπαιδευομένων, προτείνεται η ανάλυση περιπτώσεων που περιλαμβάνουν διαφορετικά σενάρια απόσβεσης πάγιων στοιχείων. Μέσω αυτών, καλούνται να εφαρμόσουν τις μεθόδους απόσβεσης σε πραγματικά δεδομένα επιχειρήσεων, να συγκρίνουν τα αποτελέσματα και να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο των διαφορετικών προσεγγίσεων στην τελική εικόνα των οικονομικών καταστάσεων.

2.2.A.5 | ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Λογιστικό Αποτέλεσμα» αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τη διαδικασία προσδιορισμού του λογιστικού αποτελέσματος, δηλαδή του κέρδους ή της ζημιάς της επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να καταγράφουν και να αναλύουν τα έσοδα και τα έξοδα της επιχείρησης, καθώς και να υπολογίζουν το τελικό οικονομικό αποτέλεσμα. Η κατανόηση του λογιστικού αποτελέσματος είναι σημαντική, καθώς αποτελεί βασικό δείκτη της οικονομικής απόδοσης μιας εταιρείας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ακρίβεια αποτύπωσης των στοιχείων κατά την καταγραφή των εσόδων και των εξόδων, καθώς και στην κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα.

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, οι συμμετέχοντες/-ουσες εξοικειώνονται με όλη τη διαδικασία προετοιμασίας που ακολουθεί μια επιχείρηση μέχρι να καταλήξει στον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, γίνονται ικανοί/-ές να συντάσσουν καταστάσεις κερδών και ζημιών, οι οποίες στον επιχειρηματικό κόσμο αναφέρονται διεθνώς ως Profit & Loss (P&L). Στις καταστάσεις αυτές προσδιορίζεται το αποτέλεσμα προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων, ευρύτερα γνωστό ως EBITDA (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortization).

Κατά τη μελέτη της εν λόγω μαθησιακής υποενότητας, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ασχοληθούν ατομικά ή σε ομάδες με την καταγραφή και την ανάλυση εσόδων και εξόδων για εικονικές επιχειρήσεις, τη σύγκριση των οικονομικών αποτελεσμάτων διαφορετικών περιόδων και την ανάλυση των παραγόντων που διαμορφώνουν το λογιστικό αποτέλεσμα. Αυτές οι ασκήσεις τούς/τις βοηθούν να κατανοήσουν τη διαδικασία προσδιορισμού του αποτελέσματος και να αναπτύξουν πρακτικές δεξιότητες στην ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων.

2.2.A.6 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή των εκπαιδευομένων στην ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξιοποιούν τις γνώσεις τους και την κριτική τους ικανότητα για να αξιολογήσουν τα οικονομικά δεδομένα μιας επιχείρησης και να προτείνουν ενέργειες βελτίωσης του αποτελέσματος της.

Από την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης αξιολογούνται οικονομικά μεγέθη όπως οι πωλήσεις, το μεικτό κέρδος και το καθαρό κέρδος προ και μετά φόρων, ενώ από τον Ισολογισμό αξιολογούνται τα ίδια κεφάλαια, τα πάγια, τα αποθέματα, τα χρηματικά διαθέσιμα και ο δανεισμός. Τα στοιχεία αυτά είναι χρήσιμα, όμως απαιτείται ένας πιο συστηματικός τρόπος ανάλυσης που να εξάγει ασφαλέστερα και συγκρίσιμα αποτελέσματα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στην «Ανάλυση Νεκρού Σημείου», η οποία δείχνει το απαραίτητο επίπεδο των πωλήσεων ώστε τα συνολικά έσοδα να καλύπτουν (να είναι ίσα με) τα συνολικά κόστη της επιχείρησης. Η διεξαγωγή μιας τέτοιας ανάλυσης είναι εξαιρετικά σημαντική για τον κατάλληλο καθορισμό τιμών, τη στοχοθεσία των πωλήσεων και τον εντοπισμό σημείων προς βελτίωση του επιχειρηματικού μοντέλου.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας αναλύονται οι οικονομικές καταστάσεις με τη χρήση αριθμοδεικτών, καθώς αυτοί βοηθούν στην αξιολόγηση της οικονομικής εικόνας της επιχείρησης και στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες/-ουσες μαθαίνουν να υπολογίζουν και να ερμηνεύουν βασικούς αριθμοδείκτες, όπως είναι οι δείκτες ρευστότητας, αποδοτικότητας, κερδοφορίας και μόχλευσης.

Συστήνονται πρακτικές μελέτης, όπως ασκήσεις εύρεσης του νεκρού σημείου και η ανάλυση οικονομικών καταστάσεων πραγματικών ή εικονικών επιχειρήσεων με τη χρήση αριθμοδεικτών, η σύγκριση των αριθμοδεικτών μεταξύ διαφορετικών επιχειρήσεων ή χρονικών περιόδων, καθώς και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Βασιλείου, Δ., Ηρειώτης, Ν. & Μπάλιος, Δ. (2019). *Αρχές Χρηματοοικονομικής Λογιστικής. Χρηματοοικονομική ανάλυση και λήψη αποφάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
2. Δημοπούλου-Δημάκη, Ι. (2013). *Γενική Λογιστική. Χρηματοοικονομική προσέγγιση: προετοιμασία – ερμηνεία – χρήση των λογιστικών πληροφοριών*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Συμπληρωματικές

1. Καλαμαράς, Ν. & Καλαμαράς, Α. (2013). *Γενική Λογιστική: θεωρία και εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
2. Μπατσινίλας, Ε. & Πατατούκας, Κ. (2017). *Σύγχρονη Λογιστική, σύμφωνα με τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα και με αναφορά κατά θέμα στα διεθνή λογιστικά πρότυπα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

2.2.B • ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα του «Εμπορικού Δικαίου» αφορά τη διδασκαλία των βασικών κανόνων, διατάξεων και αρχών που ρυθμίζουν τις εμπορικές σχέσεις και τις συναλλαγές. Αρχικά, παρουσιάζονται τα θέματα δικαίου των εμπορικών πράξεων και των εμπόρων που αποτελούν και το γενικό μέρος της συγκεκριμένης μορφής ιδιωτικού δικαίου. Αναλύονται θέματα δικαίου των προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιρειών αναφορικά με τη διαδικασία σύστασης, οργάνωσης και λειτουργίας τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο εταιρικό δίκαιο των Ανώνυμων Εταιρειών (ΑΕ) του Ν. 4548/2018. Επιπλέον, παρουσιάζεται το Γενικό Εμπορικό Μητρώο στο οποίο πραγματοποιείται η δημοσιότητα των πράξεων και των στοιχείων των υπόχρεων εμπορικών προσώπων. Τέλος, περιγράφεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τα αξιόγραφα των εμπορικών συναλλαγών με εστίαση στις συναλλαγματικές και στις επιταγές.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν την έννοια του «εμπορικού δικαίου», και τη σχέση με άλλους κλάδους του δικαίου,
- Ονομάζουν τις εμπορικές πράξεις, διαχωρίζοντας τις έννοιες της εμπορικής πώλησης, της αντιπροσωπείας, της παραγγελίας και της εμπορικής εντολής,

- Παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά των προσωπικών και των κεφαλαιουχικών εταιρειών,
- Διακρίνουν την ομόρρυθμη από την ετερόρρυθμη εταιρεία ανάλογα με τις υποχρεώσεις των εταίρων τους,
- Υιοθετούν τη διαδικασία σύστασης των εταιρειών ανάλογα με τη νομική μορφή τους,
- Αναλύουν τα αντικείμενα εταιρικών εισφορών σε κάθε νομική μορφή,
- Ελέγχουν την πληρότητα των εντύπων για τη σύσταση μιας εταιρείας συγκεκριμένης νομικής μορφής,
- Περιγράφουν τη διαχείριση, λύση και εκκαθάριση κάθε νομικής μορφής,
- Παρουσιάζουν τα καθήκοντα της Γενικής Συνέλευσης και του Διοικητικού Συμβουλίου μιας Ανώνυμης Εταιρείας,
- Αναζητούν στοιχεία και αποδεικτικά έγγραφα εκπροσώπησης, σύστασης, λύσης και εκκαθάρισης των επιχειρήσεων, στο διαδικτυακό τόπο του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) όπου δημοσιεύονται,
- Εξετάζουν τα συμβαλλόμενα μέρη στα διάφορα νομικά έγγραφα όπως συμφωνητικά, συμβόλαια, μεταβιβάσεις κινητής και ακίνητης περιουσίας,
- Διαχειρίζονται συστάσεις συνεταιρισμών καθώς και τη διοίκηση τους,
- Συντάσσουν νομικά έγγραφα με την καθοδήγηση των στελεχών του τμήματος αξιοποιώντας συγκεκριμένα πρότυπα,
- Συμπληρώνουν εξουσιοδοτήσεις και υπεύθυνες δηλώσεις,
- Αντιμετωπίζουν τους/τις εμπλεκόμενους/-ες στην εταιρεία με τρόπο που να μη θίγονται τα νομικά της συμφέροντα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ατομική Επιχείρηση / Ομόρρυθμη Εταιρεία (ΟΕ) / Ετερόρρυθμη Εταιρεία (ΕΕ) / Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) / Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (ΙΚΕ) / Ανώνυμη Εταιρεία (ΑΕ) / Συνεταιρισμοί / Γενική Συνέλευση / Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) / Εμπορική πράξη.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
2	ΟΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ
3	ΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ: ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΕ)
4	ΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ: ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ) ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΙΚΕ)
5	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ (ΜΚΟ)
6	ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΟΙ
7	ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
8	ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την έννοια και τον σκοπό της εταιρείας, ο οποίος μπορεί να είναι οικονομικός, επαγγελματικός, ιδεολογικός κ.λπ. Αναλύεται η διάκριση των εταιρειών σε αστικές και εμπορικές, ενώ διευκρινίζεται ότι εμπορικές εταιρείες είναι αυτές που έχουν σκοπό τη διενέργεια αντικειμενικά εμπορικών πράξεων.

Στη συνέχεια, επεξηγούνται διεξοδικά οι διακρίσεις των εμπορικών εταιρειών σε προσωπικές εταιρείες, δηλαδή Ομόρρυθμη (ΟΕ), Ετερόρρυθμη (ΕΕ), αστική, αφανής ή συμμετοχική εταιρεία, όπου προέχουσα σημασία έχει το προσωπικό στοιχείο, και σε κεφαλαιουχικές εταιρείες, όπου βαρύνουσα σημασία έχει το κεφάλαιο, όπως η Ανώνυμη Εταιρεία (ΑΕ) και η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), καθώς και οι εταιρείες μεικτού χαρακτήρα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις συνέπειες της εμπορικότητας των εταιρειών, την έννοια της εμπορικής ιδιότητας των εταιρών, τη νομική προσωπικότητα και τις πηγές δικαίου των εταιρειών. Όλα τα παραπάνω είναι σημαντικά για τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας», καθώς ο χαρακτηρισμός μιας εταιρείας ως εμπορικής έχει μεγάλη πρακτική σημασία, αφού από αυτό εξαρτάται αν θα εφαρμοστούν οι συνέπειες της εμπορικής ιδιότητας, όπως η κήρυξη σε πτώχευση, η υποχρέωση τήρησης εμπορικών βιβλίων κ.ά.

Ως καλή εκπαιδευτική πρακτική ενδείκνυται η εμπλουτισμένη εισήγηση, μέσω της οποίας παρουσιάζονται και διευκρινίζονται όλες οι σημαντικές έννοιες και οι διακρίσεις των εταιρειών. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες εργασίας, καλούνται να αναζητήσουν και να αναλύσουν τις διαφορές των εταιρικών μορφών μεταξύ τους.

2.2.B.2 | ΟΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Σκοπός αυτής της μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα διάφορα είδη των προσωπικών επιχειρήσεων. Η ανωτέρω γνώση είναι σημαντική για τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας», καθώς τους επιτρέπει να κατανοήσουν το περιεχόμενο, τα κύρια χαρακτηριστικά, τις ομοιότητες και τις διαφορές των προσωπικών εταιρειών.

Σε αυτό το πλαίσιο, παρουσιάζονται οι έννοιες της εταιρικής σύμβασης, της εταιρικής ιδιότητας και της εταιρικής μερίδας. Επεξηγούνται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των εταίρων, καθώς και οι διακρίσεις τους σε περιουσιακής και διοικητικής φύσεως. Επιπλέον, αναλύονται η διοίκηση της εταιρείας, η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, τα όρια της διαχείρισης και εκπροσώπησης, η λήψη των αποφάσεων που αφορούν τη συγκρότηση και οργάνωση της εταιρείας, καθώς και η λύση και η εκκαθάρισή της.

Στη συνέχεια, προσδιορίζεται η έννοια της Ομόρρυθμης Εταιρείας (ΟΕ), τα ιδιαίτερα γνωρίσματά της και η ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων, η οποία είναι προσωπική, απεριόριστη και εις ολόκληρον. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ετερόρρυθμης Εταιρείας (ΕΕ) και αντιλαμβάνονται ότι σε αυτήν οι εταίροι δεν έχουν την ίδια νομική θέση, καθώς διακρίνονται σε ομόρρυθμους και ετερόρρυθμους, οι οποίοι φέρουν διαφορετικό βαθμό ευθύνης. Παρουσιάζεται, τέλος, η αφανής ή συμμετοχική εταιρεία, η οποία δεν διαθέτει νομική προσωπικότητα, καθώς και τα βασικά της χαρακτηριστικά.

Ως εκπαιδευτική πρακτική στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση, προκειμένου να παρουσιαστούν και να διευκρινιστούν όλες οι σημαντικές έννοιες και τα χαρακτηριστικά των προσωπικών εταιρειών. Στη συνέχεια, αξιοποιούνται ατομικές και ομαδικές ασκήσεις, μέσω των οποίων οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διακρίνουν και να ταξινομούν τα διάφορα είδη των προσωπικών εταιρειών.

2.2.B.3 | ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ: ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΕ)

Σκοπός αυτής της μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα διάφορα είδη των κεφαλαιουχικών επιχειρήσεων. Η ανωτέρω γνώση είναι σημαντική για τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας», καθώς τους επιτρέπει να κατανοήσουν το περιεχόμενο, τα κύρια χαρακτηριστικά, τις ομοιότητες και τις διαφορές των κεφαλαιουχικών εταιρειών.

Σε αυτό το πλαίσιο, προσδιορίζεται η έννοια της Ανώνυμης Εταιρείας (ΑΕ), τα βασικά χαρακτηριστικά της και οι προϋποθέσεις για τη σύστασή της. Αναλύεται η έννοια του μετοχικού κεφαλαίου, η κάλυψη του κεφαλαίου, καθώς και η αύξηση και η μείωση του εταιρικού κεφαλαίου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την έννοια της μετοχής, τον τρόπο μεταβίβασής της και διακρίνουν τις διάφορες κατηγορίες μετοχών. Επιπλέον, έρχονται σε επαφή με τις έννοιες των ιδρυτικών τίτλων και των ομολογιών, καθώς και με τις επιμέρους κατηγορίες τους.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, τα εκπαιδευόμενα στελέχη εξοικειώνονται με τα όργανα διοίκησης της Ανώνυμης Εταιρείας (ΑΕ), δηλαδή το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η λογιστική οργάνωση της Ανώνυμης Εταιρείας, η τήρηση των εμπορικών βιβλίων, η διάθεση των κερδών, η λύση, η ανάκληση της άδειας σύστασης και η εκκαθάρισή της.

Ως καλή εκπαιδευτική πρακτική ενδείκνυται η εμπλουτισμένη εισήγηση, προκειμένου να παρουσιαστούν και να διευκρινιστούν όλες οι σημαντικές έννοιες και τα χαρακτηριστικά της Ανώνυμης Εταιρείας. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες εργασίας, συμμετέχουν σε ατομικές και ομαδικές ασκήσεις με θέματα σχετικά με τη λογιστική παρακολούθηση και την τήρηση των εμπορικών βιβλίων της Ανώνυμης Εταιρείας.

2.2.B.4 | ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ: ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ) ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΙΚΕ)

Σκοπός της επόμενης μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), τα βασικά χαρακτηριστικά της και τις προϋποθέσεις για τη σύστασή της, δηλαδή τη σύναψη καταστατικού, την καταβολή εισφορών και τις διατυπώσεις δημοσιότητας της εταιρείας. Αναλύεται η έννοια του εταιρικού κεφαλαίου, το εταιρικό μερίδιο, η μερίδα συμμετοχής, καθώς και η αύξηση και η μείωση του εταιρικού κεφαλαίου.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα όργανα διοίκησης της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ). Κατανοούν ότι η Συνέλευση των εταίρων είναι το ανώτατο όργανο της εταιρείας, ότι η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων και η εκπροσώπηση ανήκει στους/στις νόμιμους/-ες διαχειριστές/-τριες, και αντιλαμβάνονται τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταίρων. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται η λύση και η εκκαθάριση της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης.

Επιπλέον, επεξηγείται η έννοια της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας (ΙΚΕ), η οποία συνιστάται από ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, καθώς και το ότι η σύστασή της μπορεί να γίνει με ιδιωτικό συμφωνητικό ή με συμβολαιογραφικό έγγραφο (μόνο αν το επιβάλλει ειδική διάταξη του νόμου ή εισφέρονται περιουσιακά στοιχεία για τη μεταβίβαση των οποίων απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο). Αναλύεται η διαχείριση και η εκπροσώπηση, το κεφάλαιο, τα εταιρικά μερίδια, καθώς και οι κατηγορίες εισφορών των εταίρων της ΙΚΕ.

Ως εκπαιδευτική πρακτική ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση, μέσω της οποίας παρουσιάζονται και διευκρινίζονται όλες οι σημαντικές έννοιες και τα χαρακτηριστικά των δύο αυτών τύπων κεφαλαιουχικών εταιρειών. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προτείνεται να εργαστούν σε ομάδες προκειμένου να καταγράψουν και να παρουσιάσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στην Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) και την Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (ΙΚΕ).

2.2.B.5 | ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ (ΜΚΟ)

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την έννοια του συνεταιρισμού και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του. Αναπτύσσεται διεξοδικά η ιστορική αναδρομή της θεσμοθέτησης του συνεταιρισμού στην Ελλάδα και οι διακρίσεις του σε αναγκαστικούς και ελεύθερους, σε γεωργικούς και αστικούς, σε πιστωτικούς, προμηθευτικούς και παραγωγικούς. Τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» έρχονται σε επαφή με τις προϋποθέσεις για τη σύσταση συνεταιρισμού και αποδέχονται το καταστατικό ως τη βασική εταιρική σύμβαση που καταρτίζεται μέσα στο πλαίσιο των νόμων. Επιπλέον, παρουσιάζεται η δυνατότητα τροποποίησης του καταστατικού, τα μέλη του συνεταιρισμού και η λύση της συνεταιρικής σχέσης που επέρχεται με την αποχώρηση, τη διαγραφή και τον θάνατο του μέλους.

Προσδιορίζονται και επεξηγούνται οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) ως οι οργανισμοί που έχουν δημιουργηθεί από φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητα για να απαλύνουν τον πόνο, να προωθήσουν τα συμφέροντα των φτωχών, την προστασία του περιβάλλοντος, την παροχή βασικών κοινωνικών υπηρεσιών ή αναλαμβάνουν την ανάπτυξη της κοινότητας. Παρουσιάζονται οι νομικές μορφές που μπορούν να πάρουν οι ΜΚΟ, καθώς και η διαδικασία ίδρυσης μια μη κυβερνητικής οργάνωσης.

Ως εκπαιδευτική πρακτική ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί η εμπλουτισμένη εισήγηση προκειμένου να αναπτυχθούν και να διευκρινιστούν όλοι οι σημαντικοί όροι και τα χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών και των μη κυβερνητικών οργάνωσεων (ΜΚΟ). Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες εργασίας, μπορούν να παρουσιάσουν στην αίθουσα της τάξης ελληνικούς και πολυεθνικούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς.

2.2.B.6 | ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΟΙ

Σκοπός της υποενότητας είναι να παρουσιάσει την έννοια της εμπορικής συναλλαγής και του εμπορικού δικαίου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν τις δύο κατηγορίες των ιδιωτικών συναλλαγών, δηλαδή τις «αστικές» και τις «εμπορικές», ενώ αναγνωρίζουν τους κλάδους στους οποίους διαρθρώνεται το εμπορικό δίκαιο. Παρουσιάζονται οι πράξεις που χαρακτηρίζονται από τον νόμο ως εμπορικές, δηλαδή η αγορά προς μεταπώληση, η προμήθεια, η παραγγελία, η χειροτεχνία, η μεσιτεία, η μεταφορά, η πρακτορεία, οι τραπεζικές εργασίες και τα δημόσια θεάματα. Κατανοούν, επίσης, την έννοια του/της εμπόρου, καθώς και το ότι την ιδιότητα αυτή μπορούν να την έχουν και νομικά πρόσωπα, ιδίως εταιρείες.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η βασική επαγγελματική υποχρέωση του/της εμπόρου, που είναι η τήρηση εμπορικών βιβλίων. Αναλύεται η χρησιμότητα της τήρησης των εμπορικών βιβλίων, ενώ απαριθμούνται και αναπτύσσονται αναλυτικά τα

είδη τους. Σε αυτό το πλαίσιο, παρουσιάζονται, επίσης, η έννοια και τα στοιχεία της «εμπορικής» ή «βιομηχανικής επιχείρησης», η έννοια και η διεθνής κατοχύρωση της «βιομηχανικής ιδιοκτησίας», καθώς και η έννοια, η σημασία, η χρήση, η κτήση, η μεταβίβαση, οι διακρίσεις και η προστασία της «επωνυμίας». Παράλληλα, αναλύεται η λειτουργία του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ).

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο γραμμάτιο εις διαταγήν, στα τυπικά στοιχεία του, καθώς και στις διακρίσεις του από τη συναλλαγματική. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν την οικονομική χρησιμότητα της τραπεζικής επιταγής, τα είδη της, τις προϋποθέσεις για την έγκυρη έκδοσή της, τους τρόπους μεταβίβασης και τις συνέπειες από την απώλειά της, ενώ παράλληλα εντοπίζουν τις διαφορές ανάμεσα στην επιταγή και τη συναλλαγματική.

Οι παραπάνω γνώσεις είναι απαραίτητες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, προκειμένου να ασκήσουν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους. Ως καταλληλότερη εκπαιδευτική διαδικασία προτείνεται η πρακτική εξάσκηση με τη συμπλήρωση εικονικών αξιογράφων (όπως επιταγών και συναλλαγματικών) από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες.

2.2.B.7 | ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το πτωχευτικό δίκαιο, το οποίο εφαρμόζεται στην περίπτωση της οικονομικής κατάρρευσης του προσώπου που έχει την εμπορική ιδιότητα. Αναλύεται ο θεσμός της πτώχευσης ως μέσο συλλογικής και καθολικής εκτέλεσης, ενώ οι συμμετέχοντες/-ουσες κατανοούν ότι η κήρυξη της πραγματοποιείται με αίτηση κάποιου/-ας πιστωτή/-τριας, με αίτηση του/της ίδιου/-ας του/της εμπόρου ή με αυτεπάγγελτη απόφαση. Προσδιορίζονται και αναπτύσσονται διεξοδικά τα όργανα της πτωχευτικής διαδικασίας, δηλαδή το πτωχευτικό δικαστήριο, ο/η εισηγητής/-τρια δικαστής, ο/η σύνδικος και η συνέλευση των πιστωτών/-τριών.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται ότι η κήρυξη της πτώχευσης επιφέρει συνέπειες τόσο στον/στην οφειλέτη/-τρια όσο και στην περιουσία του/της, η οποία διακρίνεται σε πτωχευτική και μεταπτωχευτική. Διακρίνουν τους/τις πτωχευτικούς/-ές, τους/τις μεταπτωχευτικούς/-ές και τους/τις ομαδικούς/-ές πιστωτές/-τριες, ενώ αντιλαμβάνονται εις βάθος τη δυνατότητα που παρέχει ο νόμος για τη διεκδίκηση ορισμένων πραγμάτων της πτωχευτικής περιουσίας που κατά κυριότητα ανήκουν σε τρίτους/-ες. Κατανοούν ότι το χρονικό διάστημα από την παύση των πληρωμών του/της εμπόρου μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης ονομάζεται «ύποπτη περίοδος», κατά την οποία ορισμένες πράξεις του/της πτωχεύσαντος/-ας θεωρούνται αυτοδικαίως άκυρες, ενώ άλλες είναι ακυρώσιμες.

Επιπλέον, παρουσιάζονται οι εργασίες που ακολουθούν για τη διασφάλιση της πτωχευτικής περιουσίας μετά τη δικαστική απόφαση κήρυξης της πτώχευσης. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους τρόπους περάτωσης της πτώχευσης, δηλαδή τον πτω-

χευτικό συμβιβασμό, την ένωση των πιστωτών/-τριών και την αποκατάσταση του/της πτωχού/-ής.

Ως κατάλληλη εκπαιδευτική πρακτική προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση, προκειμένου να παρουσιαστούν και να διευκρινιστούν όλες οι σημαντικές έννοιες του πτωχευτικού δικαίου.

2.2.B.8 | ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ

Στη μαθησιακή αυτή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τη διανοητική ιδιοκτησία και τα αξιόγραφα (πιστωτικούς τίτλους). Τα εκπαιδευόμενα στελέχη, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, καλούνται να σέβονται τα δικαιώματα βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας, ενώ παράλληλα έρχονται αντιμέτωπα με τη χρήση και τη διαχείριση πιστωτικών τίτλων. Συνεπώς, η βαθιά γνώση του αντίστοιχου νομικού πεδίου κρίνεται απαραίτητη. Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζεται η έννοια της διανοητικής ιδιοκτησίας και η διάκρισή της σε βιομηχανική (π.χ. εμπορικά σήματα, πατέντες) και πνευματική ιδιοκτησία (copyright).

Επιπλέον, προσδιορίζονται και αναλύονται διεξοδικά τα «αξιόγραφα». Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τον στενό σύνδεσμο ανάμεσα στο έγγραφο και το δικαίωμα, καθώς το δικαίωμα ενσωματώνεται στον τίτλο. Έτσι, για την άσκησή του είναι απαραίτητη η κατοχή του εγγράφου, ενώ για τη μεταβίβασή του απαιτείται, κατά κανόνα, η υλική παράδοσή του.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο γραμμάτιο εις διαταγήν, στα τυπικά στοιχεία του, καθώς και στις διαφορές του από τη συναλλαγματική. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν την οικονομική χρησιμότητα της τραπεζικής επιταγής, τα είδη της, τις προϋποθέσεις για την έγκυρη έκδοσή της, τους τρόπους μεταβίβασης και τις συνέπειες από την απώλειά της, ενώ παράλληλα εντοπίζουν τις διαφορές ανάμεσα στην επιταγή και τη συναλλαγματική.

Οι παραπάνω γνώσεις είναι απαραίτητες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες προκειμένου να ανταποκριθούν με επιτυχία στα επαγγελματικά τους καθήκοντα. Για την πληρέστερη κατανόηση των αξιογράφων, προτείνεται η επίδειξη και, στη συνέχεια, η πρακτική συμπλήρωση δειγμάτων (π.χ. εικονικών επιταγών και συναλλαγματικών) από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να εμπεδώσουν τα υποχρεωτικά στοιχεία τους και τον τρόπο λειτουργίας τους στις καθημερινές συναλλαγές.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Συλλογικό Έργο. (2018). *Γενικός κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (GDPR)* (επιμ. Λ. Κοτσαλής & Κ. Μενουδάκος). Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
2. Μάρκου, Ι. Π. (2010). *Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
3. Ρόκας, Ν. (2019). *Εμπορικές εταιρίες* (9η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Συμπληρωματικές

1. Ντάνος, Α. & Μπουσλή, Ε. (2009). *Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου. Γενικό Μέρος. Βιομηχανική ιδιοκτησία και ανταγωνισμός. Εμπορικές εταιρείες. Αξιόγραφα. Πτωχευτικό Δίκαιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Δηρός.
2. Σερελέα, Γ. (1991). *Εμπορικό Δίκαιο (Μέρη Α' και Β')*, [Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά]. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.

2.2.Γ • ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Ειδικά θέματα Οικονομικών Μαθηματικών» έχει ως σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να επιλύουν πιο σύνθετα προβλήματα χρηματοδοτήσεων και ανατοκισμού. Στην ενότητα αυτή θα αναλυθεί η καθαρή παρούσα αξία σε σχέση με τη μελλοντική αξία του χρήματος ώστε να εξηγηθεί η μεταβολή της αξίας του χρήματος με την πάροδο του χρόνου. Επιπλέον, η ενότητα θα εστιαστεί στην επίλυση βασικών προβλημάτων με τις ράντες στις περιπτώσεις των μακροχρόνιων δανείων ώστε να βρίσκεται η αρχική ή η τελική αξία ληξιπρόθεσμης ή προκαταβλητέας ράντας. Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να περιγράψουν τη λειτουργία των ομολογιακών δανείων και να υπολογίσουν τους τόκους ή το αρχικό κεφάλαιο που απαιτείται σε μια επένδυση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εξηγούν την έννοια και τα χαρακτηριστικά του ανατοκισμού κεφαλαίου σε μια τράπεζα,
- Υπολογίζουν τη προεξόφληση με ανατοκισμό,
- Επιλύουν προβλήματα ανατοκισμού βρίσκοντας την τελική αξία κεφαλαίου που επενδύεται,

- Υπολογίζουν το αρχικό κεφάλαιο που χρειάζεται να επενδυθεί σήμερα ώστε με συγκεκριμένο επιτόκιο και χρόνο να επιτευχθεί μια δεδομένη αξία τελικού κεφαλαίου,
- Αναγνωρίζουν τη διαχρονική αξία του χρήματος υπολογίζοντας την καθαρή παρούσα αξία ή τη μελλοντική αξία μιας επένδυσης ή χρηματοδότησης,
- Ερμηνεύουν τον λόγο που η αξία του χρήματος μειώνεται με την πάροδο του χρόνου,
- Βρίσκουν την αρχική αξία ληξιπρόθεσμης άμεσης, μέλλουσας ή αρξάμενης ράντας,
- Υπολογίζουν την αρχική ή την τελική αξία προκαταβλητέας ράντας,
- Εκτελούν τους απαραίτητους υπολογισμούς για την εύρεση του όρου της ράντας,
- Διακρίνουν τα δάνεια ανάλογα με τη διάρκεια, το πλήθος δανειστών/-τριών και τον τρόπο εξόφλησής τους,
- Εκτιμούν τους πίνακες απόσβεσης δανείων,
- Αποκωδικοποιούν τα πινάκια δανείων μιας επιχείρησης,
- Παρουσιάζουν τον τρόπο που λειτουργούν τα ομολογιακά δάνεια,
- Αντιπαραβάλλουν τα κρατικά ομόλογα με τα ομολογιακά δάνεια των επιχειρήσεων,
- Διατυπώνουν τα σύγχρονα προβλήματα δανειοδότησης και να υπολογίζουν τους όρους αυτής επιλέγοντας το κατάλληλο μείγμα δανείων για την εταιρεία.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ανατοκισμός / Αρχικό κεφάλαιο / Τελικό κεφάλαιο / Ράντα / Ληξιπρόθεσμης ράντα / Προκαταβλητέας ράντα / Δάνεια / Ομολογιακά δάνεια / Πίνακες απόσβεσης δανείων / Κρατικά ομόλογα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΥΡΕΣΗ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΕΝΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΜΕ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟ
2	ΕΥΡΕΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΥ
3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΡΑΝΤΕΣ
4	ΕΥΡΕΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΗΣ ΡΑΝΤΑΣ
5	ΕΥΡΕΣΗ ΑΞΙΑΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΛΗΤΕΑΣ ΡΑΝΤΑΣ
6	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΔΑΝΕΙΑ
7	ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΑ ΟΜΟΛΟΓΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΕΥΡΕΣΗ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΕΝΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΜΕ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟ

Η μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια του «ανατοκισμού», εστιάζοντας σε πιο σύνθετες καταστάσεις μέσα από ένα πρόβλημα ανατοκιζόμενου κεφαλαίου, χωρίς όμως να συμπίπτουν οι περίοδοι ανατοκισμού με την περίοδο του χρόνου (π.χ. ανατοκισμός σε τρίμηνα και ο χρόνος σε έτη). Επισημαίνεται πως, στην περίπτωση που τα δύο παραπάνω μεγέθη δεν συμπίπτουν, θα πρέπει να προσαρμόζεται το επιτόκιο τοκισμού που δίδεται σε ισοδύναμο επιτόκιο της αντίστοιχης περιόδου του ανατοκισμού.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλύουν προβλήματα εύρεσης της τελικής αξίας ενός κεφαλαίου με ανατοκισμό. Ειδικότερα, αναλύεται ο συντελεστής ανατοκισμού που υπεισέρχεται στον γενικό τύπο του ανατοκισμού: $K_n = K_0 \cdot (1+i)^n$

Με αυτόν τον τρόπο, εξηγείται ο τρόπος μεταβολής της αξίας του χρήματος με την πάροδο του χρόνου. Με δεδομένο ότι οι σχετικοί υπολογισμοί είναι ιδιαίτερα πολύπλοκοι, είναι σημαντικό να παρουσιαστεί ο τρόπος εκτέλεσής τους με Scientific Calculator (επιστημονικό κομπιουτεράκι) ή ακόμα με χρήση κινητού τηλεφώνου. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται προβλήματα όπου ο χρόνος είναι μεικτός αριθμός, δηλαδή αποτελείται από περιόδους (έτη, εξάμηνα, τρίμηνα) και μήνες (μ/ρ), ενώ το επιτόκιο αναφέρεται στην ακέραια περίοδο (δηλαδή, στο έτος ή στο εξάμηνο αντίστοιχα).

Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας των εκπαιδευομένων προτείνεται να επιλεχθούν προβλήματα με σχετικά απλή διατύπωση και κατάλληλα επιλεγμένους αριθμούς, προκειμένου στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας να βρίσκονται οι έννοιες και οι διαδικασίες υπολογισμού έναντι της αποκωδικοποίησης εξεζητημένων περιγραφών ή άσκοπου υπολογιστικού φόρτου αριθμητικών πράξεων.

2.2.Γ.2 | ΕΥΡΕΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης και αφορά τον υπολογισμό του αρχικού κεφαλαίου (παρούσα αξία) το οποίο ανατοκίζεται ή χρονικές περιόδους με ένα συγκεκριμένο (σταθερό) επιτόκιο.

Παρουσιάζεται και αναλύεται ο τύπος $K_0 = \frac{K_n}{(1+i)^n} = K_n U^n$ (ως επίλυση του τύπου του ανατοκισμού ως προς K_0) με αναφορά στον όρο «συντελεστής προεξόφλησης» για το $U^n = \frac{1}{(1+i)^n}$ και τους πίνακες που περιέχουν τις τιμές του (για ένα εύρος χρονικών περιόδων και επιτοκίων).

Ως εναρκτήριο πρόβλημα προτείνεται η εύρεση (αρχικού) κεφαλαίου (X) που πρέπει να κατατεθεί, ώστε με (ετήσιο) ανατοκισμό, ετήσιο επιτόκιο (i) και (n) έτη να διαμορφωθεί τελικό κεφάλαιο K_n). Είναι προτιμότερο η μελέτη αυτού του προβλήματος να γίνει σε ομάδες εκπαιδευομένων, διαφοροποιώντας μόνο τα έτη ώστε να φανεί και εμπειρικά ο ρόλος του χρόνου στην περίπτωση του ανατοκισμού ή διαφοροποιώντας την περίοδο ανατοκισμού από ετήσια σε εξαμηνιαία. Η περίπτωση κλα-

σματικού αριθμού περιόδων ανατοκισμού αναφέρεται μαζί με τον αντίστοιχο τύπο χωρίς ωστόσο να είναι απαραίτητο να γίνουν υπολογισμοί σε τέτοιου είδους προβλήματα. Τέλος, γίνεται αναφορά στην έννοια του εσωτερικού προεξοφλήματος, παρουσιάζοντας τον σχετικό τύπο και αξιοποιώντας τις τιμές που έχουν προκύψει από τα προβλήματα που επιλύθηκαν προηγουμένως στη μαθησιακή υποενοότητα.

Προτείνεται η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς οι έννοιες αυτές εφαρμόζονται στην πράξη.

2.2.Γ.3 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΡΑΝΤΕΣ

Στην τρίτη μαθησιακή υποενοότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στην έννοια της ράντας. Πρόκειται για μια σειρά πληρωμών σταθερού ποσού που καταβάλλονται (ή κατατίθενται) σε τακτικά χρονικά διαστήματα μέσα στον χρόνο. Οι ράντες διατρέχουν αρκετές οικονομικές συναλλαγές των επιχειρήσεων και, υπό αυτή την έννοια, είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες της εν λόγω ειδικότητας να αποκτήσουν εξοικείωση με τους βασικούς όρους και τις έννοιες που εμπλέκονται με αυτές.

Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται και αναλύονται: ο ορισμός της «ράντας», ο όρος ή δόση της ράντας, η περίοδος της ράντας, η διάρκεια της ράντας, η ληξιπρόθεσμη και η προκαταβλητέα ράντα, η παρούσα και η τελική (ή μελλοντική) αξία, καθώς και τα είδη της ράντας, με έμφαση στις βέβαιες, σταθερές, πρόσκαιρες και ακέραιες (οι κατηγορίες αυτές αποτελούν συνήθεις περιπτώσεις ραντών που χρησιμοποιούνται στα χρηματοοικονομικά μαθηματικά).

Επιπλέον, σε αυτή τη μαθησιακή υποενοότητα, περιγράφονται και διατυπώνονται (ως προς τη χρήση τους) τα σύμβολα του όρου ράντας, της παρούσας και της μελλοντικής αξίας με επιτόκιο i , καθώς και οι μαθηματικοί τύποι υπολογισμού ραντών, που αποτελούν και το περιεχόμενο των δύο επόμενων μαθησιακών υποενοτήτων.

Ενδεδειγμένη εκπαιδευτική διαδικασία είναι η εργασία των εκπαιδευομένων σε μικρές ομάδες, όπου καλούνται να παρουσιάσουν από δύο παραδείγματα για κάθε είδος ράντας, προκειμένου οι έννοιες να συσχετιστούν με το εργασιακό πεδίο και την εμπειρία τους.

2.2.Γ.4 | ΕΥΡΕΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΗΣ ΡΑΝΤΑΣ

Σκοπός της μαθησιακής υποενοότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μελετήσουν προβλήματα εύρεσης της αρχικής (παρούσας) και τελικής αξίας ληξιπρόθεσμης ράντας σε συγκεκριμένα προβλήματα πρόσκαιρης ακέραιας ράντας.

Αρχικά, παρουσιάζεται ο υπολογισμός ράντας ή όρων, μίας νομισματικής μονάδας, εκκινώντας από τον γενικό τύπο ($K_0 = K_n \cdot U^n$ με K_0 αρχική αξία, $K_n = 1$ και $U^n = \frac{1}{(1+i)^n}$ συντελεστή προεξόφλησης). Παρόλο που οι υπολογισμοί γίνονται με λογισμικά, για λόγους πληρότητας και εννοιολογικής κατανόησης προτείνεται ο/η εκπαιδευτής/-τρια να αναφέρει τους σχετικούς πίνακες (που δίνουν την παρούσα

αξία κεφαλαίου, του οποίου η τελική αξία ύστερα από n χρονικές περιόδους είναι μια νομισματική μονάδα) και να εξηγήσει τη χρήση τους. Η απόδειξη για τον τύπο της παρούσας αξίας (R νομισματικών μονάδων) ληξιπρόθεσμης ράντας με επιτόκιο i δεν αναφέρεται, εκτός από το ότι η παρούσα αξία της νομισματικής μονάδας προκύπτει ως άθροισμα των επιμέρους ($\sum_{t=1}^n U^n$).

Επίσης, προτείνεται τα προβλήματα που θα επιλυθούν να έχουν την εξής δομή: γνωστά το επιτόκιο και το τελικό κεφάλαιο, ζητούμενο το αρχικό κεφάλαιο (παρούσα αξία). Για τους υπολογισμούς εύρεσης της τελικής αξίας ληξιπρόθεσμης ράντας παρουσιάζεται ο αντίστοιχος μαθηματικός τύπος (μέσω της τελικής αξίας της μοναδιαίας ($R=1$) ληξιπρόθεσμης ράντας) με επισήμανση της διαφοράς που υπάρχει. Οι περιπτώσεις της μέλλουσας και της αρξάμενης ράντας αναφέρονται μόνο ως έννοιες, χωρίς να επιλύονται σχετικά προβλήματα. Τέλος, παρουσιάζεται η χρήση της συνάρτησης PV στο πρόγραμμα λογιστικών φύλλων που υπολογίζει την παρούσα αξία ενός δανείου ή μιας επένδυσης με βάση ένα σταθερό επιτόκιο.

Κατάλληλη εκπαιδευτική διαδικασία εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών, είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να πειραματιστούν με τη σχετική συνάρτηση σε στοχευμένες ασκήσεις.

2.2.Γ.5 | ΕΥΡΕΣΗ ΑΞΙΑΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΛΗΤΕΑΣ ΡΑΝΤΑΣ

Στόχος της μαθησιακής υποεπενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μελετήσουν προβλήματα εύρεσης της αρχικής (παρούσας) και τελικής αξίας προκαταβλητέας ράντας σε συγκεκριμένα προβλήματα πρόσκαιρης ακέραιας ράντας. Η διαφορά της σε σχέση με την προηγούμενη είναι ότι ο όρος της ράντας καταβάλλεται στην αρχή της κάθε χρονικής περιόδου.

Αρχικά, όπως και στη ληξιπρόθεσμη ράντα παρουσιάζεται ο υπολογισμός ράντας με n όρους, μιας νομισματικής μονάδας. Παρόλο που οι υπολογισμοί εδώ και πολλά χρόνια γίνονται με λογισμικά για λόγους πληρότητας και εννοιολογικής κατανόησης (όπως και στην προηγούμενη υποεπενότητα), προτείνεται ο/η εκπαιδευτής/-τρια να κάνει αναφορά στους σχετικούς πίνακες. Η απόδειξη για τον τύπο της παρούσας αξίας (R νομισματικών μονάδων) προκαταβλητέας ράντας με επιτόκιο i δεν αναφέρεται, εκτός από το ότι η παρούσα αξία της νομισματικής μονάδας προκύπτει ως άθροισμα των επιμέρους ($1 + \sum_{t=1}^n U^{n-1}$).

Η μορφή των προβλημάτων που θα επιλυθούν σε αυτή την υποεπενότητα έχει την αντίστοιχη δομή με αυτή που έχουν προηγηθεί στις ληξιπρόθεσμες ράντες δηλαδή: γνωστά το επιτόκιο και το τελικό κεφάλαιο, ζητούμενο το αρχικό κεφάλαιο (παρούσα αξία). Για τους υπολογισμούς εύρεσης της τελικής αξίας προκαταβλητέας ράντας παρουσιάζεται ο αντίστοιχος μαθηματικός τύπος με επισήμανση της διαφοράς που υπάρχει. Είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτής/-τρια να δώσει έμφαση στην κατανόηση των εννοιών και τη μορφή που έχουν αυτού του είδους προβλήματα και όχι να αναλωθεί σε υπολογισμούς.

Προτείνεται η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς οι έννοιες αυτές εφαρμόζονται στην πράξη.

2.2.Γ.6 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΔΑΝΕΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα έχει στόχο να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τα διάφορα είδη δανείων που προσφέρονται στην αγορά και τις διαφορετικές μεθόδους αποπληρωμής τους.

Η αφετηρία της διδασκαλίας προτείνεται να αξιοποιεί τις εμπειρικές γνώσεις των εκπαιδευομένων (π.χ. καταναλωτικά δάνεια και στεγαστικά δάνεια) και, χρησιμοποιώντας αυτές, να παρουσιάζει τη βασική ορολογία των δανείων (όπως χρεολύσιο, τοκοχρεολύσιο, απόσβεση δανείου κ.ά.). Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η ταξινόμηση των δανείων, με βάση τη διάρκειά τους και τις διαφορετικές ανάγκες χρηματοδότησης, σε:

- Βραχυπρόθεσμα δάνεια: Έχουν συνήθως διάρκεια έως 1 έτος και χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση άμεσων αναγκών ρευστότητας, όπως κεφάλαιο κίνησης, προμήθειες ή λειτουργικά έξοδα.
- Μεσοπρόθεσμα δάνεια: Έχουν διάρκεια από 1 έως 5 χρόνια και χρησιμοποιούνται για μεγαλύτερες επενδύσεις ή δαπάνες, όπως αγορά εξοπλισμού ή αναβάθμιση υποδομών.
- Μακροπρόθεσμα δάνεια: Έχουν διάρκεια άνω των 5 ετών και συχνά αφορούν μεγάλης κλίμακας επενδύσεις, όπως αγορά ακινήτων, επενδύσεις σε εξοπλισμό ή άλλες στρατηγικές επενδύσεις.

Ακολούθως, αναλύονται οι διάφορες μέθοδοι αποπληρωμής δανείων, οι οποίες εξαρτώνται από τη διάρκεια, το είδος του δανείου, το είδος του επιτοκίου (σταθερό ή κυμαινόμενο) και τις συμφωνημένες συνθήκες με τον/τη δανειστή/-τρια.

Η μαθησιακή υποενότητα ολοκληρώνεται με τους πίνακες απόσβεσης δανείων, οι οποίοι παρέχουν μια αναλυτική παρουσίαση των δόσεων που πρέπει να καταβληθούν, περιλαμβάνοντας το κεφάλαιο, τους τόκους και το εκάστοτε άληκτο υπόλοιπο του δανείου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διαβάζουν και να ερμηνεύουν αυτούς τους πίνακες, κάτι που είναι κρίσιμο για τη σωστή διαχείριση των πληρωμών.

2.2.Γ.7 | ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΑ ΟΜΟΛΟΓΑ

Η μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει τις βασικές έννοιες των ομολογιακών δανείων και των κρατικών ομολόγων, τις λειτουργίες τους, καθώς και τις διαφορές και τα κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ αυτών των χρηματοδοτικών εργαλείων. Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς λειτουργούν αυτά τα χρηματοδοτικά μέσα και ποια είναι η σημασία τους για τις επιχειρήσεις και τα κράτη αντίστοιχα.

Περιγράφονται η έννοια, τα χαρακτηριστικά και ο σκοπός των ομολογιακών δανείων, τα οποία αποτελούν μια μορφή δανεισμού που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις

για να αντλήσουν κεφάλαια από επενδυτές/-τριες, εκδίδοντας ομολογίες τις οποίες αγοράζουν οι επενδυτές/-τριες με αντάλλαγμα τη λήψη τόκων σε τακτά χρονικά διαστήματα ή στη λήξη του ομολόγου. Ακολουθώς, αναλύονται η φύση και ο σκοπός των κρατικών ομολόγων, τα οποία συνιστούν χρεωστικά έγγραφα που εκδίδουν τα κράτη για να χρηματοδοτήσουν τις δαπάνες τους, με τους/τις επενδυτές/-τριες να δανείζουν χρήματα στο κράτος και το κράτος να τους πληρώνει τόκους.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ ομολόγων και ομολογιών. Σημαντικό σημείο της μαθησιακής υποενότητας είναι και η ανάλυση των κινδύνων και των αποδόσεων τόσο των κρατικών ομολόγων όσο και των ομολογιακών δανείων, και πιο συγκεκριμένα του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου επιτοκίου, του κινδύνου πληθωρισμού κ.ά.

Προτείνεται η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς οι έννοιες αυτές εφαρμόζονται στην πράξη.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Σγουρινάκης, Ν. (2015). *Οικονομικά Μαθηματικά – Εφαρμοσμένα. Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες οικονομικές πράξεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
2. Αποστολόπουλος, Θ. & Καϊτσας, Γ. (2020). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3788>

Συμπληρωματικές

1. Κιόχος, Α., Κιόχος, Π. & Μπενέκη, Χ. (2016). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένη Κιόχου.
2. Μονοβασίλης, Θ. & Καλογηράτου, Ζ. (2016). *Οικονομικά Μαθηματικά* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/1221>

2.2.Δ • ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα των «Ειδικών Θεμάτων Στατιστικής» αφορά τη διδασκαλία η οποία έχει ως σκοπό την απόκτηση ειδικών γνώσεων και δεξιοτήτων αξιοποίησης της στατιστικής ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να τις εφαρμόζουν σε σύνθετα προβλήματα που απαιτούν τη χρήση της περιγραφικής στατιστικής. Στην

ενότητα αυτή, θα αναλυθούν οι έννοιες της ασυμμετρίας και της κύρτωσης που είναι απαραίτητες για τον υπολογισμό των ροπών κατανομής συχνοτήτων. Επιπλέον, η ενότητα θα εστιάσει στη διαχείριση προβλημάτων μέσω της παλινδρόμησης και συσχέτισης δυο μεταβλητών. Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενισχύσουν τις θεωρητικές γνώσεις που απέκτησαν στην ενότητα «Εισαγωγή στη Στατιστική» με την πρακτική εφαρμογή τους. Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις χρονολογικές σειρές και τους αριθμοδείκτες για να αναλύουν στατιστικά δεδομένα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τις έννοιες της ασυμμετρίας και της κύρτωσης για την ανάλυση στατιστικών δεδομένων,
- Υπολογίζουν τη ροπή κατανομής συχνοτήτων σε στατιστικά δεδομένα,
- Επιλύουν ασκήσεις με τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων,
- Υπολογίζουν το μέσο τετραγωνικό σφάλμα και τον δείκτη προσδιορισμού,
- Αναλύουν θέματα παλινδρόμησης και συσχέτισης δύο μεταβλητών,
- Ερμηνεύουν τη γραμμική μεταβολή και τη συνδιακύμανση δυο μεταβλητών,
- Εφαρμόζουν την ανάλυση της εκθετικής παλινδρόμησης,
- Αποκωδικοποιούν τις κυριότερες συνιστώσες μιας χρονολογικής σειράς,
- Ανακαλύπτουν την αλληλεξάρτηση που υπάρχει μεταξύ δυο μεταβλητών,
- Υπολογίζουν τον βαθμό συσχέτισης δυο μεταβλητών, εφόσον υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους,
- Χρησιμοποιούν απλούς και σύνθετους αριθμοδείκτες για να καταλήγουν σε συμπεράσματα,
- Αναλύουν τον δείκτη τιμών καταναλωτή/-τριας,
- Διακρίνουν τον δείκτη τιμών καταναλωτή/-τριας από τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή/-τριας,
- Παρουσιάζουν τον τρόπο που οι στατιστικές μέθοδοι χρησιμεύουν στις έρευνες αγοράς και στη διοίκηση επιχειρήσεων,
- Υποστηρίζουν τη χρησιμότητα των στατιστικών μεθόδων στις επιχειρησιακές λειτουργίες όπως την ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος και τη λήψη αποφάσεων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ασυμμετρία / Κύρτωση / Μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων / Γραμμική παλινδρόμηση / Εκθετική παλινδρόμηση / Συνδιακύμανση / Συντελεστής συσχέτισης / Χρονολογική σειρά / Αριθμοδείκτες / Δείκτης τιμών καταναλωτή/-τριας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΜΕΤΡΑ ΜΟΡΦΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ
2	ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ
3	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ
4	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΕΙΡΕΣ
5	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ
6	ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΜΕΤΡΑ ΜΟΡΦΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ

Στη μαθησιακή ενότητα «Εισαγωγή στη στατιστική» παρουσιάστηκαν βασικές έννοιες για τα μέτρα θέσης και διασποράς των στατιστικών δεδομένων. Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στην εξέταση της μορφολογίας των κατανομών με απώτερο σκοπό την αποτελεσματικότερη ερμηνεία στατιστικών δεδομένων.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα δύο βασικά μέτρα μορφής των κατανομών των συχνοτήτων που είναι η ασυμμετρία και η κυρτότητα με βασικό στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων για τη μορφή των κατανομών. Δίνεται έμφαση στην οπτική παρατήρηση των διαγραμμάτων και εξετάζεται αν η καμπύλη κατανομής συχνοτήτων παρουσιάζει αρνητική ή θετική ασυμμετρία, ή αν χαρακτηρίζεται λεπτόκυρτη, κανονική ή πλατύκυρτη.

Ως ενδεδειγμένη μαθησιακή διαδικασία από την πλευρά των εκπαιδευτών/-τριών προτείνεται η παρουσίαση διαγραμμάτων με συμμετρικές και ασύμμετρες κατανομές με αναφορά στον συντελεστή ασυμμετρίας (ως αριθμητική εκτίμηση της ασυμμετρίας μιας κατανομής). Σημαντικό είναι επίσης να εξηγηθούν οι σχέσεις που συντρέχουν για τη μέση τιμή, τη διάμεσο και την επικρατούσα τιμή προκειμένου μια κατανομή να χαρακτηριστεί ως συμμετρική, αρνητικά ή θετικά ασύμμετρη (καθώς και η σχέση του συντελεστή ασυμμετρίας με το μηδέν σε κάθε περίπτωση).

Ο μαθηματικός τύπος του Pearson της ασυμμετρίας, καθώς και ο αντίστοιχος για την κυρτότητα παρουσιάζονται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια και στη συνέχεια επεξηγούνται τα σύμβολα που περιέχουν, χωρίς ωστόσο να απαιτείται η αποστήθισή τους (να γίνει αναφορά στον όρο «ροπή κατανομής συχνότητας» και απλοί υπολογισμοί). Για τον συντελεστή κυρτότητας γίνεται αναφορά στην κανονική κατανομή (ως μέτρο σύγκρισης) και δίνονται αντίστοιχα παραδείγματα.

2.2.Δ.2 | ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ

Τα προβλήματα που εξετάστηκαν στις προηγούμενες μαθησιακές υποενότητες αφορούσαν τη μελέτη προβλημάτων μιας μόνο μεταβλητής (ξεχωριστά). Πιο συγκεκριμένα, μελετήθηκαν η κατανομή συχνοτήτων μιας τυχαίας μεταβλητής και πραγματοποιήθηκαν υπολογισμοί διάφορων στατιστικών μέτρων.

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν ταυτόχρονα δύο ή περισσότερες μεταβλητές, προσδιορίζοντας με ποιο τρόπο οι μεταβλητές αυτές σχετίζονται μεταξύ τους. Εξετάζεται η σχέση μεταξύ δύο (ή περισσότερων) μεταβλητών με σκοπό την πρόβλεψη της μιας εξ αυτών μέσω της άλλης. Η τεχνική που χρησιμοποιείται για αυτή τη μελέτη έχει την ονομασία «ανάλυση παλινδρόμησης» και εδώ παρουσιάζεται μόνο η απλούστερη περίπτωση της που είναι η απλή γραμμική παλινδρόμηση. Συγκεκριμένα, υπάρχει μόνο μια ανεξάρτητη μεταβλητή X και η εξαρτημένη μεταβλητή Y , η οποία μπορεί να προσεγγιστεί ικανοποιητικά από μια γραμμική συνάρτηση του X (εξίσωση ή σχέση παλινδρόμησης).

Αξιοποιούνται διαγράμματα διασποράς που προέρχονται από απλά προβλήματα και σχετίζονται με το πεδίο της ειδικότητας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στην προβληματική της βέλτιστης προσαρμογής μιας ευθείας γραμμής ($y = \alpha + \beta \cdot x$) σε ένα διάγραμμα διασποράς. Στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας, προτείνεται από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες η παρουσίαση της μεθόδου των ελαχίστων τετραγώνων με επίλυση σχετικών προβλημάτων.

Η υποενότητα ολοκληρώνεται με την έννοια της συνδιακύμανσης και τον συντελεστή συσχέτισης δύο μεταβλητών X και Y (συντελεστής συσχέτισης του Pearson), εξετάζοντας τα διαγράμματα διασποράς με ποικίλες τιμές του συντελεστή. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ο συντελεστής του Pearson αφενός δεν είναι ο μοναδικός και αφετέρου η χρήση του είναι κατάλληλη υπό προϋποθέσεις.

2.2.Δ.3 | ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν περαιτέρω την πρακτική εφαρμογή της παλινδρόμησης για τη μοντελοποίηση σχέσεων μεταξύ μεταβλητών.

Αρχικά, εξετάζεται η «γραμμική παλινδρόμηση», η οποία χρησιμοποιείται για την περιγραφή γραμμικών σχέσεων με την εύρεση της βέλτιστης ευθείας γραμμής. Στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας, οι εκπαιδευτές/-τριες παρουσιάζουν συγκεκριμένα παραδείγματα προκειμένου να εξηγηθούν οι έννοιες της εξαρτημένης και της ανεξάρτητης μεταβλητής, να γίνει η ερμηνεία των παραμέτρων του μοντέλου και να τονιστεί η αξιολόγηση της προσαρμογής ενός μοντέλου προκειμένου να κριθεί κατάλληλο για προβλέψεις.

Στη συνέχεια, εισάγεται η εκθετική παλινδρόμηση για τη μοντελοποίηση μη γραμμικών σχέσεων, όπου η μία μεταβλητή μεταβάλλεται με εκθετικό ρυθμό ως προς την άλλη (δηλαδή αυξάνεται ή μειώνεται με επιταχυνόμενο ρυθμό). Αναλύονται οι μέθοδοι εκτίμησης των παραμέτρων, η ερμηνεία του μοντέλου και η αξιολόγηση της απόδοσής του.

Πέραν των ανωτέρω, ενδείκνυται οι εκπαιδευτές/-τριες να παρουσιάζουν πρακτικά παραδείγματα από διάφορους τομείς, αναδεικνύοντας την ευελιξία και τη δυναμική της παλινδρόμησης στην ανάλυση δεδομένων και στη λήψη αποφάσεων. Ενδεικτικά παραδείγματα για τη γραμμική παλινδρόμηση μπορούν να αφορούν τη σχέση μεταξύ των δαπανών για διαφήμιση και του όγκου των πωλήσεων μιας εταιρείας, τη σχέση μεταξύ του εισοδήματος και της κατανάλωσης, ή τη σχέση μεταξύ του επιτοκίου και των επενδύσεων.

Αντίστοιχα, για την εκθετική παλινδρόμηση, η αύξηση των πωλήσεων ενός νέου προϊόντος μπορεί να αποτελέσει ένα παράδειγμα που αναδεικνύει τη διαφορά στον τρόπο μεταβολής της εξαρτημένης μεταβλητής. Και στις δύο περιπτώσεις, η έμφαση δίνεται στην οπτική ανάλυση και στη σχέση μεταξύ των μεταβλητών.

2.2.Δ.4 | ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΕΙΡΕΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις χρονολογικές σειρές, δηλαδή στις ακολουθίες παρατηρήσεων που συλλέγονται σε τακτά χρονικά διαστήματα και περιέχουν πληροφορίες για τη μελέτη και την κατανόηση ενός οικονομικού φαινομένου, καθώς και για την ανάπτυξη μοντέλων πρόβλεψης με βάση τις τιμές που παρατηρήθηκαν στο παρελθόν.

Οι «χρονοσειρές» αφορούν τη συλλογή δεδομένων από ένα μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων (π.χ. επιτόκιο, πωλήσεις, τιμή ενός προϊόντος κ.ά.) και είναι βασικές στα εργασιακά περιβάλλοντα που θα κληθούν να εργαστούν οι απόφοιτοι/-ες της ειδικότητας. Υπό αυτή την έννοια, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εξοικειωθούν με τη στατιστική ανάλυση χρονοσειρών και, πιο συγκεκριμένα, να αποκωδικοποιούν τις κυριότερες συνιστώσες τους.

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, προτείνεται το εκπαιδευτικό υλικό που θα χρησιμοποιηθεί από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες να περιέχει χρονοδιαγράμματα, στα οποία ο χρόνος είναι τοποθετημένος στον οριζόντιο άξονα, ενώ οι τιμές του παρατηρούμενου χαρακτηριστικού είναι τοποθετημένες στον κάθετο άξονα. Τα χρονοδιαγράμματα αυτά είναι προτιμότερο να αντληθούν από την επικαιρότητα, ώστε να προσελκύουν το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων.

Σε αυτά μελετάται η συνιστώσα της κύριας τάσης, η οποία περιγράφει τη μακροχρόνια εξέλιξη της χρονοσειράς και σχεδιάζεται ως μια γραμμή, η κυκλική εναλλαγή και η περιοδική (ή εποχιακή) εναλλαγή (αν υπάρχουν). Για τον καθορισμό της κύριας τάσης, η μέθοδος που παρουσιάζεται είναι αυτή της ευθείας των ελαχίστων τετραγώνων (γραμμική τάση). Η λογαριθμική τάση και η εκθετική τάση παρουσιάζονται για λόγους πληρότητας και σχολιάζονται με περιγραφικούς όρους με παραδείγματα διαγραμμάτων.

2.2.Δ.5 | ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ

Το περιεχόμενο αυτής της υποενότητας αφορά τα στατιστικά μέτρα που ονομάζονται «χρονολογικοί αριθμοδείκτες» (ή «χρηματοοικονομικοί δείκτες»), ένα συμπληρω-

ματικό εργαλείο στις οικονομικές αναλύσεις με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Βασικός στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις σχετικές έννοιες ώστε να είναι σε θέση να επεξεργάζονται τα αντίστοιχα δεδομένα.

Αρχικά, επισημαίνεται ότι με τους χρονολογικούς αριθμοδείκτες εξετάζεται η μεταβολή μιας μεταβλητής ή μιας ομάδας μεταβλητών που σχετίζονται μεταξύ τους, μεταξύ δύο χρονικών περιόδων ή μεταξύ δύο διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών ή δύο καταστάσεων γενικότερα. Δίνονται παραδείγματα χρήσης των αριθμοδεικτών από το πεδίο της ειδικότητας (π.χ. σύγκριση του επιτοκίου ενός δανείου σε δύο διαφορετικές τράπεζες ή αξιολόγηση της απόδοσης ενός χαρτοφυλακίου επενδύσεων σε σχέση με έναν δείκτη αναφοράς).

Παρουσιάζονται μόνο οι βασικές κατηγορίες των αριθμοδεικτών που δείχνουν τη μεταβολή ως προς τον χρόνο (χρονολογικοί αριθμοδείκτες). Επισημαίνεται η ειδοποιός διαφορά των «απλών αριθμοδεικτών» που μας δείχνουν τις μεταβολές μιας μόνο μεταβλητής μεταξύ δύο χρονικών περιόδων (π.χ. δείκτης τιμών πώλησης, δείκτης νέων παραγγελιών κ.ά.) έναντι των «σύνθετων αριθμοδεικτών» που εκφράζουν τις μεταβολές πολλών μεταβλητών του ίδιου φαινομένου με συνδυασμό των ιδιαίτερων δεικτών των επί μέρους μεταβλητών (π.χ. ο δείκτης τιμών καταναλωτή/-τριας).

Κατά τη διδασκαλία εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών, προτείνεται να δοθεί έμφαση στην πρόσληψη των εννοιών και την επεξήγηση των συμβολισμών μέσα από απλά παραδείγματα. Τέτοια παραδείγματα είναι ο υπολογισμός απλού χρονολογικού αριθμοδείκτη τιμής, ο υπολογισμός απλού χρονολογικού αριθμοδείκτη αξίας και ο στοιχειώδης υπολογισμός μη σταθμικού σύνθετου αριθμοδείκτη. Ο υπολογισμός σταθμικού σύνθετου αριθμοδείκτη εξετάζεται στην επόμενη υποενότητα μέσα από τη μελέτη του δείκτη τιμών καταναλωτή/-τριας.

2.2.Δ.6 | ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Στην τελευταία υποενότητα, ολοκληρώνεται η διδασκαλία των δεικτών μελετώντας έναν σταθμισμένο σύνθετο δείκτη, τον γνωστό δείκτη τιμών καταναλωτή/-τριας ή αλλιώς τιμάρημο, που υπολογίζει το κόστος ζωής με βάση τις αλλαγές στις τιμές λιανικής αγαθών και υπηρεσιών.

Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τον δείκτη τιμών καταναλωτή/-τριας (ΔΤΚ) και να τον ξεχωρίζουν από τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή/-τριας (ΕνΔΤΚ).

Αναφέρεται ότι ο ΕνΔΤΚ αφορά την ευρωζώνη και είναι «εναρμονισμένος», επειδή όλες οι χώρες της ΕΕ χρησιμοποιούν την ίδια μεθοδολογία, ώστε τα δεδομένα να είναι συγκρίσιμα. Είναι σημαντικό να συζητηθούν ο τρόπος υπολογισμού του ΔΤΚ με αναφορά κυρίως στην ποιοτική περιγραφή των μεταβλητών που περιέχονται στον μαθηματικό του τύπο (τύπος του Laspeyres). Τονίζεται ότι ο τιμάρημος μετρά τη διακύμανση των τιμών στα αγαθά και τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο «καλάθι του καταναλωτή».

Για τη διδασκαλία της υποεπάρκειας από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες, προτείνεται να χρησιμοποιηθεί η πιο πρόσφατη έκθεση του ΔΤΚ που είναι αναρτημένη στον ιστότοπο της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ). Πιο συγκεκριμένα, συνιστάται να συζητηθούν με τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες τα γραφήματα που παρουσιάζονται στην έκθεση, συμπεριλαμβανομένων των σχολίων και των μεθοδολογικών σημειώσεων που περιέχονται σε αυτή.

Αντίστοιχα παραδείγματα προτείνονται και για τον ΕνΔΤΚ, όπου περιέχονται συγκριτικά γραφήματα Ελλάδας και Ευρωζώνης, καθώς και ΕνΔΤΚ και ΔΤΚ. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε αυτή την υποεπάρκεια, με την οποία ολοκληρώνεται και ο κύκλος μαθημάτων που αφορούν τη στατιστική, η έμφαση να δίνεται στην ανάλυση και την ερμηνεία των δεδομένων ως βασικών στάσεων στην ανάλυση κάθε χρηματοοικονομικού φαινομένου.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καραγεώργος, Δ. (2010). *Στατιστική: Περιγραφική & Επαγωγική. Μια διδακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλα.
2. Μαμαλής, Π., Καψή, Θ., Τόλης, Ε., Μιχαήλογλου, Σ. & Πρίντζης, Γ. (2008). *Στατιστική: εφαρμογές στη διοίκηση – οικονομία – επιχειρήσεις*. Αθήνα: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ). Ανακτήθηκε από: <https://www.openbook.gr/statistiki-efarmoges-sti-doiikisi-oikonomia-epicheiriseis/>

Συμπληρωματικές

1. Κιόχος, Π. (1993). *Περιγραφική Στατιστική*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
2. Καραγεώργος, Δ., Κόκλα, Α. & Παπακωνσταντίνου, Ε. (2009). *Στατιστική επιχειρήσεων – Β' ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3789>

2.2.Ε • ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα των «Ειδικών Θεμάτων Διοίκησης των Επιχειρήσεων» αφορά τη διδασκαλία εννοιών, όπως είναι η καλλιέργεια διευθυντικής σκέψης και οργανωτικών ικανοτήτων, με αφετηρία την ανάλυση και την κριτική συγκεκριμένων πραγματικών παραδειγμάτων από την επιχειρηματική πραγματικότητα. Βοηθά να αναπτυχθούν οι διαφορετικές προσεγγίσεις που ιστορικά έχουν αναπτυχθεί αναφορικά με

το ζήτημα της επιχείρησης και της οργάνωσης εν γένει. Επιδιώκεται να γίνει, επίσης, μια πρώτη γνωριμία με τις βασικές αρχές της θεωρίας συστημάτων της κυβερνητικής, που αποτελούν τη συστημική προσέγγιση της διαδικασίας της διοίκησης. Θα αναλυθεί η διαδικασία των κριτηρίων και των επιστημονικών μεθόδων λήψης αποφάσεων. Στόχος είναι να έλθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε επαφή με την κλασική θεωρητική προσέγγιση της λήψης αποφάσεων μέσα από την κατασκευή, ανάλυση και χρήση δένδρων απόφασης και την εφαρμογή της θεωρίας χρησιμότητας. Τέλος, θα γίνει ανάλυση των βασικών κατηγοριών ενιαίων λειτουργιών της διοίκησης και οργάνωσης και των στοιχείων που τις απαρτίζουν: (προγραμματισμός, σχεδιασμός, οργάνωση, διεύθυνση, ηγεσία, υποκίνηση, επικοινωνίες, στελέχωση, έλεγχος).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν την τυπική και την άτυπη οργάνωση σε μια επιχείρηση,
- Αναλύουν τις βασικές αρχές οργάνωσης σε μια επιχείρηση,
- Οργανώνουν τα συστήματα στελέχωσης μια επιχείρησης,
- Απαριθμούν τα είδη της οργανωτικής δομής για μια οντότητα,
- Διακρίνουν στοιχεία της θεωρίας Χ και Ψ μέσα από την εφαρμογή της σε μια επιχείρησης οργανισμό,
- Παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά και τον τύπο ηγεσίας μέσα σε μια επιχείρηση,
- Συνεργάζονται με λοιπούς/-ές εργαζόμενους/-ες στο πλαίσιο των εργασιακών ομάδων,
- Χρησιμοποιούν τα είδη επικοινωνίας εντός και εκτός επιχείρησης,
- Επιλύουν συγκρούσεις στο εσωτερικό της επιχείρησης,
- Αναλύουν τις μεθόδους παρακίνησης του ανθρώπινου δυναμικού μιας οντότητας,
- Απαριθμούν τα στάδια της διαδικασίας ελέγχου σε μια οντότητα,
- Επιλέγουν την καταλληλότερη από άποψη αποτελεσματικότητας μέθοδο λήψης αποφάσεων για ένα διοικητικό πρόβλημα,
- Αναγνωρίζουν τις περιοχές ελέγχου για τις οποίες θέτουν δείκτες αποτελεσματικότητας,
- Υιοθετούν μεθόδους αξιολόγησης και να αποφασίζουν διορθωτικές κινήσεις σε περίπτωση αποκλίσεων από τους στόχους,
- Εκτιμούν την αξία της ορθής εφαρμογής των μεθόδων και των τεχνικών της διοικητικής επιστήμης στη βιωσιμότητα μιας οντότητας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Προγραμματισμός / Οργάνωση / Διεύθυνση / Έλεγχος / Ηγετικές δεξιότητες / Λήψη αποφάσεων / Οργανωσιακή κουλτούρα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (2), Εφαρμογή (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΚΟΠΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
2	Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
3	Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ
4	Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ
5	Η ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
6	Η ΗΓΕΣΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Ε.1 | ΣΚΟΠΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα προσφέρει μια βαθιά ανάλυση των διαφορετικών τύπων επιχειρήσεων και του ρόλου της επιχειρηματικότητας στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική πρόοδο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν τις επιχειρήσεις σε «κερδοσκοπικές» και «μη κερδοσκοπικές» και αναλύουν τον κύριο σκοπό τους. Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά των ατομικών, προσωπικών και κεφαλαιουχικών επιχειρήσεων. Κάθε τύπος και νομική μορφή έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και νομικές απαιτήσεις, που καθορίζουν τον τρόπο λειτουργίας και διαχείρισής τους. Οι μη κερδοσκοπικές επιχειρήσεις έχουν ως κύριο σκοπό την εξυπηρέτηση κοινωνικών, πολιτιστικών, εκπαιδευτικών ή φιланθρωπικών σκοπών. Δεν επιδιώκουν τη δημιουργία κέρδους, αλλά επανεπενδύουν τυχόν πλεονάσματα για την εκπλήρωση της αποστολής τους.

Αυτή η μαθησιακή υποενότητα εξετάζει, επίσης, τον ρόλο της επιχειρηματικότητας, η οποία περιλαμβάνει τη δημιουργία και διαχείριση νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Οι επιχειρηματίες εντοπίζουν ευκαιρίες, αναλαμβάνουν ρίσκα και καινοτομούν για να δημιουργήσουν αξία, είτε σε κερδοσκοπικό είτε σε μη κερδοσκοπικό πλαίσιο. Η επιχειρηματικότητα μέσω νεοφυών επιχειρήσεων (start-ups) είναι κρίσιμη για την οικονομική ανάπτυξη, καθώς προωθεί την καινοτομία, δημιουργεί θέσεις εργασίας και συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Με τη μελέτη πραγματικών παραδειγμάτων από τον χώρο της επιχειρηματικότητας και τη χρήση διαδραστικών μεθόδων διδασκαλίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν πρακτικές γνώσεις για την ποικιλία των επιχειρήσεων και τη σημασία της επιχειρηματικότητας.

2.2.E.2 | Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Η μαθησιακή υποεπενότητα αποσκοπεί στην εμβάθυνση στις βασικές αρχές και τεχνικές του προγραμματισμού στο πλαίσιο της Διοίκησης Επιχειρήσεων. Η λειτουργία του προγραμματισμού αποτελεί ζωτικό στοιχείο για την επιτυχή διαχείριση των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων, καθώς εξασφαλίζει την ομαλή και αποδοτική λειτουργία της επιχείρησης.

Σε αυτή τη μαθησιακή υποεπενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις διαδικασίες του προγραμματισμού, προσδιορίζουν στόχους, αναπτύσσουν στρατηγικά σχέδια και κατανέμουν πόρους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Επιπλέον, αναγνωρίζουν τη σημασία της θέσπισης σαφών και εφικτών στόχων, καθώς και της ανάπτυξης λεπτομερών και ρεαλιστικών σχεδίων δράσης. Επίσης, προσδιορίζουν τους κρίσιμους παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του προγραμματισμού, όπως είναι η αξιολόγηση κινδύνων, η ανάλυση κόστους και οφέλους και η συνεχής παρακολούθηση της προόδου. Δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για την προσαρμογή των σχεδίων σε περίπτωση αλλαγών στο επιχειρησιακό περιβάλλον.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» ενθαρρύνονται να μελετήσουν πραγματικά παραδείγματα επιχειρήσεων που πέτυχαν ή απέτυχαν λόγω του προγραμματισμού, αναλύοντας τους λόγους πίσω από την επιτυχία ή την αποτυχία τους. Αυτή η σφαιρική προσέγγιση βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αναπτύξουν μια έντονη αίσθηση ευελιξίας και προσαρμοστικότητας, απαραίτητη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στον σύγχρονο επιχειρηματικό κόσμο.

Μέσω της κατανόησης και της εφαρμογής των αρχών του προγραμματισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφοδιάζονται με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να σχεδιάζουν και να εκτελούν αποτελεσματικά επιχειρησιακά σχέδια επιχειρήσεων ή οργανισμών, ενισχύοντας έτσι τη συνολική απόδοση και επιτυχία της επιχείρησης.

2.2.E.3 | Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η μαθησιακή υποεπενότητα είναι σημαντική για την ανάλυση της δομής και λειτουργίας των επιχειρήσεων. Σκοπός της μαθησιακής υποεπενότητας είναι να εξοπλίσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη δημιουργία και τη διαχείριση μιας αποτελεσματικής οργανωτικής δομής.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις βασικές αρχές της οργάνωσης, όπως την κατανομή εργασιών, την ανάθεση αρμοδιοτήτων και την αποτύπωση ιεραρχικών δομών. Μέσα από τη μελέτη των διαφόρων τύπων οργανωτικών δομών, αποκτούν μια βαθύτερη κατανόηση του πώς οι διαφορετικές προσεγγίσεις μπορούν να επηρεάσουν την αποδοτικότητα και την ευελιξία της επιχείρησης. Η μαθησιακή υποεπενότητα δίνει, επίσης, έμφαση στη σημασία του σαφούς καθορισμού των ρόλων και των ευθυνών εντός του οργανισμού, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συντονισμένη και αποδοτική λειτουργία της επιχείρησης. Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» χρησιμοποιούν εργαλεία και τεχνικές οργάνωσης, όπως τα οργανογράμματα, για να σχεδιάζουν και

να απεικονίζουν τη δομή της επιχείρησης. Επιπλέον, εξετάζουν τη σημασία της τυπικής και άτυπης επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων τμημάτων και επιπέδων της επιχείρησης, καθώς και τις προκλήσεις που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των οργανωτικών αλλαγών.

Μέσω της ανάλυσης πραγματικών περιπτώσεων επιχειρήσεων που υιοθέτησαν επιτυχημένες οργανωτικές δομές, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στις έννοιες που διδάχθηκαν. Αυτή η προσέγγιση τους/τις βοηθά να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να αξιολογούν τις οργανωτικές δομές με γνώμονα την αποτελεσματικότητα και την ευελιξία τους. Η μαθησιακή υποεπάρκεια εξοπλίζει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τα απαραίτητα εφόδια ώστε να προτείνουν βελτιώσεις των οργανωτικών δομών, προάγοντας έτσι τη συνολική αποτελεσματικότητα και επιτυχία της επιχείρησης.

2.2.E.4 | Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια είναι ζωτικής σημασίας για την εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με την καθοδήγηση και τον έλεγχο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, με σκοπό την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων. Στο πλαίσιο αυτό, επικεντρώνεται στις βασικές αρχές και τεχνικές που απαιτούνται για την αποτελεσματική διεύθυνση και τον συνεχή έλεγχο των διαδικασιών και των επιδόσεων της επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τις κύριες λειτουργίες της διεύθυνσης, όπως είναι ο σχεδιασμός, η καθοδήγηση, η ηγεσία και η λήψη αποφάσεων. Ειδικά η λήψη αποφάσεων και η ηγεσία, λόγω της σπουδαιότητάς τους, αναλύονται και στις μαθησιακές υποεπάρκειες που ακολουθούν.

Παράλληλα, αυτή η μαθησιακή υποεπάρκεια εστιάζεται στις μεθόδους και τα εργαλεία ελέγχου, όπως τους δείκτες απόδοσης (Key Performance Indicators, KPIs), τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και τα συστήματα ανατροφοδότησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν και εφαρμόζουν αποτελεσματικά συστήματα ελέγχου που επιτρέπουν την παρακολούθηση της προόδου και τον εντοπισμό αποκλίσεων από τα προγραμματισμένα αποτελέσματα. Επίσης, εξετάζουν τη σημασία της προσαρμοστικότητας και της συνεχούς βελτίωσης μέσα από τη διαδικασία του ελέγχου.

Μέσω της ανάλυσης πραγματικών περιπτώσεων επιχειρήσεων, προσεγγίζουν τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που συνδέονται με τη διεύθυνση και τον έλεγχο αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη, ενώ η υποεπάρκεια τους/τις εφοδιάζει και με τις απαραίτητες δεξιότητες για να καθοδηγούν και να ελέγχουν αποτελεσματικά τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, προωθώντας την αποδοτικότητα και τη βιωσιμότητα της επιχείρησης.

2.2.E.5 | Η ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια είναι καθοριστική για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι ηγέτες/-ιδες και τα στελέχη λαμβάνουν στρατηγικές και καθημερινές αποφάσεις που επηρεάζουν την πορεία της επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, η οποία περιλαμβάνει μια σειρά βημάτων που διασφαλίζουν ότι οι αποφάσεις είναι ορθολογικές, ενημερωμένες και ευθυγραμμισμένες με τους στόχους και τις αξίες (κουλτούρα) της επιχείρησης. Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπάρκειας, αναλύονται όλα τα βήματα λήψης αποφάσεων: από τον εντοπισμό του προβλήματος ή της ευκαιρίας, στην ανάπτυξη εναλλακτικών επιλογών, στην αξιολόγησή τους και, τελικά, στην επιλογή της καλύτερης λύσης.

Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασχολούνται ενεργά μέσα από συγκεκριμένα σενάρια με τη συγκέντρωση πληροφοριών, την ανάλυση δεδομένων και την κατανόηση των παραμέτρων που επηρεάζουν την κάθε κατάσταση. Επιπλέον, εστιάζουν την προσοχή τους σε πρακτικά εργαλεία και μοντέλα λήψης αποφάσεων, όπως είναι το δέντρο αποφάσεων, τα «6 καπέλα σκέψης» και η ανάλυση TOWS. Τέλος, η διαδικασία λήψης αποφάσεων ολοκληρώνεται με την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της απόφασης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ωφελούνται από την πρακτική εφαρμογή λήψης μιας απόφασης μέσω ομαδικών εργασιών και ανάλυσης μελετών περίπτωσης που αντικατοπτρίζουν πραγματικά επιχειρησιακά σενάρια. Κατά τη διάρκεια αυτών των δραστηριοτήτων, καλούνται να εντοπίσουν προβλήματα, να συλλέξουν και να αξιολογήσουν δεδομένα, να εφαρμόσουν τα εργαλεία και τα μοντέλα λήψης αποφάσεων που διδάχθηκαν και να παρουσιάσουν τις λύσεις τους, αιτιολογώντας την επιλογή τους. Η συζήτηση και η ανταλλαγή απόψεων μέσα σε ομάδες ενισχύει την ικανότητά τους να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις, λαμβάνοντας υπόψη διαφορετικές οπτικές γωνίες και στρατηγικές προσεγγίσεις.

2.2.E.6 | ΗΓΗΣΙΑ

Η τελευταία μαθησιακή υποεπάρκεια είναι θεμελιώδης για την κατανόηση του ρόλου της ηγεσίας στην επίτευξη των στόχων μιας επιχείρησης και στη διαμόρφωση της οργανωσιακής κουλτούρας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν τον ρόλο της ηγεσίας στην επίτευξη επιχειρησιακών στόχων και στη διαμόρφωση της οργανωσιακής κουλτούρας μέσα από βιωματικές δραστηριότητες. Αρχικά, εντοπίζουν τις διαφορές μεταξύ δεξιοτήτων διαχείρισης και ηγεσίας, αξιολογώντας πώς οι ικανότητες οργάνωσης, προγραμματισμού, ελέγχου και διαμοιρασμού αρμοδιοτήτων αλληλεπιδρούν με δεξιότητες όπως η έμπνευση, η παρακίνηση και η υποστήριξη ομάδων. Στη συνέχεια, συμμετέχουν σε μελέτες περιπτώσεων και παιχνίδια ρόλων, όπου καλούνται να εφαρμόσουν διαφορετικά στιλ ηγεσίας, προσαρμοσμένα στις ανάγκες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονοι οργανισμοί. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξιοποιούν εργαλεία ηγεσίας όπως η επιβράβευση, η ανατροφοδότηση, η ενδυνάμωση (coaching) και η καθοδήγηση (mentoring).

Μέσα από την ανάλυση βίντεο και παραδειγμάτων πραγματικών ηγετικών πρακτικών, συζητούν και αξιολογούν τις στρατηγικές που οδηγούν σε υψηλές επιδόσεις

και βιώσιμη ανάπτυξη. Επιπλέον, καλούνται να δημιουργήσουν το δικό τους πλάνο δράσης, εντοπίζοντας τις ατομικές τους δυνατότητες και τους τομείς που χρειάζονται βελτίωση, ώστε να αναπτύξουν περαιτέρω τις ηγετικές τους ικανότητες.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες όχι μόνο κατανοούν τη σημασία της ηγεσίας αλλά καλλιεργούν και μια δυναμική στάση απέναντι στον ρόλο του/της μάντζερ-ηγέτη/-ιδας, προσαρμοσμένη στις προκλήσεις του σύγχρονου επιχειρησιακού περιβάλλοντος.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπουραντάς, Δ. (2015). *Εισαγωγή στη διοίκηση επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Παπαδημητρίου, Δ. (2004). *Διοίκηση αθλητικών οργανισμών και επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Συμπληρωματικές

1. Χολέβας, Γ. (2001). *Οργάνωση και Διοίκηση (Management)*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
 2. Κοττώρης, Σ. Δ. (2013). *Δημιουργώ τη δική μου επιχείρηση*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης.
- Ανακτήθηκε από: <https://www.openbook.gr/dimiourgw-ti-diki-mou-epixeirisi/>

2.2.ΣΤ • ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της «Οικονομικής των επιχειρήσεων» αφορά τη διδασκαλία των βασικών εννοιών της μικροοικονομικής των επιχειρήσεων ώστε να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξηγήσουν τις αποφάσεις που παίρνει μια επιχείρηση ή ένας οργανισμός. Στην ενότητα αυτή, αναπτύσσονται οι έννοιες του νόμου της ζήτησης και του νόμου της προσφοράς, καθώς και οι παράγοντες που τους προσδιορίζουν, ώστε να γίνει κατανοητό το πώς λειτουργεί η αγορά. Επίσης, η ενότητα πραγματεύεται τη θεωρία της παραγωγής, την ανάλυση του κόστους και τις τεχνικές τιμολόγησης. Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να περιγράψουν τις διαφορετικές μορφές αγοράς και πώς επηρεάζουν τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε κάθε μορφή. Τέλος οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τρόπους ανάλυσης των κινδύνων και εργαλεία για την αντιμετώπισή τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τη χρησιμότητα της οικονομικής των επιχειρήσεων στη λήψη αποφάσεων μιας επιχείρησης ή οργανισμού,
- Υιοθετούν τεχνικές αριστοποίησης και υποδείγματα κέρδους σε μια επιχείρηση,
- Δημιουργούν αναλύσεις κινδύνου και αβεβαιότητας,
- Αναγνωρίζουν τους παραγωγικούς συντελεστές και το πώς αυτοί επηρεάζουν έναν οργανισμό,
- Αντιπαραβάλλουν το οικονομικό πρόβλημα με τις σημερινές συνθήκες της αγοράς,
- Σχεδιάζουν την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων,
- Διατυπώνουν τον νόμο της ζήτησης και τον νόμο της προσφοράς,
- Συνδυάζουν τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης και της προσφοράς με την τιμολογιακή πολιτική που εφαρμόζει η επιχείρηση,
- Υπολογίζουν την ελαστικότητα ζήτησης και την εισοδηματική ελαστικότητα,
- Δίνουν παραδείγματα της ελαστικότητας και ανελαστικότητας της ζήτησης,
- Αναλύουν τη θεωρία της παραγωγής και τα στοιχεία της,
- Αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά των μορφών αγοράς,
- Αναπαριστούν γραφικά και με μαθηματική διατύπωση τις συνθήκες ισορροπίας ανά μορφή αγοράς,
- Υπολογίζουν το συνολικό, μέσο και οριακό προϊόν,
- Παρουσιάζουν τις μεθόδους προγνώσεων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ζήτηση / Προσφορά / Ανταγωνισμός / Ελαστικότητα / Τέλειος ανταγωνισμός / Συνολικό κόστος / Οριακό κόστος / Συνολικό εισόδημα / Οριακό εισόδημα / Κέρδος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών εννοιών σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΚΑΜΠΥΛΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ
2	ΘΕΩΡΙΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ
3	ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
4	ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
5	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ ΚΟΣΤΗ
6	ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΚΕΡΔΗ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΒΕΛΤΙΣΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
7	ΤΕΛΕΙΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.ΣΤ.1 | ΚΑΜΠΥΛΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις δυνατότητες που απεικονίζει η καμπύλη παραγωγικής δυνατότητας και τις εναλλακτικές επιλογές που έχει μια επιχείρηση.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» είναι σημαντικό να κατανοήσουν και να μπορούν αυτό να το επαληθεύουν, στη συνέχεια, κατά την εργασία τους, πως η καμπύλη παραγωγικής δυνατότητας σχεδιάζεται με την προϋπόθεση ότι: α) η οικονομία έχει σταθερή ποσότητα πόρων (εργασία, ύλες κ.λπ.) και β) η οικονομία είναι αποδοτική μόνο αν βρίσκεται πάνω στην καμπύλη της παραγωγικής της δυνατότητας: αν, δηλαδή, ο μόνος τρόπος να παραχθεί μεγαλύτερη ποσότητα ενός αγαθού είναι να παραχθεί μικρότερη ποσότητα ενός άλλου.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης. Ενδεικτικό χαρακτηριστικό παράδειγμα που θα μπορούσε να ενισχύσει την κατανόηση των παραπάνω εννοιών στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας είναι να ζητείται η καμπύλη παραγωγικότητας μιας επιχείρησης.

Στα παραδείγματα που θα αναπτύσσει ο/η εκπαιδευτής/-τρια θα δίνονται ως γνωστά συγκεκριμένα στοιχεία, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατανοώντας την αξία χρησιμοποίησης συγκεκριμένων πινάκων, θα μπορούν τελικά συμπληρώνοντάς τους να εξάγουν την καμπύλη παραγωγικότητας και να απεικονίσουν σε μια γραφική παράσταση το ζητούμενο. Ανάλογα παραδείγματα μπορούν να δοθούν και να αναπτυχθούν επίσης σε ομάδες εργασίας εκπαιδευομένων, όπου μέσα από τη συνεργασία και τη σύνθεση απόψεων θα οδηγηθούν στο ζητούμενο του προβλήματος.

2.2.ΣΤ.2 | ΘΕΩΡΙΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη θεωρία της ζήτησης και της προσφοράς. Εδώ θα γνωρίσουν και θα είναι σε θέση πλέον να προσδιορίζουν τι είναι ζήτηση. Θα κατανοήσουν ότι σε κάθε τιμή η ζητούμενη ποσότητα είναι η μέγιστη ποσότητα που θέλουν να αγοράσουν οι αγοραστές στην τιμή αυτή. Επιπλέον, η τιμή ζήτησης για δεδομένη ποσότητα αγαθού είναι η υψηλότερη τιμή που θα ήταν διατεθειμένοι/-ες να πληρώσουν οι αγοραστές/-τριες για την τελευταία μονάδα αυτής της ποσότητας.

Θα διατυπώνουν τον νόμο της ζήτησης και θα ερμηνεύουν ότι, όταν αυξάνονται οι τιμές, μειώνεται η ζητούμενη ποσότητα (όταν δεν αλλάζουν άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση, όπως το εισόδημα). Θα επαληθεύουν ότι η καμπύλη της ζήτησης δείχνει τη ζητούμενη ποσότητα ενός αγαθού σε διάφορες τιμές.

Επίσης, θα γνωρίσουν και θα μπορούν να προσδιορίζουν τι είναι προσφορά. Ειδικότερα, θα κατανοήσουν πως σε κάθε τιμή, η προσφερόμενη ποσότητα είναι η μέγιστη

ποσότητα που θέλουν να πουλήσουν οι πωλητές/-τριες στην τιμή αυτή. Θα είναι σε θέση να διακρίνουν πως η τιμή προσφοράς για δεδομένη ποσότητα είναι η χαμηλότερη τιμή στην οποία θα ήταν διατεθειμένοι/-ες οι πωλητές/-τριες να πουλήσουν την τελευταία μονάδα αυτής της ποσότητας. Τέλος, θα υιοθετούν τον νόμο της προσφοράς, που ορίζει ότι η προσφερόμενη ποσότητα θα αυξηθεί όταν αυξηθεί η τιμή, καθώς και ότι η καμπύλη της προσφοράς δείχνει την προσφερόμενη ποσότητα σε διάφορες τιμές.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.2.ΣΤ.3 | ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν ότι ισορροπία υπάρχει στην αγορά όταν η ζητούμενη ποσότητα είναι ίση με την προσφερόμενη ποσότητα. Θα κατανοήσουν πως μόνο στην τιμή ισορροπίας της αγοράς οι αγοραστές αγοράζουν την ποσότητα που επιθυμούν και οι πωλητές/-τριες πουλούν την ποσότητα που επιθυμούν. Επιπλέον, θα διακρίνουν ότι η τιμή ισορροπίας βρίσκεται εκεί που οι καμπύλες ζήτησης και προσφοράς τέμνονται.

Μέσω της ανάπτυξης κατάλληλων παραδειγμάτων στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα διακρίνουν ότι οι μετατοπίσεις της καμπύλης ζήτησης συμβαίνουν όταν μεταβάλλεται η καμπύλη. Επίσης, η αύξηση της ζήτησης (με σταθερή προσφορά) συνεπάγεται αύξηση της τιμής και της ποσότητας ισορροπίας.

Σημαντικό, επίσης, είναι να κατονομάζουν και να απαριθμούν τους:

A) Παράγοντες που μετατοπίζουν τη ζήτηση, όπως:

- Εισόδημα καταναλωτή/-τριας: Για συνήθη αγαθά (αύξηση εισοδήματος → αύξηση ζήτησης), για κατώτερα αγαθά (αύξηση εισοδήματος → μείωση ζήτησης).
- Τιμή υποκατάστατων αγαθών: αύξηση τιμής → αύξηση ζήτησης.
- Τιμή συμπληρωματικών αγαθών: αύξηση τιμής → μείωση ζήτησης.
- Πληθυσμός αγοραστών: αύξηση πληθυσμού → αύξηση ζήτησης.

B) Παράγοντες που μετατοπίζουν την προσφορά, όπως:

- Τεχνολογία: μεγαλύτερη αποδοτικότητα → αύξηση προσφοράς.
- Τιμή συντελεστών παραγωγής: αύξηση τιμής → μείωση προσφοράς.
- Αριθμός επιχειρήσεων: αύξηση αριθμού → αύξηση προσφοράς.
- Τιμή υποκατάστατων αγαθών: αύξηση τιμής → μείωση προσφοράς.
- Τιμή συμπαραγόμενων αγαθών: αύξηση τιμής → αύξηση προσφοράς.

Η αύξηση της προσφοράς (με σταθερή ζήτηση) συνεπάγεται μείωση της τιμής και αύξηση της ποσότητας ισορροπίας.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.2.ΣΤ.4 | ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή μετράει την αντίδραση της ζητούμενης ποσότητας ενός αγαθού όταν μεταβάλλεται η τιμή του. Επιπλέον, μπορούν πλέον να διατυπώνουν ότι αυτή ισούται με το ηηλίκο της ποσοστιαίας μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας προς την ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης τιμής με βάσει τον τύπο:

$$E(q,p) = \frac{\frac{(q_1 - q_0)}{(q_1 + q_0)/2}}{\frac{(p_1 - p_0)}{(p_1 + p_0)/2}}$$

Όπου q_0, p_0 η αρχική ποσότητα και τιμή αντίστοιχα και q_1, p_1 η νέα ποσότητα και τιμή αντίστοιχα.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας», στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διακρίνουν και να μπορούν να ερμηνεύουν τις παρακάτω περιπτώσεις: α) Αν $E(q, p) > 1$ τότε η ζήτηση είναι ελαστική: μια δεδομένη ποσοστιαία μεταβολή της τιμής προκαλεί ακόμα μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας. β) Αν $E(q, p) < 1$ τότε η ζήτηση είναι ανελαστική: μια δεδομένη ποσοστιαία μεταβολή της τιμής προκαλεί μικρότερη ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας. γ) Αν $E(q, p) = 1$ τότε η ελαστικότητα της ζήτησης είναι μοναδιαία: μια δεδομένη ποσοστιαία μεταβολή της τιμής προκαλεί την ίδια ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη παραδειγμάτων, χρήσιμο θα ήταν να παρουσιαστούν παραδείγματα ενδεικτικά στα οποία θα ζητείται η ελαστικότητα της ζήτησης σε συγκεκριμένο εύρος τιμών.

2.2.ΣΤ.5 | ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ ΚΟΣΤΗ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι τη βραχυχρόνια περίοδο η επιχείρηση μεταβάλλει ορισμένους συντελεστές παραγωγής (προσωπικό, πρώτες ύλες κ.λπ.) με σκοπό να αυξήσει ή να μειώσει την παραγωγή της και διατηρεί αμετάβλητους άλλους συντελεστές παραγωγής (όπως εξοπλισμό, εγκαταστάσεις κ.λπ.).

Ειδικότερα, είναι σε θέση να προσδιορίζουν: α) το οριακό κόστος (MC): αύξηση του συνολικού κόστους, αν παράγουμε μια επιπλέον μονάδα προϊόντος, β) το συνολικό σταθερό κόστος (TFC): κόστος συντελεστών παραγωγής που δεν μεταβάλλονται βραχυχρόνια. γ) το συνολικό μεταβλητό κόστος (TVC): κόστος συντελεστών παραγωγής που η επιχείρηση μεταβάλλει βραχυχρόνια για να αυξήσει την παραγωγή. Συνολικό Κόστος: $TC = TFC + TVC$.

Επιπλέον, διακρίνουν και μπορούν να ερμηνεύουν πως: α) καθώς το οριακό κόστος μειώνεται, το μεταβλητό κόστος αυξάνεται, αλλά κάθε αύξηση είναι μικρότερη, καθώς μειώνεται το οριακό κόστος, β) καθώς το οριακό κόστος αυξάνεται, το μεταβλητό κόστος αυξάνεται, αλλά κάθε αύξηση είναι μεγαλύτερη καθώς αυξάνεται το οριακό κόστος, γ) το οριακό κόστος είναι η κλίση της καμπύλης του μεταβλητού κόστους, δ) η καμπύλη του σταθερού κόστους είναι οριζόντια γραμμή, αφού το σταθερό κόστος δεν μεταβάλλεται όσο αυξάνεται η παραγωγή.

Τέλος, εφαρμόζουν και χρησιμοποιούν κατά την εργασία τους παρακάτω τύπους: α) Μέσο Συνολικό Κόστος: $ATC = \frac{TC}{q}$, όπου q ο αριθμός μονάδων παραγωγής της επιχείρησης, β) Μέσο μεταβλητό κόστος: $AVC = \frac{TVC}{q}$, γ) Μέσο σταθερό κόστος: $AFC = \frac{TFC}{q}$. (Παρατηρήσεις: α) Αν $MC < ATC$ τότε το ATC μειώνεται, β) Αν $MC > ATC$ τότε το ATC αυξάνεται).

Καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.2.ΣΤ.6 | ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΚΕΡΔΗ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΒΕΛΤΙΣΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την έννοια των εσόδων, των κερδών και τον προσδιορισμό βέλτιστου επιπέδου παραγωγής.

Ειδικότερα τα εκπαιδευόμενα στελέχη, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής διαδικασίας, θα είναι σε θέση πλέον να ορίζουν τι είναι έσοδα. Επιπλέον, θα μπορούν να τα διαχωρίζουν σε: α) «οριακά έσοδα» (MR), όπου είναι η μεταβολή του συνολικού εσόδου λόγω μιας επιπλέον μονάδας παραγωγής και β) σε «συνολικά έσοδα»: $TR = p \cdot q$. Επίσης, θα ορίζουν τι είναι κέρδη και θα τα διαχωρίζουν σε: α) «οριακό κέρδος», όπου είναι η αύξηση του συνολικού κέρδους αν παράγουμε μια επιπλέον μονάδα προϊόντος, και β) «συνολικό κέρδος» = $TR - TC$.

Τέλος, θα κατανοήσουν ότι, για να προσδιορίσουν το βέλτιστο επίπεδο παραγωγής, πρέπει να επιτύχουν μεγιστοποίηση του κέρδους της επιχείρησης. Αυτό σημαίνει πως μια επιχείρηση πρέπει να παράγει ποσότητα q μονάδων ώστε να ικανοποιείται η σχέση: $MR = MC$.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης. Ενδεικτικό χαρακτηριστικό παράδειγμα που

θα μπορούσε να ενισχύσει την κατανόηση των παραπάνω εννοιών είναι να ζητείται το πιο επικερδές επίπεδο παραγωγής μιας επιχείρησης δίνοντας ως γνωστά συγκεκριμένα στοιχεία.

2.2.ΣΤ.7 | ΤΕΛΕΙΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν ότι ένας κλάδος είναι τέλεια ανταγωνιστικός όταν καμία επιχείρηση δεν μπορεί να αυξήσει την τιμή της χωρίς να χάσει όλους/-ες της τους/τις πελάτες/-ισσες.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» σημαντικό είναι να κατανοήσουν ότι οι συνθήκες που οδηγούν στον τέλειο ανταγωνισμό είναι οι εξής: α) η ύπαρξη πολλών επιχειρήσεων στον κλάδο, β) ότι όλες οι επιχειρήσεις παράγουν ομοιογενή προϊόντα, γ) ότι οι αγοραστές/-τριες γνωρίζουν ποιος προσφέρει τη χαμηλότερη τιμή και δ) ότι οι επιχειρήσεις μπορούν εύκολα να εισέλθουν στον κλάδο. Επιπλέον, θα πρέπει να διακρίνουν πως καμία επιχείρηση από μόνη της δεν μπορεί να επηρεάσει τις τιμές της αγοράς (αποδέκτης τιμών).

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, θα είναι σε θέση να ερμηνεύουν την καμπύλη ζήτησης που αντιμετωπίζει η επιχείρηση. Θα κατανοούν τον κανόνα προσφοράς λαμβάνοντας υπόψη την παραγωγή q μονάδων ώστε $p = MC$, όπου p είναι η τιμή αγοράς (εδώ $MR = p$).

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης. Ενδεικτικό χαρακτηριστικό παράδειγμα που θα μπορούσε να ενισχύσει την κατανόηση των παραπάνω εννοιών είναι να ζητείται το πιο επικερδές επίπεδο παραγωγής μιας επιχείρησης δίνοντας ως γνωστά συγκεκριμένα στοιχεία.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Varian, H. R. (2003). *Intermediate Microeconomics* (6th edition). London-New York: W.W. Norton & Company.
2. Wessels, W. (2003). *Οικονομική* (μτφρ. Τ. Παπαϊωάννου). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Συμπληρωματικές

1. Τσακλαγκάνος, Α. Α. (2017). *Εισαγωγή στην Οικονομική των Επιχειρήσεων* (3η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.
2. Κορρές, Γ. Μ. & Λιαργκόβας, Π. Γ. (2009). *Οικονομική των Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα με τίτλο «Επιχειρησιακές επικοινωνίες» έχει στόχο να παράσχει στους/στις καταρτιζόμενους/-ες γνώσεις και να καλλιεργήσει δεξιότητες επικοινωνίας οι οποίες είναι απαραίτητες ανάμεσα στα μέλη μιας επιχείρησης στα διάφορα επίπεδα διοίκησης και λειτουργίας, και στους/στις εξωτερικούς/-ές συνεργάτες/-ιδες, χρησιμοποιώντας τόσο τα παραδοσιακά μέσα όσο και τα νέα ψηφιακά μέσα επικοινωνίας. Ως προς τον προφορικό λόγο, η ενότητα αυτή εστιάζεται στις έννοιες της λεκτικής και της μη λεκτικής επικοινωνίας. Επίσης, αναπτύσσονται οι έννοιες της ενεργητικής ακρόασης, της ενσυναίσθησης και της ανατροφοδότησης. Ως προς τον γραπτό λόγο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τα είδη των εγγράφων και των επιστολών που χρησιμοποιούνται μέσα σε μια επιχείρηση ώστε σε συνδυασμό με τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας να επιτυγχάνεται η κατάλληλη διάχυση της πληροφορίας μέσα στην επιχείρηση. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξασκηθούν στη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, του Internet, προγραμμάτων τηλεδιασκέψεων και των διαθέσιμων ψηφιακών μέσων επικοινωνίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις φάσεις και τις αρχές της επικοινωνιακής διαδικασίας,
- Επικοινωνούν αποτελεσματικά λαμβάνοντας υπόψη την κάθε περίπτωση εντός της επιχειρησιακής διαδικασίας,
- Διαχειρίζονται τα φυσικά και προσωπικά εμπόδια στην επικοινωνία,
- Υιοθετούν τόσο την τυπική όσο και την άτυπη επικοινωνία,
- Παρουσιάζουν το σύστημα οριζόντιας και κάθετης επικοινωνίας στο εσωτερικό της επιχείρησης,
- Μεταφέρουν με σαφήνεια πληροφορίες τόσο μέσω του προφορικού όσο και μέσω του γραπτού λόγου,
- Ορίζουν τις αρχές αποτελεσματικής επικοινωνίας μέσα από πλατφόρμες τηλεδιάσκεψης,
- Συνδυάζουν την τυπική και την άτυπη επικοινωνία σε μια επιχείρηση,
- Χτίζουν θετικές σχέσεις με τα στελέχη της επιχείρησης αλλά και με τους/τις εξωτερικούς/-ές συνεργάτες/-ιδες αναπτύσσοντας την ενεργητική τους ακρόαση και ενσυναίσθηση,
- Περιγράφουν τον τρόπο που μπορούν να συντονίσουν μια συνάντηση στελεχών μέσα στην επιχείρηση ή μια συνάντηση με εξωτερικούς/-ές συνεργάτες/-ιδες,
- Υιοθετούν τη γλώσσα του σώματος κατά την επικοινωνία εντός της επιχείρησης,

- Συντάσσουν επιστολές και έγγραφα ώστε να διευκολύνουν τη ροή της πληροφορίας εντός και εκτός της επιχείρησης,
- Αναγνωρίζουν τα διαφορετικά είδη εγγράφων ανάλογα με τη διαβάθμισή τους ως επείγοντα ή μη και να τα χειρίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που εφαρμόζεται μέσα στην επιχείρηση,
- Αναλύουν τον ρόλο των μέσων μαζικής επικοινωνίας αναφορικά με την επικοινωνία εντός της επιχείρησης,
- Αντιμετωπίζουν ανθρώπους που φαινομενικά είναι «δύσκολοι» στην επικοινωνία τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αρχές επικοινωνίας / Φάσεις επικοινωνίας / Προφορικός λόγος / Γραπτός λόγος / Γλώσσα του σώματος / Πλατφόρμες τηλεδιάσκεψης / Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ) / Πληροφορίες / Ομαδικό πνεύμα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
2	ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
3	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
4	ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
5	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
6	Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Z.1 | ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες την έννοια της επικοινωνίας, η οποία είναι η διαδικασία με την οποία μεταβιβάζονται πληροφορίες και νοήματα από έναν άνθρωπο σε άλλον.

Η ανάπτυξη της ικανότητας των εκπαιδευομένων να επικοινωνούν αποτελεσματικά αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη λειτουργία τους, αφού επηρεάζει σημαντικά την ποιότητα των αποφάσεων και των ανθρώπινων σχέσεων, την αποτελεσματικότητα της ηγεσίας κ.λπ.

Μέσα στην οργανωμένη εργασία θα κατανοήσουν και θα είναι σε θέση μετά να εφαρμόσουν στην εργασία τους ότι η επικοινωνία υπηρετεί διάφορες λειτουργίες

όπως ότι: α) μεταφέρει πληροφορίες από άτομο σε άτομο, έτσι ώστε να επιτευχθεί μια συνεργατική ενέργεια, β) υποκινεί και κατευθύνει ανθρώπους να ενεργήσουν, όπως ο/η προϊστάμενος προτρέπει τους/τις υφιστάμενους/-ές του/της να αναλάβουν ένα έργο, γ) συντελεί στη διαμόρφωση στάσεων και πίστewων, με σκοπό την πειθώ και τον επηρεασμό της συμπεριφοράς, δ) υποβοηθά στον προσανατολισμό των ανθρώπων στο φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, χωρίς τον οποίο δεν μπορούν να αποκτήσουν τη σωστή προοπτική, και τέλος ε) σε καταστάσεις έξω από την εργασία, η επικοινωνία συντελεί σε βοηθητικές λειτουργίες όπως είναι η ψυχαγωγία και η τήρηση των κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων.

Σημαντικό είναι, επίσης, να είναι σε θέση να ερμηνεύουν πως η επιχειρησιακή επικοινωνία προσφέρει μεγαλύτερη θέληση για εργασία και συνεργασία διότι αναπτύσσεται: α) αξιοπρέπεια, αίσθημα ασφάλειας κ.λπ., β) άμβλυνση αντιθέσεων μεταξύ των ατόμων και επιχειρήσεων, γ) μεγαλύτερη ικανότητα για αποτελεσματική εργασία και δ) ταχύτερη και σωστότερη μεταβίβαση πληροφοριών μεταξύ των εργαζομένων.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση και η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων.

2.2.Ζ.2 | ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τον σκοπό της επικοινωνίας, που δεν είναι άλλος από την ουσιαστική υποστήριξη της εκπλήρωσης και της αποτελεσματικής υλοποίησης των επιχειρησιακών στόχων.

Πιο συγκεκριμένα, θα διακρίνουν και θα απαριθμήσουν ότι η επικοινωνία εξυπηρετεί τους εξής στόχους:

- Α)** Παρέχει πληροφορίες για να ληφθούν αποφάσεις. Τα στελέχη και οι απλοί/-ές εργαζόμενοι/-ες χρειάζονται πληροφορίες για τους στόχους της επιχείρησης. Η ενημέρωση των εργαζομένων και η κατανόηση από αυτούς των εξελίξεων στο περιβάλλον της επιχείρησης, των εταιρικών αξιών, των στρατηγικών, των πολιτικών, των σημαντικών αποφάσεων και γεγονότων (π.χ. επιδόσεις, αποτελέσματα, αλλαγές κ.λπ.) είναι απαραίτητες, ώστε να αντιλαμβάνονται καλύτερα τους ρόλους τους και να αναπτύσσουν τις απαιτούμενες προσπάθειες, στάσεις, συμπεριφορές και ικανότητες.
- Β)** Βοηθά στον έλεγχο, αφού αποσαφηνίζονται τα καθήκοντα και οι εξουσίες. Γίνεται η ανάθεση αρμοδιοτήτων και ευθυνών και η αναγκαία κατανόηση των εργαζομένων για ομαδική εργασία.
- Γ)** Βοηθά στη δημιουργία υψηλού ηθικού και ομαδικού πνεύματος συνεργασίας, τα οποία αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την εκπλήρωση του έργου της επιχείρησης. Η επικοινωνία επιτρέπει την εκδήλωση των συναισθημάτων και την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών, ώστε να επιτευχθεί αμοιβαία εμπιστοσύνη και συνεργασία μεταξύ της διοίκησης και των εργαζομένων, των ιεραρχικών επιπέ-

δων και των οργανωτικών μονάδων για όλα τα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να ενδιαφέρονται με ενθουσιασμό και να υποστηρίζουν όλες τις βασικές ενέργειες για την επιτυχία της επιχείρησης.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.2.Z.3 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι η επικοινωνία είναι το μέσο με το οποίο οι άνθρωποι συνδέονται, σχηματίζουν ομάδες ή οργανώσεις, συνεργάζονται και επιτυγχάνουν κοινούς στόχους. Η συνεργασία και ο συντονισμός των μελών μιας ομάδας ή μιας οργάνωσης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να επιτευχθεί χωρίς επικοινωνία.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να αντιληφθούν –και να μπορούν στη συνέχεια να το χρησιμοποιούν στην εργασία τους– πως, σε ό,τι αφορά τη χρησιμότητα της επικοινωνίας για την ηγετική λειτουργία του/της προϊσταμένου/-ης, αυτή είναι απαραίτητη για: α) να ανατεθούν καθήκοντα και να δοθούν οδηγίες για την εκτέλεσή τους, β) να μεταδοθούν οράματα, να γίνουν γνωστοί/-ές και να κατανοηθούν από τον/την υφιστάμενο/-η οι στόχοι, οι πολιτικές, οι διαδικασίες και οι πρακτικές της οργάνωσης, γ) να γνωρίζουν οι υφιστάμενοι/-ες την απόδοσή τους και να γίνεται η επιβράβευσή της, καθώς και να «ενοποιούνται» οι αντιλήψεις και να διαμορφώνεται εταιρική κουλτούρα, δ) να επιτευχθεί η εκπαίδευση και η συνολική ανάπτυξη του ατόμου, ε) να γνωρίζει και να κατανοεί ο/η προϊστάμενος/-η τους στόχους, τις απόψεις, τις ανάγκες, τις αδυναμίες και τις δυνατότητες των υφισταμένων, ώστε να αναπτυχθούν καλές σχέσεις, θετικό κλίμα και ομαδικό πνεύμα, στ) να λυθούν οι διαφορές και να υπάρξει συναίνεση και συνεργασία.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.2.Z.4 | ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα μέσα επικοινωνίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να μπορούν να τα διατυπώνουν και στη συνέχεια να τα εφαρμόζουν κατάλληλα κατά την εργασία τους, όποτε απαιτηθεί.

Θα προσδιορίζουν ότι: Α) Η γλώσσα είναι ένα σύστημα συμβόλων που χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία. Μέσω της γλώσσας, ο άνθρωπος κατασκευάζει σύμβολα που του επιτρέπουν να μεταδίδει μηνύματα, ιδέες και συναισθήματα. Β) Οι πράξεις/ενέργειες αναφέρονται σε ένα τεράστιο μέρος των μηνυμάτων και αποτε-

λούνται από ενέργειες που εκπέμπουν μηνύματα αρνητικά ή θετικά. Οι κινήσεις και οι μορφασμοί αποτελούν μέσα επικοινωνίας. Η αποχώρηση από μια συνεδρίαση λόγω διαφωνίας, για παράδειγμα, υπονοεί άρνηση ή δυσαρέσκεια. Γ) Τα δημιουργήματα της φαντασίας μεταδίδουν μηνύματα. Με μια καλά σχεδιασμένη εικόνα μπορούμε να μεταδώσουμε πολύ περισσότερα από ένα γραπτό μήνυμα. Η χρήση εικόνων, συνδυαζόμενη με τη γλώσσα, αποτελεί άριστο μέσο μετάδοσης πληροφοριών, ιδεών και εννοιών. Δ) Οι κινήσεις και η χρησιμοποίησή τους ως μέσο μετάδοσης μηνυμάτων στην επικοινωνία, σε συνδυασμό με τις λέξεις, βοηθούν στη μετάδοση των μηνυμάτων και στην αποκωδικοποίησή τους. Η οπτική επαφή, οι εκφράσεις του προσώπου, οι χειρονομίες και η στάση του σώματος είναι είδη των σωματικών κινήσεων. Ε) Τέλος, οι ήχοι, που μπορούν να μεταφέρουν κάποιο μήνυμα, όπως ο ήχος του κουδουνιού στο σχολείο που καλεί τους/τις μαθητές/-τριες στην τάξη κ.λπ.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.2.Ζ.5 | ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σκοπός της μαθησιακής υποεπενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι η ουσιαστική επικοινωνία διεξάγεται όταν ένας άνθρωπος μεταβιβάζει κάποιο μήνυμα σε έναν άλλο και ακούει την απάντησή του. Θα πρέπει φυσικά να υπάρχουν οι τυπικές δίοδοι επικοινωνίας, όμως η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται από τις σχέσεις, τις ικανότητες και τον ενθουσιασμό εκείνων που είναι υπεύθυνοι για τη χρησιμοποίηση του συστήματος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να υιοθετούν τη στάση πως απαιτούνται προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των μανάτζερ, προκειμένου να καλλιεργηθεί η αντίληψη ότι η επικοινωνία αποτελεί σημαντικό στοιχείο της διοίκησης. Σημαντικό, επίσης, είναι να κατανοήσουν πως, για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα, ο πρωταρχικός παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη λήψη μιας απόφασης είναι το πώς, το πού και με ποιον θα πρέπει να γίνει η επικοινωνία. Θα αντιλαμβάνονται πως οι πομποί πληροφοριών οφείλουν να γνωρίζουν τα εμπόδια στην επικοινωνία και να έχουν την ικανότητα ανάλυσης που χρειάζεται για το ξεπέρασμά τους. Θα πρέπει να υποστηρίζουν την παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων για συγκεκριμένες ικανότητες επικοινωνίας, όπως στην ομιλία, στο γράψιμο και, το σημαντικότερο, στην ακρόαση.

Το μέγιστο βάρος, όμως, πρέπει να δοθεί στις ομαδικές ασκήσεις, ώστε να μπορέσουν οι άνθρωποι να εξασκηθούν και να αναπτύξουν τις ικανότητές τους. Η εκπαίδευση ευαισθησίας αυξάνει την ενσυναίσθηση των ανθρώπων όσον αφορά την επίδραση που ασκούν επάνω σε άλλα άτομα και ταυτόχρονα τους προσφέρει εργαλεία για να αναλύσουν τις αλληλεπιδράσεις που αναπτύσσονται όταν εργάζονται συλλογικά. Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.2.Ζ.6 | Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Σκοπός της μαθησιακής υποεπινότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι η επικοινωνία, ως διαδικασία, αρχίζει όταν ο πομπός έχει την επιθυμία να μεταβιβάσει μια πληροφορία, μια σκέψη κ.λπ.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» θα διακρίνουν πως ο πομπός κωδικοποιεί αυτό που θέλει να μεταβιβάσει με τη χρήση ενός κώδικα λέξεων, συμβόλων, κινήσεων, σχηματίζοντας ένα μήνυμα. Επιπλέον, θα αναγνωρίζουν πως με τη βοήθεια καναλιών αυτός μεταβιβάζει το μήνυμα στον δέκτη. Ο δέκτης λαμβάνει το μήνυμα, το αποκωδικοποιεί, το ερμηνεύει και τελικά γνωρίζει, αντιλαμβάνεται, κατανοεί, αισθάνεται αυτό που ο πομπός επιθυμούσε να του μεταβιβάσει. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να μπορούν να ερμηνεύουν τον τρόπο με τον οποίο η επικοινωνία επιφέρει αποτελέσματα, δηλαδή επηρεάζει τη γνώση, τη σκέψη, την ιδεολογία, τα αισθήματα, τη συμπεριφορά κ.λπ., ενώ με τον μηχανισμό ελέγχου ανατροφοδότησης (feedback) ο πομπός πληροφορείται για την τύχη του μηνύματος.

Με την ολοκλήρωση της υποεπινότητας, θα μπορούν να αναλύσουν τη διαδικασία της επικοινωνίας καθώς και τις φάσεις της, οι οποίες είναι συνεχείς και η μία επηρεάζει την άλλη, αφού η επιτυχία της μιας συνδέεται με την επιτυχία της επόμενης. Θα είναι σε θέση να απαριθμούν με τη σωστή χρονική σειρά τις φάσεις αυτές:

- α) Συγκέντρωση πληροφοριών και σύλληψη της ιδέας,
 - β) Κωδικοποίηση των πληροφοριών σε μήνυμα,
 - γ) Μετάδοση του μηνύματος,
 - δ) Αποκωδικοποίηση του μηνύματος,
 - ε) Ανταπόκριση στο μήνυμα,
- και να επιλέγουν την κατάλληλη όποτε αυτό χρειαστεί.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κόντης, Θ. (2001). *Επιχειρησιακές επικοινωνίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.
2. Ασπρίδης, Γ. Μ., Τσέλιος, Δ. & Ρωσσίδης, Γ. Φ. (2018). *Επιχειρησιακές επικοινωνίες. Θεωρητική και πρακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Συμπληρωματικές

1. Himstreet, W., Baty, W. & Lehman, C. (2002). *Επιχειρησιακές επικοινωνίες* (μτφρ. Ι. Γεντέκου). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η διδακτική ενότητα της «Πρακτικής εφαρμογής στην ειδικότητα» αποσκοπεί στην ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτούν οι καταρτιζόμενοι/-ες από τις υπόλοιπες διδακτικές ενότητες του εξαμήνου που αφορούν θέματα οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και του Εξωτερικού τους Περιβάλλοντος. Παράλληλα, μέσω της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας επιδιώκεται η κατανόηση του περιεχομένου της σύγχρονης διοίκησης επιχειρήσεων και η εξοικείωση των καταρτιζομένων με το μελλοντικό εργασιακό τους περιβάλλον. Για την ικανοποίηση του παραπάνω σκοπού, απαιτείται η πραγματοποίηση ποικίλων εκπαιδευτικών δράσεων, όπως εργαστηριακές ασκήσεις και εφαρμογές, αναθέσεις εκπόνησης εργασιών, ομιλίες επισκεπτών/-τριών επαγγελματιών, εκπαιδευτικές επισκέψεις σε επαγγελματικούς χώρους (δημόσιους και ιδιωτικούς) και συμμετοχές σε ημερίδες ή συνέδρια. Μέσα από τις δράσεις αυτές οι καταρτιζόμενοι/-ες αναπτύσσουν τις γνώσεις και εφαρμόζουν τις δεξιότητες που έχουν κατακτήσει από το σύνολο των διδασκόμενων μαθημάτων του τρέχοντος εξαμήνου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναλύουν το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης εφαρμόζοντας την ανάλυση PESTLE,
- Παρουσιάζουν το εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης μέσα από την ανάλυση των 5 Δυνάμεων του Porter,
- Περιγράφουν τις βασικές λειτουργίες της διοίκησης των επιχειρήσεων,
- Συνθέτουν αποτελεσματικούς στόχους για μια επιχείρηση/οργανισμό,
- Σχεδιάζουν σύστημα ελέγχου μέσα από τον εντοπισμό των περιοχών και την επιλογή δεικτών μέτρησης της επίτευξης των στόχων,
- Οργανώνουν μεθόδους συλλογής πληροφόρησης αναφορικά με την επίτευξη των στόχων,
- Σχεδιάζουν διορθωτικές κινήσεις και σύστημα απόδοσης ευθυνών στην περίπτωση που εμφανιστούν αποκλίσεις από τους στόχους,
- Χρησιμοποιούν τα κριτήρια τμηματοποίησης της διοικητικής δομής για την επιλογή της άριστης οργανωτικής δομής για μια επιχείρηση,
- Αντιλαμβάνονται τις οργανωσιακές αλλαγές σε μια επιχείρηση,
- Ενθαρρύνουν τις πρωτοβουλίες των εργαζομένων με σκοπό την ποιότητα στο αποτέλεσμα της εργασίας τους,
- Αναλύουν τη δυναμική των ομάδων με γνώμονα την αύξηση της παραγωγικότητας σε μια επιχείρηση,

- Περιγράφουν τα είδη ηγετικής συμπεριφοράς που μπορεί να υιοθετήσει ένας/μία μάνατζερ,
- Υιοθετούν τρόπους επίλυσης των συγκρούσεων μέσα στις εργασιακές ομάδες και διαχειρίζονται κρίσεις,
- Προσαρμόζονται στις αλλαγές που μπορεί να αποφασίσει η διοίκηση μιας επιχείρησης,
- Αναγνωρίζουν τη μορφή αγοράς και τα χαρακτηριστικά της, στην οποία δραστηριοποιείται μια επιχείρηση.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μοντέλα εξωτερικού περιβάλλοντος / Μοντέλα εσωτερικού περιβάλλοντος / Ανάλυση αγοράς / Ηγεσία / Διαχείριση συγκρούσεων / Επιχειρηματική στρατηγική / Ηγεσία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕ PESTLE
2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ: ΜΟΝΤΕΛΟ PORTER
3	ΗΓΕΣΙΑ, ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ
4	ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ
5	ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΗ
6	ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Η.1 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕ PESTLE

Η παρούσα υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση και εφαρμογή της μεθόδου PESTLE για την ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος μιας επιχείρησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους έξι πυλώνες της ανάλυσης, που είναι: Πολιτικοί (Political), Οικονομικοί (Economical), Κοινωνικοί (Social), Τεχνολογικοί (Technological), Νομικοί (Legal) και Περιβαλλοντικοί παράγοντες (Environmental).

Μέσα από παραδείγματα πραγματικών επιχειρήσεων, διερευνούν το πώς κάθε ένας από αυτούς τους παράγοντες επηρεάζει τις στρατηγικές αποφάσεις. Η δραστηριότητα περιλαμβάνει τη συλλογή δεδομένων για μια επιλεγμένη εταιρεία και την ομαδική σύνταξη πίνακα PESTLE, με στόχο την ανάδειξη ευκαιριών και κινδύνων του εξωτερικού περιβάλλοντος. Η μεθοδολογία αυτή επιτρέπει στους/στις εκπαιδευόμε-

νους/-ες να αποκτήσουν ευρύτερη οπτική για το επιχειρηματικό περιβάλλον και να ενισχύσουν την ικανότητα στρατηγικής σκέψης. Εφαρμόζονται εργαλεία οπτικοποίησης (π.χ. mindmaps, πίνακες SWOT/PESTLE) για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Ως πρακτική άσκηση προτείνεται να επιλέξουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μια ελληνική ή διεθνή επιχείρηση, στη συνέχεια να συμπληρώσουν πίνακα PESTLE με δύο στοιχεία ανά κατηγορία και έπειτα να αναλύσουν πώς αυτές οι παράμετροι μπορούν να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τη στρατηγική της επιχείρησης. Έστω ότι επιλέγουν την TELEPHONOTE για ανάλυση, μπορούν να προτείνουν ως πολιτικούς παράγοντες τη σταθερότητα πολιτικού συστήματος στην Ελλάδα, ως οικονομικούς τις επιδοτήσεις για αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών, ως κοινωνικούς την αυξημένη ζήτηση για εξ αποστάσεως εργασία και εκπαίδευση, ως τεχνολογικούς την ανάγκη για συνεχείς επενδύσεις σε cybersecurity (κυβερνοασφάλεια), ως νομικούς τους κανονισμούς προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR), και ως περιβαλλοντικούς το ενεργειακό αποτύπωμα των data centers (κέντρων δεδομένων). Στη συνέχεια, μπορούν να συντάξουν μια ανάλυση επίδρασης στη στρατηγική της επιχείρησης και να την παρουσιάσουν σε μορφή mindmaps.

2.2.H.2 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ: ΜΟΝΤΕΛΟ PORTER

Η υποενότητα αυτή επικεντρώνεται στην εσωτερική ανάλυση της επιχείρησης μέσω του πλαισίου των Πέντε Δυνάμεων του Porter. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις πηγές ανταγωνιστικής πίεσης, οι οποίες είναι η δύναμη των αγοραστών/-τριών, η δύναμη των προμηθευτών/-τριών, η απειλή νέων εισόδων, η απειλή υποκατάστατων προϊόντων και η ένταση του ανταγωνισμού.

Από τη μελέτη περιπτώσεων και την εφαρμογή του μοντέλου σε συγκεκριμένες αγορές (π.χ. τουρισμός), εντοπίζουν κρίσιμους στρατηγικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη θέση της επιχείρησης. Οι ομάδες εργασίας αναλαμβάνουν την εκπόνηση στρατηγικού προφίλ εταιρείας και την παρουσίαση των ευρημάτων τους.

Ως πρακτική άσκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να εφαρμόσουν την ανάλυση των πέντε δυνάμεων του Porter σε μια επιχείρηση fast food, διερευνώντας ποιες δυνάμεις επηρεάζουν περισσότερο τη στρατηγική της. Μέσω της ανάλυσης, διαπιστώνουν ότι η απειλή νέων εισερχομένων είναι υψηλή, καθώς η αγορά fast food έχει χαμηλά εμπόδια εισόδου, αν και η καθιέρωση απαιτεί επενδύσεις σε branding (μάρκα).

Εξηγούν ότι η διαπραγματευτική δύναμη των προμηθευτών είναι μέτρια, αφού οι μεγάλες αλυσίδες έχουν διαπραγματευτικό πλεονέκτημα, ωστόσο η εξειδίκευση των πρώτων υλών, όπως το ποιοτικό κρέας, ενισχύει τη θέση συγκεκριμένων προμηθευτών. Διαπιστώνουν ότι η διαπραγματευτική δύναμη των πελατών/-ισών θεωρείται υψηλή, λόγω των πολλών εναλλακτικών επιλογών και της επιρροής τους μέσω online αξιολογήσεων, ενώ η απειλή υποκατάστατων είναι ιδιαίτερα υψηλή, με ανταγωνισμό από εστιατόρια και super markets που προσφέρουν έτοιμα γεύματα. Επιβεβαιώνουν ότι η ένταση του ανταγωνισμού στον κλάδο είναι πολύ υψηλή, λόγω της επιθετικής τιμολόγησης και της ανάγκης για συνεχή διαφοροποίηση και προσφορές. Το τελικό

συμπέρασμα δείχνει πως οι πιο κρίσιμες δυνάμεις είναι η απειλή υποκατάστατων προϊόντων και η ένταση του ανταγωνισμού, καθώς επηρεάζουν άμεσα τη βιωσιμότητα και την τοποθέτηση της επιχείρησης στην αγορά.

2.2.H.3 | ΗΓΕΣΙΑ, ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ

Η ηγεσία και η παρακίνηση των εργαζομένων αποτελούν βασικά πεδία της διοίκησης επιχειρήσεων. Εδώ οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα είδη ηγετικής συμπεριφοράς (δημοκρατική, αυταρχική, χαλαρή) και τα μοντέλα παρακίνησης (Maslow, Herzberg, McClelland).

Μέσα από παιχνίδια ρόλων, συζητήσεις και ανάλυση περιπτώσεων, αναγνωρίζουν τον ρόλο του/της ηγέτη/-ιδας στη διατήρηση της συνοχής ομάδων και την αύξηση της παραγωγικότητας. Η υποεπινότητα περιλαμβάνει και τη μελέτη των σταδίων εξέλιξης των ομάδων (Tuckman), επισημαίνοντας πώς διαμορφώνεται η δυναμική και η αποτελεσματικότητα μιας επαγγελματικής ομάδας. Η χρήση εργαλείων ανατροφοδότησης και αξιολόγησης ομάδας συμβάλλει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων ηγεσίας και συνεργασίας. Στο τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προτείνουν βελτιωτικές ενέργειες για περιβάλλοντα μειωμένης παρακίνησης.

Ως δραστηριότητα εξάσκησης προτείνεται η μελέτη μιας ομάδας σε τμήμα marketing επιχείρησης, που παρουσιάζει μειωμένη απόδοση και εσωτερικές εντάσεις. Καλούνται να αναλύσουν τα στάδια ανάπτυξης ομάδων κατά Tuckman, να επιλέξουν κατάλληλο μοντέλο παρακίνησης και να προτείνουν την πιο ενδεδειγμένη ηγετική προσέγγιση. Στην ανάλυσή τους, εντοπίζουν ότι η ομάδα βρίσκεται στο στάδιο (φάση σύγκρουσης) “Storming”, όπου τα μέλη αναζητούν ρόλους, συγκρούονται ως προς τις ιδέες και τους τρόπους εργασίας, και εμφανίζεται ασάφεια στην κατανομή αρμοδιοτήτων και χαμηλή απόδοση.

Ως κατάλληλο μοντέλο παρακίνησης προτείνουν π.χ. τη θεωρία αναγκών του Maslow, καθώς εντοπίζονται ελλείμματα στις ανάγκες για ασφάλεια, αναγνώριση και αίσθημα του «ανήκειν», τα οποία επηρεάζουν αρνητικά το κλίμα και τη δέσμευση. Η ενίσχυση της ομαδικής συνοχής μέσω αναγνώρισης της συμβολής κάθε μέλους θεωρείται κρίσιμη. Τέλος, ως κατάλληλη ηγετική προσέγγιση μπορούν να προτείνουν το δημοκρατικό στιλ ηγεσίας, που προάγει τη συνεργασία, διευκολύνοντας τη μετάβαση της ομάδας προς τα επόμενα στάδια ανάπτυξης.

2.2.H.4 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ

Η υποεπινότητα καλύπτει τις βασικές λειτουργίες της διοίκησης: οργάνωση, σχεδιασμός στόχων κ.λπ. Οι καταρτιζόμενοι/-ες διαμορφώνουν SMART στόχους, επιλέγουν δείκτες απόδοσης (KPIs) και σχεδιάζουν μηχανισμούς ελέγχου. Δίνεται έμφαση στη χρήση εργαλείων όπως πίνακες παρακολούθησης έργου, λογισμικά διαχείρισης στόχων και reporting. Παράλληλα, αναδεικνύεται η σημασία των διορθωτικών ενεργειών και ο καταμερισμός ευθυνών.

Μέσα από μελέτες περιπτώσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στον εντοπισμό αποκλίσεων και στην επιλογή στρατηγικών αντίδρασης. Το τελικό παραδοτέο της υποεπενότητας είναι η σύνταξη σχεδίου επιχειρησιακής στοχοθεσίας για έναν υποθετικό οργανισμό.

Ως παράδειγμα εφαρμογής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν ένα ξενόγλωσσο φροντιστήριο και σχεδιάζουν SMART στόχους τρίμηνης διάρκειας, που είναι συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, εφικτοί, ρεαλιστικοί και χρονικά καθορισμένοι. Ενδεικτικά, οι στόχοι αυτοί μπορεί να είναι: α) αύξηση των εγγραφών στο τμήμα αγγλικών κατά 15% έως το τέλος του τριμήνου, β) επίτευξη μέσου όρου 80% στις ενδιάμεσες εξετάσεις των μαθητών/-τριών, γ) διεξαγωγή δύο επιμορφωτικών σεμιναρίων για τους/τις εκπαιδευτικούς ανά μήνα, δ) αναβάθμιση των διδακτικών πακέτων σύμφωνα με τις σύγχρονες απαιτήσεις των Cambridge και TOEIC, ε) ολοκλήρωση των στόχων έως τις 30 Ιουνίου.

Ως δείκτες απόδοσης μπορούν να οριστούν, για παράδειγμα, ο αριθμός νέων εγγραφών ανά μήνα, το ποσοστό επιτυχίας ανά τάξη στις εξετάσεις κ.ά. Ο μηχανισμός ελέγχου περιλαμβάνει μηνιαίες απολογιστικές συναντήσεις με τους/τις διευθυντές/-τριες σπουδών και την υπεύθυνη marketing, καθώς και αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης μέσω σύγκρισης στόχων και αποτελεσμάτων κ.ά.

Σε περίπτωση αποκλίσεων, προτείνουν διορθωτικές κινήσεις. Για παράδειγμα, εάν ο αριθμός εγγραφών υπολείπεται του στόχου, μπορεί να ανασχεδιαστεί η προωθητική στρατηγική με έμφαση στο στοχευμένο social media marketing. Η διαχείριση της διαδικασίας θα ενισχύσει θετικά την αυτοπεποίθηση των εκπαιδευομένων.

2.2.H.5 | ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΗ

Σε αυτή την υποεπενότητα εξετάζονται οι μορφές οργανωτικής δομής (γραμμική, λειτουργική κ.ά.) και τα κριτήρια επιλογής κατάλληλης δομής ανάλογα με το μέγεθος, τον τομέα και τους στόχους της επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα και συμμετέχουν σε δραστηριότητες σχεδίασης οργανωτικών διαγραμμάτων. Επιπλέον, δίνουν έμφαση στις οργανωσιακές αλλαγές και τις μεθόδους διαχείρισής τους (π.χ. μοντέλο Lewin). Συζητούνται παραδείγματα επιτυχημένων και αποτυχημένων μεταρρυθμίσεων, με στόχο την κατανόηση των παραγόντων αντίστασης στην αλλαγή και της σημασίας της επικοινωνίας κατά τη φάση της μετάβασης. Η υποεπενότητα ενισχύει την προσαρμοστικότητα και την ευελιξία των μελλοντικών στελεχών διοίκησης.

Ως εξάσκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν το μοντέλο Lewin σε έναν εκδοτικό οίκο με ιεραρχία δομής: Διευθυντής – α) Εκδοτικό Τμήμα, β) Τμήμα Μάρκετινγκ και γ) Τμήμα Πωλήσεων. Η προτεινόμενη αλλαγή αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό με αξιοποίηση e-book platforms και συνεργασία με start-ups.

Στο στάδιο του «ξεπαγώματος» (unfreezing), παρουσιάζονται δεδομένα μείωσης των πωλήσεων έντυπων εκδόσεων και του αυξημένου ενδιαφέροντος για e-books.

Στο στάδιο της «αλλαγής» (moving/change), συγκροτούνται διεπιστημονικές ομάδες από συντάκτες, τεχνικούς ψηφιοποίησης και στελέχη εμπορικής στρατηγικής, εφαρμόζονται εργαλεία συνεργασίας (Google Workspace) και παράγονται πιλοτικά ψηφιακές σειρές τίτλων. Στο στάδιο του «ξαναπαγώματος» (refreezing), καθιερώνεται η τυποποίηση των διαδικασιών παραγωγής e-book και γίνεται επαναξιολόγηση της οργανωτικής κουλτούρας, με στόχο την καθιέρωση της επιχείρησης ως Ψηφιακής Εκδοτικής Ομάδας.

Πιθανά εμπόδια περιλαμβάνουν την αρνητική στάση παλαιότερων εργαζομένων, η οποία μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω mentoring από νεότερα και τεχνολογικά εξοικειωμένα στελέχη, καθώς και τεχνολογικά κενά, τα οποία αντιμετωπίζονται με στοχευμένα σεμινάρια επανακατάρτισης. Η διαδικασία βοηθά στον επαναπροσδιορισμό της στρατηγικής της εταιρείας, διαμορφώνοντας ένα πιο σύγχρονο και ευέλικτο επιχειρηματικό μέλλον.

2.2.H.6 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Η υποενότητα επικεντρώνεται στην κατανόηση βασικών μορφών αγοράς και στη στρατηγική τοποθέτηση μιας επιχείρησης στο αντίστοιχο πλαίσιο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά κάθε μορφής, εντοπίζουν πραγματικά παραδείγματα και αξιολογούν τις στρατηγικές επιλογές επιχειρήσεων ανάλογα με τον ανταγωνισμό. Αναλύονται στρατηγικές διαφοροποίησης, κόστους και στόχευσης (Porter), ενώ συνθέτουν στρατηγικό πλάνο.

Ως πρακτική εξάσκηση μπορούν να επιλέξουν μια ελληνική επιχείρηση, π.χ. ένα μεγάλο σούπερ μάρκετ, και να την κατατάξουν στην κατάλληλη μορφή αγοράς (ολιγοπωλιακή αγορά, καθώς κυριαρχείται από λίγους/-ες ισχυρούς/-ές παίκτες/-τριες). Στη συνέχεια, επιλέγουν την κατάλληλη στρατηγική και σχεδιάζουν ένα πλάνο marketing τριών μηνών.

Στην ολιγοπωλιακή αγορά υπάρχει έντονος ανταγωνισμός, κυρίως σε επίπεδο τιμής, εμπειρίας καταναλωτή/-τριας και καινοτομίας. Η κατάλληλη προτεινόμενη στρατηγική είναι αυτή της διαφοροποίησης μέσω της εμπειρίας πελάτη/-ισσας και των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας. Η διαφοροποίηση μπορεί να στηριχθεί στη βελτίωση της αγοραστικής εμπειρίας (π.χ. τοπικά προϊόντα), στη διεύρυνση των κατηγοριών προϊόντων με ιδιωτική ετικέτα και στη στοχευμένη χρήση ψηφιακών εργαλείων (π.χ. εξατομικευμένες προσφορές).

Στο τρίμηνο Marketing Plan (Ιούνιος – Αύγουστος), μπορούν να προτείνουν για τον πρώτο μήνα την έναρξη καμπάνιας «Τοπικά προϊόντα για το καλοκαίρι». Τον δεύτερο μήνα να διοργανώσουν μια ψηφιακή καμπάνια «Καλοκαιρινές αποδράσεις με το καλάθι My Market» και τον τρίτο μήνα να διοργανωθεί μια δράση loyalty – επιστροφή πόντων για κάθε αγορά άνω των 50€ και εξαργύρωση σε σχολικά είδη (προετοιμασία Σεπτεμβρίου).

Η παραπάνω στρατηγική ενισχύει τη σύνδεση με τον/την καταναλωτή/-τρια, διαφοροποιεί την εικόνα της επιχείρησης και ανταποκρίνεται σε κοινωνικές και εποχιακές ανάγκες. Η υποεπνότητα κλείνει με τη συζήτηση για τις σύγχρονες τάσεις στις αγορές και την επίδραση της τεχνολογίας στο επιχειρηματικό τοπίο.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Tidd, J. & Bessant, J. (2023). *Διαχείριση καινοτομίας: τεχνολογική, επιχειρηματική και οργανωσιακή Αλλαγή*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Μπέλιας, Δ. & Ρωσσίδης, Ι. (2025). *Διοίκηση αλλαγών. Οργανωσιακή αλλαγή και στοιχεία Γνωσιακής Συμπεριφοράς*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Συμπληρωματικές

1. Σταφυλά, Α. (2022). *Διαχείριση σχέσεων πελατών και προμηθευτών & Πληροφοριακά Συστήματα CRM*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αλτιντζή.
2. Σαρρή, Κ. & Λασπίτα, Σ. (2022). *Επιχειρηματικότητα και επιχειρηματικό σχέδιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ/ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της «Φορολογικής Πρακτικής/Φορολογικές Εφαρμογές» αφορά τη διδασκαλία των βασικών διατάξεων που διέπουν το φορολογικό σύστημα της Ελλάδος με εστίαση τόσο στα φυσικά πρόσωπα, όσο και στα νομικά πρόσωπα. Αρχικά, περιγράφονται οι έννοιες του φόρου, της φορολογικής συνείδησης, της φοροαποφυγής και της διάκρισής της από τη φοροδιαφυγή. Στη συνέχεια, αναλύονται τα διάφορα είδη και συστήματα φορολογίας. Η έμφαση όμως δίνεται στην ερμηνεία και στην πρακτική εφαρμογή των άρθρων του ισχύοντος κάθε φορά θεσμικού πλαισίου που προσδιορίζει τη φορολογία των φυσικών και νομικών προσώπων και οδηγεί στον υπολογισμό του εκάστοτε φόρου. Βασικά πεδία τα οποία θα αναλυθούν είναι το υποκείμενο/αντικείμενο του φόρου, ο χρόνος επιβολής του φόρου, η έννοια και οι πηγές του εισοδήματος, τα στάδια δημιουργίας του και ο υπολογισμός του φορολογητέου εισοδήματος. Επιπλέον, θα αναλυθούν η ισχύουσα κλίμακα φορολογίας μισθωτών, συνταξιούχων, ελευθέρων επαγγελματιών και αγροτών, τα συστήματα φορολογικών ελαφρύνσεων, οι απαλλαγές και οι ισχύουσες εκπτώσεις. Επίσης, θα αναφερθούν οι διατάξεις που αφορούν επιχειρηματική δραστηριότητα, το εισόδημα από κεφάλαιο, το εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου και οι ισχύουσες διατάξεις που αφορούν το εισόδημα νομικών προσώπων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναλύουν τις κατηγορίες οντοτήτων με βάση το μέγεθος τους,
- Αναγνωρίζουν τον χρόνο ενημέρωσης λογιστικών αρχείων,
- Υιοθετούν διαδικασία φύλαξης λογιστικών αρχείων,
- Εφαρμόζουν τις αρχές σύνταξης χρηματοοικονομικών καταστάσεων,
- Συντάσσουν φορολογικά έντυπα που προβλέπονται από τις αρχές σύνταξης χρηματοοικονομικών καταστάσεων,
- Ορίζουν τις βασικές έννοιες που διέπουν τη φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων,
- Εξηγούν τα είδη και τα συστήματα φορολογίας,
- Περιγράφουν τη διαδικασία που προβλέπει το θεσμικό πλαίσιο στον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων,
- Υπολογίζουν το φορολογητέο εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων,
- Εφαρμόζουν τις διατάξεις των άρθρων του ισχύοντος κάθε φορά θεσμικού πλαισίου στη φορολογία των φυσικών και νομικών προσώπων,

- Πειραματίζονται στον προσδιορισμό του φόρου εισοδήματος με τις ειδικές περιπτώσεις φορολογίας των φυσικών και νομικών προσώπων,
- Υπολογίζουν τον φόρο εισοδήματος για διάφορες περιπτώσεις φυσικών και νομικών προσώπων,
- Συμπληρώνουν χειρόγραφα ή ψηφιακά τα έντυπα της φορολογικής διοίκησης για τη φορολογία εισοδήματος,
- Ερμηνεύουν το αποτέλεσμα της διοικητικής πράξης προσδιορισμού του φόρου εισοδήματος,
- Συντάσσουν την περιοδική δήλωση ΦΠΑ και καταβολής του φόρου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Νομικό πρόσωπο / Νομική οντότητα / Φορολογία νομικών προσώπων / Φορολογική υποχρέωση / Φόρος εισοδήματος / Φοροδιαφυγή / Δαπάνες / Εκπιπόμενες δαπάνες / Απαλλαγή φόρου / Λογιστικό πλαίσιο / Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) / Φορολογική νομοθεσία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (1), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
2	ΠΟΤΕ ΕΝΑΣ/ΜΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ/-Η ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ/-Η ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΦΟΡΟΛΟΓΕΙΤΑΙ
3	ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ
4	ΕΝΝΟΙΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ
5	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ
6	ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ
7	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ ΦΟΡΟΥ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ
8	ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΗ ΦΟΡΟΥ, ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ, ΠΛΑΙΣΙΟ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.3.A.1 | ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες πώς φορολογούνται τα εισοδήματα από διάφορες πηγές, όπως

από μισθούς, συντάξεις, επιχειρηματική δραστηριότητα, ενοίκια, τόκους, μερίσματα, δικαιώματα, υπεραξία μεταβίβασης τίτλων κ.λπ.

Επισημαίνεται πως τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» θα γνωρίσουν μέσα από τη μαθησιακή διαδικασία ότι τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται πλέον με την ανωτέρω κλίμακα. Κατά συνέπεια, θα είναι πλέον σε θέση να διακρίνουν, και να μπορούν να χρησιμοποιούν αυτές τις γνώσεις στην εργασία τους, ότι, στην περίπτωση που ένας/μία φορολογούμενος/-η λαμβάνει εισόδημα από μισθωτή εργασία ταυτόχρονα με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, τα εισοδήματα αυτά θα φορολογηθούν στο σύνολό τους σύμφωνα με την ίδια κλίμακα που ισχύει για τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Θα κατανοήσουν ότι το συνολικό ετήσιο εισόδημα (πραγματικό ή τεκμαρτό) υποβάλλεται σε εισφορά αλληλεγγύης σύμφωνα με συγκεκριμένα ποσοστά που προβλέπονται επακριβώς από συγκεκριμένο πίνακα. Επιπλέον, θα προσδιορίζουν και θα μπορούν να υπολογίζουν τα ποσά που μειώνουν τον φόρο, σύμφωνα με τις διάφορες κατηγορίες δαπανών. Τέλος, θα κατανοήσουν τη σημασία των τεκμηρίων στον προσδιορισμό των φόρων και θα μάθουν πώς να υπολογίζουν τα τεκμήρια.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η επίδειξη, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.A.2 | ΠΟΤΕ ΕΝΑΣ/ΜΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ/-Η ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ/-Η ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΦΟΡΟΛΟΓΕΙΤΑΙ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες πότε ένας/μία φορολογούμενος/-η θεωρείται φορολογικός/-ή κάτοικος Ελλάδας καθώς και πώς αυτός/-ή φορολογείται.

Επισημαίνεται πως τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» θα είναι σε θέση πλέον να διακρίνουν, μετά την ολοκλήρωση της μαθησιακής διαδικασίας, ποιος/-α θεωρείται φορολογικός/-ή κάτοικος Ελλάδας. Ειδικότερα, θα κατανοούν, και θα μπορούν να χρησιμοποιούν αυτή τη γνώση στην εργασία τους, ότι κάτοικος Ελλάδας θεωρείται κάθε φυσικό πρόσωπο που έχει στην Ελλάδα: α) τη μόνιμη ή την κύρια κατοικία του, ή β) τη συνήθη διαμονή του, ή γ) το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων, ή δ) είναι προξενικός ή διπλωματικός ή δημόσιος/-α λειτουργός ή δημόσιος/-α υπάλληλος με ελληνική ιθαγένεια και υπηρετεί στην αλλοδαπή, καθώς επίσης και ε) όποιος/-α βρίσκεται στην Ελλάδα συνεχώς για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τις 183 ημέρες.

Τέλος, σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, θα γνωρίσουν και θα είναι σε θέση πλέον να προσδιορίζουν ότι ο/η φορολογικός/-ή κάτοικος Ελλάδας φορολογείται για το παγκόσμιο εισόδημά του, με δυνατότητα πίστωσης φόρου αλλοδαπής, ενώ ο/η μόνιμος/-η κάτοικος εξωτερικού φορολογείται μόνο για το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα (μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος).

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.A.3 | ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν ότι τα Νομικά Πρόσωπα (ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ κ.λπ.) φορολογούνται για τα κέρδη που προκύπτουν στην Ελλάδα, αλλά και για το παγκόσμιο εισόδημά τους. Θα πρέπει, επίσης, να επισημανθεί πως, σε περίπτωση καταβολής άλλου φόρου στην αλλοδαπή, αυτός συμψηφίζεται με τον φόρο που θα προκύψει στην Ελλάδα.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να κατανοήσουν ότι τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα των νομικών προσώπων και οντοτήτων (με διπλογραφικά βιβλία) που έχουν συσταθεί στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή και είτε διατηρούν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα είτε θεωρούνται φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας, φορολογούνται με συντελεστή 22%. Σε περίπτωση δε που τηρούν απλογραφικά βιβλία, τα κέρδη τους φορολογούνται ομοίως με συντελεστή 22%.

Πέραν των παραπάνω, τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» θα πρέπει να μπορούν να απαριθμούν και να προσδιορίζουν το σύνολο των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος. Συγκεκριμένα, θα γνωρίζουν ότι σε φόρο εισοδήματος αυτής της κατηγορίας υπόκεινται: α) οι κεφαλαιουχικές και προσωπικές εταιρείες ημεδαπής ή αλλοδαπής, β) τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου (ημεδαπής ή αλλοδαπής, στα οποία περιλαμβάνονται σωματεία και ιδρύματα, με εξαίρεση μόνον το εισόδημα από συνδρομές μελών και δωρεές, το οποίο απαλλάσσεται από τον φόρο), γ) οι συνεταιρισμοί και οι ενώσεις αυτών, δ) οι κοινωνίες αστικού δικαίου, οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, καθώς και οι συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, ε) οι κοινοπραξίες και στ) οι νομικές οντότητες που ορίζονται στο άρθρο 2 του ΚΦΕ και δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες περιπτώσεις.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι προτείνονται η επίδειξη, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.A.4 | ΕΝΝΟΙΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν ότι ένα νομικό πρόσωπο ή μια νομική οντότητα θεωρείται φορολογικός κάτοικος Ελλάδας για οποιοδήποτε φορολογικό έτος, εφόσον: α) συστάθηκε ή ιδρύθηκε σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, β) έχει την καταστατική έδρα του στην Ελλάδα, ή γ) ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης είναι στην Ελλάδα οποιαδήποτε περίοδο στη διάρκεια του φορολογικού έτους.

Ειδικότερα, θα κατανοήσουν και θα είναι σε θέση να το εφαρμόζουν αργότερα στην εργασία τους ότι ο «τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης» θεωρείται ότι είναι στην Ελλάδα με βάση τα πραγματικά περιστατικά και τις συνθήκες. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη για τη διαμόρφωση αυτής της άποψης τον τόπο: α) της άσκησης της καθημερινής διοίκησης, β) της λήψης των στρατηγικών αποφάσεων, γ) της τήρησης των βιβλίων και στοιχείων, δ) των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου ή οποιουδήποτε άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης, ε) της ετήσιας γενικής συνέλευσης των μετόχων ή εταίρων, καθώς και την κατοικία: i) της πλειοψηφίας των μετόχων ή εταίρων και ii) των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή οποιουδήποτε άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης.

Τέλος, θα αντιληφθούν ότι ένα νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα αποκτά φορολογική κατοικία στην Ελλάδα όταν έχει συσταθεί βάσει του ελληνικού δικαίου, έχει την καταστατική του έδρα στην Ελλάδα ή όταν ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησής του είναι η Ελλάδα. Για τον προσδιορισμό του τόπου άσκησης πραγματικής διοίκησης λαμβάνονται υπόψη τα πραγματικά περιστατικά και οι συνθήκες κάθε περίπτωσης, όπως ενδεικτικά: α) ο τόπος άσκησης της καθημερινής διοίκησης, β) ο τόπος λήψης των στρατηγικών αποφάσεων κ.λπ.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι προτείνονται: η επίδειξη, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.A.5 | ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι ο «Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων» είναι ο φόρος που επιβάλλεται ετησίως στα κέρδη που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες.

Τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας», με την ολοκλήρωση της μαθησιακής διαδικασίας, θα είναι σε θέση πλέον να κατανοούν ότι για να προκύψουν τα κέρδη, αφαιρούνται από τα έσοδα συγκεκριμένα έξοδα, δαπάνες, κόστη και ζημίες. Ειδικότερα, θα μπορούν πλέον να προσδιορίζουν και να κατονομάζουν: α) τα έξοδα που έχουν πραγματοποιηθεί προς το συμφέρον της επιχείρησης, β) τις δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας (επισημαίνεται πως υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις αυτές προσαυξάνουν τα έξοδα κατά 30%), γ) τις αποσβέσεις, δ) το κόστος πωληθέντων εμπορευμάτων ή προϊόντων (προηγείται αποτίμηση των εμπορευμάτων ή προϊόντων), ε) τις επισφαλείς απαιτήσεις οι οποίες, για να θεωρηθούν έξοδα, πρέπει να πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις και στ) τις ζημίες, οι οποίες μεταφέρονται για συμψηφισμό με τα κέρδη, για τα επόμενα 5 φορολογικά έτη.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση και η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων. Ιδιαίτερα σημαντική είναι επίσης η ανάπτυξη διαφόρων μελετών περίπτωσης σε ομάδες

εργασίας εκπαιδευομένων, όπου θα δίνεται εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών ένα εικονικό σενάριο σύμφωνα με το οποίο οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καλούνται να υπολογίσουν τα κέρδη μιας επιχείρησης.

2.3.A.6 | ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ποιοι φορείς, εταιρείες, διεθνείς οργανισμοί και τράπεζες απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος.

Ειδικότερα, τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας», με την ολοκλήρωση της μαθησιακής διαδικασίας, θα είναι σε θέση να απαριθμούν και να προσδιορίζουν τους φορείς που απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος και συγκεκριμένα: α) τους φορείς γενικής κυβέρνησης (με εξαίρεση το εισόδημα που αποκτούν από κεφάλαιο και υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου), β) την Τράπεζα της Ελλάδος, γ) τις εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες (ΟΣΕΚΑ) και, τέλος, δ) τους διεθνείς οργανισμούς (υπό τον όρο ότι η απαλλαγή από τον φόρο προβλέπεται βάσει διεθνούς συμβάσεως που έχει κυρωθεί στην ημεδαπή ή τελεί υπό τον όρο της αμοιβαιότητας). Αυτό το τελευταίο καθίσταται ιδιαίτερα σημαντικό για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, καθώς είναι μια δεξιότητα η οποία θα χρησιμοποιείται κατά κόρον στη μελλοντική τους επαγγελματική σταδιοδρομία.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση και η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων. Ιδιαίτερα σημαντική είναι επίσης η ανάπτυξη διαφόρων μελετών περίπτωσης σε ομάδες εργασίας εκπαιδευομένων, όπου θα δίνεται εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών ένα εικονικό σενάριο σύμφωνα με το οποίο οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καλούνται να αναγνωρίσουν τυχόν φορείς, εταιρείες, διεθνείς οργανισμούς, τράπεζες κ.λπ. που απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος.

2.3.A.7 | ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ ΦΟΡΟΥ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι η εξόφληση των φόρων γίνεται σύμφωνα με συγκεκριμένο τρόπο ο οποίος εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα:

ΕΙΔΟΣ ΦΟΡΟΥ	ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΦΟΡΟΥ
Φόρος μερισμάτων	Με Γ.Σ. 30/6, εξόφληση έως 30/9
Φόρος τόκων	Έως την τελευταία ημέρα του 2ου μήνα από την ημερομηνία της πληρωμής

συνέχεια >>

ΕΙΔΟΣ ΦΟΡΟΥ	ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΦΟΡΟΥ
Φόρος δικαιωμάτων	Έως την τελευταία ημέρα του 2ου μήνα από την ημερομηνία της πληρωμής
Φόρος μισθωτών υπηρεσιών	Έως την τελευταία ημέρα του 2ου μήνα από την ημερομηνία της πληρωμής
Φόρος από επιχειρηματική δραστηριότητα	Έως την τελευταία ημέρα του 2ου μήνα από την ημερομηνία της πληρωμής
Φόρος εργολάβων	Έως την τελευταία ημέρα του 2ου μήνα από την ημερομηνία της πληρωμής
Φόρος εισοδήματος	Η 1η δόση με την υποβολή στις 30/6, οι υπόλοιπες 6 ανά μήνα η κάθε δόση

Ειδικότερα, είναι σε θέση να προσδιορίζουν πως τα κέρδη φορολογούνται με συντελεστή 22%, ενώ τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί και οι ομάδες παραγωγών, φορολογούνται με συντελεστή 13%. Επιπλέον, οποιαδήποτε έσοδα εισρέουν στην επιχείρηση (μερίσματα, τόκοι, δικαιώματα) φορολογούνται με 22% και, εάν έχει παρακρατηθεί φόρος για αυτά, τότε αυτός συμψηφίζεται με τον φόρο που θα πληρωθεί (με την επιφύλαξη της παρ. Β.5.1). Η προκαταβολή βεβαιώνεται στο 80% του ποσού του φόρου εισοδήματος, αφού πρώτα έχει αφαιρεθεί οποιοδήποτε ποσό παρακράτησης φόρου.

Για νεοουσταθείσες επιχειρήσεις, η προκαταβολή υπολογίζεται στο 50% του φόρου εισοδήματος για τις τρεις πρώτες χρήσεις (εξαιρούνται τα νομικά πρόσωπα που προέρχονται από μετατροπή ή συγχώνευση).

Καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι είναι: η διευρυμένη εισήγηση και η εργασία σε ομάδες.

2.3.A.8 | ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΗ ΦΟΡΟΥ, ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ, ΠΛΑΙΣΙΟ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι κάθε νομικό πρόσωπο υποχρεούται να παρακρατεί φόρο στις πληρωμές που πραγματοποιεί και αυτές αφορούν:

ΕΙΔΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΗΣ
Μερίσματα	5%
Τόκοι	15%
Δικαιώματα (Royalties)	20%

ΕΙΔΟΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΗΣ
Αμοιβές διοίκησης και συμβουλευτικές υπηρεσίες	20%
Εργολαβικές αμοιβές	3%
Περιοδικά καταβαλλόμενο ασφάλισμα	15%
Εφάπαξ ποσό ασφαλισματος έως 40.000,00 €	10%
Εφάπαξ ποσό ασφαλισματος άνω των 40.000,00 €	20%
Υπεραξία από μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας που αποκτά φυσικό πρόσωπο	15%

Επιπλέον, αναγνωρίζουν και μπορούν να επαληθεύσουν ότι οι φορείς γενικής κυβέρνησης, κατά την προμήθεια κάθε είδους αγαθών ή υπηρεσιών από νομικά πρόσωπα, υποχρεούνται, κατά την καταβολή ή την έκδοση της σχετικής εντολής πληρωμής της αξίας αυτών, να παρακρατούν φόρο εισοδήματος, ο οποίος υπολογίζεται στο καθαρό ποσό της αξίας των αγαθών ή υπηρεσιών με συντελεστή ως ακολούθως: α) ποσοστό (1%) για τα υγρά καύσιμα και τα προϊόντα καπνοβιομηχανίας, β) ποσοστό (4%) για τα λοιπά αγαθά και γ) ποσοστό (8%) για την παροχή υπηρεσιών.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι και θα πρέπει να τονιστεί από τον/την εκπαιδευτή/-τρια πως, στην περίπτωση κατά την οποία οι πληρωμές γίνονται σε φορολογικό κάτοικο αλλοδαπής, τότε οι συντελεστές παρακράτησης προβλέπονται από τις Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας, οι οποίες έχουν υπογραφεί μεταξύ της Ελλάδας και του κράτους στο οποίο έχει έδρα ο/η δικαιούχος της πληρωμής.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι προτείνονται: η διευρυμένη εισήγηση, η εργασία σε ομάδες και οι μελέτες περίπτωσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Σταματόπουλος, Δ. & Καραβοκύρης, Α. (2020). *Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων. Ανάλυση – Ερμηνεία* (Δίτομο). Αθήνα: Εκδόσεις Forin – Σταματόπουλος.
2. Κορομηλάς, Γ. (2017). *Φορολογικές σημειώσεις 2017*. Αθήνα: Εκδόσεις Tax Advisors.

Συμπληρωματικές

1. Τσιατούρας, Φ. (2010), *Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Κωδικοποίηση, ανάλυση, ερμηνεία*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Μάλαμας, Φ. (2016). *Φορολογία Νομικών Προσώπων Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

2.3.B • ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της «Λογιστικής Εταιρειών» αφορά τη διδασκαλία των βασικών λογιστικών εννοιών και διεργασιών των σημαντικότερων εταιρικών μορφών. Αρχικά, παρουσιάζονται οι προβλεπόμενοι από την ελληνική νομοθεσία βασικοί τύποι εταιρειών, αναλύονται τα κύρια χαρακτηριστικά λειτουργίας τους, καθώς και οι υποχρεώσεις που προκύπτουν όσον αφορά τη λογιστική τήρηση των βιβλίων τους. Παράλληλα, γίνεται μια συγκριτική ανάλυση ανά εταιρική μορφή αναφορικά με τις ομοιότητες και τις διαφορές τους. Στη συνέχεια, αναλύονται οι τρόποι σύστασης και καταβολής του μετοχικού τους κεφαλαίου, οι τρόποι αύξησης και μείωσής του, η φορολογία και η διάθεση των κερδών τους, η δημιουργία αποθεματικών και ο λογιστικός χειρισμός της λύσης και εκκαθάρισής τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη λογιστική απεικόνιση των παραπάνω διεργασιών σύμφωνα με τα ΕΛΠ.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Παρουσιάζουν τα διάφορα είδη προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιρειών,
- Διακρίνουν τις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ των προσωπικών και των κεφαλαιουχικών εταιρειών,
- Ερμηνεύουν τους όρους και το περιεχόμενο του καταστατικού των εταιρειών για κάθε νομική μορφή,
- Εξηγούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε μορφής αγοράς στους/στις ενδιαφερόμενους/-ες επενδυτές/-τριες,

- Αναλύουν θέματα της λογιστικής εταιρειών που έχουν να κάνουν με προσωπικές εταιρείες, όπως είναι η σύσταση και λειτουργία, λογιστική παρακολούθηση, αύξηση και μείωση εταιρικού κεφαλαίου, φορολογία κερδών, διάθεση κερδών και λύση,
- Διαχειρίζονται τα θέματα της λογιστικής εταιρειών που έχουν να κάνουν με την Ιδιωτική Κεφαλαιουχική εταιρεία, όπως είναι η σύσταση και λειτουργία, λογιστική παρακολούθηση, αύξηση και μείωση εταιρικού κεφαλαίου, φορολογία κερδών, διάθεση κερδών και λύση,
- Εφαρμόζουν τα θέματα της λογιστικής εταιρειών που έχουν να κάνουν με την Ανώνυμη Εταιρεία, όπως είναι η σύσταση και λειτουργία, λογιστική παρακολούθηση, αύξηση και μείωση εταιρικού κεφαλαίου, φορολογία κερδών, διάθεση κερδών και λύση,
- Ερμηνεύουν τα θέματα της λογιστικής εταιρειών που έχουν να κάνουν με τους συνεταιρισμούς, όπως είναι η σύσταση και λειτουργία, λογιστική παρακολούθηση, αύξηση και μείωση κεφαλαίου, μέλη, φορολογία κερδών, διάθεση κερδών και λύση,
- Παρουσιάζουν τη διαδικασία σύστασης Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης (ΜΚΟ),
- Χρησιμοποιούν τους κατάλληλους λογαριασμούς των ΕΛΠ που εξυπηρετούν τους σκοπούς της λογιστικής εταιρειών,
- Απεικονίζουν με λογιστικές εγγραφές τα λογιστικά γεγονότα σύστασης εταιρειών,
- Απεικονίζουν με λογιστικές εγγραφές τα λογιστικά γεγονότα της αύξησης και μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών,
- Υπολογίζουν τη διανομή των κερδών της εταιρείας σε κάθε εταίρο ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του στα κέρδη όπως ορίζει το καταστατικό,
- Περιγράφουν τη λειτουργία και τη διαδικασία σύστασης μέσω του Γενικού Μητρώου Εταιρειών,
- Εκτιμούν την αξία της εφαρμογής των διεργασιών της λογιστικής εταιρειών στην υποστήριξη της νομιμότητας της λειτουργίας των οντοτήτων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Προσωπικές εταιρείες / Κεφαλαιουχικές εταιρείες / Σύσταση και λειτουργία εταιρειών / Μετοχικό κεφάλαιο / Φορολογία κερδών / ΕΛΠ (Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα) / Εταιρικό/μετοχικό κεφάλαιο / Ομόρρυθμες Εταιρείες / Ετερόρρυθμες Εταιρείες / Ανώνυμες Εταιρείες.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ
2	ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
3	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
4	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΕΥΘΥΝΗΣ
5	ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
6	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την έννοια της εταιρείας, όπου απαιτούνται κοινές αποφάσεις, εισφορές και κοινός σκοπός από τους συμμετέχοντες εταίρους. Επισημαίνεται πως η εισφορά μπορεί να είναι σε χρήμα ή σε είδος, αρκεί να μπορεί να αποτιμηθεί και να προσμετρηθεί στο εταιρικό/μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης.

Επιπλέον, διακρίνουν τις εταιρείες με βάση τον Αστικό Κώδικα και τον σκοπό τους σε αστικές και εμπορικές και γνωρίζουν τις επιμέρους μορφές τους. Διευρύνουν τις γνώσεις τους σχετικά με την υποχρέωση των εταιρειών, όπως ορίζει η ελληνική νομοθεσία, να δημοσιεύουν το καταστατικό τους, καθώς και για τους λόγους της δημοσίευσης αυτής.

Σημαντικό είναι ο/η εκπαιδευτής/-τρια να τονίσει πως κάθε μεταβολή του κεφαλαίου γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ορίζονται από τον νόμο, ενώ το αποτέλεσμα της χρήσης διαμοιράζεται στους εταίρους αναλόγως της συμμετοχής τους στο κεφάλαιο, διασφαλίζοντας την αρχή της σταθερότητας του κεφαλαίου. Η αρχή αυτή εξασφαλίζει τους δανειστές της, οι οποίοι μπορούν να ενημερωθούν για κάθε μεταβολή στο κεφάλαιό της. Η διασφάλιση επιτυγχάνεται με τη μη κεφαλαιοποίηση των κερδών ή ζημιών του υπολοίπου του λογαριασμού «Αποτελέσματα Χρήσεως» στο τέλος της χρήσης.

Ξεχωρίζουν, επίσης, τα προβλήματα λειτουργίας όπως είναι η συγχώνευση, η εκκαθάριση και η διάλυση, τα οποία απορρέουν από την εφαρμογή νομικών διατάξεων του Εμπορικού Νόμου και των Φορολογικών Υποχρεώσεων και αποτελούν αντικείμενο της Λογιστικής Εταιρειών, καθώς αυτή ασχολείται με τις νομικές μορφές των εταιρειών και τον κύκλο εργασιών τους.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.B.2 | ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται να ορίζουν την έννοια της Ομόρρυθμης Εταιρείας (ΟΕ), περιγράφοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της. Μαθαίνουν τις διαδικασίες ίδρυσης και την αναγκαιότητα συμμετοχής τουλάχιστον δύο ατόμων, τα οποία έχουν απεριόριστη και αλληλέγγυα ευθύνη (ευθύνονται, δηλαδή, με την προσωπική τους περιουσία).

Επιπλέον, συντάσσουν το καταστατικό της εταιρείας, το οποίο περιλαμβάνει: α) τα μερίδια των εταίρων, β) τις απολήψεις έναντι μελλοντικών κερδών, γ) πιθανές τροποποιήσεις της κατάστασής της και δ) τον τρόπο λύσης και εκκαθάρισης. Γνωρίζουν πώς να συμπληρώνουν στο καταστατικό την έδρα, τον σκοπό και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης. Αναγνωρίζουν ότι η εγγραφή γίνεται στο ΓΕΜΗ, ενώ τα κέρδη φορολογούνται με προκαθορισμένο φορολογικό συντελεστή, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν δεξιότητες στην περιγραφή της ροής των λογιστικών εργασιών κατά τη διαχειριστική χρήση, στη λογιστική αντιμετώπιση της ίδρυσης, λύσης και εκκαθάρισης της εταιρείας, καθώς και σε θέματα λογιστικού χειρισμού της ΟΕ, σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Επιπλέον, κατανοούν πώς να εφαρμόζουν τη φορολογική και εμπορική νομοθεσία. Περιγράφουν τον σκοπό της εισφοράς κεφαλαίων των εταίρων κατά τη σύσταση, τη διανομή των κερδών, καθώς και τις μεταβολές του εταιρικού κεφαλαίου.

Στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης, απεικονίζουν λογιστικά τη φορολόγηση των κερδών και των διανεμόμενων κερδών των εταίρων. Διεκπεραιώνουν την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Εστιάζουν, επίσης, την προσοχή τους στη σύνταξη αναφορών βιωσιμότητας και φερεγγυότητας, περιγράφοντας την οικονομική κατάσταση της ΟΕ. Επιπλέον, ερμηνεύουν τις πληροφορίες και εξετάζουν τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της ίδιας και άλλων επιχειρήσεων, με σκοπό την αξιολόγηση της βιωσιμότητάς τους.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.B.3 | ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να ορίζουν την έννοια της Ετερόρρυθμης Εταιρείας (ΕΕ) και τα χαρακτηριστικά που την καθορίζουν. Κατανοούν ότι για την ίδρυσή της απαιτούνται τουλάχιστον δύο άτομα, όπου το ένα πρέπει να είναι το ομόρρυθμο μέλος και το άλλο ή τα άλλα να είναι το ή τα ετερόρρυθμα μέλη.

Το καταστατικό συντάσσεται ως ιδιωτικό έγγραφο, στο οποίο καθορίζονται η έδρα, ο σκοπός λειτουργίας και η διοίκηση της εταιρείας. Η διαχείριση γίνεται από όλα τα ομόρρυθμα μέλη της, εκτός αν το καταστατικό ή η Γενική Συνέλευση αναθέτει τη διαχείριση σε συγκεκριμένα πρόσωπα. Η εταιρεία υποχρεούται να συντάσσει

ισολογισμό, απογραφή και άλλες οικονομικές καταστάσεις. Η εγγραφή γίνεται στο ΓΕΜΗ και τα κέρδη φορολογούνται με έναν προκαθορισμένο συντελεστή, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν δεξιότητες στην περιγραφή της ροής των λογιστικών εργασιών σύμφωνα με τα ΕΛΠ κατά τη διαχειριστική χρήση, ενώ διαχειρίζονται λογιστικά τη σύσταση, τη λύση και την εκκαθάριση της εταιρείας. Επιπλέον, περιγράφουν τη διαδικασία εισφοράς κεφαλαίων από τους εταίρους κατά τη σύσταση, τη διανομή των κερδών, καθώς και τη διαδικασία αύξησης ή μείωσης του εταιρικού κεφαλαίου.

Στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης, καταγράφουν λογιστικά τη φορολόγηση των κερδών και τη διανομή τους στα μέλη της εταιρείας. Επίσης, οργανώνουν συστηματικά τη συλλογή στοιχείων για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, ώστε να εξάγουν τα απαραίτητα συμπεράσματα. Επιπλέον, συντάσσουν αναφορές βιωσιμότητας και φερεγγυότητας, περιγράφοντας την οικονομική κατάσταση της εταιρείας. Τέλος, ερμηνεύουν πληροφορίες και αναλύουν δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της ίδιας της επιχείρησης, των ανταγωνιστών, των προμηθευτών/-τριών και των πελατών/-ισών της, προκειμένου να αξιολογήσουν τη βιωσιμότητά τους.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.B.4 | ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ορίζουν την έννοια της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), αναγνωρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και διακρίνουν ότι μπορεί να ιδρυθεί ακόμα και από ένα μόνο άτομο. Προσδιορίζουν ότι η σύνταξη καταστατικού απαιτεί συμβολαιογραφικό έγγραφο, καθορισμό έδρας, εγγραφή στο ΓΕΜΗ και ασφάλιση στον ΕΦΚΑ. Κατανοούν την περιορισμένη ευθύνη των εταίρων, καθώς και ότι το καταστατικό πρέπει να προβλέπει τον σκοπό, τον τρόπο λειτουργίας και τη διοίκηση της εταιρείας. Επιπλέον, διακρίνουν το φορολογικό καθεστώς που αφορά τα κέρδη και τη διανομή τους και αντιλαμβάνονται ότι φορολογούνται με συγκεκριμένο συντελεστή που προκαθορίζεται από το Υπουργείο Οικονομικών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν ικανότητες στην περιγραφή της ροής των λογιστικών εργασιών κατά τη διαχειριστική χρήση, καθώς και στη λογιστική αντιμετώπιση της σύστασης, λύσης και εκκαθάρισης της εταιρείας. Επίσης, μαθαίνουν να περιγράφουν τον σκοπό της εισφοράς κεφαλαίων των εταίρων κατά τη σύσταση, τη διανομή των κερδών, καθώς και τη διαδικασία αύξησης ή μείωσης του εταιρικού κεφαλαίου. Στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης, καταγράφουν λογιστικά τη φορολόγηση των κερδών και τη διανομή τους στα μέλη.

Επίσης, οργανώνουν συστηματικά τη συλλογή στοιχείων για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, ώστε να εξάγουν τα απαραίτητα συμπεράσματα. Επι-

πλέον, συντάσσουν αναφορές βιωσιμότητας και φερεγγυότητας, περιγράφοντας την οικονομική κατάσταση της εταιρείας. Τέλος, ερμηνεύουν πληροφορίες και αναλύουν δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης, των ανταγωνιστών, των προμηθευτών/-τριών και των πελατών/-ισσών της, για να αξιολογήσουν τη βιωσιμότητά τους. Αυτές οι αυξημένες ικανότητες των εκπαιδευόμενων ενισχύουν την επαγγελματική τους κατάρτιση, καθιστώντας τους/τες κατάλληλους/-ες για θέσεις σε εταιρείες που απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.B.5 | ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορίζουν την έννοια της Ανώνυμης Εταιρείας (ΑΕ) και τα βασικά χαρακτηριστικά της. Κατανοούν ότι στη σύσταση καταστατικού αναγράφονται στοιχεία όπως: σκοπός, μετοχικό κεφάλαιο, συγκρότηση της Γενικής Συνέλευσης, διανομή κερδών, λύση και εκκαθάριση της εταιρείας. Αναγνωρίζουν ποια βιβλία και στοιχεία πρέπει να θεωρηθούν και να τηρηθούν για τη λογιστική διαχείριση της ΑΕ, καθώς και τις προϋποθέσεις εγγραφής στη ΔΟΥ και στο ΓΕΜΗ. Ο καθορισμός του κατώτατου κεφαλαίου σύστασης, η διάκριση του κεφαλαίου και οι λογιστικοί μετασχηματισμοί που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια των λογιστικών γεγονότων είναι βασικά σημεία μελέτης για την κατανόηση της λειτουργίας της εταιρείας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καταγράφουν τη ροή των λογιστικών εργασιών στο λογιστικό κύκλωμα της επιχείρησης και διεξάγουν τη λογιστική διαχείριση της σύστασης, λύσης και εκκαθάρισης της ΑΕ. Περιγράφουν τον σκοπό της εισφοράς κεφαλαίων από τους/τις μετόχους κατά τη σύσταση, τη διανομή των κερδών, καθώς και τις διαδικασίες αύξησης ή μείωσης του κεφαλαίου και τους λόγους που τις υπαγορεύουν. Στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης, απεικονίζουν λογιστικά τη φορολόγηση των κερδών και τη διανομή τους στα μέλη της εταιρείας.

Οργανώνουν μεθοδικά τη συλλογή στοιχείων για τη σύνταξη οικονομικών καταστάσεων, προκειμένου να εξάγουν τα απαραίτητα συμπεράσματα. Επιπλέον, συντάσσουν αναφορές βιωσιμότητας και φερεγγυότητας, περιγράφοντας την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Ερμηνεύουν πληροφορίες και εξετάζουν δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της ίδιας της επιχείρησης, των ανταγωνιστών, των προμηθευτών/-τριών και των πελατών/-ισσών της, προκειμένου να αξιολογήσουν τη βιωσιμότητά τους. Τέλος, η ορθή κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων ενισχύει τα επαγγελματικά προσόντα των εκπαιδευόμενων και αναπτύσσει τις ικανότητές τους.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.B.6 | ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ορίζουν την έννοια της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας (ΙΚΕ) και αναγνωρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της. Επισημαίνουν σε ποιες περιπτώσεις είναι ιδανική η ΙΚΕ, π.χ. στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις λόγω της ευκολίας σύστασης και διάλυσης. Επιπρόσθετα, γνωρίζουν ότι η ΙΚΕ μπορεί να ιδρυθεί από ένα μόνο άτομο.

Το καταστατικό μπορεί να είναι ένα απλό ιδιωτικό συμφωνητικό, στο οποίο ορίζονται: η διάρκεια, ο σκοπός και η έδρα της εταιρείας. Μαθαίνουν ότι οι διαχειριστές/-τριες πρέπει να εγγραφούν στον ΕΦΚΑ, ενώ η ίδρυση ολοκληρώνεται με την εγγραφή στο ΓΕΜΗ. Οι ιδρυτές/-τριες μπορούν να επιλέξουν μεταξύ τριών κατηγοριών εισφορών (κεφαλαιακές, εξωκεφαλαιακές και εγγυητικές). Εφαρμόζουν τη νομοθεσία σχετικά με τη φορολόγηση της εταιρείας και κατανοούν ότι τα κέρδη και η διανομή τους φορολογούνται με συγκεκριμένο συντελεστή, καθορισμένο από το Υπουργείο Οικονομικών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν ικανότητες στην περιγραφή της ροής των λογιστικών εργασιών κατά τη διαχειριστική χρήση, σύμφωνα με τα ΕΛΠ, και διαχειρίζονται τη λογιστική διαδικασία της σύστασης, λύσης και εκκαθάρισής της. Επίσης, περιγράφουν τον σκοπό της εισφοράς κεφαλαίων από τους/τις εταίρους κατά τη σύσταση, καθώς και τις διαδικασίες διανομής κερδών και αύξησης ή μείωσης του εταιρικού κεφαλαίου.

Στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης, απεικονίζουν λογιστικά τη φορολόγηση των κερδών και των διανεμόμενων μερισμάτων. Επιπλέον, οργανώνουν τη συλλογή στοιχείων για τη σύνταξη οικονομικών καταστάσεων και τη λήψη αποφάσεων. Τέλος, συντάσσουν αναφορές βιωσιμότητας και φερεγγυότητας και αναλύουν την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, εξετάζοντας δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της ίδιας της επιχείρησης, των ανταγωνιστών, των προμηθευτών/-τριών και των πελατών/-ισών της, με σκοπό την αξιολόγηση της βιωσιμότητας της εταιρείας στην αγορά.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι εκ μέρους των εκπαιδευτών/-τριών προτείνονται: η εμπλουτισμένη εισήγηση, η επίδειξη μέσω παραδειγμάτων και οι μέλètes περίπτωσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καραγιώργος, Θ. (2019). *Εφαρμοσμένη Λογιστική Εταιριών. Σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Θεοφάνη Καραγιώργου.
2. Σαρσέντης, Β. Ν. & Παπαναστασάτος, Α. Σ. (2008). *Λογιστική εταιριών. Με εκτενείς αναφορές στα διεθνή λογιστικά πρότυπα και προσαρμοσμένη στον νόμο 3604/2007*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

Συμπληρωματικές

1. Δημητράς, Α. & Βρέντζου, Ε. (2015). *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/4964>
2. Εφραιμίδης, Ι. & Φίλης, Α. (1999). *Λογιστική Εταιριών*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.

2.3.Γ • ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της «Μηχανογραφημένης Λογιστικής» των απλογραφικών και διπλογραφικών βιβλίων αφορά τη διδασκαλία των βασικών εννοιών και διαδικασιών της μηχανογραφημένης τήρησης διπλογραφικών λογιστικών βιβλίων των οντοτήτων που προβλέπει το θεσμικό πλαίσιο. Η προσομοίωση της τήρησης των απλογραφικών και διπλογραφικών λογιστικών βιβλίων γίνεται μέσω λογιστικών πληροφοριακών προγραμμάτων ευρείας χρήσης. Περιγράφονται αναλυτικά όλες οι λογιστικές εργασίες από την ίδρυση της εταιρείας έως το κλείσιμο του ισολογισμού της. Ειδικότερα, παρουσιάζεται ο τρόπος ενημέρωσης των βιβλίων με πραγματικά παραστατικά και ο έλεγχος της ορθής καταχώρισής τους. Εξηγείται ο τρόπος λειτουργίας της εμπορικής διαχείρισης και η σύνδεσή της με την αναλυτική λογιστική της οντότητας. Αναλύεται ο τρόπος διαχείρισης της αποθήκης, των εισαγωγών και εξαγωγών των εμπορευμάτων, των επιταγών της οντότητας, των αποσβέσεων, της μισθοδοσίας, του ΦΠΑ και των ανακεφαλαιωτικών πινάκων ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Παράλληλα, περιγράφεται ο τρόπος διαβίβασης των παραστατικών της οντότητας στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της ΑΑΔΕ, myDATA.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ονοματίζουν τις οντότητες που εντάσσονται στην κατηγορία των υπόχρεων για τήρηση απλογραφικών και διπλογραφικών λογιστικών βιβλίων,
- Περιγράφουν τη διαδικασία που προβλέπει το θεσμικό πλαίσιο για τη λογιστική παρακολούθηση των συναλλαγών των οντοτήτων, βάσει του απλογραφικού και διπλογραφικού συστήματος,
- Δημιουργούν καρτέλες εταιρειών στο κατάλληλο λογισμικό με βάση την υποχρέωση τήρησης λογιστικών βιβλίων,
- Καταχωρούν καρτέλες νέων εγγραφών στα πάγια περιουσιακά στοιχεία της οντότητας, στα εμπορεύματα και στους/στις πελάτες/-ισσες και προμηθευτές/-τριες,
- Υλοποιούν κινήσεις της εμπορικής διαχείρισης στο πληροφοριακό λογιστικό πρόγραμμα,
- Δημιουργούν ηλεκτρονικά ημερολογιακά άρθρα για την απεικόνιση των συναλλαγών της οντότητας,
- Ελέγχουν λογιστικές καταστάσεις όπως ισοζύγια και καρτέλες πελατών/-ισσών και προμηθευτών/-τριών, εφόσον πρωτύτερα τις έχουν δημιουργήσει,
- Υπολογίζουν τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) που καλείται να καταβάλει η οντότητα στη ΔΟΥ,
- Συντάσσουν τα έντυπα της φορολογικής διοίκησης για την περιοδική και συγκεντρωτική απόδοση του ΦΠΑ,
- Δημιουργούν μέσα από το λογισμικό μηχανογράφησης συγκεντρωτικές καταστάσεις πελατών/-ισσών και προμηθευτών/-τριών (ΜΥΦ),
- Αποτυπώνουν λογιστικές καταστάσεις όπως τον ισολογισμό, τα αποτελέσματα χρήσης αλλά και φύλλα μερισμού και απογραφής των λογαριασμών,
- Συμπληρώνουν τους ανακεφαλαιωτικούς πίνακες ενδοκοινοτικών συναλλαγών,
- Καταχωρούν τις λογιστικές εγγραφές κλεισίματος του ισολογισμού και ανοίγματος των βιβλίων για την επόμενη διαχειριστική χρήση της οντότητας,
- Συντάσσουν εκθέσεις προόδου με βάση τα λογιστικά στοιχεία των επιχειρήσεων που διαχειρίζονται στα λογισμικά μηχανογράφησης,
- Διαβιβάζουν τα παραστατικά της οντότητας στην ψηφιακή εφαρμογή myDATA της ΑΑΔΕ.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Διπλογραφικό σύστημα / Κατηγορίες λογιστικών βιβλίων / Πελάτες/-ισσες / Προμηθευτές/-τριες / Λογιστικές καταστάσεις / Απόδοση ΦΠΑ / Ισολογισμός / Αποτελέσματα χρήσης / Φύλλα μερισμού / Διαχειριστική χρήση / MyDATA της ΑΑΔΕ / Πληροφοριακά προγράμματα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (0), Εργαστήριο (5), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενότητων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΠΟΙΗΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
3	ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΟΙ/-ΕΣ, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ, ΕΓΓΡΑΦΩΝ
4	ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ
5	ΠΑΓΙΑ
6	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
7	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ENTERPRISE RESOURCE PLANNING (ERP)

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τη σημασία της μηχανογραφημένης λογιστικής και εξοικειώνονται με τον τρόπο θέσπισης κριτηρίων για την επιλογή του κατάλληλου λογιστικού πακέτου. Κατανοούν τις βασικές αρχές και έννοιες της μηχανογραφημένης λογιστικής στα διπλογραφικά βιβλία και αντιλαμβάνονται ότι, με τη μηχανογραφική τήρηση της γενικής λογιστικής, ο/η λογιστής/-τρια μπορεί ανά πάσα στιγμή να αντλήσει ταξινομημένες και ομαδοποιημένες πληροφορίες για τη διοίκηση της επιχείρησης.

Διακρίνουν ότι η δραστηριότητα μιας επιχείρησης απαιτεί τη διαρκή καταγραφή των γεγονότων που παράγουν πληροφορίες. Ταυτόχρονα, αντιλαμβάνονται ότι η συνεχής αύξηση του όγκου των εργασιών στη σύγχρονη εποχή αυξάνει τις πληροφορίες αλλά και τις δυσκολίες παρακολούθησής τους. Η ανάγκη για σωστή και γρήγορη επεξεργασία αυτών των δεδομένων είναι απαραίτητη, ώστε να λαμβάνονται έγκαιρα οι κατάλληλες αποφάσεις με το μικρότερο δυνατό κόστος.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας», με την ολοκλήρωση της υποενότητας, θα είναι σε θέση να ορίζουν την ανάγκη που κάλυψε η μηχανογράφηση. Θα προσδιορίζουν ότι η μηχανογραφημένη λογιστική είναι η οργάνωση ενός λογιστηρίου με τη χρήση υπολογιστή και εξειδικευμένων λογιστικών προγραμμάτων για την καταχώριση, επεξεργασία, ανάγνωση και ενημέρωση των δεδομένων, καθώς και για την εύχρηστη απεικόνιση των αποτελεσμάτων. Τέλος, θα κατανοούν ότι τα κυριότερα προγράμματα που χρησιμοποιούνται σε ένα μηχανογραφημένο λογιστήριο είναι τα συστήματα ERP, τα υπολογιστικά φύλλα (spreadsheets), καθώς και μια σειρά από εξειδικευμένες λογιστικές και φορολογικές εφαρμογές.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι προτείνονται η εμπλουτισμένη εισήγηση και η ανάπτυξη βιωματικών παραδειγμάτων.

2.3.Γ.2 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΠΟΙΗΣΗ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι η οργάνωση μιας εταιρείας, ενός γραφείου ή οποιασδήποτε οντότητας του Δημόσιου ή του Ιδιωτικού Τομέα απαιτεί τη χρήση ενός προγράμματος μηχανογραφημένης λογιστικής. Επιπλέον, αναγνωρίζουν πως τα λογισμικά αυτά, για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά, χρειάζονται την κατάλληλη αρχική ενημέρωση και παραμετροποίηση.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» κατανοούν ότι πρέπει να επιλέγουν μια μηχανογραφική εφαρμογή που να καλύπτει την κατηγορία βιβλίων την οποία η οντότητα υποχρεούται να τηρεί βάσει της σχετικής νομοθεσίας, διακρίνοντας τα βιβλία σε Β' και Γ' κατηγορίας (απλογραφικά και διπλογραφικά). Ειδικά σε αυτή την υποενότητα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια δίνει έμφαση στα βιβλία Γ' κατηγορίας. Αναλύεται διεξοδικά πώς, σύμφωνα με τον Ν. 4308/2014 (Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα), εφαρμόζεται το διπλογραφικό σύστημα, το οποίο παραμετροποιείται με βάση τις ομάδες λογαριασμών που ορίζει ο νόμος.

Σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν και να είναι σε θέση να εφαρμόσουν στην εργασία τους τη διαδικασία εισαγωγής των απαραίτητων στοιχείων στο λογισμικό για τη δημιουργία της εταιρείας. Δημιουργείται το λογιστικό σχέδιο και, για να επιτευχθεί αυτό, είναι απαραίτητο να ανοιχθούν οι κατάλληλοι λογαριασμοί που θα επιτρέψουν την παραμετροποίηση της οντότητας και την καταχώριση των λογιστικών εγγραφών με βάση το διπλογραφικό σύστημα. Εξίσου σημαντικό είναι να δοθεί έμφαση στη διαδικασία δημιουργίας και παραμετροποίησης των παρακρατούμενων φόρων στο σύστημα, ώστε κάθε φορά που απαιτείται η σύνταξη ενός λογιστικού άρθρου, αυτή να πραγματοποιείται εύκολα και γρήγορα.

Ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές τεχνικές προτείνονται: η ανάπτυξη παραδειγμάτων, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.Γ.3 | ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΟΙ/-ΕΣ, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ, ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι, για να μπορέσουν να λάβουν αποτελέσματα μέσω του μηχανογραφημένου λογιστηρίου, απαιτούνται κάποιες συγκεκριμένες ενέργειες.

Θα διακρίνουν και θα μπορούν να δημιουργούν λογαριασμούς των συναλλασσομένων που χρησιμοποιούν. Επιπλέον, θα καταχωρίζουν όλα τα στοιχεία που προβλέπονται από τον Ν. 4308/2014 και αφορούν την οντότητα. Θα προσδιορίζουν τους/τις συναλλασσόμενους/-ες ως πελάτες/-ισσες, προμηθευτές/-τριες, εργαζόμενους/-ες, ΔΕΗ, ΕΦΚΑ κ.λπ. Θα δημιουργούν την έκδοση κωδικών για λήψη στοιχείων και θα μπορούν, επίσης, να αναζητούν στοιχεία από την ΑΑΔΕ, με βάση το ΑΦΜ του/της

συναλλασσομένου/-ης. Θα εξοικειωθούν με τη χρήση των σχετικών εγγραφών που ορίζει το διπλογραφικό σύστημα και θα προσδιορίζουν τις δύο βασικές εγγραφές σε συμψηφιστικές και ταμειακές.

Στόχος είναι να γίνει αντιληπτό στον/στην καθένα/-μία εκπαιδευόμενο/-η ότι ένα ικανό λογιστήριο πρέπει να έχει εγκατεστημένα και παραμετροποιημένα ορισμένα παραστατικά στοιχεία όπως: τα τιμολόγια εσόδων, λιανικών εσόδων, ενδοκοινοτικών πωλήσεων, αγοράς παγίου και εσόδων από πώληση παγίου, εγγραφής αποσβέσεων, τιμολογίων εξόδων, εξόδων μισθοδοσίας, ΔΕΗ, ΕΦΚΑ, ενδοκοινοτικών αγορών, εμπορευμάτων κ.ά. Επίσης, θα πρέπει να μπορούν να πραγματοποιούν ενέργειες διαμόρφωσης ή διασύνδεσης των λογαριασμών λογιστικής με το έντυπο Ε3, το έντυπο της δήλωσης ΦΠΑ κ.λπ.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση, οι μελέτες περίπτωσης και η ανάπτυξη βιωματικών παραδειγμάτων από την πραγματικότητα.

2.3.Γ.4 | ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι, από τη στιγμή που θα παραμετροποιηθεί το πληροφοριακό σύστημα που χρησιμοποιούν για το λογιστήριο και εφόσον έχουν γίνει οι σχετικές εγγραφές που απαιτούνται σύμφωνα με τον Ν. 4308/2014, μπορούν πλέον να δουν τις πληροφορίες που χρειάζονται. Θα μπορούν να προσδιορίζουν με ποιον τρόπο οι πληροφορίες που λαμβάνονται στον μηχανισμό του λογιστηρίου είναι σύμφωνες με τη λογιστική του διπλογραφικού συστήματος. Θα μπορούν να πραγματοποιούν, δηλαδή, εκτυπώσεις του ισοζυγίου πρωτοβάθμιων, δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων λογαριασμών. Επίσης, θα διακρίνουν πώς μπορούν να εκτυπώσουν το λογιστικό σχέδιο το οποίο ανέπτυξαν, είτε για όλους/-ες τους/τις συναλλασσόμενους/-ες μαζί είτε για τον/την καθένα/-μία ξεχωριστά ή και σε ομοειδείς ομάδες.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» θα κατανοήσουν ότι μπορούν να εκτυπώσουν πληροφορίες για έναν/μία πελάτη/-ισσα, έναν/μία προμηθευτή/-τρια, τη ΔΕΗ, τα έξοδα μισθοδοσίας, όπως επίσης και άλλα στοιχεία, πέρα από τα καθαρά λογιστικά, που διαθέτει το πληροφοριακό σύστημα που χρησιμοποιούν στο μηχανογραφημένο λογιστήριο. Φυσικά, έχουν τη δυνατότητα εκτύπωσης της περιοδικής δήλωσης για τον υπολογισμό και την υποβολή, καθώς και όλων των καταστάσεων που απαιτούνται από την ΑΑΔΕ, όπως επίσης και των οικονομικών καταστάσεων που χρειάζεται η οντότητα για να επιτύχει τους στόχους της.

Στόχος είναι να αντιληφθούν και να είναι σε θέση να εφαρμόσουν στην εργασία τους ότι υπάρχει η δυνατότητα εκτύπωσης του Ε3, της εκτύπωσης μαζικών υπολογιστικών αποτελεσμάτων για τον προσδιορισμό του λογιστικού αποτελέσματος, κα-

θώς και άλλων εντύπων, όπως είναι του περιβαλλοντικού τέλους, των βεβαιώσεων αποδοχών, των παρακρατούμενων φόρων κ.λπ. Η μέθοδος η οποία προτείνεται είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση και η ανάπτυξη παραδειγμάτων.

2.3.Γ.5 | ΠΑΓΙΑ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι τα πάγια αποτελούν ένα πολύ σημαντικό τμήμα του πληροφοριακού συστήματος λογιστικής. Θα πρέπει να τονιστεί από τον/την εκπαιδευτή/-τρια πως τα πάγια πρέπει να κωδικοποιούνται με ένα συγκεκριμένο τρόπο, έτσι ώστε να συνδεθούν με τη γενικότερη παραμετροποίηση του πληροφοριακού συστήματος που χρησιμοποιεί η οντότητα. Θα μάθουν πως, εφόσον κωδικοποιηθεί και πραγματοποιηθεί η σύνδεση με τους λογαριασμούς του λογιστικού σχεδίου του Ν. 4308/2014, τότε επιτυγχάνεται η εισαγωγή του παγίου στο σύστημα, καθώς και όλων των στοιχείων που το συνοδεύουν.

Επίσης, θα κατανοήσουν και θα μπορούν στη συνέχεια να το εφαρμόζουν κατά την εργασία τους ότι όλα τα στοιχεία του τιμολογίου καταχωρίζονται, ώστε να αποκτή το κάθε πάγιο την ταυτότητά του. Αυτή αποθηκεύεται στο πληροφοριακό σύστημα και δύναται να αντληθεί όπου και όταν απαιτείται, τόσο για εσωτερική χρήση της οντότητας όσο και για πιθανό έλεγχο από τις αρμόδιες αρχές που ασκούν εσωτερικό ή εξωτερικό έλεγχο.

Στόχος είναι να γίνει αντιληπτό ότι, σχετικά με την κατηγορία του παγίου, καταχωρίζονται οι κανόνες απόσβεσης, το ποσοστό της ετήσιας απόσβεσης, η πιθανή επιδότησή του, καθώς και λοιπές πληροφορίες. Επιπλέον, θα πρέπει να διακρίνουν πως το πάγιο έχει και άλλα στοιχεία που παρακολουθούμε, όπως οι κινήσεις του (πώληση, προσθήκη και πιθανή βελτίωση). Σημαντικό είναι επίσης, και θα πρέπει να δοθεί έμφαση σε αυτό, ότι ενδιαφέρει ιδιαίτερα να γίνεται ο υπολογισμός των αποσβέσεων σε τακτά χρονικά διαστήματα καθώς και η εγγραφή των αποσβέσεων. Η μέθοδος η οποία προτείνεται είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση.

2.3.Γ.6 | ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν ότι σύμφωνα με τον Ν. 4308/2014 απαιτείται να αποτυπώνονται ο ισολογισμός και οι οικονομικές καταστάσεις. Θα επαληθεύουν πως ο ισολογισμός είναι η κύρια οικονομική κατάσταση που απεικονίζει, σε μια δεδομένη στιγμή σαν φωτογραφία, την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Επιπλέον, θα προσδιορίζουν και θα μπορούν να επαληθεύουν πως το Παθητικό απεικονίζει τις πηγές προέλευσης των κεφαλαίων που διαχειρίζεται η επιχείρηση, και το Ενεργητικό το πού είναι επενδεδυμένα αυτά τα κεφάλαια. Υπό άλλη έννοια, Παθητικό είναι το πού χρωστάει η επιχείρηση και Ενεργητικό το πού έχει τοποθετήσει αυτά τα χρήματα.

Σημαντικό είναι και θα πρέπει να δοθεί έμφαση στο περιεχόμενο του άρθρου 1 παράγραφος 2γ του Ν. 4308/2014 για τις πολύ μικρές οντότητες (ατομικές, ΟΕ, ΕΕ

κ.λπ.) με απλογραφικά βιβλία, όπου απαιτείται να αποτυπώνονται η κατάσταση αποτελεσμάτων και το προσάρτημα (σημειώσεις). Επιπλέον, στην παράγραφο 2α και 2β του ίδιου άρθρου θα πρέπει να κατανοήσουν πως, σε ό,τι αφορά τις μικρές οντότητες οι οποίες έχουν τη νομική μορφή ΕΠΕ, ΑΕ κ.λπ., απαιτείται να αποτυπώνονται η κατάσταση αποτελεσμάτων, το προσάρτημα (σημειώσεις) και ο ισολογισμός. Το ίδιο ισχύει και για τις μεσαίες οντότητες, για τις οποίες απαιτείται να αποτυπώνονται η κατάσταση αποτελεσμάτων, το προσάρτημα (σημειώσεις), ο ισολογισμός και η κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης, ενώ για τις μεγάλες οντότητες απαιτείται ό,τι ισχύει για τις μεσαίες συν την κατάσταση χρηματοροών.

Προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με την παραπάνω διαδικασία, προτείνονται ως καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.Γ.7 | ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ENTERPRISE RESOURCE PLANNING (ERP)

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά θα μάθουν να ορίζουν τα συστήματα ERP. Εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας σημαντικό είναι να αναλυθούν διάφοροι ορισμοί προκειμένου να αποκτηθεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των συστημάτων αυτών.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» θα πρέπει να εξοικειωθούν και να κατανοήσουν πως τα συστήματα ERP αποτελούν σύνθετο αντικείμενο και το εύρος τους είναι αρκετά μεγάλο, καθώς και πως αυτό το γεγονός οδηγεί στην ύπαρξη πολλών ερμηνειών. Θα διακρίνουν τις συνήθεις εφαρμογές ενός συστήματος ERP. Θα τις απαριθμούν διακρίνοντας ότι τέτοιες εφαρμογές είναι: η Λογιστική (Accounting), η Διαχείριση ροής εργασιών (Workflow), η Διαχείριση αποθηκών (Warehouse), η Διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας (SCM), η Διαχείριση έργων (Project), η Διαχείριση διεργασιών παραγωγής (Process), ο Έλεγχος ποιότητας και ανατροφοδότηση (Quality Check), το Ηλεκτρονικό εμπόριο (Digital Commerce), η Συντήρηση παγίων (Maintenance) και τα Τηλεφωνικά κέντρα (Call Centers).

Επιπλέον, θα μπορούν να περιγράψουν τα χαρακτηριστικά ενός συστήματος ERP και να εξοικειωθούν με τη λειτουργία του, προκειμένου να χρησιμοποιούν αυτές τις γνώσεις στη συνέχεια κατά την εργασία τους. Ειδικότερα, θα πρέπει να αναλυθούν διεξοδικά και να δοθούν κατάλληλα παραδείγματα εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας για τα παρακάτω χαρακτηριστικά ενός συστήματος ERP: α) ότι λειτουργεί σε πραγματικό χρόνο, β) διαθέτει πάντοτε μια βάση δεδομένων στην οποία φυλάσσει όλες τις πληροφορίες, γ) χρησιμοποιεί το εσωτερικό δίκτυο της εταιρείας για την ανταλλαγή, καταχώριση και πρόσβαση των πληροφοριών, δ) διαθέτει αλγόριθμους εξακρίβωσης στοιχείων των χρηστών/-τριών, ε) διαθέτει λογισμικό εμφανίσιμο και ευανάγνωστο προς τους/τις χρήστες/-τριες, στ) είναι αυτόνομο και δεν χρειάζεται άλλα υποστηρικτικά προγράμματα και, τέλος, ζ) διαθέτει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα για να ταιριάζει με τις ανάγκες κάθε επιχείρησης.

Οι μέθοδοι που προτείνονται είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση, η εργασία σε ομάδες και η ανάπτυξη παραδειγμάτων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ρεβάνογλου, Α. (1995). *Το μηχανογραφημένο λογιστήριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
2. Αθανασάκης, Ρ. & Ρεβάνογλου, Α. (1995). *Το μηχανογραφημένο λογιστήριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Συμπληρωματικές

1. Γαλάνης, Β. (1995). *Μηχανογραφημένη Λογιστική*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
2. Κοτταρά, Χ. (2022). *Μηχανογραφημένη Λογιστική (Έξυπνος οδηγός για γρήγορη εκμάθηση)*. Αθήνα: Εκδόσεις 24 Γράμματα.

2.3.Δ • ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΟΣΤΟΥΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Λογιστική Κόστους» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις στη διοικητική λογιστική και την κοστολόγηση σε μια επιχείρηση ώστε να είναι εξοικειωμένοι/-ες με τις έννοιες αυτές. Στην ενότητα αυτή, αναπτύσσεται η λειτουργική διάρθρωση των μονάδων παραγωγής και αναλύονται οι διαφορές ανάμεσα στα κόστη, τα έξοδα και τις δαπάνες. Η ενότητα εστιάζεται στη λογιστική των εξόδων μιας επιχείρησης, στην κατάρτιση και παρακολούθηση του λειτουργικού προϋπολογισμού και στα βασικά συστήματα κοστολόγησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να υποστηρίξουν τη χρησιμότητα του πρότυπου κόστους και να αναλύουν τις μεθόδους αποτίμησης των αποθεμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναλύουν τη λειτουργική διάρθρωση των βιομηχανικών μονάδων,
- Περιγράφουν τη διαδικασία της βιομηχανικής παραγωγής,
- Αντιπαραβάλλουν τις έννοιες του εξόδου, της δαπάνης και του κόστους,
- Παρουσιάζουν τρόπους μέτρησης της αποδοτικότητας του κεφαλαίου μιας επιχείρησης,
- Αναγνωρίζουν τα διαφορετικά είδη εξόδων και να τα κατηγοριοποιούν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους,

- Αναλύουν τις θέσεις κόστους μιας επιχείρησης,
- Υπολογίζουν τον βαθμό που τα λειτουργικά έξοδα επιβαρύνουν το κάθε τμήμα της επιχείρησης,
- Δημιουργούν φύλλα επιμερισμού των εξόδων στις πέντε βασικές λειτουργίες της επιχείρησης,
- Διαχειρίζονται την αποτύπωση των εξόδων ανάλογα με το κέντρο κόστους στο οποίο ανήκει,
- Υπολογίζουν με απλές πράξεις το κόστος παραγωγής μιας βιομηχανικής μονάδας και το κόστος πωλήσεων μιας εμπορικής επιχείρησης,
- Δημιουργούν αναφορές με πίνακες και διαγράμματα που να περιγράφουν και να συγκρίνουν τα κόστη της επιχείρησης,
- Εξηγούν τα βασικά συστήματα κοστολόγησης,
- Εκτιμούν την αποτίμηση αποθεμάτων με βάση τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ),
- Συνεργάζονται με τα αρμόδια στελέχη και να συμβάλλουν στην εύρεση τρόπων μείωσης των λειτουργικών εξόδων,
- Αναλύουν την 6η ομάδα των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων με σκοπό την παρακολούθηση και την καταγραφή του κόστους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Λογιστική κόστους / Έξοδα / Κόστος / Δαπάνες / Κόστος υλικών / Κόστος άμεσης εργασίας / Κόστος γενικών βιομηχανικών εξόδων / Συστήματα κοστολόγησης / Μέθοδοι αποτίμησης αποθεμάτων / Λειτουργικοί προϋπολογισμοί / Ενιαία Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΟΣΤΟΥΣ
2	ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΞΟΔΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ
3	ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
4	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ
5	ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ
6	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ
7	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΕΝΙΑΙΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (ΕΛΠ) ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΟΣΤΟΥΣ

2.3.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΟΣΤΟΥΣ

Στην πρώτη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις βασικές αρχές και έννοιες της λογιστικής κόστους και της διοικητικής λογιστικής, καθώς και στον ρόλο που διαδραματίζουν στην οικονομική διαχείριση μιας επιχείρησης.

Αρχικά, επιχειρείται μια εννοιολογική προσέγγιση της λογιστικής κόστους, καθώς και της διοικητικής λογιστικής. Στη συνέχεια, γίνεται η διάκριση μεταξύ των βασικών οικονομικών εννοιών που αφορούν την καταγραφή των χρηματικών ροών μιας επιχείρησης και πιο συγκεκριμένα: α) του κόστους, που αναφέρεται στην τιμή που καταβάλλεται για την απόκτηση ή την παραγωγή ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, β) των εξόδων, που καταγράφονται κατά τη λειτουργία της επιχείρησης και περιλαμβάνουν τα λειτουργικά έξοδα, όπως η μισθοδοσία, οι λογαριασμοί, οι φόροι κ.ά., και γ) των δαπανών, που αφορούν τις πληρωμές οι οποίες πραγματοποιούνται για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων, όπως εξοπλισμός ή κεφαλαιουχικές επενδύσεις. Η διάκριση μεταξύ αυτών των εννοιών είναι σημαντική, καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τους διαφορετικούς τύπους χρηματοοικονομικών αναφορών που χρησιμοποιούνται στην επιχείρηση και τη σημασία τους για τη σωστή διαχείριση των πόρων.

Εξετάζεται, επίσης, η συμβολή της λογιστικής κόστους στη βελτίωση της αποδοτικότητας και στη μείωση του κόστους, ενώ αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο τα δεδομένα κόστους μπορούν να υποστηρίξουν τις στρατηγικές αποφάσεις για την παραγωγή και την οικονομική διαχείριση της επιχείρησης. Ειδικότερα, περιγράφονται και διακρίνονται οι έννοιες της αποτίμησης του κόστους, του ελέγχου των δαπανών και της σύνδεσης των δεδομένων κόστους με τις επιχειρηματικές διαδικασίες.

Προτείνεται η χρήση εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας παραδειγμάτων και ασκήσεων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη χρησιμότητα της λογιστικής κόστους στην πράξη.

2.3.Δ.2 | ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΞΟΔΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις κατηγορίες εξόδων που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση και τη διαδικασία ανάλυσης του κόστους.

Αρχικά, προσδιορίζονται οι βασικές κατηγορίες εξόδων, οι οποίες περιλαμβάνουν: α) τα σταθερά έξοδα που δεν επηρεάζονται από τον όγκο παραγωγής ή τις πωλήσεις (π.χ. ενοικίαση εγκαταστάσεων, μισθοί διοικητικού προσωπικού κ.ά.), β) τα μεταβλητά έξοδα που αυξάνονται ή μειώνονται αναλογικά με τον όγκο παραγωγής (π.χ. κόστος πρώτων υλών, ενέργεια κ.ά.) και γ) τα μεικτά έξοδα που περιέχουν τόσο σταθερά όσο και μεταβλητά στοιχεία, όπως το κόστος συντήρησης μηχανημάτων που μπορεί να αυξάνεται ανάλογα με τον χρόνο χρήσης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μα-

θαίνουν πώς αυτές οι κατηγορίες σχετίζονται με τη δραστηριότητα της επιχείρησης, καθώς και πώς επηρεάζουν την κερδοφορία.

Στη συνέχεια, εξετάζονται οι έννοιες: α) του άμεσου κόστους που αφορά τα έξοδα τα οποία συνδέονται άμεσα με την παραγωγή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών, όπως οι πρώτες ύλες και η άμεση εργασία, και β) του έμμεσου κόστους που περιλαμβάνει τα έξοδα τα οποία δεν μπορούν να αποδοθούν άμεσα σε ένα συγκεκριμένο προϊόν ή υπηρεσία, όπως οι υπηρεσίες γραφείου και το κόστος ηλεκτρισμού. Τέλος, παρουσιάζονται οι μέθοδοι επιμερισμού κόστους, όπου το συνολικό κόστος μιας επιχείρησης κατανέμεται σε διάφορα κέντρα κόστους ή προϊόντα, προκειμένου να αποτυπωθεί με ακρίβεια η οικονομική απόδοση κάθε τμήματος.

Προτείνεται η χρήση εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας παραδειγμάτων και ασκήσεων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες υπολογίζουν το άμεσο και έμμεσο κόστος και επιμερίζουν το συνολικό κόστος σε κέντρα κόστους.

2.3.Δ.3 | ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Η τρίτη μαθησιακή υποενότητα έχει ως στόχο να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις βασικές συνιστώσες που διαμορφώνουν το κόστος παραγωγής και τις διαδικασίες υπολογισμού του τόσο σε βιομηχανικές όσο και σε εμπορικές επιχειρήσεις.

Αρχικά, παρουσιάζεται ο τρόπος υπολογισμού του κόστους των άμεσων και έμμεσων υλικών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία βάσει των τιμών αγοράς, των απαιτήσεων παραγωγής και της λογιστικής παρακολούθησης των πρώτων και βοηθητικών υλών. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν το άμεσο κόστος εργασίας και, πιο συγκεκριμένα, τις δαπάνες που σχετίζονται απευθείας με τους/τις εργαζόμενους/-ες που απασχολούνται στη διαδικασία παραγωγής, όπως μισθοί, υπερωρίες, επιδόματα, φόροι και εργοδοτικές εισφορές, καθώς και πώς το κόστος αυτό συνυπολογίζεται για κάθε παραγόμενο προϊόν ή παρτίδα.

Ακολούθως, προσδιορίζεται η έννοια και το περιεχόμενο των γενικών βιομηχανικών εξόδων (ΓΒΕ) που σχετίζονται με τα έμμεσα κόστη της παραγωγής, όπως κόστος ενέργειας, συντήρησης εξοπλισμού, απόσβεση μηχανημάτων κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να κατανέμουν το κόστος αυτό στα προϊόντα μέσω κατάλληλων μεθόδων επιμερισμού, όπως η μέθοδος κόστους της άμεσης εργασίας, η μέθοδος ωρών της άμεσης εργασίας και η μέθοδος των ωρών λειτουργίας μηχανών. Επίσης, γίνεται αναφορά στους συγκεντρωτικούς και τμηματικούς συντελεστές καταλογισμού ΓΒΕ, καθώς και στη λογιστική τακτοποίηση των διαφορών μεταξύ πραγματικών και καταλογισμένων ΓΒΕ.

Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας των εκπαιδευομένων, προτείνεται η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, μελετών περίπτωσης και ασκήσεων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν στην πράξη τον υπολογισμό του κόστους υλικών, άμεσης εργασίας και γενικών βιομηχανικών εξόδων.

2.3.Δ.4 | ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τα βασικά συστήματα κοστολόγησης που χρησιμοποιούνται σε μια επιχείρηση για την καταγραφή και τον έλεγχο του κόστους παραγωγής.

Παρουσιάζονται τα κύρια συστήματα κοστολόγησης που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις, όπως: α) το σύστημα κοστολόγησης κατά παραγγελία, που χρησιμοποιείται από εταιρείες οι οποίες παράγουν μοναδικά ή ειδικά προϊόντα, όπου αναγνωρίζει τα κόστη των άμεσων υλικών, της άμεσης εργασίας και των γενικών βιομηχανικών εξόδων σε μια συγκεκριμένη παραγγελία με τη χρήση καρτών κόστους κατά παραγγελία, β) το σύστημα κοστολόγησης κατά φάση, που χρησιμοποιείται κυρίως από τις εταιρείες οι οποίες παράγουν μεγάλες ποσότητες παρόμοιων προϊόντων, όπου ανιχνεύει τα άμεσα και έμμεσα κόστη στις διαδικασίες και τα τμήματα και στη συνέχεια προσθέτει τα κόστη στα παραχθέντα προϊόντα μέσω αυτών των διεργασιών, χρησιμοποιώντας μια αναφορά κόστους κατά φάση, γ) το σύστημα πρότυπης κοστολόγησης, που χρησιμοποιεί προκαθορισμένα πρότυπα κόστους για να καταγράφει τα κόστη παραγωγής, επιτρέποντας τη σύγκριση του προϋπολογισμένου κόστους με το πραγματικό κόστος, ώστε να εντοπιστούν αποκλίσεις, και δ) το σύστημα κοστολόγησης κατά δραστηριότητα (Activity-Based Costing/ABC), το οποίο κατανέμει το έμμεσο κόστος σε προϊόντα και υπηρεσίες με βάση τις δραστηριότητες που καταναλώνουν πόρους, επιτρέποντας πιο ακριβή κατανομή των έμμεσων εξόδων, κάτι που είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε σύνθετες παραγωγικές διαδικασίες.

Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας των εκπαιδευομένων, προτείνεται η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, μελετών περίπτωσης και ασκήσεων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τα συστήματα κοστολόγησης στην πράξη.

2.3.Δ.5 | ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στις μεθόδους αποτίμησης αποθεμάτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τη χρησιμότητα του προσδιορισμού της αξίας των αποθεμάτων μιας επιχείρησης στο τέλος μιας οικονομικής περιόδου και τον άμεσο αντίκτυπο που έχει στην αποτίμηση του κόστους πωληθέντων αγαθών και, συνεπώς, στα κέρδη της επιχείρησης.

Αρχικά, παρουσιάζεται και περιγράφεται η μέθοδος αποτίμησης FIFO (First In, First Out), σύμφωνα με την οποία τα αποθέματα που αγοράστηκαν ή παρήχθησαν πρώτα, καταναλώνονται ή πωλούνται πρώτα, με συνέπεια τα αποθέματα που παραμένουν στο τέλος της περιόδου να είναι τα πιο πρόσφατα σε όρους κόστους. Στη συνέχεια, αναλύεται η διαδικασία αποτίμησης των αποθεμάτων με τη μέθοδο LIFO (Last In, First Out), σύμφωνα με την οποία τα τελευταία αποθέματα που αγοράστηκαν ή παρήχθησαν είναι τα πρώτα που καταναλώνονται ή πωλούνται, με συνέπεια τα παλαιότερα αποθέματα να παραμένουν στην αποθήκη για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τη μέθοδο του μέσου

σταθμικού κόστους, η οποία υπολογίζει το μέσο κόστος των αποθεμάτων με βάση το συνολικό κόστος όλων των αποθεμάτων που υπάρχουν στην επιχείρηση, το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποιείται για την αποτίμηση των αποθεμάτων που καταναλώνονται ή παραμένουν στο τέλος της περιόδου.

Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας των εκπαιδευομένων, προτείνεται η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, μελετών περίπτωσης και ασκήσεων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τα συστήματα αποτίμησης αποθεμάτων στην πράξη και εκτιμούν την επίδρασή τους στο κόστος πωληθέντων.

2.3.Δ.6 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη διαδικασία δημιουργίας, διαχείρισης και παρακολούθησης ενός λειτουργικού προϋπολογισμού.

Αρχικά, προσδιορίζεται η έννοια του προϋπολογισμού, η ανάγκη κατάρτισης των προϋπολογισμών και παρουσιάζονται οι κατηγορίες προϋπολογισμών και η διάκρισή τους σε λειτουργικούς και χρηματοοικονομικούς. Η μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται κυρίως στην περιγραφή και ανάλυση των λειτουργικών προϋπολογισμών, που είναι η αναλυτική καταγραφή των αναμενόμενων εσόδων και εξόδων για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, συνήθως ενός έτους. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τη διαδικασία εκπόνησης των προϋπολογισμών: πωλήσεων, παραγωγής, άμεσων υλικών, αγοράς άμεσων υλικών, άμεσης εργασίας, γενικών βιομηχανικών εξόδων (ΓΒΕ), έμμεσων υλικών, έμμεσης εργασίας, γενικών εξόδων, διοικητικών εξόδων, τελικών αποθεμάτων, αγοράς εμπορευμάτων, εξόδων έρευνας και ανάπτυξης και εξόδων διαφήμισης και πωλήσεων. Για τη δημιουργία των προϋπολογισμών επιδεικνύονται εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία τους, όπως τα υπολογιστικά φύλλα και άλλα εξειδικευμένα προγράμματα λογισμικού.

Στη συνέχεια, αναλύεται η διαδικασία παρακολούθησης και σύγκρισης των πραγματικών αποτελεσμάτων με τα προϋπολογισμένα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναλύουν τις αποκλίσεις μεταξύ του προϋπολογισμού και των πραγματικών αποτελεσμάτων, και να προσδιορίζουν τις αιτίες αυτών των αποκλίσεων.

Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας των εκπαιδευομένων, προτείνεται η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, μελετών περίπτωσης και ασκήσεων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καταρτίζουν λειτουργικούς προϋπολογισμούς διαφόρων κατηγοριών.

2.3.Δ.7 | ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΕΝΙΑΙΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (ΕΛΠ)

ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΟΣΤΟΥΣ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην εφαρμογή των Ελληνικών Λογιστικών Πρότυπων (ΕΛΠ) στη λογιστική παρακολούθηση και καταγραφή του κόστους και των αποθεμάτων. Σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις βασι-

κές διατάξεις των ΕΛΠ, με έμφαση κυρίως στον τρόπο με τον οποίο αυτά τα πρότυπα σχετίζονται με τη λογιστική κόστους, την αποτίμηση των αποθεμάτων και την παρακολούθηση των οικονομικών λειτουργιών μιας επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στα βασικά σημεία των ΕΛΠ, τα οποία τέθηκαν σε ισχύ το 2015 (αντικαθιστώντας το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο/ΕΓΛΣ) και τους στόχους τους, οι οποίοι αφορούν την παροχή ενός ενιαίου πλαισίου λογιστικών κανόνων για τις ελληνικές επιχειρήσεις, την ενίσχυση της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων πληροφοριών.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην 6η Ομάδα των ΕΛΠ, η οποία αφορά τα έξοδα και τα κόστη μιας επιχείρησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να εφαρμόζουν τα ΕΛΠ για την καταγραφή και την παρακολούθηση των διαφόρων τύπων εξόδων που εμφανίζονται σε μια επιχείρηση, όπως τα λειτουργικά έξοδα, τα χρηματοοικονομικά έξοδα, τα έκτακτα έξοδα κ.ά. Παράλληλα, εξοικειώνονται με τη σωστή ταξινόμηση και καταγραφή των εξόδων βάσει των διατάξεων των ΕΛΠ, καθώς και με τη σύνδεση αυτών των εξόδων με το συνολικό κόστος παραγωγής και λειτουργίας της επιχείρησης.

Προτείνεται η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, ασκήσεων όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες ταξινομούν και καταγράφουν τα έξοδα βάσει των διατάξεων της 6ης Ομάδας των ΕΛΠ.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Βλησμάς, Ο., Μπάλλας, Α. & Χέβας, Δ. (2024). *Λογιστική Κόστους: θεωρία και εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Χατζής, Α. (2018). *Αναλυτική λογιστική διαχείριση κόστους: θεωρία – ασκήσεις*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αγαθή Κουλίδου ΙΚΕ.

Συμπληρωματικές

1. Σγουρινάκης, Ν. (2023). *Λογιστική του Κόστους*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
2. Τσιτσάκης, Χ. (2014). *Εισαγωγή στη Λογιστική Κόστους*. Χαλκίδα: Ιδιωτική έκδοση.

2.3.Ε • ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα των «Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας» έχει ως στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τις βασικές έννοιες και τε-

χνικές των δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας των επιχειρήσεων και των οργανισμών. Οι σχετικές ενότητες θα τους/τις βοηθήσουν να αναπτύξουν προγράμματα δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας, που αποσκοπούν στην προβολή και καθιέρωση της εταιρικής ταυτότητας, στην επιρροή της κοινής γνώμης και στην εδραίωση μέσα από τη δημιουργία θετικού αντίκτυπου της εικόνας της επιχείρησης μέσα από τα προϊόντα/υπηρεσίες της και στη χρήση των μεθόδων επικοινωνίας με τους/τις συναλλασσόμενους/-ές της. Επίσης, η ενότητα αποσκοπεί στο να εισαγάγει τους/τις καταρτιζόμενους/-ες στις βασικές έννοιες της επικοινωνίας στο εσωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων και των οργανισμών. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα εξεταστούν, τέλος, οι τύποι της επικοινωνίας και η σύνταξη επιχειρησιακών επιστολών/e-mail.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τον ρόλο των δημοσίων σχέσεων στον επικοινωνιακό προγραμματισμό επιχειρήσεων και οργανισμών,
- Προσαρμόζουν βασικές έννοιες των δημοσίων σχέσεων στην επαγγελματική πρακτική,
- Αναγνωρίζουν τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση γνώμης,
- Καταρτίζουν και να υλοποιούν προγράμματα δημοσίων σχέσεων επιχειρήσεων και οργανισμών,
- Σχεδιάζουν και να υλοποιούν επικοινωνιακά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων εκστρατειών ενημέρωσης,
- Καταρτίζουν και να υλοποιούν προγράμματα παρουσίασης και προβολής της εικόνας επιχειρήσεων, οργανισμών και ατόμων,
- Οργανώνουν και να υλοποιούν εκδηλώσεις δημοσίου ενδιαφέροντος για την επικοινωνία και προβολή της εικόνας του φορέα, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων, των συνεδρίων, των ημερίδων και λοιπών εκδηλώσεων,
- Συμμετέχουν στον σχεδιασμό, να υλοποιούν προγράμματα και να διερευνούν τις επικοινωνιακές ανάγκες του φορέα ή και την αποτίμηση των αποτελεσμάτων δράσεων και προγραμμάτων επικοινωνίας,
- Επικοινωνούν με ειδικές ομάδες κοινού, όπως Opinion Leaders, εκπροσώπους κοινωνικών ομάδων κ.λπ., με στόχο τη δημιουργία κλίματος κατανόησης και εμπιστοσύνης, μέσω της ενημέρωσης για τις δραστηριότητες του οργανισμού/επιχείρησης,
- Συμμετέχουν στην κατάρτιση και υλοποίηση προγραμμάτων ενδοεπιχειρησιακής επικοινωνίας, καθώς και στην άσκηση εσωτερικών δημοσίων σχέσεων,
- Αναπτύσσουν δράσεις δημοσιότητας για την επίτευξη θετικών αλλαγών, μέσω της επαφής με δημοσιογράφους (ΜΜΕ), με στόχο την απόκτηση καλής φήμης,
- Ιεραρχούν τις επιλογές των μέσων που θα χρησιμοποιήσουν για τις δημόσιες σχέσεις,

- Εντοπίζουν τις διαφορές μεταξύ προφορικής και γραπτής επικοινωνίας επιλέγοντας το κατάλληλο σύστημα διεξαγωγής της κατά περίπτωση,
- Συντάσσουν αποτελεσματικά επιστολές διάφορων επιχειρησιακών θεμάτων,
- Αναγνωρίζουν τον ρόλο των δημοσίων σχέσεων στη φήμη και στην εικόνα της επιχείρησης/οργανισμού.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ενημέρωση / Προπαγάνδα / Υποκείμενο δημοσίων σχέσεων / Αντικείμενο δημοσίων σχέσεων / Κοινή γνώμη / Προγραμματισμός δημοσίων σχέσεων / Δελτία Τύπου / Εκδηλώσεις / Έρευνα δημοσίων σχέσεων / Αποτελεσματική επικοινωνία / Επιστολές.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (1), Εργαστήριο (1), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
2	ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ
3	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
4	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
5	ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
6	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
7	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.E.1 | ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Έννοια των Δημοσίων Σχέσεων» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών και εννοιών που διέπουν τον τομέα των δημοσίων σχέσεων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν το περιεχόμενο των δημοσίων σχέσεων, κατανοώντας το υποκείμενο και το αντικείμενο αυτών. Εξετάζεται η θεώρηση των δημοσίων σχέσεων ως επιστήμη και γίνεται σύγκριση με άλλες λειτουργίες της επικοινωνίας, όπως είναι η ενημέρωση, η προπαγάνδα, η διαφήμιση και το μάρκετινγκ. Μελετούν την ιστορική αναδρομή των δημοσίων σχέσεων συνδέοντας τις πρώτες κοινωνικές δομές με τη θέληση του ανθρώπου να αναπτύξει σχέσεις και επικοινωνία σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο. Έρχονται σε επαφή με παραδείγματα εφαρμογής των δημοσίων σχέσεων ως ένα μέσον επικοινωνίας της επιχείρησης με την κοινωνία,

με στόχο τη δημιουργία θετικής εικόνας και φήμης της επιχείρησης τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον της. Επίσης, εστιάζουν την προσοχή τους στη διαφορά μεταξύ προπαγάνδας και ενημέρωσης, καθώς και στη σημασία της ηθικής και της διαφάνειας στις δημόσιες σχέσεις.

Για την καλύτερη κατανόηση της φύσης των δημοσίων σχέσεων και της πρακτικής εφαρμογής τους, προτείνεται η απασχόληση των εκπαιδευομένων με μελέτες περίπτωσης κατά τις οποίες διαχειρίζονται σε ομάδες, ώστε να συζητήσουν τον ρόλο των δημοσίων σχέσεων ως επιλογής επιχειρηματικής στρατηγικής. Επιπλέον, η προβολή βίντεο με ντοκιμαντέρ και ομιλίες για τις ηθικές προκλήσεις στις δημόσιες σχέσεις θα ενισχύσει την κατανόηση και την εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων στην πράξη.

2.3.E.2 | ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Κοινή Γνώμη» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση του ρόλου και της φύσης της κοινής γνώμης ως κοινωνικού φαινομένου.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν την κοινή γνώμη από το απλό άθροισμα ατομικών γνώμων, κατανοώντας τη συνθετική της φύση που αποτυπώνει τη συνολική κοινωνική αντίληψη για ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος. Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι επιμέρους γνώμες συνενώνονται μέσω της πληροφόρησης και της επικοινωνίας, διαμορφώνοντας την κοινή γνώμη που αποδέχεται η πλειονότητα μιας κοινωνίας. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους παράγοντες που επηρεάζουν και διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, όπως είναι οι κοινωνικές ομάδες, η οικονομική μονάδα και οι δημόσιες σχέσεις. Αναγνωρίζουν τις επιδράσεις της κοινής γνώμης και πώς να χρησιμοποιούν αυτή τη γνώση για την προώθηση της φήμης και των στόχων ενός οργανισμού ή επιχείρησης.

Σημαντικά σημεία στα οποία είναι χρήσιμο να εστιάσουν την προσοχή τους περαιτέρω περιλαμβάνουν την αναγνώριση της δυναμικής φύσης της κοινής γνώμης και την κατανόηση των μηχανισμών που οδηγούν στη διαμόρφωσή της. Είναι σημαντικό, ωστόσο, να δώσουν έμφαση στην ανάλυση των παραγόντων που προκαλούν μεταβολές στην κοινή γνώμη και στον ρόλο που παίζουν οι δημόσιες σχέσεις σε αυτή τη διαδικασία.

Προτείνεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος να γίνει συζήτηση με πρακτικά παραδείγματα για την εξέλιξη της κοινής γνώμης σε συγκεκριμένα θέματα που αφορούν την κοινωνία και τις επιχειρήσεις. Η προβολή βίντεο και η ανάλυση πραγματικών μελετών περίπτωσης με παραδείγματα από την Ελλάδα και το εξωτερικό θα είναι εξαιρετικά χρήσιμες για την ενίσχυση της κατανόησης και την εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων στην πράξη.

2.3.E.3 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια έχει ως σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τις διάφορες μορφές οργάνωσης και προγραμματισμού στον τομέα των δημοσίων σχέσεων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τις δύο βασικές μορφές οργάνωσης: την «εξαρτημένη» και την «ανεξάρτητη». Η εξαρτημένη οργάνωση αναφέρεται σε δημόσιες σχέσεις που λειτουργούν εντός ενός οργανισμού, ενώ η ανεξάρτητη αφορά τις δημόσιες σχέσεις που ασκούνται από εξωτερικούς/-ές συνεργάτες/-ιδες ή εταιρείες. Εξοικειώνονται με τις απαραίτητες δεξιότητες και τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτουν τα στελέχη των δημοσίων σχέσεων, όπως είναι η κατάρτιση, η σωστή κρίση, η αντικειμενικότητα, η εντιμότητα και η κοινωνικότητα. Επίσης, διδάσκονται πώς να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν προγράμματα δημοσίων σχέσεων, ξεκινώντας από τη συγκέντρωση πληροφοριών και τον καθορισμό στόχων μέχρι την επιλογή κοινού, μεθόδων και μέσων επικοινωνίας, καθώς και την κατάθεση προϋπολογισμού. Κατανοούν και χρησιμοποιούν μεθόδους αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων δημοσίων σχέσεων και της προσαρμογής των στρατηγικών βάσει των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

Είναι σημαντικό, ωστόσο, να δοθεί έμφαση στην αναγνώριση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των διαφορετικών μορφών οργάνωσης των δημοσίων σχέσεων και στην κατανόηση των διαδικασιών προγραμματισμού και αξιολόγησης. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δίνουν έμφαση στη σωστή κατανομή των πόρων και στην αποτελεσματική επικοινωνία με τις διάφορες κατηγορίες κοινού, όπως οι πελάτες/-ισσες, οι προμηθευτές/-τριες, οι μέτοχοι, οι εργαζόμενοι/-ες και τα μέσα ενημέρωσης.

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας, είναι χρήσιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναλύσουν επιτυχημένα και αποτυχημένα προγράμματα δημοσίων σχέσεων και να δημιουργήσουν προσομοιώσεις για την ανάπτυξη και την εφαρμογή δικών τους προγραμμάτων.

2.3.E.4 | ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εργαλεία δημοσίων σχέσεων» αποσκοπεί στην κατανόηση των βασικών εργαλείων που χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση των δημοσίων σχέσεων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν διάφορα μέσα και μεθόδους για την αποτελεσματική επικοινωνία και προώθηση των στόχων ενός οργανισμού. Βασικά εργαλεία των δημοσίων σχέσεων είναι οι συνεντεύξεις Τύπου, η οργάνωση εκδηλώσεων για τον Τύπο, η δημοσίευση άρθρων και αφιερωμάτων, καθώς και οι συνεντεύξεις στελεχών ή πελατών/-ισσών σε έντυπα, ψηφιακά ή οπτικοακουστικά μέσα. Στα εργαλεία των δημοσίων σχέσεων εμπεριέχονται επιπλέον και οι οργανωμένες επισκέψεις στην επιχείρηση από δημοσιογράφους ή άλλους/-ες ενδιαφερόμενους/-ες, οι δεξιώσεις και οι συνεστιάσεις, καθώς και η οργάνωση συνεδρίων και επαγγελματικών εκδηλώσεων. Εξοικειώνονται με τα κριτήρια επιλογής των κατάλληλων εργαλείων δημοσίων σχέσεων για κάθε περίπτωση, ανάλογα με τα αποτελέσματα που θέλει να φέρει ο κάθε τύπος επιχείρησης ή οργανισμού σε σχέση με την επικοινωνιακή του στρατηγική. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να δώσουν έμφαση στη διάκριση των πλεονε-

κτημάτων και των περιορισμών κάθε εργαλείου, καθώς και στην ανάγκη για στρατηγικό σχεδιασμό και προσαρμογή στις συγκεκριμένες ανάγκες του οργανισμού ή της επιχείρησης.

Προτείνεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναλάβουν να συντάξουν δελτία Τύπου, να οργανώσουν με λεπτομέρεια συνεντεύξεις και εκδηλώσεις και να παρουσιάσουν τα σημεία στα οποία έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να είναι επιτυχημένη η κάθε ενέργεια.

2.3.E.5 | ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στον τομέα των δημοσίων σχέσεων και της επικοινωνιακής στρατηγικής είναι εξαιρετικής σημασίας σε μια εποχή που όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού περνούν πολλές ώρες την ημέρα στο κινητό τους τηλέφωνο. Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μάθουν πώς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να ενισχύσουν την επικοινωνία και να διευρύνουν την απήχηση των μηνυμάτων μιας επιχείρησης ή οργανισμού.

Στο πλαίσιο αυτό, εξοικειώνονται με τις βασικές πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης και μαθαίνουν πώς να τις χρησιμοποιούν αποτελεσματικά για τη δημιουργία περιεχομένου που εμπλέκει και επηρεάζει το κοινό τους. Επίσης, κατανοούν τη σημασία της αλληλεπίδρασης με τα πρόσωπα που επιδρούν στις αποφάσεις του κοινού και το επηρεάζουν με την άποψή τους (Influencers) και τους/τις δημοσιογράφους για την ενίσχυση της αξιοπιστίας και της απήχησης των μηνυμάτων τους. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αναπτύσσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σημαντικές, καθώς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν καταστεί αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης επικοινωνιακής στρατηγικής. Ιδιαίτερο σημείο προσοχής είναι η εστίαση στις διαφορές μεταξύ των δημοσίων σχέσεων μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των παραδοσιακών μέσων επικοινωνίας. Επίσης, δίνουν έμφαση και στην ανάγκη για συνέπεια στον τόνο και το ύφος της επικοινωνίας τους, δημιουργώντας μια αυθεντική και ελκυστική παρουσία στα κοινωνικά μέσα.

Ως πρακτική εφαρμογή των γνώσεων που αποκτώνται προτείνεται η δημιουργία εκστρατειών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, καθώς και η μελέτη επιτυχημένων και αποτυχημένων παραδειγμάτων της χρήσης τους στις δημόσιες σχέσεις.

2.3.E.6 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των διαδικασιών και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή έρευνας στον τομέα των δημοσίων σχέσεων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τη σημασία της γνώσης του κοινού και πώς αυτή η γνώση επηρεάζει τον προγραμματισμό και την εφαρμογή στρατηγικών δημο-

σίων σχέσεων. Επίσης, εξοικειώνονται με τις βασικές μεθόδους έρευνας που περιλαμβάνουν τη χρήση υπαρχόντων στοιχείων, την παρατήρηση, τις ερωτήσεις μέσω ταχυδρομείου και τη συνέντευξη. Μέσα από τη μαθησιακή υποεπενότητα, αναλύουν τους τρόπους συλλογής πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά μιας ομάδας κοινού, όπως το κοινωνικό περιβάλλον που την περικλείει, τις δραστηριότητές της μέσα σε αυτό και τη στάση της απέναντι σε συγκεκριμένα θέματα δημοσίων σχέσεων. Η έρευνα δημοσίων σχέσεων βοηθά στην κατανόηση των αναγκών και των προτιμήσεων του κοινού, επιτρέποντας την καλύτερη στόχευση και προσαρμογή των μηνυμάτων και των στρατηγικών επικοινωνίας.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» ασχολούνται με τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή ερευνών, την ανάλυση δεδομένων και την εξαγωγή συμπερασμάτων που θα βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των δημοσίων σχέσεων. Τα σημεία στα οποία χρειάζεται να εστιάσουν την προσοχή τους είναι η επιλογή των κατάλληλων μεθόδων έρευνας και η σωστή χρήση εσωτερικών και εξωτερικών πηγών δεδομένων. Είναι σημαντικό να κατανοήσουν πώς να εξασφαλίζουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των δεδομένων τους και πώς να εφαρμόζουν τα ευρήματά τους στη στρατηγική των δημοσίων σχέσεων.

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χωριστούν σε ομάδες και να ασχοληθούν με τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων από διαφορετικές πηγές και τη μελέτη επιτυχημένων παραδειγμάτων ερευνών δημοσίων σχέσεων.

2.3.E.7 | ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Επαγγελματικά έγγραφα» αποσκοπεί στο να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη δημιουργία και διαχείριση επαγγελματικών εγγράφων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν και περιγράφουν τους διάφορους τύπους επαγγελματικών εγγράφων, όπως αναφορές, επιστολές, μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εξουσιοδοτήσεις, υπεύθυνες δηλώσεις, αιτήσεις και εγκυκλίους. Έρχονται σε επαφή με την εξερεύνηση των βασικών δομών και μορφών των επαγγελματικών εγγράφων, καθώς και με τις τεχνικές σύνταξής τους. Εξοικειώνονται με τη χρήση σαφούς και κατανοητής γλώσσας, την οργάνωση των πληροφοριών με λογικό τρόπο και την προσαρμογή του ύφους και του τόνου ανάλογα με τον/την παραλήπτη/-τρια και τον σκοπό του εγγράφου. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αναπτύσσουν συνδέονται άμεσα με την άσκηση της ειδικότητας, καθώς η ικανότητα να συντάσσουν και να διαχειρίζονται επαγγελματικά έγγραφα είναι θεμελιώδης για την αποτελεσματική επικοινωνία και τη διοικητική υποστήριξη σε κάθε τομέα. Σημεία προσοχής στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα περιλαμβάνουν την κατανόηση της σημασίας της ακρίβειας και της πληρότητας στις πληροφορίες που παρουσιάζονται, καθώς και την προσοχή στη λεπτομέρεια, ώστε να αποφεύγονται τυπογραφικά και γραμματικά λάθη.

Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξασκηθούν στη σύνταξη και αναθεώρηση επαγγελματικών εγγράφων, στην ανάλυση παραδειγμάτων και στην εφαρμογή των τεχνικών που διδάχθηκαν στην εν λόγω μαθησιακή υποεξέταση. Μπορούν, επίσης, να εξασκηθούν στη χρήση εργαλείων επεξεργασίας κειμένου και σύνταξης μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αρναούτογλου, Ε. (2015). *Δημόσιες σχέσεις, μια σύγχρονη προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
2. Πρωτοπαπαδάκης, Ι. Ν. (2021). *Δημόσιες σχέσεις* (2η έκδοση), (επιμ. Γ. Γεωργόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

Συμπληρωματικές

1. Morris, T. & Goldsworthy, S. (2017). *Σύγχρονες δημόσιες σχέσεις* (μτφρ. Γ. Νικολάου). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
2. Ασπρίδης, Γ. Μ., Τσέλιος, Δ. & Ρωσσίδης, Γ. Φ. (2018). *Επιχειρησιακές επικοινωνίες. Θεωρητική και πρακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

2.3.ΣΤ • ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ (Η/Υ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Επεξεργασία κειμένου (Η/Υ)» αφορά τη διδασκαλία των βασικών εννοιών και τεχνικών επεξεργασίας κειμένου, οι οποίες προχωρούν στη μορφοποίησή του (formatting) και στην ειδικότερη επεξεργασία του (editing) και καταλήγουν στην εκτύπωσή του. Με τη βοήθεια των επεξεργαστών κειμένου, σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι ικανοί/-ές να γράφουν κείμενα, να εισάγουν κείμενα με χρήση πληκτρολογίου, να κάνουν επιλογή χαρακτήρα, λέξης, γραμμής, πρότασης, παραγράφου ή ολόκληρου του κειμένου, να διαγράφουν χαρακτήρα, λέξεις, να εκτυπώνουν κείμενα, να δημιουργούν νέα αρχεία, να ανοίγουν/ανακαλούν αρχεία, να γνωρίζουν το περιβάλλον επεξεργαστή κειμένου. Επίσης, θα παρουσιαστούν μια σειρά από ενέργειες, όπως η διόρθωση λαθών, η αποθήκευση του κειμένου για μεταγενέστερη επεξεργασία, αναπαραγωγή ή εκτύπωση, οι δυνατότητες διαμόρφωσης της εμφάνισης του κειμένου, η αναδιάρθρωση του κειμένου με μετακίνηση ή αντιγραφή του, η χρήση εργαλείων αυτοματισμού σε ενέργειες όπως η αρίθμηση σελίδων, ο ορθογραφικός έλεγχος κ.λπ.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Επιλέγουν την επεξεργασία κειμένου,
- Χρησιμοποιούν τα κατάλληλα μενού εργαλείων για τη διεκπεραίωση της σύνταξης του εγγράφου τους,
- Αναγνωρίζουν χαρακτήρα, λέξη, γραμμή, πρόταση, παράγραφο ή ολόκληρο το κείμενο,
- Χειρίζονται τη μορφοποίηση κειμένου (formatting),
- Αντιμετωπίζουν την επεξεργασία κειμένου (editing),
- Παράγουν εκτυπώσεις κειμένου,
- Χρησιμοποιούν επεξεργαστή κειμένου για δημιουργία αρχείου,
- Αναπαράγουν κείμενα με τη βοήθεια επεξεργασίας κειμένου,
- Εκτελούν εντολές της επεξεργασίας κειμένου με σκοπό τη διόρθωση,
- Οργανώνουν την αποθήκευση του κειμένου για δυνατότητα μεταγενέστερης επεξεργασίας, αναπαραγωγής ή εκτύπωσης,
- Υιοθετούν τις δυνατότητες για διαμόρφωση της εμφάνισης του κειμένου,
- Προκαλούν ταχύτατη αναδιάρθρωση του κειμένου με μετακίνηση ή αντιγραφή του,
- Χειρίζονται εργαλεία αυτοματισμού σε ενέργειες όπως η αρίθμηση σελίδων, ορθογραφικός έλεγχος κ.λπ.,
- Συντάσσουν επιστολές εμπορικής διαχείρισης με τη χρήση της επεξεργασίας κειμένου,
- Οργανώνουν την αποστολή μαζικής αλληλογραφίας μέσα από τη διαδικασία της συγχώνευσης αλληλογραφίας του κειμενογράφου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εργαλειοθήκη / Κορδέλα / Σουίτα γραφείου / Λογισμικό ανοικτού κώδικα / Κειμενογράφος / Συγχώνευση αλληλογραφίας / Μορφοποίηση / Ψηφιακή υπογραφή.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
2	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
3	ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
4	ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΣΕΛΙΔΩΝ
5	ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
6	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.ΣΤ.1 | ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη χρήση επεξεργαστών κειμένου, οι οποίοι αποτελούν σημαντικό εργαλείο στην καθημερινή τους εργασία. Συγκεκριμένα, θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες ώστε να εκτελούν ενέργειες επεξεργασίας και μορφοποίησης κειμένου με τη χρήση λογισμικού επεξεργασίας κειμένου.

Αρχικά, θα μάθουν να απαριθμούν τα διαφορετικά λογισμικά που υπάρχουν και να τα κατηγοριοποιούν σε ανοικτού και κλειστού κώδικα. Θα έρθουν σε επαφή με δύο χαρακτηριστικούς αντιπροσώπους τους, όπως είναι το Microsoft Office, το Libre Office ή και το Apache OpenOffice. Θα είναι σε θέση να κατανοούν τις ομοιότητες αλλά και τις διαφορές των λογισμικών αυτών και να αναγνωρίζουν την αναγκαιότητά τους. Επιπρόσθετα, θα αναγνωρίσουν διαδικτυακές υπηρεσίες επεξεργασίας κειμένου, όπως είναι τα Google Docs. Επισημαίνεται πως θα πρέπει να τονιστούν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα πλεονεκτήματα χρήσης της κάθε οικογένειας εφαρμογών (ανοικτού/κλειστού κώδικα), όπως και των υπηρεσιών Cloud. Για τον λόγο αυτόν, προτείνεται ο/η εκπαιδευτής/-τρια να παρουσιάσει στην τάξη, μέσω επίδειξης, τρεις διαφορετικές επιλύσεις ενός προβλήματος (Word, Writer και Google Docs).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με το βασικό περιβάλλον του επεξεργαστή κειμένου, τις λειτουργίες της κορδέλας (ταινίας), καθώς και με τις αρχικές ρυθμίσεις του λογισμικού. Ειδικότερα, θα τροποποιήσουν με τις κατάλληλες ρυθμίσεις την κορδέλα, τη γραμμή εργαλείων γρήγορης πρόσβασης και τις ρυθμίσεις αποθήκευσης του εγγράφου (όπως τον προεπιλεγμένο φάκελο και τον τύπο αρχείου). Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια θα πρέπει να τονίσει ότι οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις σχετίζονται με τις περισσότερο επαναλαμβανόμενες ενέργειες που εκτελεί ο χρήστης. Τέλος, θα εξοικειωθούν με την πλοήγηση μέσα σε ένα έγγραφο. Καταλληλότερες εκπαιδευτικές μέθοδοι είναι η επίδειξη και η εργασία σε ομάδες.

2.3.ΣΤ.2 | ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να απαριθμούν τους διαφορετικούς τρόπους και τύπους αποθήκευσης ενός εγγράφου. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια θα πρέπει να τονίσει τις διαφορές του κάθε τύπου, καθώς και τα προβλήματα διαλειτουργικότητας εφαρμογών που είναι σε θέση να επιλύσουν.

Ειδικότερα, θα εξοικειωθούν με τη μεταφόρτωση και αποθήκευση εγγράφων στο σύννεφο (Cloud) στις διαδικτυακές υπηρεσίες της Google. Επίσης, θα μάθουν να χρησιμοποιούν κατάλληλες λειτουργίες ώστε να κλειδώνουν ένα έγγραφο, μια και η ασφάλεια σε κοινόχρηστα εργασιακά περιβάλλοντα είναι σημαντική. Θα κατανοούν τη χρήση του πληκτρολογίου κατά μόνας (συνδυασμοί πλήκτρων, π.χ. CTRL + SHIFT + F) ή σε συνδυασμό με το ποντίκι για ενέργειες, όπως είναι η επιλογή κειμένου, η αντιγραφή, η επικόλληση, η μετακίνηση, η αντικατάσταση, η εύρεση, η αναίρεση ενέργειας, η εκτέλεση απλών μορφοποιήσεων και οι στοιχίσεις παραγράφων.

Παράλληλα, θα εξοικειωθούν με την οριζόντια και την κατακόρυφη γραμμή κύλισης, τη διαγραφή μέρους του κειμένου, καθώς και με την εισαγωγή τμήματος κειμένου σε οποιοδήποτε σημείο του εγγράφου. Θα αναγνωρίσουν την κεφαλίδα και το υποσέλιδο και θα κατανοούν τη χρησιμότητά τους σε ένα επίσημο κείμενο. Ακόμη, θα εξοικειωθούν με την ταυτόχρονη χρήση πολλαπλών εγγράφων και ιδιαίτερα με την αντιγραφή ή και τη μετακίνηση χαρακτήρων από το ένα έγγραφο στο άλλο. Επιπλέον, θα ανοίγουν και θα κλείνουν αρχεία, ενώ θα είναι σε θέση να καταγράφουν τις ιδιότητες ενός αρχείου.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενθαρρυνθούν στη χρήση της βοήθειας για την εκτέλεση μιας ενέργειας. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και η μέλеть περίπτωσης.

2.3.ΣΤ.3 | ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την εισαγωγή ειδικών χαρακτήρων και θα κατανοήσουν την αναγκαιότητά τους.

Ειδικότερα: α) Θα αποκτήσουν δεξιότητες στη μορφοποίηση γραμματοσειράς και της παραγράφου και θα κατανοήσουν έννοιες (όπως εσοχή, διάστιχο, προεσοχή, διάστημα) εκτελώντας αντίστοιχες ενέργειες μορφοποίησης σε έγγραφα. β) Θα αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα των στηλοθετών και θα απαριθμήσουν τα στοιχεία που τους προσδιορίζουν. γ) Θα αναγνωρίσουν τα διαφορετικά είδη γραμματοσειράς κειμένου και θα κατανοήσουν την επίδραση που έχει στις διαστάσεις του κειμένου η επιλογή μιας γραμματοσειράς. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια θα πρέπει να τονίσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι σε επίσημα κείμενα χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο συγκεκριμένες γραμματοσειρές, συγκεκριμένα μεγέθη γραμματοσειράς, αλλά και συγκεκριμένα όρια τιμών τόσο στο διάστιχο όσο και στο διάστημα πριν από μία παράγραφο, αλλά και μετά.

Επιπλέον, θα μάθουν να πραγματοποιούν αλλαγές στο χρώμα του κειμένου, αλλά και του τρόπου υπογράμμισης. Θα είναι σε θέση να αλλάζουν εφέ κειμένου και να δημιουργούν υπερσυνδέσμους που να παραπέμπουν σε ιστοσελίδα και σε μια άλλη θέση στο έγγραφο. Θα πραγματοποιούν γρήγορους τρόπους εναλλαγής πεζών και κεφαλαίων. Τέλος, θα αναγνωρίσουν τη χρησιμότητα του πινέλου μορφοποίησης ώστε να εκτελούν αυτοματοποιημένες και σύνθετες ενέργειες μορφοποίησης σύμφωνα με ένα πρότυπο κείμενο.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.ΣΤ.4 | ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΣΕΛΙΔΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις που σχετίζονται με τη διάταξη ενός εγγράφου και των σελίδων του.

Ειδικότερα, θα μάθουν: α) να πραγματοποιούν την αλλαγή μιας ενότητας για λόγους μορφοποίησης, όπως επίσης και την αλλαγή γραμμής σε οποιοδήποτε σημείο του εγγράφου, β) να διαμορφώνουν και να αλλάζουν τα περιθώρια μιας σελίδας σε καθορισμένες από τον/τη χρήστη/-τρια όσο και σε προεπιλεγμένες τιμές, γ) να χρησιμοποιούν τον χάρακα του κειμενογράφου, ώστε να πραγματοποιούν μεγάλη ακρίβεια στις μορφοποιήσεις τους, δ) να πραγματοποιούν αλλαγή του μεγέθους εγγράφου και να κατανοούν τα προεπιλεγμένα μεγέθη χαρτιού για τη χρήση με συγκεκριμένους επαγγελματικούς σκοπούς όπως είναι οι επιστολές, οι φάκελοι επιστολών κ.ά. και ε) να προσθέτουν αριθμούς σελίδας στην κεφαλίδα/υποσέλιδο του κειμένου, καθώς και άλλα γρήγορα τμήματα, όπως είναι η διαδρομή του αρχείου, η ημερομηνία, ο συνολικός αριθμός σελίδων. Θα πρέπει να τονιστεί από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες ότι είναι δυνατό οι μονές σελίδες να έχουν διαφορετικές ρυθμίσεις κεφαλίδων/υποσέλιδων από τις ζυγές.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να κατανοούν τον λόγο ύπαρξης λιστών με αριθμούς ή με κουκίδες και, στη συνέχεια, να πραγματοποιούν την επεξεργασία τους. Θα πραγματοποιούν συλλαβισμό κειμένου αυτόματο όσο και μη αυτόματο αλλά και θα τον καταργούν. Θα αλλάζουν τον τρόπο προβολής ενός εγγράφου και το ποσοστό ζουμ και θα πραγματοποιούν προεπισκόπηση ενός εγγράφου. Τέλος, θα κατανοούν όλες τις λειτουργίες της εκτύπωσης όπως είναι η επιλογή κατάλληλου εκτυπωτή, αριθμός σελίδων, προσαρμογή στο μέγεθος του χαρτιού, προσανατολισμός, μέγεθος, αντίτυπα.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.ΣΤ.5 | ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν την ορολογία των πινάκων.

Ειδικότερα, θα κατανοήσουν έννοιες όπως είναι το κελί, η λεζάντα, η γραμμή και η στήλη. Θα είναι ικανοί/-ές να εισάγουν νέους πίνακες, όπως επίσης και ένθετους, καθώς και να επιλέγουν τμήματα ενός πίνακα και να αλλάζουν τη διάταξή του. Θα είναι σε θέση να τροποποιούν το μέγεθος ενός πίνακα, των γραμμών και των στηλών του, να εισάγουν στήλες και γραμμές σε οποιοδήποτε σημείο του, καθώς και να εξοικειωθούν με τη μετακίνησή τους. Θα πραγματοποιούν στοίχιση κειμένου στον πίνακα, αλλά και συγχώνευση όπως και διαίρεση κελιών. Θα εφαρμόζουν διακόσμηση πίνακα με περιγράμματα και χρώματα, όπως επίσης θα πραγματοποιούν και αλλαγή στον προσανατολισμό του κειμένου. Θα χρησιμοποιούν μια εικόνα ως φόντο σε πίνακα και θα κατανοούν την έννοια της αναδίπλωσης εικόνας. Τέλος, θα σχεδιάζουν διαγώνιους σε έναν πίνακα και θα χρησιμοποιούν συγκεκριμένα στιλ σχεδίασης πίνακα.

Επίσης, θα κατανοούν την αξία της χρήσης μαθηματικών τύπων σε πίνακα και θα εκτελούν αντίστοιχες ενέργειες. Θα εξοικειωθούν και με την εισαγωγή άλλων αντικειμένων σε ένα έγγραφο κειμένου, όπως είναι η εικόνα, το σχήμα, το γράφημα, το στιγμιότυπο, αλλά και άλλου εγγράφου που είναι αποθηκευμένο σε κάποιο μέσο ή άλλου τύπου αρχείου (όπως αρχείο PDF κ.ά.).

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.3.ΣΤ.6 | ΕΞΙΔΕΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά μαθαίνουν να πραγματοποιούν διόρθωση ορθογραφικών λαθών μέσω της εκτέλεσης ορθογραφικού ελέγχου. Κατανοούν την έννοια του στιλ παραγράφου και του προτύπου εγγράφου και απαριθμούν τους διάφορους τύπους στιλ εφαρμόζοντάς τους σε κείμενο και παραγράφους. Ταυτόχρονα, εξοικειώνονται με τη δημιουργία νέου στιλ και με τη διαχείριση προτύπων εγγράφων.

Ειδικότερα, θα είναι σε θέση να διακοσμούν σελίδες με περιγράμματα και να τοποθετούν υδατογραφήματα για κομψό αποτέλεσμα. Θα εισάγουν στήλες αλλά και πλαίσια κειμένου, και θα υιοθετούν τον σχολιασμό σε ένα έγγραφο πραγματοποιώντας τις ενέργειες χειρισμού και σύνταξης σχολίων. Θα παρακολουθούν, θα αποδέχονται και θα απορρίπτουν τις αλλαγές σε ένα έγγραφο, καθώς και θα σχεδιάζουν, θα ενημερώνουν και θα καταργούν έναν πίνακα περιεχομένων. Θα είναι σε θέση να αλλάζουν τη δομή ενός πίνακα περιεχομένων, καθώς και να δημιουργούν ευρετήριο εγγράφου μέσω της σήμανσης στοιχείων του εγγράφου. Θα επεξεργάζονται υποσημειώσεις και αναφορές βιβλιογραφίας στο κείμενο, θα επισημαίνουν ξενόγλωσσο κείμενο και θα πραγματοποιούν τη μετάφρασή του με αυτοματοποιημένο τρόπο. Θα ενθαρρυνθούν στη χρήση της συγχώνευσης αλληλογραφίας για τη δημιουργία εγγράφων μέσα από μια πηγή προέλευσης δεδομένων. Θα εκτυπώνουν (σε πραγματικό ή σε εικονικό εκτυπωτή) φακέλους, ετικέτες και επιστολές με τη χρήση του οδηγού συγχώνευσης αλληλογραφίας.

Στο σημείο αυτό, οι εκπαιδευτές/-τριες θα πρέπει να τονίσουν τα πλεονεκτήματα της συγχώνευσης αλληλογραφίας. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την εισαγωγή και τη διαχείριση μιας ψηφιακής υπογραφής σε ένα έγγραφο, καθώς και με τις απαιτήσεις ασφάλειας που αυτή ικανοποιεί.

Ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές προτείνονται η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ξαρχάκος, Κ. & Καρολίδης, Δ. (2023). *Μαθαίνετε εύκολα Microsoft Office 2021*. Αθήνα: Εκδόσεις Άβακας.
2. Weverka, P. (2023). *Οδηγός του Microsoft Office 2021. Όλα σε ένα* (μτφρ. Μ. Γκλαβά). Αθήνα: Εκδόσεις Γκιούρδα.

Συμπληρωματικές

1. Γκλαβά, Μ. (2021). *7 σε 1 Windows 10, Office 2019/Microsoft 365*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
2. Lambert, J. & Frye, C. (2020). *Ελληνικό MS Office 2019 βήμα βήμα* (μτφρ. Π. Καναβός). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

2.3.Z • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» έχει ως σκοπό την απόκτηση πρακτικών δεξιοτήτων στην οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων, μέσα από τη χρήση των εννοιών της λογιστικής του τρέχοντος εξαμήνου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να συστήνουν εταιρείες, να κοστολογούν παραγωγικές διαδικασίες και εταιρείες στο σύνολό τους και να ελέγχουν μέσα από την τήρηση του κώδικα φορολογίας νομικών προσώπων τα κόστη που επιβαρύνουν μια εταιρεία και αφορούν φόρους ώστε να αντιλαμβάνονται καλύτερα τη λειτουργία της επιχείρησης και να είναι σε θέση να υποστηρίζουν αποτελεσματικά, με πληροφορίες, τα ανώτερα και ανώτατα διοικητικά στελέχη. Μέσα από το πρακτικό αυτό μάθημα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συνεργάζονται σε μικρές ομάδες προκειμένου να έρχονται αντιμέτωποι/-ες με μελέτες περιπτώσεις σχετικές με τη διαδικασία σύστασης επιχείρησης κάθε νομικής μορφής, την κοστολόγηση της παραγωγής της και προτάσεις μείωσης και ελέγχου του κόστους καθώς και συμπληρώνοντας τα φορολογικά έντυπα. Επίσης, θα εξασκηθούν σε τεχνικές παρουσιάσεων, υπό τον ρόλο του/της εκπρόσωπου της επιχείρησης, καθώς

με την ολοκλήρωση κάθε άσκησης με τη χρήση μελέτης περίπτωσης, η κάθε ομάδα θα παρουσιάζει τα στοιχεία που συγκέντρωσε και ανέλυσε και στη συνέχεια θα δέχεται ερωτήσεις από το σύνολο της τάξης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Δημιουργούν ομάδες εργασίας και να θέτουν τους κανόνες λειτουργίας της ομάδας,
- Συνοψίζουν τις εργασίες ανάλογα με τον διαθέσιμο χρόνο και την πολυπλοκότητά τους,
- Συμπεραίνουν τη αναγκαιότητα τήρησης χρονοδιαγράμματος υλοποίησης μιας εργασίας,
- Περιγράφουν τη διαδικασία σύστασης επιχειρήσεων κάθε νομικής μορφής,
- Ερευνούν δεδομένα αναφορικά με το κόστος της επιχείρησης,
- Συντάσσουν το φύλλο μερισμού της επιχείρησης και να εντοπίζουν τα τμήματα που συγκεντρώνουν υψηλότερο κόστος,
- Επιδεικνύουν μεθόδους μείωσης του κόστους για μια επιχείρηση,
- Αξιολογούν τη φορολογία με βάση τα κέρδη της και να συντάσσουν τα σχετικά έντυπα,
- Δικαιολογούν τη λήψη αποφάσεων με βάση τις πληροφορίες που προκύπτουν από τις βασικές έννοιες της λογιστικής,
- Καταρτίζουν τον λειτουργικό προϋπολογισμό μιας επιχείρησης αξιοποιώντας στοιχεία από το λογιστήριο,
- Καταρτίζουν ένα πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο για τον έλεγχο του κόστους της εταιρείας,
- Παρουσιάζουν με σαφήνεια την εργασία τους σε κοινό με τρόπο που να διατηρούν το ενδιαφέρον του,
- Απαντούν με άνεση, σε ερωτήσεις που σχετίζονται με την εργασία τους,
- Επιδεικνύουν προσήλωση στη λεπτομέρεια στην εργασία που προετοιμάζουν,
- Υιοθετούν τις καλές πρακτικές που εντόπισαν στην επικοινωνία και τη συνεργασία τους κατά τις ομαδικές εργασίες, στο εργασιακό τους περιβάλλον.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σύσταση επιχείρησης / Νομική μορφή επιχείρησης / Κοστολόγηση / Φορολογία / Προϋπολογισμός / Ομαδική εργασία / Επιχειρηματικό σχέδιο.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ
2	ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
3	ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΕΝΤΥΠΑ
4	ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
5	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ FEEDBACK
6	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Z.1 | ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Η υποενότητα εστιάζεται στην κατανόηση της διαδικασίας σύστασης επιχείρησης, δίνοντας έμφαση στις νομικές μορφές που μπορεί να επιλέξει ένας επιχειρηματίας (ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ, ΟΕ, ΕΕ). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τα βασικά χαρακτηριστικά κάθε μορφής, όπως το ελάχιστο κεφάλαιο, την ευθύνη των εταίρων και τις απαιτούμενες διαδικασίες καταχώρισης. Μέσα από μελέτες περιπτώσεων, συγκρίνουν τις εναλλακτικές επιλογές και προτείνουν τις κατάλληλες μορφές ανάλογα με το επιχειρηματικό σχέδιο.

Η πρακτική εξάσκηση περιλαμβάνει τη συμπλήρωση εντύπων σύστασης μέσω gov.gr, καθώς και την καταγραφή των σταδίων ίδρυσης επιχείρησης. Στόχος είναι οι καταρτιζόμενοι/-ες να είναι σε θέση να υποστηρίξουν τη διοίκηση κατά την ίδρυση μιας επιχείρησης με νομική και λειτουργική επάρκεια.

Ως πρακτική άσκηση μπορεί να ανατεθεί στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να επιλέξουν μια επιχειρηματική ιδέα (π.χ. online κατάστημα, τουριστικό γραφείο), να προσδιορίσουν ποια νομική μορφή την εξυπηρετεί και να τεκμηριώσουν την επιλογή τους. Επιπλέον, καλούνται να συμπληρώσουν τα βασικά βήματα σύστασης και να δημιουργήσουν μια υποδειγματική αίτηση προς ΓΕΜΗ/ΕΟΤ. Αρχικά, παρουσιάζουν την επιχειρηματική ιδέα, η οποία μπορεί να είναι η ίδρυση τουριστικού γραφείου με έμφαση σε πολιτιστικές περιηγήσεις και γαστρονομικό τουρισμό στην Κρήτη. Στη συνέχεια, επιλέγουν τη νομική μορφή που μπορεί να είναι, για παράδειγμα, μια ομόρρυθμη εταιρεία (ΟΕ), θέτοντας ως τεκμηρίωση ότι η ΟΕ είναι κατάλληλη για συνεργασία μεταξύ 2-3 φυσικών προσώπων που θέλουν να λειτουργούν μαζί, με προσωπική ευθύνη, ότι έχει απλή λογιστική, χαμηλό κόστος σύστασης κ.λπ. Στη συνέχεια, διερευνούν και προβάλλουν τα βήματα σύστασής της, τη σύνταξη και την υπογραφή καταστατικού μεταξύ των εταίρων, την καταχώρισή της στο ΓΕΜΗ κ.λπ. Τέλος, συντάσσουν μια υποδειγματική αίτηση και την παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης.

2.3.Z.2 | ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Η συστηματική παρακολούθηση των κέντρων κόστους οδηγεί σε τεκμηριωμένες αποφάσεις για επανασχεδιασμό της παραγωγής και βελτίωση της κερδοφορίας. Σε αυτή την υποενοότητα δίνεται έμφαση στην ανάλυση κόστους παραγωγής και στην αξιολόγηση του κόστους ανά τμήμα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καταρτίζονται στη χρήση υπολογιστικών φύλλων για την καταγραφή άμεσων και έμμεσων δαπανών, τη διαμόρφωση του φύλλου μερισμού και την ενσωμάτωση των εξόδων στη συνολική παραγωγική διαδικασία. Μέσα από μελέτες περιπτώσεων, εντοπίζονται τα σημεία που προκαλούν υπέρβαση κόστους και σχεδιάζονται παρεμβάσεις εξοικονόμησης. Επιπλέον, καλούνται να διαχειριστούν πραγματικά ή προσομοιωμένα στοιχεία παραγωγής και να αξιολογήσουν την αποδοτικότητα των τμημάτων, εστιάζοντας σε κέντρα κόστους. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων κοστολόγησης αποτελεί προϋπόθεση για την υποστήριξη του προϋπολογισμού και των στρατηγικών αποφάσεων της διοίκησης.

Ως πρακτική προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να καταγράψουν για μια επιχείρηση παρασκευής φυσικών σαπουνιών ελιάς και αρωμάτων τις άμεσες και έμμεσες δαπάνες, να υπολογίσουν το συνολικό κόστος ανά παρτίδα παραγωγής και να συμπληρώσουν το φύλλο μερισμού. Αρχικά, καταγράφουν τις δαπάνες, για παράδειγμα για μια παρτίδα παραγωγής 1.000 τεμαχίων, η οποία χρησιμοποιεί ελαιόλαδο, αιθέρια έλαια, σόδα, μισθοδοσία παρασκευαστών, ρεύμα παραγωγής κ.λπ. Στη συνέχεια, κατηγοριοποιούν τα άμεσα και τα έμμεσα έξοδα, φροντίζοντας αθροιστικά να ισοδυναμούν με την αρχική κατανομή εξόδων στο σύνολό τους. Υπολογίζουν το κόστος ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος και, τέλος, συμπληρώνουν το φύλλο μερισμού, όπου φαίνεται το κόστος του προϊόντος ή του εξόδου που χρησιμοποιείται. Δηλαδή, αν το ελαιόλαδο που χρησιμοποιείται στη συνολική παραγωγή κοστίζει 350€, τότε ανά μονάδα κοστίζει $350/1.000 = 0,35\text{€}$. Το ίδιο γίνεται με όλες τις πρώτες ύλες και τα έξοδα παραγωγής.

2.3.Z.3 | ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΕΝΤΥΠΑ

Η συγκεκριμένη υποενοότητα εισάγει τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» στον Κώδικα Φορολογίας Νομικών Προσώπων, με στόχο την κατανόηση της φορολόγησης επιχειρηματικών κερδών. Παρουσιάζονται βασικές έννοιες όπως το φορολογητέο εισόδημα, οι αποσβέσεις, οι λογιστικές διαφορές και η προκαταβολή φόρου.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη συμπλήρωση των σχετικών εντύπων (Ε1, Ε3, Ν) μέσω προσομοίωσης. Παράλληλα, αξιολογούν τις συνέπειες των φορολογικών υποχρεώσεων στην ταμειακή ροή της επιχείρησης και εντοπίζουν νόμιμους τρόπους φορολογικής ελάφρυνσης (π.χ. επενδυτικές εκπτώσεις). Στόχος είναι η απόκτηση πρακτικής γνώσης που θα επιτρέψει την υποστήριξη του λογιστηρίου σε διαδικασίες συμμόρφωσης και την παροχή συμβουλών προς τη διοίκηση.

Ως πρακτική προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να υπολογίσουν, για μια επιχείρηση με κέρδη 85.000€ και αποσβέσεις 12.000€, τον φόρο εισοδήματος με φορολογικό συντελεστή 22%, να συμπληρώσουν τα βασικά πεδία του εντύπου Ν και να προτείνουν τρόπους φορολογικής ελάφρυνσης. Αρχικά, λοιπόν, υπολογίζουν τον φόρο που είναι $85.000\text{€} \times 22\% = 18.700\text{€}$, καθώς οι αποσβέσεις έχουν ήδη συμπεριληφθεί στα έξοδα. Στη συνέχεια, συμπληρώνουν τα βασικά πεδία του εντύπου Ν, όπου καταχωρίζονται τα αντίστοιχα στοιχεία, για παράδειγμα στον κωδικό 001 συμπληρώνεται η επωνυμία της ΕΠΕ, στον κωδικό 002 το ΑΦΜ, στον κωδικό 046 συμπληρώνεται ο φόρος εισοδήματος με το ποσό των 18.700€, στον κωδικό 347 οι αποσβέσεις αξίας 12.000€ κ.λπ. Το έντυπο υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω της πλατφόρμας myBusinessSupport/Taxisnet. Έπειτα, παρατίθενται προτάσεις φορολογικής ελάφρυνσης, όπως η χρήση φορολογικών ελαφρύνσεων με επενδυτικά προγράμματα (πράσινη ανάπτυξη, ψηφιοποίηση, ΕΣΠΑ) και η συνεισφορά σε ταμεία ή δωρεές, καθώς τα έξοδα αυτά εκπίπτουν από τη φορολογία, σε συνδυασμό με τη συνεχή παρακολούθηση από λογιστή ή φορολογικό σύμβουλο.

2.3.Ζ.4 | ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Η υποενότητα αυτή εστιάζεται στην κατάρτιση λειτουργικού προϋπολογισμού ως εργαλείου διοικητικού σχεδιασμού. Οι καταρτιζόμενοι/-ες καθοδηγούνται στη συγκέντρωση οικονομικών στοιχείων από λογιστικά βιβλία και στη σύνθεση των δεδομένων σε προϋπολογιστικά σενάρια. Εφαρμόζουν τεχνικές πρόβλεψης εσόδων και δαπανών, συνδέοντας κάθε κατηγορία με το αντίστοιχο λειτουργικό τμήμα (π.χ. πωλήσεις, παραγωγή, προμήθειες). Μέσω ασκήσεων, κατασκευάζουν μηνιαίο προϋπολογισμό και αξιολογούν την ακρίβειά του συγκρίνοντάς τον με τα εκτελεσμένα στοιχεία. Η υποενότητα διδάσκει πώς ο προϋπολογισμός συνδέεται με τη λήψη αποφάσεων και ενισχύει την ευθυγράμμιση όλων των λειτουργιών της επιχείρησης με τους στρατηγικούς της στόχους.

Στο πλαίσιο της παρούσας δραστηριότητας, τα υποψήφια «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» αναλαμβάνουν να μελετήσουν και να αναλύσουν οικονομικά δεδομένα μιας επιχείρησης εστίασης με τρία λειτουργικά τμήματα: κουζίνα, εξυπηρέτηση πελατών/-ισών και marketing. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκτιμούν τα προβλεπόμενα έσοδα και τις δαπάνες ανά τμήμα για το χρονικό διάστημα ενός τριμήνου, καταγράφοντας και υπολογίζοντας τις άμεσες και έμμεσες δαπάνες. Στη συνέχεια, ως οικονομικά στελέχη της επιχείρησης εστίασης, συντάσσουν έναν λειτουργικό προϋπολογισμό, συγκεντρώνοντας τις δαπάνες σε ενιαίο πίνακα –με όλα τα στοιχεία, όπως μισθοί και προμήθειες– και υπολογίζοντας το συνολικό κόστος λειτουργίας της επιχείρησης. Τέλος, καλούνται να συγκρίνουν τα προϋπολογισμένα στοιχεία με τα πραγματικά (εκτελεσμένα), να εντοπίσουν πιθανές αποκλίσεις (π.χ. αύξηση εσόδων λόγω υπέρβασης του στόχου από αυξημένες κρατήσεις και online delivery) και να αναλύσουν τις αιτίες τους.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία, εξοικειώνονται με έννοιες όπως η κοστολόγηση, ο προϋπολογισμός και η οικονομική ανάλυση, αποκτώντας πρακτικές δεξιότητες χρηματοοικονομικού σχεδιασμού και διαχείρισης, χρήσιμες για κάθε μορφή επιχείρησης.

2.3.Z.5 | ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ FEEDBACK

Η συγκεκριμένη υποενότητα εκπαιδεύει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην παρουσίαση και τεκμηρίωση επιχειρησιακών δεδομένων. Με βάση τις προηγούμενες εργασίες (σύσταση, κοστολόγηση, προϋπολογισμός), κάθε ομάδα συνθέτει ένα ολοκληρωμένο επιχειρησιακό σχέδιο και το παρουσιάζει στην τάξη, υιοθετώντας τον ρόλο διοικητικού στελέχους. Κατά τη διαδικασία, αξιολογούν τη σαφήνεια, τη δομή και τη χρήση οπτικών εργαλείων (π.χ. διαγράμματα, πίνακες, PowerPoint). Για παράδειγμα, μια ομάδα εκπαιδευομένων αναλαμβάνει να παρουσιάσει το επιχειρησιακό της σχέδιο σε δέκα λεπτά, με τη χρήση εφαρμογής παρουσίασης. Η ιδέα αφορά την παραγωγή και διάθεση φυσικών, φυτικών ενεργειακών ροφημάτων χωρίς ζάχαρη, με βάση ελληνικά φρούτα. Στόχο αποτελεί η αγορά από νεανικό κοινό, όπως φοιτητές, αθλητές, άτομα με δραστήριο τρόπο ζωής κ.λπ. Παρουσιάζεται σε πίνακα η ανάλυση των εσόδων και του κόστους ανά μήνα, καθώς και ο τρόπος διανομής και προώθησης στην αγορά, με βασικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ότι τα συστατικά είναι 100% φυσικά.

Στη συνέχεια, ενθαρρύνεται η ενεργή συμμετοχή των ακροατών/-τριών με ερωτήσεις, ώστε να αναδειχθεί η ικανότητα των παρουσιαστών/-τριών να υποστηρίξουν λογικά και τεκμηριωμένα τις απόψεις τους. Συνεπώς, πρέπει να εξηγήσουν με σαφήνεια την επιχειρηματική τους ιδέα, να υποστηρίξουν τα επιχειρήματά τους με λογική τεκμηρίωση και να παρουσιάσουν βασικά οικονομικά ή λειτουργικά δεδομένα (π.χ. στόχος αγοράς, marketing).

Μέσα από την επανατροφοδότηση, κάθε εκπαιδευόμενος/-η βελτιώνει την επικοινωνιακή του ικανότητα και καλλιεργεί την επαγγελματική του αυτοπεποίθηση, ενώ το ακροατήριο αξιολογεί με ειδική φόρμα τη σαφήνεια, τη λογική των επιχειρημάτων και την παρουσίαση των δεδομένων, ενώ στη συνέχεια ακολουθεί συζήτηση με ερωτήσεις. Ο συγκεκριμένος τρόπος εργασίας επιτυγχάνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων παρουσίασης και δημόσιας ομιλίας, την ενίσχυση της κριτικής σκέψης και της επιχειρηματολογίας, την εξοικείωση με εργαλεία οπτικής παρουσίασης, καθώς και τη βιωματική κατανόηση της επιχειρηματικής σχεδίασης.

2.3.Z.6 | ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η υποενότητα επικεντρώνεται στην ενίσχυση των δεξιοτήτων συνεργασίας στο πλαίσιο της ομαδικής εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συμμετέχουν σε διαδραστικές δραστηριότητες, όπως είναι ο καθορισμός ρόλων, η διαχείριση χρόνου και η επίλυση διαφορών. Αναλύουν πραγματικές δυσλειτουργίες ομάδων και εφαρμόζουν μοντέλα, όπως οι πέντε δυσλειτουργίες του Lencioni ή η μέθοδος SCRUM για ομα-

δικό σχεδιασμό. Μέσω ερωτηματολογίων και ανατροφοδότησης, αναγνωρίζουν τα δυνατά και αδύναμα σημεία της συνεργασίας τους και καταγράφουν βελτιώσεις.

Η υποεπάρκεια συμβάλλει στην υιοθέτηση επαγγελματικής στάσης και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων που μεταφέρονται αποτελεσματικά στο εργασιακό περιβάλλον. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην ενίσχυση της συνεργασίας και της αποτελεσματικότητας των ομάδων μέσω αναστοχασμού, εντοπισμού δυνατοτήτων και βελτίωσης δυσλειτουργιών. Συμπληρώνουν έναν πίνακα SWOT περιγράφοντας ευκαιρίες και απειλές που μπορεί να παρουσιάζονται. Υποθετικά, εξετάζουν μια ομάδα έργου η οποία καθυστέρησε να ολοκληρώσει τις εργασίες της, λόγω ανεπαρκούς ανταπόκρισης ορισμένων μελών και σύγχυσης στους ρόλους. Παρά τα προβλήματα, εντοπίζονται και δυνατά σημεία, όπως η αρχική κατανομή ρόλων και η ποικιλία δεξιοτήτων των μελών. Ως αδυναμίες αναγνωρίζονται η έλλειψη σταθερής επικοινωνίας, η δυσκολία στη λήψη αποφάσεων και η απουσία κοινού πλαισίου δράσης. Ευκαιρίες παρουσιάζονται από την ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων συνεργασίας και την ενίσχυση της ανατροφοδότησης. Αντίστοιχα, οι απειλές σχετίζονται με την αδιαφορία ορισμένων μελών και τους χρονικούς περιορισμούς.

Μετά την ανάλυση των δυσλειτουργιών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συντάσσουν ερωτηματολόγιο αυτοαξιολόγησης συνεργασίας, με στόχο την αναστοχαστική αποτίμηση της συμμετοχής, της επικοινωνίας και της συμβολής κάθε μέλους. Στόχος είναι ο εντοπισμός πεδίων προς βελτίωση. Σκοπός της διαδικασίας είναι η καλλιέργεια κουλτούρας συνεργασίας, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ομάδων και η βελτίωση των δυσλειτουργιών μέσω τεκμηριωμένου αναστοχασμού και στοχευμένων παρεμβάσεων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Tidd, J. & Bessant, J. (2023). *Διαχείριση καινοτομίας: τεχνολογική, επιχειρηματική και οργανωσιακή αλλαγή*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Μπέλιας, Δ. & Ρωσσίδης, Ι. (2025). *Διοίκηση αλλαγών. Οργανωσιακή αλλαγή και στοιχεία Γνωσιακής Συμπεριφοράς*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Συμπληρωματικές

1. Σταφυλά, Α. (2022). *Διαχείριση σχέσεων πελατών και προμηθευτών & Πληροφοριακά Συστήματα CRM*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αλτιντζή.
2. Σαρρή, Κ. & Λασπίτα, Σ. (2022). *Επιχειρηματικότητα και επιχειρηματικό σχέδιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» αφορά τη διδασκαλία θεμελιωδών εννοιών και εργαλείων που συνδέονται με την ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης, συνδυάζοντας την επιστημονική κατάρτιση με την επιχειρηματική πράξη. Η ενότητα περιλαμβάνει τη διδασκαλία των εννοιών της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας, καθώς και των σύγχρονων μορφών εφαρμογής τους στην επιχειρηματική πρακτική. Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται αποσαφήνιση των εννοιών και των στοιχείων της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας. Αρχικά, περιγράφεται το επιχειρηματικό μοντέλο Canvas και στη συνέχεια αναλύεται η έννοια του επιχειρηματικού σχεδίου και παρουσιάζονται τα συστατικά του μέρη και ο τρόπος σύνταξής τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον προσδιορισμό της επιχειρηματικής ιδέας και στην ανάπτυξή της. Τέλος, περιγράφονται μέσω παραδειγμάτων οι τρόποι διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων, οι τεχνικές σύνταξης του πλάνου μάρκετινγκ και οι πηγές χρηματοδότησης της επιχειρηματικής ιδέας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Παρουσιάζουν την έννοια της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας,
- Αναλύουν τις μορφές της καινοτομίας,
- Ερμηνεύουν τα είδη της επιχειρηματικότητας,
- Διακρίνουν την έννοια της εταιρικής επιχειρηματικότητας από την αντίστοιχη των start-up,
- Οργανώνουν το επιχειρηματικό μοντέλο Canvas,
- Υποκινούν την υιοθέτηση πράσινης και μπλε επιχειρηματικότητας,
- Παρουσιάζουν την κοινωνική οικονομία και άλλες εναλλακτικές μορφές επιχειρηματικότητας,
- Αναλύουν όλα τα στάδια δημιουργίας μιας μοναδικής επιχειρηματικής ιδέας,
- Περιγράφουν τις πιθανές πηγές άντλησης χρηματοδότησης εντός και εκτός τραπεζικού συστήματος,
- Επιλέγουν να κατοχυρώσουν το όνομα της εταιρείας, το εμπορικό σήμα, και την καινοτομία της,
- Υιοθετούν το μοντέλο Canvas ως πρότυπο στρατηγικής διαχείρισης για την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ιδεών,
- Παρουσιάζουν τη βασική δομή ενός επιχειρηματικού σχεδίου και τα κύρια τμήματά του,

- Συσχετίζουν τα τμήματα του επιχειρηματικού σχεδίου με την αγορά που δραστηριοποιείται ή σκοπεύει να δραστηριοποιηθεί η οντότητα,
- Δημιουργούν ένα καλά δομημένο επιχειρηματικό σχέδιο που καλύπτει όλα τα σημαντικά στοιχεία που χρειάζεται να γνωρίζουν οι δυνάμει επενδυτές/-τριες,
- Εκτιμούν τη σημασία που έχει στην επιτυχία της οντότητας ένα καλά δομημένο επιχειρηματικό σχέδιο.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επιχειρηματικότητα / Καινοτομία / Χρηματοδότηση / Μοντέλο Επιχειρηματικού Καμβά (Business Model Canvas) / Νεοφυείς επιχειρήσεις / Χρηματοδότηση από το κοινό / Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών / Θερμοκοιτίδες επιχειρηματικότητας / Προγράμματα επιτάχυνσης / Επιχειρηματικό σχέδιο / Επιχειρηματική νοοτροπία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
3	Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΔΕΑ
4	ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΜΒΑ
5	ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
6	ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή των βασικών αρχών και εννοιών της επιχειρηματικότητας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τους διαφορετικούς τύπους επιχειρηματικότητας, όπως η καινοτόμος, η κοινωνική, η πράσινη και η παραδοσιακή επιχειρηματικότητα, και προσδιορίζουν τους βασικούς συντελεστές που συμβάλλουν στην επιτυχία μιας επιχειρηματικής προσπάθειας. Εξετάζονται οι οικονομικές, κοινωνικές και τεχνολογικές παράμετροι που διαμορφώνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και αναλύονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα μιας επιχείρησης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρηματίες, όπως ο ανταγωνισμός, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση και η διαχείριση κινδύνων.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπάρκειας, τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» εξετάζουν τους παράγοντες που ενισχύουν ή αποθαρρύνουν την επιχειρηματική δράση, ενώ παράλληλα αναλύουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των επιχειρηματιών, όπως η ανάληψη ρίσκου, η δημιουργικότητα, η ηγεσία και η ικανότητα λήψης αποφάσεων. Επιπλέον, παρουσιάζονται πραγματικά παραδείγματα επιχειρηματιών που κατάφεραν να ξεπεράσουν εμπόδια και να δημιουργήσουν επιτυχημένες επιχειρήσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στη σύνδεση της επιχειρηματικής ιδέας με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς, αξιολογώντας τις ευκαιρίες και τους κινδύνους που προκύπτουν. Έρχονται σε επαφή με πρακτικά παραδείγματα επιτυχημένων επιχειρηματικών εγχειρημάτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Για την ενίσχυση της μάθησης, προτείνεται η ανάλυση μελετών περίπτωσης και η ομαδική εργασία, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας και πρακτικής εφαρμογής των εννοιών.

2.4.A.2 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια επικεντρώνεται στην ανάλυση της καινοτομίας, των τύπων και των εφαρμογών της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορίζουν τη διαφορά ανάμεσα στην καινοτομία, την ανακάλυψη και την εφεύρεση, ενώ περιγράφουν τις μορφές της, όπως είναι η τεχνολογική, η οργανωτική και η εμπορική καινοτομία. Αναλύονται τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η καινοτομία στις επιχειρήσεις, όπως η αύξηση της αποδοτικότητας, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μέσω ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και η δημιουργία νέων αγορών. Παρουσιάζονται, επίσης, οι προκλήσεις που σχετίζονται με την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων, όπως η ανάγκη για επενδύσεις και η διαχείριση αλλαγών.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπάρκειας, τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» αναλύουν το μοντέλο των «4Ps» της καινοτομίας (Product, Process, Position, Paradigm) –δηλαδή της καινοτομίας προϊόντος, της καινοτομίας διεργασίας, της καινοτομίας τοποθέτησης και της καινοτομίας παραδείγματος– κατανοώντας πώς κάθε μορφή επηρεάζει τη λειτουργία μιας επιχείρησης. Εξοικειώνονται με έννοιες όπως η ενδοεπιχειρηματικότητα (intrapreneurship), η αμυντική και η μιμητική καινοτομία, καθώς και με παραδείγματα επιχειρήσεων που πέτυχαν μέσω της καινοτομίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες δίνουν έμφαση στον εντοπισμό ευκαιριών για καινοτομία στο επαγγελματικό τους περιβάλλον, αναγνωρίζοντας τα βήματα για την αξιολόγηση και την υλοποίηση μιας καινοτόμου ιδέας.

Για την ενίσχυση των δεξιοτήτων τους, προτείνεται η ανάλυση μελέτης περίπτωσης και η ομαδική εργασία, ώστε να εξετάσουν πώς οι καινοτόμες ιδέες μπορούν να μετατραπούν σε βιώσιμες λύσεις.

2.4.A.3 | Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΔΕΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση επιδιώκει να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις δεξιότητες για την ανάπτυξη και την αξιοποίηση επιχειρηματικών ιδεών.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» αναλύουν τη διαφορά μεταξύ επιχειρηματικής ιδέας και επιχειρηματικής ευκαιρίας, καθώς και τα χαρακτηριστικά των μιμητικών και των καινοτόμων ιδεών. Αναλύονται τα στάδια της δημιουργικής διαδικασίας, όπως είναι η προετοιμασία, η επώαση, η επιφοίτηση και ο έλεγχος, με έμφαση στη μεμονωμένη και την ομαδική δημιουργικότητα. Επιπλέον, περιγράφουν τις βασικές τεχνικές ενίσχυσης της δημιουργικότητας, όπως η καταιγίδα ιδεών (brainstorming), οι ομάδες εστίασης (focus groups), η μέθοδος SCAMPER και η τεχνική των «έξι καπέλων σκέψης». Εστιάζουν την προσοχή τους στην πρακτική εφαρμογή των γνώσεων μέσω της ανάπτυξης επιχειρηματικών ιδεών και της αξιολόγησής τους ως προς την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Αναλύονται πραγματικά παραδείγματα επιτυχημένων επιχειρηματικών ιδεών, επισημαίνοντας τις προκλήσεις και τις στρατηγικές που υιοθετήθηκαν για την υπέρβασή τους.

Για την πρακτική εξάσκηση, προτείνεται η εργασία σε ομάδες και η παρουσίαση επιχειρηματικών ιδεών, με στόχο την αξιολόγηση και τη βελτίωση μέσω ανατροφοδότησης. Σε κάθε ομάδα οι εκπαιδευόμενοι/-ες διατυπώνουν μια δική τους καινοτόμο επιχειρηματική ιδέα με τη μορφή του προβλήματος που εντοπίζεται στην αγορά και της λύσης που προτείνουν. Στη συνέχεια, προσπαθούν συνοπτικά, μέσα σε δύο έως τρία λεπτά, να παρουσιάσουν και να πείσουν τους/τις ακροατές/-τριες για την ιδέα τους σαν να είχαν τον ρόλο του/της επενδυτή/-τριας, μια τεχνική που διεθνώς ονομάζεται “elevator pitch”.

2.4.A.4 | ΤΟ ΜΟΝΕΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΜΒΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένδυση επικεντρώνεται στη δομή και την εφαρμογή του Μοντέλου Επιχειρηματικού Καμβά (Business Model Canvas) για την ανάλυση και τη στρατηγική ανάπτυξη επιχειρηματικών ιδεών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τα εννέα δομικά στοιχεία του μοντέλου, όπως την τμηματοποίηση των πελατών/-ισμών, την πρόταση αξίας, τα κανάλια διανομής, τη διατήρηση σχέσεων, τις δραστηριότητες, τις συνεργασίες, τους πόρους, τη δομή κόστους και τις ροές εσόδων, ενώ παράλληλα εξετάζουν τη σημασία της συσχέτισης μεταξύ αυτών των στοιχείων. Στην εν λόγω μαθησιακή υποεπένδυση, τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» εξοικειώνονται με το πώς το μοντέλο Canvas μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο στρατηγικής για τη βελτίωση της λειτουργικότητας και της αποτελεσματικότητας μιας επιχείρησης/οργανισμού. Επίσης, αναπτύσσουν την ικανότητα να το προσαρμόζουν σε διαφορετικές ανάγκες, όπως με την προσέλευση επενδυτών ή τη δημιουργία νέων υπηρεσιών. Εστιάζουν την προσοχή τους στη σημασία της κατανόησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της διαρκούς αναπρο-

σαρμονγής του μοντέλου ανάλογα με τις αλλαγές της αγοράς. Εξετάζονται πρακτικά παραδείγματα, όπως η εφαρμογή του Καμβά σε νεοφυείς επιχειρήσεις (start-ups) που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς κλάδους της αγοράς.

Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εργαστούν σε ομάδες για τη δημιουργία ενός Μοντέλου Επιχειρηματικού Καμβά (Business Model Canvas) για μια δική τους επιχειρηματική ιδέα. Παρουσιάζοντας τον Καμβά στα μέλη των υπόλοιπων ομάδων, λαμβάνουν ανατροφοδότηση και εντοπίζουν πιθανές βελτιώσεις, ενισχύοντας την κατανόηση και τη συνεργατικότητα.

2.4.A.5 | ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα προσφέρει μια ανάλυση της διαδικασίας σύνταξης και ανάλυσης ενός επιχειρηματικού σχεδίου (business plan) για επιχειρήσεις και οργανισμούς.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τα κύρια συστατικά ενός επιχειρηματικού σχεδίου, στο οποίο περιλαμβάνονται: η εισαγωγή, η περίληψη της επιχείρησης, η επιχειρηματική ιδέα, η εμπειρία των ιδρυτών της επιχείρησης, το όραμα, τα προϊόντα ή/και οι υπηρεσίες, οι ανθρώπινοι πόροι, η περιγραφή του κλάδου, η ανάλυση αγοράς, περιβάλλοντος και ανταγωνισμού, ο στρατηγικός προγραμματισμός, η ανάλυση marketing, ο χώρος λειτουργίας, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία και ο λειτουργικός προϋπολογισμός.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» γνωρίζουν πώς να οργανώνουν αποτελεσματικά τις πληροφορίες που απαιτούνται για την προετοιμασία ενός επιχειρηματικού σχεδίου που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις επενδυτών και συνεργατών. Εστιάζουν την προσοχή τους στη σημασία της αποτελεσματικής επικοινωνίας και συνεργασίας, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη σαφήνεια και την ακρίβεια των πληροφοριών για την αξιόπιστη παρουσίαση δεδομένων και στρατηγικών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξιοποιούν επίσης τις τεχνικές ανάλυσης του εξωτερικού περιβάλλοντος, όπως είναι η ανάλυση PESTEL και η ανάλυση SWOT, που έχουν διδαχθεί στη μαθησιακή ενότητα της «Διοίκησης Επιχειρήσεων». Παράλληλα, κατανοούν τη σημασία του επιχειρηματικού σχεδίου ως εργαλείου που καθοδηγεί τη στρατηγική κατεύθυνση μιας αθλητικής επιχείρησης.

Για πρακτική εξάσκηση, προτείνεται η ανάλυση υπαρχόντων επιχειρηματικών σχεδίων και η δημιουργία ενός νέου σχεδίου βασισμένου σε μια φανταστική ή πραγματική επιχειρηματική ιδέα. Μέσα από την παρουσίαση του σχεδίου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενισχύουν την αυτοπεποίθησή τους και λαμβάνουν χρήσιμη ανατροφοδότηση.

2.4.A.6 | ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα προσφέρει μια ανάλυση των σύγχρονων τρόπων χρηματοδότησης και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, με έμφαση στις νεοφυείς επιχειρήσεις (start-ups).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τις διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης, όπως τη χρήση ίδιων κεφαλαίων (self-funding), τη μικροχρηματοδότηση (microfinance), τη χρηματοδότηση από επιχειρηματικό άγγελο (business angel), τη χρηματοδότηση από το κοινό μέσω πλατφόρμας (crowdfunding) και τη χρηματοδότηση από κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital/VC).

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπενότητας, τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» αναλύουν πώς κάθε μορφή χρηματοδότησης επηρεάζει τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη μιας επιχείρησης. Η χρήση ίδιων κεφαλαίων προσφέρει πλήρη έλεγχο, αλλά περιορίζει τους διαθέσιμους πόρους. Η μικροχρηματοδότηση απευθύνεται σε επιχειρήσεις που χρειάζονται μικρά ποσά για την εκκίνηση και συνήθως αποκλείονται από τον παραδοσιακό τραπεζικό δανεισμό. Οι επιχειρηματικοί άγγελοι παρέχουν κεφάλαια και συμβουλευτική καθοδήγηση, ενώ το crowdfunding επιτρέπει τη συλλογική χρηματοδότηση μέσω διαδικτυακών πλατφορμών. Τα venture capitals (κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών) προσφέρουν σημαντικά ποσά σε αντάλλαγμα για υψηλό, συνήθως, μετοχικό ποσοστό και στρατηγική υποστήριξη. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους, επίσης, στους τρόπους ανάπτυξης μιας start-up, όπως η συμμετοχή σε θερμοκοιτίδες επιχειρηματικότητας (incubators), οι οποίες παρέχουν εκπαίδευση και καθοδήγηση (mentoring) σε αρχικό στάδιο, και τα προγράμματα επιτάχυνσης (accelerators), τα οποία βοηθούν στην ταχεία ανάπτυξη μέσω εντατικής καθοδήγησης και πρόσβασης σε επενδυτές/-τριες.

Για την πρακτική εξάσκηση, προτείνεται η ανάλυση μελετών περίπτωσης και η ομαδική εργασία, με στόχο την κατανόηση του πώς οι διάφοροι τρόποι χρηματοδότησης και ανάπτυξης μπορούν να ενισχύσουν την επιχειρηματική επιτυχία. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων ενισχύει την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Σαρρή, Κ. & Λασπίτα, Σ. (2022). *Επιχειρηματικότητα και επιχειρηματικό σχέδιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Κοττώρης, Σ. Δ. (2013). *Δημιουργώ τη δική μου επιχείρηση*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης. Ανακτήθηκε από: <https://www.openbook.gr/dimiourgw-ti-diki-mou-epixeirisi/>

Συμπληρωματικές

1. Βασιλειάδης, Λ. Δ. (2021). *Επιχειρηματικότητα και καινοτομία. Σύγχρονες προσεγγίσεις και πρακτικές διαχείρισης*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρα.
2. Burns, P. (2020). *Επιχειρηματικότητα και μικρές επιχειρήσεις: εκκίνηση, ανάπτυξη και ωριμότητα* (μτφρ. Π. Καναβός). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της «Εμπορικής Διαχείρισης (WMS) και Μισθοδοσίας (Payroll)» αφορά τη διδασκαλία των βασικών εργασιών που προβλέπονται στο εμπορικό κομμάτι μιας επιχείρησης/οργανισμού με τη χρήση λογισμικού εμπορικής διαχείρισης. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τα βασικά μενού ενός προγράμματος εμπορικής διαχείρισης που αφορούν τη δημιουργία εταιρείας, τη δημιουργία αρχείων και χρήσης, τις καταχωρήσεις συναλλαγών πελατών/-ισών και προμηθευτών/-τριών, την καταχώριση των ειδών αποθήκης, την απογραφή, την καταχώριση παραστατικών προμηθευτών/-τριών, την έκδοση παραστατικών πελατών/-ισών, τις εισπράξεις, τις πληρωμές και τις εκτυπώσεις. Η συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα ασχολείται και με το εργασιακό θεσμικό πλαίσιο για τη λογιστική διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού μιας οντότητας. Ειδικότερα αναλύονται, με τη χρήση εξειδικευμένου λογιστικού προγράμματος, όλες οι διαδικασίες που θα πρέπει να ολοκληρώσει το λογιστήριο μιας οντότητας από την πρόσληψη του προσωπικού της μέχρι και την πιθανή απόλυσή του. Χαρακτηριστικά αναφέρονται οι διαδικασίες που αφορούν τις απογραφές του/της εργαζομένου/-ης, την αναγγελία πρόσληψης, τη σύνταξη του πίνακα προσωπικού, τις υπερωρίες και τις συμβάσεις εργασίας. Στη συνέχεια, περιγράφονται οι υποχρεώσεις του/της εργοδότη/-τριας έναντι των αρμόδιων για τα εργασιακά θέματα υπηρεσιών του δημοσίου όπως είναι το ΣΕΠΕ, ο ΕΦΚΑ και η ΔΥΠΑ. Επιπλέον, εξηγείται ο τρόπος υπολογισμού της μισθοδοσίας, των αδειών και των πάσης φύσεως επιδομάτων που δικαιούνται οι εργαζόμενοι/-ες μιας οντότητας. Παράλληλα, γίνεται ανάλυση των εντύπων του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ, του εντύπου της αναλυτικής περιοδικής δήλωσης και των ετήσιων καταστάσεων του προσωπικού. Τέλος, ερμηνεύονται οι περιπτώσεις της καταγγελίας της σύμβασης των εργαζομένων και της αποζημίωσής τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Δημιουργούν έναρξη εταιρειών και αρχεία χρήσης,
- Καταχωρούν πελάτες/-ισσες και προμηθευτές/-τριες,
- Κωδικοποιούν είδη αποθήκης και να απογράφουν,
- Εκδίδουν παραστατικά πελατών/-ισών και προμηθευτών/-τριών,
- Οργανώνουν τις εισπράξεις και τις πληρωμές,
- Περιγράφουν τα βήματα της διαδικασίας πρόσληψης εργαζομένων για μια οντότητα,
- Χειρίζονται ένα εξειδικευμένο πρόγραμμα μισθοδοσίας,
- Εφαρμόζουν τα βήματα της διαδικασίας πρόσληψης και απόλυσης σε ένα λογιστικό πρόγραμμα μισθοδοσίας,
- Υπολογίζουν τη μισθοδοσία και τις κρατήσεις των εργαζομένων μιας οντότητας,

- Συμπληρώνουν τα έντυπα του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ που αφορούν τη λογιστική διαχείριση των εργαζομένων μιας οντότητας,
- Συντάσσουν την Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (ΑΠΔ),
- Συμπληρώνουν τα κατάλληλα λογιστικά βιβλία που αφορούν το προσωπικό μιας οντότητας,
- Διαχειρίζονται θέματα που αφορούν τις υπερωρίες και τις άδειες των εργαζομένων μιας οντότητας,
- Χρησιμοποιούν ένα εξειδικευμένο πληροφοριακό λογιστικό πρόγραμμα μισθοδοσίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εμπορική διαχείριση / Πελάτες/-ισσες και προμηθευτές/-τριες / Παραστατικά αγορών και πωλήσεων / Αποδοχές / Υπερεργασία / Υπερωρία / Επιδόματα αδειών και δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα / Σύστημα ΕΡΓΑΝΗ / Εισφορές / Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (ΑΠΔ) / Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών (ΦΜΥ).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (5), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
2	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ, ΠΕΛΑΤΩΝ/-ΙΣΣΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ
3	ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ
4	ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΔΟΧΩΝ
5	ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΑΔΕΙΩΝ, ΕΟΡΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΧΑ
6	ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
7	ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις βασικές λειτουργίες και δυνατότητες ενός συστήματος εμπορικής διαχείρισης, που αφορά τη χρήση λογισμικού για τη διαχείριση των καθημερινών εμπορικών και αποθηκευτικών λειτουργιών μιας επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τους λόγους υιοθέτησης ενός συστήματος εμπορικής διαχείρισης από μια επιχείρηση για την παρακολούθηση και διαχείριση των αποθεμάτων της. Διακρίνουν τα πεδία εφαρμογής, από την προμήθεια των προϊόντων μέχρι την αποθήκευση και την τελική τους πώληση ή διανομή, και αναλύουν τη

συμβολή ενός συστήματος εμπορικής διαχείρισης στην αποδοτικότερη λειτουργία της επιχείρησης, στη βελτίωση της οργάνωσης και στον ακριβή έλεγχο της ροής των προϊόντων.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» έρχονται σε επαφή με τις αρχικές βασικές κινήσεις που απαιτούνται στη λειτουργία ενός συστήματος εμπορικής διαχείρισης και οι οποίες αφορούν τη διαδικασία δημιουργίας εταιρείας, αρχείων και χρηστών/-τριών.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας, προτείνεται οι εκπαιδευτές/-τριες, μέσα από παραδείγματα και ασκήσεις, να μαθαίνουν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να καταχωρίζουν τα στοιχεία μιας νέας εταιρείας, όπως βασικές πληροφορίες, φορολογικά στοιχεία και στοιχεία επικοινωνίας, καθώς και να διαχειρίζονται στοιχεία πελατών/-ισσών και προμηθευτών/-τριών, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών πληροφοριών, των διευθύνσεων και των τρόπων πληρωμής. Πέραν αυτού, με τη μέθοδο αυτή έρχονται σε επαφή βιωματικά με τη διαδικασία διαχείρισης αποθεμάτων, όπου μαθαίνουν να κωδικοποιούν και να καταχωρίζουν προϊόντα με βάση το είδος, την κατηγορία και άλλες παραμέτρους, καθώς και να παρακολουθούν τη ροή των προϊόντων στην αποθήκη σε πραγματικό χρόνο, συμπεριλαμβανομένων των εισαγωγών και εξαγωγών αποθεμάτων.

2.4.B.2 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ, ΠΕΛΑΤΩΝ/-ΙΣΣΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ

Η μαθησιακή υποενοότητα εστιάζεται στη διαδικασία έκδοσης των παραστατικών για τις συναλλαγές με πελάτες/-ισσες και προμηθευτές/-τριες, καθώς και στη διαχείριση των εισπράξεων και των πληρωμών μιας επιχείρησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ορθή έκδοση και καταχώριση παραστατικών, αλλά και για τον προγραμματισμό και την παρακολούθηση των χρηματοοικονομικών ροών.

Αρχικά, εξηγείται μέσα από παραδείγματα ο τρόπος καταχώρισης συναλλαγών πελατών/-ισσών με βάση παραστατικά πωλήσεων (τιμολόγια πώλησης, αποδείξεις), την ημερομηνία συναλλαγής, τα προϊόντα που πωλήθηκαν και τις πληρωμές που έγιναν ή πρόκειται να γίνουν. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να καταχωρίζουν αντίστοιχα τις συναλλαγές με τους/τις προμηθευτές/-τριες με βάση τα σχετικά παραστατικά αγορών, την ημερομηνία συναλλαγής, τα προϊόντα που αγοράστηκαν, τις ποσότητες, το κόστος και τις ημερομηνίες πληρωμής. Επίσης, παρακολουθούν τις οφειλές που προκύπτουν από τις συναλλαγές με προμηθευτές/-τριες, καθώς και τις εισπράξεις από πελάτες/-ισσες, προκειμένου να διασφαλιστεί η σωστή οικονομική ροή.

Η μαθησιακή υποενοότητα πραγματεύεται επίσης την έκδοση και εκτύπωση παραστατικών αγορών και πωλήσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εκδίδουν μέσω του συστήματος εμπορικής διαχείρισης τιμολόγια πώλησης, τιμολόγια παροχής υπηρεσιών, αποδείξεις λιανικής πώλησης, δελτία αποστολής, δελτία παραλαβής, πιστωτικά τιμολόγια κ.ά. Παρακολουθούν όλες τις εισπράξεις και πληρω-

μές που γίνονται προς πελάτες/-ισσες και προμηθευτές/-τριες, τα υπόλοιπα των πελατών/-ισσών, τις προγραμματισμένες πληρωμές και τις εκκρεμείς υποχρεώσεις.

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας, προτείνεται η παρουσίαση από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες της διαδικασίας εκτύπωσης αναφορών μέσω εμπλουτισμένης εισήγησης για εισπράξεις και πληρωμές με τη χρήση λογισμικού εμπορικής διαχείρισης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εκδίδουν σχετικές αναφορές για τις ταμειακές ροές, τις οφειλές πελατών/-ισσών και τις υποχρεώσεις προς προμηθευτές/-τριες.

2.4.B.3 | ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Στο πλαίσιο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν μια σαφή και ολοκληρωμένη εικόνα των διαδικασιών που απαιτούνται για την πρόσληψη εργαζομένων.

Αρχικά, αναλύεται η διαδικασία απογραφής στο Μητρώο e-ΕΦΚΑ φυσικών προσώπων που αναλαμβάνουν για πρώτη φορά εργασία ως μισθωτοί/-ές ασφαλισμένοι/-ες. Ακολούθως, παρουσιάζεται το έντυπο Ε3 – Αναγγελία Πρόσληψης, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να συμπληρώνουν τα πεδία που απαιτούνται σε κάθε πρόσληψη, να τηρούν τις προβλεπόμενες προθεσμίες και να συντάσσουν κάθε σύμβαση εργασίας με βάση τον τύπο απασχόλησης (πλήρους, μερικής ή εκ περιτροπής εργασία). Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον διαχωρισμό των εννοιών του/της μισθωτού/-ής και του/της εργάτη/-τριας, αλλά και στα είδη και τις μορφές συμβάσεων εξαρτημένης εργασίας (αορίστου χρόνου, ορισμένου χρόνου, πλήρους απασχόλησης, μερικής απασχόλησης, εκ περιτροπής εργασία).

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» κατανοούν και μαθαίνουν να συμπληρώνουν τα είδη πινάκων προσωπικού Ε4 του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ (ετήσιος πίνακας, συμπληρωματικός ετήσιος, αρχικός, συμπληρωματικός ωραρίου, τροποποιητικός αποδοχών). Περιγράφεται η διαδικασία, ο τρόπος συμπλήρωσης και υποβολής τους, οι προθεσμίες που πρέπει να τηρούνται, καθώς και οι επιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις. Τέλος, γίνεται αναφορά στα έντυπα Ε12-ε-ΟΙΚΟΔΟΜΩ – Αναγγελία του Απασχολούμενου Προσωπικού επί εκτέλεσης οικοδομικής εργασίας ή τεχνικού έργου και Ε12-ε-ΟΙΚΟΔΟΜΩ ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΟ, που αφορούν οικοδομοτεχνικά έργα χωρίς μόνιμο προσωπικό.

Προτείνεται η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και μελετών περίπτωσης από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες προχωρούν στη συμπλήρωση των ανωτέρω εντύπων, κατανοώντας πώς οι διαδικασίες αυτές εφαρμόζονται στην πράξη.

2.4.B.4 | ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΔΟΧΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στον τρόπο υπολογισμού και καθορισμού των αποδοχών των εργαζομένων.

Αρχικά, προσδιορίζονται και αποκωδικοποιούνται οι έννοιες του μεικτού ή ακαθάριστου μισθού, του καθαρού μισθού και των κρατήσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες

μαθαίνουν να υπολογίζουν την ακαθάριστη αμοιβή των απασχολούμενων μισθωτών, του μηνιαίου μισθού και του ημερομισθίου, καθώς και να εφαρμόζουν τις ελάχιστες αποδοχές και τα κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων για υπαλλήλους και εργατοτεχνίτες/-τριες σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας και τις επιμέρους κλαδικές και επιχειρησιακές συμβάσεις εργασίας. Επιπλέον, αναγνωρίζουν τις αρχές που ισχύουν επί των ωραρίων και τα χρονικά όρια εργασίας κατά μορφή επιχείρησης και τα συστήματα εργασίας (εξαήμερο και πενθήμερο), καθώς και το πώς αυτά επηρεάζουν το ύψος των αποδοχών.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι λοιπές παροχές που προσauξάνουν τις αποδοχές ενός/μιας εργαζόμενου/-ης και ο τρόπος υπολογισμού τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν και περιγράφουν τις έννοιες και τις αρχές της πρόσθετης εργασίας, της υπερεργασίας και της υπερωρίας, και μαθαίνουν τον τρόπο υπολογισμού της αμοιβής της υπερεργασίας τόσο στο εξαήμερο όσο και στο πενθήμερο σύστημα εργασίας. Τέλος, εξηγείται ο τρόπος υπολογισμού της αμοιβής των εργαζομένων στις περιπτώσεις αργιών, επισημαίνοντας ποιες είναι οι ημέρες υποχρεωτικής και ποιες προαιρετικής αργίας.

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας, προτείνεται ο/η εκπαιδευτής/-τρια, με τη χρήση εξειδικευμένου πληροφοριακού λογιστικού προγράμματος μισθοδοσίας και με την ανάπτυξη παραδειγμάτων και ασκήσεων, να ενθαρρύνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να προσδιορίζουν τις τακτικές και τις λοιπές αποδοχές διαφόρων περιπτώσεων.

2.4.B.5 | ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΑΔΕΙΩΝ, ΕΟΡΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΧΑ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τον τρόπο υπολογισμού και λογιστικής παρακολούθησης των επιδομάτων αδειών, καθώς και των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα.

Αρχικά, έρχονται σε επαφή με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις άδειες υπαλλήλων και εργατών/-τριών, τις ημέρες αδείας των μισθωτών, καθώς και τις άδειες σε περιπτώσεις συμβάσεων ορισμένου χρόνου και τη χρήση του βιβλίου αδειών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον τρόπο υπολογισμού και λογιστικής καταχώρισης των αποδοχών αδείας για τις ανωτέρω περιπτώσεις. Ακολούθως, παρουσιάζεται η χρονική περίοδος που υπολογίζεται το δώρο Χριστουγέννων, η βάση υπολογισμού του (που αποτελούν οι αποδοχές της 10ης Δεκεμβρίου) και, αντίστοιχα, η χρονική περίοδος και η βάση υπολογισμού για το δώρο Πάσχα, καθώς και οι ημέρες που δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό των επιδομάτων εορτών.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις αποδοχές επί των οποίων υπολογίζονται τα δώρα και στο πώς συνυπολογίζονται οι λοιπές νόμιμες τακτικές παροχές σε αυτά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τον τρόπο υπολογισμού της απλής πρόσθετης εργασίας, της υπερεργασίας και των υπερωριών στα επιδόματα δώρων μισθωτών και εργατών, καθώς και των περιπτώσεων προσαύξησης λόγω νόμιμης απασχόλησης κατά τις Κυριακές, τις αργίες και τη νύχτα. Τέλος, μαθαίνουν να προσδιορίζουν το ύψος του δώ-

ρου σε καθεστώς πλήρους και μερικής απασχόλησης μισθωτών, για μισθωτούς/-ές που αμείβονται με κυμαινόμενες αποδοχές, καθώς και για μισθωτούς/-ές που εργάζονται εκ περιτροπής.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας, με τη χρήση εξειδικευμένου πληροφοριακού λογιστικού προγράμματος μισθοδοσίας και με βάση διάφορα παραδείγματα και ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να υπολογίζουν τα επιδόματα αδειών και εορτών για διάφορες περιπτώσεις εργαζομένων.

2.4.B.6 | ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τη διαδικασία απόλυσης που πρέπει να ακολουθηθεί, η οποία περιλαμβάνει την τήρηση συγκεκριμένων βημάτων και προϋποθέσεων, όπως αυτές ορίζονται από το εργατικό δίκαιο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν την έννοια της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας, που γίνεται είτε από τον/την εργοδότη/-τρια είτε από τον/την εργαζόμενο/-η, και μπορούν να περιγράψουν τη διαδικασία της απόλυσης με προειδοποίηση (ανάλογα με τον χρόνο προϋπηρεσίας), καθώς και τη διαδικασία της απόλυσης χωρίς προειδοποίηση, με άμεση καταγγελία της σύμβασης από τον/την εργοδότη/-τρια. Επίσης, εξετάζονται οι περιπτώσεις λύσης της σχέσης εργασίας λόγω θανάτου, η οικειοθελής αποχώρηση του/της εργαζομένου/-ης, η απόλυση μισθωτού/-ής πριν από τη συμπλήρωση 12μήνου, η λήξη συμβάσεων ορισμένου χρόνου, καθώς και πιο ειδικές περιπτώσεις (όπως η δόλια αντισυμβατική συμπεριφορά του/της μισθωτού/-ής, η τέλεση αξιόποινης πράξης, λόγοι ανωτέρας βίας κ.λπ.). Επιπλέον, μαθαίνουν τη διαδικασία συμπλήρωσης και υποβολής στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ της αναγγελίας οικειοθελούς αποχώρησης (έντυπο Ε5) και της καταγγελίας σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου (έντυπο Ε6).

Παράλληλα, έρχονται σε επαφή με τον τρόπο υπολογισμού των αποζημιώσεων υπαλλήλων και εργατών/-τριών με βάση τα χρόνια προϋπηρεσίας, των μισθωτών που απολύονται ή αποχωρούν λόγω συνταξιοδότησης (συμπλήρωση των προϋποθέσεων για λήψη πλήρους σύνταξης), των μερικώς απασχολούμενων και των αμειβομένων με κυμαινόμενες αποδοχές, καθώς και με το πλαίσιο φορολογίας των αποζημιώσεων για τις παραπάνω περιπτώσεις.

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες, εργαζόμενοι/-ες σε ομάδες, προσδιορίζουν το ύψος της αποζημίωσης και συμπληρώνουν το έντυπο Ε5 (αναγγελία οικειοθελούς αποχώρησης) και το έντυπο Ε6 (καταγγελία σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου).

2.4.B.7 | ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Αντικείμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι η ανάλυση και ο τρόπος υπολογισμού των εισφορών που καταβάλλονται στον e-ΕΦΚΑ (Ηλεκτρονικός Εθνι-

κός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης) και σε άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς, τόσο από τον/την εργαζόμενο/-η όσο και από τον/την εργοδότη/-τρια.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν τις κατηγορίες εισφορών μισθωτών και εργοδοτών/-τριών υπέρ e-ΕΦΚΑ βάσει της κείμενης νομοθεσίας, όπως είναι οι ασφαλιστικές κρατήσεις για τη σύνταξη, οι εισφορές για υγειονομική περίθαλψη, η επικουρική ασφάλιση, καθώς και οι λοιπές εισφορές που υπολογίζονται βάσει των αποδοχών του κλάδου σύνταξης. Παρουσιάζεται ο τρόπος υπολογισμού του συνολικού κόστους μισθοδοσίας για τον/την εργοδότη/-τρια, το οποίο περιλαμβάνει τον μεικτό μισθό του/της εργαζομένου/-ης και τις εργοδοτικές εισφορές, καθώς και του συνολικού κόστους ανά εργαζόμενο/-η, το οποίο ενσωματώνει τις αμοιβές, τις εισφορές και τα επιδόματα.

Ακολούθως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να καταρτίζουν τον πίνακα εισφορών υπέρ e-ΕΦΚΑ Μισθωτών και την ΑΠΔ (Αναλυτική Περιοδική Δήλωση). Εξοικειώνονται με την τήρηση των προθεσμιών υποβολής της ΑΠΔ, τον χρόνο καταβολής των εισφορών, καθώς και με τις οδηγίες για την έκδοση και την εξαργύρωση εργοσήμων. Στο πλαίσιο της ίδιας μαθησιακής υποενότητας, εξετάζεται ο τρόπος υπολογισμού του παρακρατούμενου Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών (ΦΜΥ) των εργαζομένων (υπαλλήλων και εργατών/-τριών), καθώς και η διαδικασία συμπλήρωσης, υποβολής και απόδοσης των αντίστοιχων προσωρινών δηλώσεων ΦΜΥ.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας, με τη χρήση εξειδικευμένου πληροφοριακού λογιστικού προγράμματος μισθοδοσίας και με βάση διάφορα παραδείγματα και ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να υπολογίζουν τις εισφορές μισθωτών και εργοδοτών/-τριών, τον ΦΜΥ, καθώς και να συντάσσουν τον πίνακα εισφορών υπέρ e-ΕΦΚΑ μισθωτών και την ΑΠΔ.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Στεφάνου, Κ. Ι. (2019). *Εφαρμογές Λογιστικής & Εμπορικής Διαχείρισης με Η/Υ* (3η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Καραγιάννης, Ι., Καραγιάννη, Ε. & Καραγιάννης, Δ. (2021). *Εργατικά – Μισθοδοσίες – Ασφαλιστικά – Παραδείγματα – Δηλώσεις στην Πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιωάννης Καραγιάννης και Αικατερίνη Καραγιάννη.

Συμπληρωματικές

1. Αληφαντής, Γ. Σ. (2020). *Αμοιβές και έξοδα προσωπικού*. Αθήνα: Εκδόσεις Διπλογραφία.
2. Πρασσάς, Β. (2021). *Εργατική Νομοθεσία και Μισθοδοσία. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Οικονομικές Εκδόσεις.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα ασχολείται με τη μελέτη και πρακτική της Διοίκησης Έργων (Project Management) εξετάζοντας συνολικά ένα έργο από την απόφαση υλοποίησής του μέχρι την ολοκλήρωσή του. Αρχικά, παρουσιάζονται οι γνωστικές περιοχές, οι μεθοδολογίες και οι προσεγγίσεις για την αξιολόγηση και επιλογή μεταξύ υποψηφίων έργων, και τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα ευθυγράμμισης των στόχων της διοίκησης έργων με τη στρατηγική μιας επιχείρησης ή οργανισμού. Κατόπιν, παρουσιάζονται βήμα-βήμα οι περιοχές γνώσης της διοίκησης έργων, ξεκινώντας από τη Συνολική Διοίκηση και περνώντας μέσα από τη Διαχείριση των Συμμετοχών, τη Διαχείριση του Φυσικού Αντικειμένου, τη Διαχείριση Χρόνου και Κόστους, τη Διαχείριση Επικοινωνιών και τη Διαχείριση Κινδύνων, σε συνδυασμό με στοιχεία Διαχείρισης Αλλαγών και Διοίκησης Δεδουλευμένης Αξίας. Επιτελείται μια ενδελεχής παρουσίαση και ανάλυση των πλέον αποδεκτών και υιοθετημένων παγκοσμίως εργαλείων, μεθοδολογιών, τεχνικών και προτύπων, τα οποία υποστηρίζουν την ορθή ανάπτυξη προγραμμάτων έργων και παρέχουν αξιόπιστους ποσοτικούς δείκτες που υποστηρίζουν την παρακολούθηση της φυσικής και οικονομικής προόδου των έργων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ορίζουν πώς τοποθετείται το μοντέρνο project management στις σύγχρονες επιχειρήσεις και πώς τα έργα βοηθούν να επιτευχθούν οι επιχειρηματικοί στόχοι,
- Εφαρμόζουν τις γνώσεις τους για να οργανώνουν και να διοικούν έργα χρησιμοποιώντας παγκοσμίως αποδεκτές, αποτελεσματικές τεχνικές project management,
- Προγραμματίζουν και οργανώνουν ορθολογικά τους πόρους που έχουν στη διάθεσή τους για την ολοκλήρωση του έργου,
- Συνεργάζονται για την υιοθέτηση προσεγγίσεων, τεχνικών και μεθοδολογιών, με σκοπό τη βελτιστοποίηση των έργων τους από κάθε άποψη, όπως από αυτή του φυσικού αντικειμένου, του χρόνου, του κόστους και του παραγωγικού δυναμικού,
- Υιοθετούν τις πτυχές επικοινωνίας του project management όπως είναι η διαχείριση συμμετοχών, η διαχείριση του φυσικού αντικειμένου, η διαχείριση κινδύνων, η διαχείριση αλλαγών κ.λπ.,
- Υποκινούν το συστηματικό, διεργασιο-κεντρικό περιβάλλον του project management μαζί με τα συναφή πρότυπα,
- Επιλέγουν τα σύγχρονα λογισμικά διοίκησης έργων που επιτρέπουν τον προγραμματισμό, παρακολούθηση, έλεγχο, αναφορά και πρόβλεψη των έργων,
- Υιοθετούν και επιδιώκουν επαγγελματικές ή πρακτικές πιστοποιήσεις,

- Εκτιμούν την οικονομική διαχείριση έργου (παρακολούθηση και έλεγχος της προόδου ενός έργου),
- Διαχειρίζονται τους κινδύνους έργου,
- Εφαρμόζουν εργαλεία και τεχνικές ποιότητας έργου,
- Οργανώνουν τις διαδικασίες κλεισίματος έργου,
- Ελέγχουν και εποπτεύουν την τήρηση του προϋπολογισμού που έχει συνταχθεί για την ολοκλήρωση του έργου,
- Εντοπίζουν τυχόν αποκλίσεις του έργου, λαμβάνοντας υπόψη τον χρονοπρογραμματισμό, και στην περίπτωση όπου κριθεί απαραίτητο βαίνουν στον επαναπρογραμματισμό του,
- Δημιουργούν διαγράμματα Gantt με τη χρήση λογισμικού.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εύρος / Χρονοδιάγραμμα / Κόστος / Κίνδυνοι / Παραδοτέα / Ενδιαφερόμενα μέρη / Επικοινωνία / Αξιολόγηση / Διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού / Τελική έκθεση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (1), Εργαστήριο (1), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΟΥ
2	ΕΝΑΡΞΗ ΕΡΓΟΥ
3	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ
4	ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΕΡΓΟΥ
5	ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ
6	ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΕΡΓΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και ανάλυση των βασικών αρχών της διαχείρισης έργου, εστιάζοντας στις διαφορές μεταξύ έργου και διαδικασίας, στις φάσεις του έργου, στις περιοχές γνώσης και στους ρόλους των εμπλεκομένων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τη διαχείριση έργου ως μια προσπάθεια με συγκεκριμένη αρχή και τέλος και τη διακρίνουν από τις διαδικασίες, οι οποίες είναι επαναλαμβανόμενες, δίνοντας σχετικά παραδείγματα από τον χώρο των επιχειρήσεων. Κατά τη διάρκεια της μαθησιακής υποενότητας, αναλύονται οι πέντε φάσεις ενός

έργου: η έναρξη, ο σχεδιασμός, η εκτέλεση, η παρακολούθηση και ο έλεγχος, καθώς και η ολοκλήρωση, οι οποίες θα αναπτυχθούν διεξοδικά στις επόμενες πέντε μαθησιακές υποενότητες.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» διακρίνουν τις δέκα περιοχές γνώσης, όπως τη διαχείριση ενοποίησης, εύρους, χρόνου, κόστους, ποιότητας, ανθρώπινου δυναμικού, επικοινωνίας, κινδύνων, προμηθειών και ενδιαφερομένων μερών. Αυτές οι περιοχές παρέχουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την επιτυχή υλοποίηση ενός έργου. Εστιάζουν την προσοχή τους στους ρόλους του/της project manager και του/της project owner, κατανοώντας πώς ο/η project manager οργανώνει, παρακολουθεί και συντονίζει τις εργασίες, ενώ ο/η project owner θέτει τους στόχους, εξασφαλίζει τους πόρους και εγκρίνει τα παραδοτέα. Επιπλέον, περιγράφουν πώς η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ αυτών των ρόλων συμβάλλει στην επιτυχία του έργου.

Συστήνεται η ανάλυση μελετών περίπτωσης για την εφαρμογή των εννοιών στην πράξη. Η ομαδική εργασία σε σενάρια έργων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλαμβάνουν ρόλους project manager και project owner, ενισχύει την κατανόηση των καθηκόντων και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν. Μέσα από την πρακτική αυτή, εμβαθύνουν στις βασικές έννοιες της διαχείρισης έργων, αποκτώντας ουσιαστικές δεξιότητες για τον επαγγελματικό τους ρόλο ως μελλοντικά «Στελέχη διοίκησης επιχειρήσεων».

2.4.Γ.2 | ΕΝΑΡΞΗ ΕΡΓΟΥ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την επιτυχή έναρξη ενός έργου, με έμφαση στον καθορισμό του σκοπού και των στόχων, την ευθυγράμμιση με τα στρατηγικά πλάνα, τον εντοπισμό των ενδιαφερόμενων μερών, τον προκαταρκτικό προϋπολογισμό και την ανάπτυξη του καταστατικού χάρτη του έργου (project charter).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν πώς ο καθορισμός σαφών, μετρήσιμων, εφικτών, σχετικών και χρονικά προσδιορισμένων στόχων (SMART) ενισχύει την οργάνωση του έργου και την αποτελεσματική του διαχείριση. Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, εξετάζουν τη σύνδεση του έργου με τα στρατηγικά πλάνα της επιχείρησης, διασφαλίζοντας ότι οι δραστηριότητες και τα παραδοτέα του ευθυγραμμίζονται με τις επιχειρησιακές προτεραιότητες. Παράλληλα, εντοπίζουν και αναλύουν τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders), αξιολογώντας την επιρροή, τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους, ώστε να διαμορφώσουν μια αποτελεσματική στρατηγική επικοινωνίας και διαχείρισης σχέσεων. Επιπλέον, επικεντρώνονται στον προκαταρκτικό προϋπολογισμό, προσδιορίζοντας τις απαιτήσεις σε χρηματοδότηση, ανθρώπινο δυναμικό, υλικά και τεχνολογία, ενώ ταυτόχρονα συντάσσουν το project charter, το οποίο περιλαμβάνει τους στόχους, το εύρος, τα παραδοτέα, τους βασικούς κινδύνους και την έγκριση από τους χρηματοδότες ή χορηγούς (sponsors) του έργου.

Για την καλύτερη εμπέδωση των εννοιών, προτείνεται η εργασία σε ομάδες με σκοπό τη δημιουργία ενός project charter βασισμένου σε πραγματικά ή υποθετικά

έργα. Μέσα από την ομαδική συνεργασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες βελτιώνουν τις δεξιότητές τους στη διαμόρφωση στόχων, την αξιολόγηση των ενδιαφερόμενων μερών και την εκτίμηση των πόρων, ενισχύοντας την ικανότητά τους να γθούνται επιτυχώς της έναρξης ενός έργου.

2.4.Γ.3 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επιδιώκει να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για τον σχεδιασμό ενός έργου, με έμφαση στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης έργου (Project Management Plan), τον καθορισμό του εύρους, τη διαμόρφωση χρονοδιαγράμματος, τη διαχείριση κινδύνων και τη στρατηγική επικοινωνίας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τη διαδικασία ανάπτυξης ενός λεπτομερούς σχεδίου που περιλαμβάνει το εύρος, το κόστος, την ποιότητα, την επικοινωνία, τους κινδύνους και τις προμήθειες, διασφαλίζοντας τη συνοχή και την επιτυχία του έργου. Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, αναλύουν τον καθορισμό του εύρους, προσδιορίζοντας τα παραδοτέα, τις απαιτήσεις και τα όρια του έργου, ενώ παράλληλα διαμορφώνουν το χρονοδιάγραμμα μέσω της δομής ανάλυσης εργασιών (Work Breakdown Structure/WBS) και του καθορισμού λογικών αλληλουχιών. Εξετάζεται επίσης η διαχείριση κινδύνων, με την αναγνώριση πιθανών προβλημάτων και την προετοιμασία σχεδίων αντιμετώπισης. Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» εστιάζουν την προσοχή τους στη στρατηγική επικοινωνίας, καθορίζοντας τον τρόπο, τη συχνότητα και το περιεχόμενο των επικοινωνιών με τα ενδιαφερόμενα μέρη, εξασφαλίζοντας την ομαλή ροή πληροφοριών και την ευθυγράμμιση των προσδοκιών.

Για την καλύτερη εμπέδωση των εννοιών, προτείνεται η ανάλυση μελετών περίπτωσης, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τον σχεδιασμό έργου, δημιουργώντας το Project Management Plan, το χρονοδιάγραμμα και το σχέδιο διαχείρισης κινδύνων. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, ενισχύουν τις δεξιότητές τους στον αποτελεσματικό σχεδιασμό έργων, αποκτώντας πολύτιμη εμπειρία για την επαγγελματική τους εξέλιξη.

2.4.Γ.4 | ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΕΡΓΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην ανάπτυξη των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευόμενων σχετικά με την εκτέλεση ενός έργου, με έμφαση στην εφαρμογή του σχεδίου, τη διαχείριση της ομάδας, την επίλυση προβλημάτων, τη διαχείριση αλλαγών και την επικοινωνία της προόδου.

Στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας, αναλύονται οι τρόποι οργάνωσης της υλοποίησης του έργου, καθώς και ο συντονισμός των ομάδων, των προμηθειών και των παραδοτέων, ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων και των ποιοτικών προδιαγραφών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στη διαχείριση της ομάδας, ενισχύοντας την ανοιχτή επικοινωνία μέσω των κατάλλη-

λων ερωτήσεων, την ενσυναίσθηση και τη συνεργασία, παρέχοντας καθοδήγηση και διατηρώντας υψηλά επίπεδα παρακίνησης. Εξετάζεται η σημασία της ενεργητικής ακρόασης, της σαφούς ανάθεσης αρμοδιοτήτων και της υποστήριξης των μελών της ομάδας, ώστε να αντιμετωπίζονται οι προκλήσεις αποτελεσματικά.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» περιγράφουν τη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων, εντοπίζοντας άμεσα τις προκλήσεις και εφαρμόζοντας τις κατάλληλες λύσεις. Επίσης, αναλύουν τη διαχείριση αλλαγών, εφαρμόζοντας διαδικασίες ελέγχου για την αξιολόγηση και την έγκριση προτεινόμενων τροποποιήσεων, διατηρώντας την ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και σταθερότητας.

Για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών, συστήνεται η ανάλυση μελετών περίπτωσης και η εργασία σε ομάδες, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τεχνικές διαχείρισης έργου, επιλύουν προβλήματα και παρουσιάζουν την πρόοδο του έργου. Μέσα από την πρακτική αυτή, ενισχύουν τις δεξιότητές τους στην εκτέλεση έργων, αποκτώντας πολύτιμη εμπειρία για το επαγγελματικό τους περιβάλλον.

2.4.Γ.5 | ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στην παρακολούθηση και τον έλεγχο ενός έργου, εστιάζοντας στον έλεγχο του εύρους, την παρακολούθηση του χρονοδιαγράμματος και του κόστους, την αξιολόγηση της ποιότητας, τη διαχείριση των κινδύνων και τον έλεγχο της επικοινωνίας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τη σημασία της συνεχούς παρακολούθησης για την εξασφάλιση της επιτυχούς υλοποίησης του έργου. Επιπλέον, η εστίαση στον έλεγχο του εύρους επιβεβαιώνει ότι οι εκτελούμενες εργασίες ευθυγραμμίζονται με το εγκεκριμένο σχέδιο και ότι τα παραδοτέα ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του έργου. Εξετάζεται η παρακολούθηση του χρονοδιαγράμματος και του κόστους μέσω δεικτών απόδοσης (Key Performance Indicators/KPIs), που επιτρέπουν την έγκαιρη ανίχνευση αποκλίσεων και την εφαρμογή διορθωτικών ενεργειών. Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» αξιολογούν την ποιότητα των παραδοτέων, εξετάζοντας αν πληρούν τα πρότυπα και τις προσδοκίες των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders). Παράλληλα, αναλύουν τη διαχείριση κινδύνων, εντοπίζοντας πιθανές απειλές και ευκαιρίες, ενώ προσαρμόζουν τα σχέδια αντιμετώπισης με βάση την εξέλιξη του έργου. Η διασφάλιση της συνέπειας και της σαφήνειας στην επικοινωνία αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο της επιτυχούς παρακολούθησης.

Για την πρακτική εφαρμογή των εννοιών, προτείνεται η εργασία σε ομάδες με την ανάλυση μελετών περίπτωσης που περιλαμβάνουν παρακολούθηση χρονοδιαγράμματος, ελέγχους ποιότητας και αντιμετώπιση αποκλίσεων. Η συμμετοχή σε τέτοιες δραστηριότητες ενισχύει τις δεξιότητες των εκπαιδευόμενων στη διαχείριση έργων και τους/τις προετοιμάζει για την επιτυχή ολοκλήρωση των επαγγελματικών τους υποχρεώσεων.

2.4.Γ.6 | ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΟΥ

Η μαθησιακή υποεπένδυση προσφέρει μια ανάλυση της διαδικασίας ολοκλήρωσης ενός έργου, εστιάζοντας στην παράδοση των παραδοτέων, την ολοκλήρωση των συμβάσεων, την αξιολόγηση του έργου, την τελική έκθεση και τον εορτασμό της ολοκλήρωσης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τα βήματα που απαιτούνται για την ομαλή ολοκλήρωση του έργου, διασφαλίζοντας ότι πληρούνται όλες οι απαιτήσεις. Η εστίαση στην παράδοση των παραδοτέων διασφαλίζει ότι τα παραδοθέντα προϊόντα ή οι υπηρεσίες ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές και στις προσδοκίες των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders). Εξετάζεται η ολοκλήρωση των οικονομικών και προμηθευτικών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης της πληρωμής των προμηθευτών και της τακτοποίησης όλων των εκκρεμοτήτων.

Σημαντικό σημείο στη μαθησιακή υποεπένδυση είναι η ανάλυση της αξιολόγησης του έργου και των διδαγμάτων που αποκομίστηκαν (lessons learned), όπου σε κατάλληλα έντυπα καταγράφεται τι πήγε καλά και τι δεν λειτούργησε όπως αναμενόταν, με αντίστοιχες προτάσεις βελτίωσης και λύσεις για μελλοντικά έργα. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τον τρόπο προετοιμασίας της τελικής έκθεσης έργου, η οποία περιλαμβάνει μια αναλυτική αναφορά για τη διοίκηση και τα ενδιαφερόμενα μέρη, παρουσιάζοντας την απόδοση σε σχέση με τους αρχικούς στόχους.

Για την εμπέδωση των εννοιών, προτείνεται η ανάλυση μελετών περίπτωσης και η εργασία σε ομάδες, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσομοιώνουν την ολοκλήρωση ενός έργου, συντάσσουν τελικές εκθέσεις και παρουσιάζουν τα αποτελέσματα. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, αναγνωρίζεται η προσπάθεια της ομάδας και ενισχύεται το ηθικό, ολοκληρώνοντας το έργο με επιτυχία.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Τσιρίκας, Α. (2017). *Οργάνωση και διοίκηση έργων. Πλήρης οδηγός μελέτης και εφαρμογής*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
2. Larson, E. W. & Gray, C. F. (2018). *Διοίκηση έργων. Η διαδικασία διοίκησης* (μτφρ. Π. Καναβός). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Συμπληρωματικές

1. Δημητριάδης, Α. (2019). *Διοίκηση – Διαχείριση έργου: Project Management* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
2. Meredith, J. R., Mantel, S. J. Jr. & Shafer, S. M. (2020). *Διοίκηση έργων. Μια διοικητική προσέγγιση* (μτφρ. Μ. Γεράνιος & Γ. Κοντός). Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα της ανάλυσης χρηματοοικονομικών καταστάσεων αφορά τη διδασκαλία των τεχνικών ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση της ρευστότητας, της δραστηριότητας, της αποδοτικότητας, της χρηματοοικονομικής μόχλευσης, της βιωσιμότητας και των επενδύσεων μιας οντότητας, με τη χρήση λογισμικού. Στη συνέχεια, αναλύεται ο τρόπος χρήσης της αξιολόγησης αυτής στη λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων. Πιο συγκεκριμένα, περιγράφονται τα είδη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που μια οντότητα είναι υποχρεωμένη να δημοσιεύει για την πληροφόρηση διαφόρων ατόμων κα ομάδων ενδιαφέροντος. Ερμηνεύεται η έννοια του όρου αριθμοδείκτη και η σπουδαιότητα της χρησιμοποίησής του στην αξιολόγηση των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας οντότητας. Περιγράφονται οι κύριες κατηγορίες αριθμοδεικτών και ο τρόπος αξιοποίησής τους στη δημιουργία αξιόπιστης πληροφόρησης για τη τρέχουσα οικονομική κατάσταση της οντότητας και για τις μελλοντικές της προοπτικές. Αναλύεται ο τρόπος σύγκρισης της αποδοτικότητας μιας οντότητας σε σχέση με τη συνολική οικονομία, τον κλάδο που δραστηριοποιείται και με τους σημαντικότερους ανταγωνιστές της. Τέλος, αναλύονται οι μέθοδοι αξιολόγησης επενδύσεων, όπως της περιόδου επανέσπραξης, του δείκτη αποδοτικότητας, της Καθαρής Παρούσας Αξίας, του Εσωτερικού Συντελεστή Απόδοσης, καθώς και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα αυτών καθώς και τα κριτήρια για την υλοποίηση των επενδύσεων μέσα από εφαρμογές με τη χρήση λογισμικού.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναλύουν την έννοια του όρου αριθμοδείκτη,
- Παρουσιάζουν τις κατηγορίες των αριθμοδεικτών,
- Ερμηνεύουν τα είδη των αριθμοδεικτών που εντάσσονται σε κάθε κατηγορία αριθμοδείκτη,
- Αναλύουν τους κανόνες κατάρτισης των αριθμοδεικτών,
- Συντάσσουν χρηματοοικονομικές αναλύσεις σε κάθετη και οριζόντια μορφή,
- Διευκρινίζουν τους περιορισμούς της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας οντότητας με τη χρήση των αριθμοδεικτών,
- Υπολογίζουν τους αριθμοδείκτες ρευστότητας, δραστηριότητας, αποδοτικότητας, χρηματοοικονομικής μόχλευσης, βιωσιμότητας και επενδύσεων για μια οντότητα,
- Χρησιμοποιούν τους αριθμοδείκτες προκειμένου να εξαγάγουν συμπεράσματα σχετικά για την οικονομική θέση της οντότητας,

- Συγκρίνουν τα αποτελέσματα των αριθμοδεικτών για μια οντότητα με τα αντίστοιχα του κλάδου της οικονομίας στον οποίο εντάσσεται,
- Διατυπώνουν συμπεράσματα από τη σύγκριση των τιμών των αριθμοδεικτών μεταξύ της οντότητας και των άμεσων ανταγωνιστών της,
- Ερμηνεύουν και αναλύουν τη χρηματοοικονομική κατάσταση μιας οντότητας με τη χρήση των αριθμοδεικτών,
- Παρουσιάζουν τις αποφάσεις προς υλοποίηση μετά τα αποτελέσματα μιας χρηματοοικονομικής ανάλυσης,
- Αξιολογούν επενδυτικές προτάσεις με τις υπάρχουσες μεθόδους και επιλέγουν ποιες από αυτές θα υλοποιηθούν,
- Αναλύουν τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα των μεθόδων αξιολόγησης επενδύσεων,
- Χρησιμοποιούν λογισμικό για την αξιολόγηση επενδύσεων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Χρηματοοικονομική διοίκηση / Αριθμοδείκτες ρευστότητας / Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας / Αριθμοδείκτες δραστηριότητας / Αριθμοδείκτες διάρθρωσης / Αριθμοδείκτες αποτίμησης επενδύσεων / Αξιολόγηση επενδύσεων / Μέθοδοι αξιολόγησης επενδύσεων / Μέθοδος Περιόδου Επανείσπραξης / Μέθοδος Καθαρής Παρούσας Αξίας / Μέθοδος Εσωτερικού Ποσοστού Απόδοσης / Μέθοδος Δείκτη Αποδοτικότητας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (1), Εργαστήριο (1), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
2	ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ
3	ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ
4	ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
5	ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
6	ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ
7	ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
8	ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

2.4.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Στην πρώτη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στις βασικές αρχές της χρηματοοικονομικής διοίκησης μιας επιχείρησης, οι οποίες σκοπό έχουν τη διασφάλιση της σταθερότητας και της κερδοφορίας, καθώς επίσης και στη διαδικασία αξιολόγησης επενδύσεων.

Αρχικά, παρουσιάζονται το περιεχόμενο της χρηματοοικονομικής διοίκησης και οι στόχοι που σχετίζονται με τη μεγιστοποίηση της αξίας της οντότητας, τη διατήρηση της ρευστότητάς της, τον περιορισμό του κινδύνου που αντιμετωπίζει και τη μεγιστοποίηση του ρυθμού ανάπτυξής της. Ακολούθως, περιγράφονται αναλυτικά η δομή και το περιεχόμενο των βασικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων, καθώς και το πώς χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για την εκτίμηση της χρηματοοικονομικής θέσης και της λειτουργικής απόδοσης μιας επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται:

- Α)** Ο ισολογισμός: Παρουσιάζει τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και την καθαρή θέση της επιχείρησης σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.
- Β)** Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης: Απεικονίζει τα έσοδα, τα έξοδα και τα καθαρά κέρδη, βοηθώντας στην αξιολόγηση της κερδοφορίας της.
- Γ)** Η κατάσταση ταμειακών ροών: Αποτυπώνει τη ροή των μετρητών στην επιχείρηση (εισροές και εκροές) και την ικανότητά της να καλύπτει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας, προτείνεται η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, μελετών περίπτωσης και ασκήσεων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντλούν πληροφορίες από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, εξάγουν συμπεράσματα σχετικά με την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης και εντοπίζουν τάσεις, όπως η αύξηση ή η μείωση της κερδοφορίας, οι αλλαγές στη ρευστότητα κ.ά.

2.4.Δ.2 | ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στους αριθμοδείκτες, τα βασικά εργαλεία που βοηθούν στην ποσοτική αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκωδικοποιούν την έννοια των αριθμοδεικτών, καθώς και το πώς αυτοί αποτυπώνουν τις σχέσεις μεταξύ μεγεθών, λογιστικής ή στατιστικής προελεύσεως. Επιπλέον, κατανοούν πώς καταρτίζονται με σκοπό τον προσδιορισμό της πραγματικής θέσεως ή της αποδοτικότητας των διάφορων τμημάτων ή ολόκληρων τομέων της οικονομικής μονάδας. Διακρίνονται και περιγράφονται τα πλεονεκτήματα της χρήσης αριθμοδεικτών, όπως ο προσδιορισμός του βαθμού απόδοσης των διάφορων δραστηριοτήτων της οικονομικής μονάδας με σκοπό την ορθολογι-

κότερη εκμετάλλευση και η εξήγηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την επιχειρηματική δράση, καθώς και τα μειονεκτήματά τους.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» μαθαίνουν να προσδιορίζουν και να παρουσιάζουν συνοπτικά τις βασικές κατηγορίες αριθμοδεικτών, οι οποίες είναι οι αριθμοδείκτες ρευστότητας, οι αριθμοδείκτες δραστηριότητας ή διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων, οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας, οι αριθμοδείκτες δι-άρθρωσης κεφαλαίων και βιωσιμότητας, καθώς και οι αριθμοδείκτες αποτίμησης επενδύσεων ή επενδυτικοί αριθμοδείκτες, οι οποίοι και θα αναλυθούν στις επόμενες μαθησιακές υποενότητες.

Τέλος, γίνεται αναφορά στους περιορισμούς της χρήσης των αριθμοδεικτών στην ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως η αδυναμία τους να προβλέψουν μελλοντικές επιδόσεις και η ανάγκη να συνδυάζονται με άλλα ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα, καθώς και στη σημασία των εξωτερικών παραγόντων, όπως η οικονομική συγκυρία και οι διακυμάνσεις στην αγορά, που μπορούν να επηρεάσουν την ακρίβεια των αριθμοδεικτών.

Για την υλοποίηση της υποενότητας, προτείνεται η χρήση ενεργητικών εκπαιδευτικών τεχνικών, όπως η εμπλουτισμένη εισήγηση, ο καταιγισμός ιδεών και η εργασία σε ομάδες, ώστε να τεθούν οι βάσεις για την περαιτέρω ανάλυση των αριθμοδεικτών.

2.4.Δ.3 | ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στους αριθμοδείκτες ρευστότητας, οι οποίοι είναι ζωτικής σημασίας για την αξιολόγηση της οικονομικής θέσης μιας οικονομικής μονάδας, καθώς επίσης και για την ικανότητά της να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με την ερμηνεία των αριθμοδεικτών ρευστότητας και τη σημασία τους για τη χρηματοοικονομική υγεία μιας επιχείρησης.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους βασικούς αριθμοδείκτες ρευστότητας, που περιλαμβάνουν: α) τον δείκτη γενικής ρευστότητας, που αποτυπώνει την ικανότητα της επιχείρησης να καλύπτει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της χρησιμοποιώντας το σύνολο του κυκλοφορούντος ενεργητικού της, β) τον δείκτη ειδικής ρευστότητας, που προσδιορίζει πόσες φορές τα ταχέως ρευστοποιήσιμα στοιχεία της οικονομικής μονάδας (μετρητά στο ταμείο, τραπεζικές καταθέσεις, χρεόγραφα, απαιτήσεις) καλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, γ) τον δείκτη ταμειακής ρευστότητας, που υπολογίζει την ικανότητα μιας οικονομικής μονάδας να εξοφλεί τις τρέχουσες και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της με τα μετρητά που έχει στη διάθεσή της και δ) τον δείκτη αμυντικού χρονικού διαστήματος, που μετρά, σε ημέρες, το χρονικό διάστημα κατά το οποίο μια οικονομική μονάδα μπορεί να λειτουργεί με τη χρησιμοποίηση των αμυντικών περιουσιακών στοιχείων που έχει στην κατοχή της, χωρίς να προσφύγει στη χρησιμοποίηση των εσόδων που προέρχονται από τις τρέχουσες δραστηριότητές της.

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες υπολογίζουν και ερμηνεύουν τους δείκτες ρευστότητας, κατανοούν τη χρηματοοικονομική ευρωστία μιας επιχείρησης και προτείνουν τρόπους διαχείρισης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της.

2.4.Δ.4 | ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τους αριθμοδείκτες δραστηριότητας, οι οποίοι μετρούν την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης στη διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων και τη μετατροπή τους σε έσοδα. Επίσης, προσδιορίζουν την ταχύτητα με την οποία μπορεί μια επιχείρηση να αντλήσει κεφάλαια αν προκύψει ανάγκη εύρεσης ξένων κεφαλαίων.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους βασικούς αριθμοδείκτες δραστηριότητας όπως: α) ο δείκτης ταχύτητας εξοφλήσεως βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων που υπολογίζει πόσες φορές οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης καλύπτονται από το κόστος πωληθέντων, β) ο δείκτης ταχύτητας εισπράξεως απαιτήσεων που προσδιορίζει πόσες φορές εισπράττονται, κατά μέσο όρο, οι απαιτήσεις της οικονομικής μονάδας μέσα στη διάρκεια της λογιστικής χρήσης, γ) ο δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων που μετρά πόσες φορές μέσα στη λογιστική χρήση ανανεώθηκαν τα αποθέματα της οικονομικής μονάδας, δ) ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας ενεργητικού που απεικονίζει τη συνολική αποδοτικότητα της χρήσης των περιουσιακών στοιχείων για την παραγωγή πωλήσεων και ε) ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας παγίων που αποτυπώνει τον βαθμό παγιοποίησης ή την κεφαλαιακή ένταση της επιχείρησης.

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες υπολογίζουν τους αριθμοδείκτες δραστηριότητας, αξιολογούν την αποτελεσματικότητα μιας επιχείρησης στη χρήση των περιουσιακών της στοιχείων και προτείνουν στρατηγικές για τη βελτίωση της συνολικής διαχείρισης των πόρων της.

2.4.Δ.5 | ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στους αριθμοδείκτες αποδοτικότητας, οι οποίοι αξιολογούν την ικανότητα της επιχείρησης να παράγει κέρδη και να αξιοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναλύουν και να ερμηνεύουν την αποδοτικότητα της επιχείρησης μέσω των βασικών αριθμοδεικτών αποδοτικότητας, ενισχύοντας την κατανόησή τους για τη χρηματοοικονομική ευρωστία της.

Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι σημαντικότεροι δείκτες, όπως: α) ο δείκτης μεικτού κέρδους (ή μεικτού περιθωρίου), που υπολογίζει την αποδοτικότητα των πωλήσεων ως προς το κόστος πωληθέντων, β) ο δείκτης καθαρού περιθωρίου, που δείχνει το ποσοστό του καθαρού κέρδους που επιτυγχάνει η οικονομική μονάδα από

τις πωλήσεις της, γ) ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων, που αξιολογεί την αποδοτικότητα της επιχείρησης στην αξιοποίηση των ιδίων κεφαλαίων για την παραγωγή κέρδους, δ) ο δείκτης αποδοτικότητας απασχολούμενων κεφαλαίων, που προσδιορίζει την αποδοτικότητα μιας οικονομικής μονάδας ανεξάρτητα από τις πηγές προελεύσεως των κεφαλαίων της και ε) ο δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού, που μετρά πόσο αποδοτικά χρησιμοποιούνται όλα τα στοιχεία του ενεργητικού, ώστε να παράγονται κέρδη.

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες υπολογίζουν τους αριθμοδείκτες αποδοτικότητας στην πράξη, αξιολογούν την κερδοφορία και την αποδοτικότητα της επιχείρησης, εντοπίζουν περιθώρια βελτίωσης και προτείνουν στρατηγικές που ενισχύουν τη χρηματοοικονομική της απόδοση και την ανταγωνιστικότητά της στην αγορά.

2.4.Δ.6 | ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τους αριθμοδείκτες διάρθρωσης, οι οποίοι μετρούν τη δομή και την κατανομή των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων μιας επιχείρησης.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας αναλύονται οι πιο σημαντικοί δείκτες διάρθρωσης, όπως: α) ο δείκτης ιδίων προς συνολικά κεφάλαια, που αποτυπώνει το ποσοστό του συνόλου των ενεργητικών στοιχείων μιας οικονομικής μονάδας το οποίο έχει χρηματοδοτηθεί από τους φορείς της (μετόχους ή εταίρους), β) ο δείκτης ιδίων προς δανειακά κεφάλαια, που χρησιμοποιείται προκειμένου ο οικονομικός αναλυτής να διαπιστώσει αν υπάρχει υπερδανεισμός σε μια οικονομική μονάδα, γ) ο δείκτης ιδίων κεφαλαίων προς πάγια, που απεικονίζει πώς χρηματοδοτούνται τα πάγια στοιχεία και το κυκλοφορούν ενεργητικό και δ) ο δείκτης κάλυψης τόκων, που μετρά πόσες φορές τα λειτουργικά κέρδη που παράγει η επιχείρηση καλύπτουν την πληρωμή των τόκων (χρηματοοικονομικών εξόδων).

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες υπολογίζουν αριθμοδείκτες διάρθρωσης στην πράξη, αξιολογούν τη χρηματοοικονομική δομή της επιχείρησης, εντοπίζουν τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους που σχετίζονται με το μείγμα χρέους και ιδίων κεφαλαίων και προτείνουν στρατηγικές που υποστηρίζουν τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη της επιχείρησης.

2.4.Δ.7 | ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στους αριθμοδείκτες αποτίμησης επενδύσεων, οι οποίοι αξιολογούν την απόδοση, την αξία και τη βιωσιμότητα των επενδύσεων σε μια επιχείρηση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν πώς οι δείκτες αυτοί βοηθούν στην ανάλυση της απόδοσης της επιχείρησης σε σχέση με το κό-

στος κεφαλαίου και την κερδοφορία, δίνοντας μια ολοκληρωμένη εικόνα της αξίας των επενδύσεων.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με: α) τον δείκτη κερδών ανά μετοχή, που υπολογίζει το ποσό του κέρδους που αναλογεί σε κάθε μετοχή της εταιρείας, β) τον δείκτη μερισματικής απόδοσης, που υπολογίζει το μέρισμα που αντιστοιχεί σε κάθε μετοχή, γ) τον δείκτη μερισματικής απόδοσης ιδίων κεφαλαίων, που δείχνει την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων μιας οικονομικής μονάδας έχοντας ως βάση τα καταβαλλόμενα από αυτή μερίσματα, δ) τον δείκτη P/BV, που συσχετίζει την τιμή της μετοχής στο χρηματιστήριο (P) με τη λογιστική της αξία (BV) και ε) τον δείκτη P/E που, ανάλογα με την προσέγγιση του/της αναλυτή/-τριας, υπολογίζει πόσο ακριβά αγοράζει ο/η επενδυτής/-τρια τα κέρδη της επιχείρησης, πόσα χρόνια απαιτούνται για να αποσβεστεί η αρχική επένδυση ή εάν η μετοχή είναι υπερτιμημένη (υψηλός P/E) ή υποτιμημένη (χαμηλός P/E).

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες υπολογίζουν τους αριθμοδείκτες αποτίμησης επενδύσεων, αποτιμούν την αξία και την αποδοτικότητα μιας επένδυσης, εντοπίζουν επενδυτικές ευκαιρίες και αξιολογούν επενδυτικές αποφάσεις.

2.4.Δ.8 | ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η τελευταία υποενότητα επικεντρώνεται στις βασικές μεθόδους αξιολόγησης επενδύσεων, οι οποίες βοηθούν στην ανάλυση της αποδοτικότητας και του ρίσκου μιας επενδυτικής πρότασης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τον σημαντικό ρόλο των επενδυτικών αποφάσεων στην ευημερία και την ανάπτυξη των οικονομικών μονάδων, καθώς και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις τους στο σύνολο του οργανισμού.

Στο πλαίσιο αυτό, διακρίνονται και αναλύονται οι πλέον χρησιμοποιούμενες μέθοδοι αξιολόγησης επενδύσεων και απαριθμούνται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε μεθόδου. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με: α) τη μέθοδο της περιόδου επανείσπραξης, που υπολογίζει τον χρόνο που απαιτείται για να ανακτήσει η επιχείρηση το αρχικό κεφάλαιο της επένδυσης, β) τη μέθοδο της καθαρής παρούσας αξίας (ΚΠΑ), που υπολογίζει τη διαφορά μεταξύ της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών μιας επένδυσης και του αρχικού κόστους της, γ) τη μέθοδο του εσωτερικού βαθμού απόδοσης (EBA), που υπολογίζει το επιτόκιο προεξόφλησης στο οποίο η καθαρή παρούσα αξία μιας επένδυσης μηδενίζεται και δ) τη μέθοδο του δείκτη αποδοτικότητας, που προσδιορίζει την αναλογία της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών προς το αρχικό κόστος της επένδυσης.

Κρίνεται σκόπιμη η χρήση διαφόρων παραδειγμάτων και ασκήσεων από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πώς οι μέθοδοι αξιολόγησης εφαρμόζονται στην πράξη με τη χρήση λογισμικού λογιστικών φύλλων (spreadsheets). Με την ολοκλήρωση αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν διαφορετικές μεθόδους αξιολόγησης

επενδύσεων, να εκτιμούν την αποδοτικότητα και τη βιωσιμότητα των επενδυτικών σχεδίων και να επιλέγουν την καταλληλότερη μέθοδο με βάση τους στρατηγικούς στόχους της επιχείρησης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Νούλας, Α. & Μεσσής, Π. (2024). *Χρηματοοικονομική διοίκηση. Επενδυτικές και χρηματοδοτικές αποφάσεις* (3η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Βασιλείου, Δ. & Ηρειώτης, Ν. (2018). *Χρηματοοικονομική διοίκηση: θεωρία και πρακτική* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

Συμπληρωματικές

1. Δράκος, Α. & Καραθανάσης, Γ. (2017). *Χρηματοοικονομική διοίκηση των επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Κιόχος, Π. & Πανάγου, Β. (2015). *Χρηματοοικονομική διοίκηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένη Κιόχου.
3. Αποστόλου, Α. (2015). *Ανάλυση Λογιστικών – Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από:
<https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3760?locale=el>

2.4.Ε • ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα με τίτλο «Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων» αφορά τη διδασκαλία των βασικών αρχών και εννοιών της Διοίκησης Ανθρώπινων Πόρων (ΔΑΠ). Συγκεκριμένα, αναλύονται τα θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό της διοίκησης ανθρώπινων πόρων όπως επίσης και τη στρατηγική και τη διεθνή διοίκηση ανθρώπινων πόρων. Τα θέματα που θα αναπτυχθούν εισάγουν τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες στον σύγχρονο τρόπο προσέγγισης της στρατηγικής και του ανθρώπινου δυναμικού στις επιχειρήσεις. Το μάθημα στοχεύει στην κατανόηση της σημασίας του ρόλου και της διοίκησης του ανθρώπινου παράγοντα στη σύγχρονη επιχείρηση, στην παρουσίαση των επιμέρους λειτουργιών της ΔΑΠ και των νέων τάσεων και πρακτικών που εφαρμόζονται. Επιπλέον, στη σημασία της στρατηγικής ευθυγράμμισης της ΔΑΠ στην επιχείρηση, στον ρόλο της ΔΑΠ στο διεθνές περιβάλλον και στη σημασία της στρατηγικής για τις επιχειρήσεις και για τη ΔΑΠ. Τέλος, εστιάζεται στον τρόπο και τα εργαλεία ανάλυσης του εσωτερικού και του εξωτερικού περιβάλλοντος και της σημασίας τους, για τον σχεδιασμό της στρατηγικής του οργανισμού, καθώς επίσης και τη σημασία και

τον τρόπο επίτευξης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, μέσα από τον σχεδιασμό της υλοποίησης και αξιολόγησης μιας στρατηγικής τόσο για τον οργανισμό όσο και για τη διεύθυνση ανθρωπίνων πόρων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ορίζουν την έννοια της διοίκησης ανθρωπίνων πόρων (ΔΑΠ),
- Διαχειρίζονται τη στρατηγική και διοίκηση ανθρωπίνων πόρων,
- Χρησιμοποιούν τις επιμέρους λειτουργίες της ΔΑΠ και των νέων τάσεων και πρακτικών που εφαρμόζονται,
- Αναγνωρίζουν τη σημασία του ρόλου και της διοίκησης του ανθρώπινου παράγοντα στη σύγχρονη επιχείρηση,
- Υιοθετούν τη σημασία της στρατηγικής ευθυγράμμισης της διοίκησης των ανθρωπίνων πόρων στην επιχείρηση,
- Σχεδιάζουν τη στρατηγική για διοίκηση ανθρωπίνων πόρων στην επιχείρηση,
- Συντάσσουν προγράμματα αξιολόγησης προσωπικού,
- Συμμετέχουν σε συνεντεύξεις υποψηφίων για πλήρωση θέσης εργασίας,
- Συντάσσουν βιογραφικά σημειώματα,
- Αξιολογούν την περιγραφή και τις προδιαγραφές θέσεων εργασίας,
- Οργανώνουν προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης προσωπικού,
- Χειρίζονται τη διοίκηση ανθρωπίνων πόρων στο διεθνές περιβάλλον,
- Εφαρμόζουν τον τρόπο και τα εργαλεία ανάλυσης του εσωτερικού και του εξωτερικού περιβάλλοντος και της σημασίας τους για τον σχεδιασμό της στρατηγικής του οργανισμού,
- Υιοθετούν τη σημασία και τον τρόπο επίτευξης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος,
- Εφαρμόζουν τον τρόπο σχεδιασμού, αξιολόγησης και υλοποίησης μιας στρατηγικής για τον οργανισμό καθώς και για τη ΔΑΠ.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων (ΔΑΠ) / Οργάνωση εργασίας / Οργανόγραμμα / Προγραμματισμός ανθρώπινου δυναμικού / Περιγραφή θέσεων εργασίας / Προσέλκυση προσωπικού / Επιλογή προσωπικού / Εκπαίδευση και κατάρτιση προσωπικού / Μέθοδοι αξιολόγησης προσωπικού / Επιβράβευση προσωπικού.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ
2	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
3	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
4	ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
5	ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
6	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
7	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
8	ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.4.E.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις βασικές έννοιες, αρχές και τον ρόλο που διαδραματίζει η Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων (ΔΑΠ) στη σύγχρονη επιχείρηση.

Αρχικά, προσδιορίζεται η έννοια της ΔΑΠ και αναδεικνύεται ο ρόλος του τμήματος ως μιας κεντρικής φιλοσοφίας που διέπει τον τρόπο με τον οποίο διοικούνται οι εργαζόμενοι/-ες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν ότι ο ρόλος της ΔΑΠ δεν περιορίζεται απλώς σε διοικητικές λειτουργίες, όπως η διαχείριση μισθών ή η τήρηση αρχείων προσωπικού. Αντιλαμβάνονται ότι ο ρόλος της ΔΑΠ έχει αναβαθμιστεί σε στρατηγικό επίπεδο το οποίο συνεισφέρει στη διαμόρφωση και την υλοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής και στη διασφάλιση ότι η επιχείρηση διαθέτει το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, με τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις για την επίτευξη των στόχων της. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι βασικές λειτουργίες της ΔΑΠ, οι οποίες περιλαμβάνουν την προσέλκυση και επιλογή προσωπικού, την εκπαίδευση και ανάπτυξη, τη διαχείριση απόδοσης, τις αμοιβές και παροχές κ.ά.

Επιπλέον, επικεντρώνονται στους στόχους και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΔΑΠ στη σύγχρονη επιχείρηση που σχετίζονται: με τη διαχείριση της διαφορετικότητας, τις αλλαγές στις νομοθετικές απαιτήσεις, την τεχνολογία, καθώς και την ανάγκη για ευελιξία σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο επιχειρησιακό περιβάλλον. Τέλος, περιγράφουν τον ρόλο του/της HR Manager (Διευθυντή/-τριας Ανθρώπινων Πόρων) και τις αρμοδιότητές του/της.

Ως κατάλληλη εκπαιδευτική μέθοδος προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση, μέσω της οποίας, διά της ανάλυσης των λειτουργιών, των προκλήσεων και των τάσεων της ΔΑΠ, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται πώς η αποτελεσματική διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού μπορεί να προσδώσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να συμβάλλει στην επιτυχία της επιχείρησης.

2.4.Ε.2 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται σε ένα σημαντικό συστατικό στοιχείο της ΔΑΠ, την οργάνωση εργασίας, η οποία υπηρετεί την επίτευξη και την εξασφάλιση των στρατηγικών στόχων της επιχείρησης.

Αναλύεται η διαδικασία σχεδιασμού των θέσεων εργασίας, η διαίρεση της εργασίας και η εξειδίκευση, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της εξειδίκευσης, η εναλλαγή θέσεων εργασίας (job rotation), ο εμπλουτισμός εργασίας (job enrichment), καθώς και οι προσδιοριστικοί παράγοντες του σχεδιασμού των θέσεων εργασίας. Ακολούθως, παρουσιάζονται τα επίπεδα ιεραρχίας, η έννοια του εύρους διοίκησης και ελέγχου, καθώς και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από την ύπαρξη πολλών ιεραρχικών επιπέδων. Επίσης, εξηγούνται η κατανομή της εξουσίας, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων (εξουσιοδότηση) και η υπευθυνότητα, οι μέθοδοι μεταβίβασης της εξουσίας, καθώς και οι παράγοντες που επηρεάζουν την έκταση της διοικητικής ευθύνης.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να ερμηνεύουν το βασικό εργαλείο του οργανογράμματος, το οποίο χρησιμοποιούν τα διοικητικά στελέχη για να απεικονίσουν την οργανωτική δομή της επιχείρησης. Μαθαίνουν, επίσης, να αναγνωρίζουν τα κριτήρια σχεδίασης της οργανωτικής δομής και της τμηματοποίησης με βάση τις λειτουργίες της επιχείρησης, τα στάδια επεξεργασίας των προϊόντων, τους πελάτες και τις γεωγραφικές περιοχές. Επιπρόσθετα, προσδιορίζεται η διαδικασία εκτίμησης της τρέχουσας διαθεσιμότητας των ανθρώπινων πόρων μέσω της ανάλυσης εργασίας (job analysis), καθώς και τα δύο βασικά εργαλεία της: η περιγραφή θέσης εργασίας (job description) και οι προδιαγραφές θέσης εργασίας (job specification).

Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας, ενδείκνυται η διεξαγωγή εργασιών σε ομάδες με σκοπό την εφαρμογή και τη σύνταξη της περιγραφής θέσης (job description) και των προδιαγραφών θέσης (job specification) για μια εικονική ή πραγματική επιχείρηση.

2.4.Ε.3 | ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει τη διαδικασία με την οποία οι επιχειρήσεις διαχειρίζονται και σχεδιάζουν τις ανάγκες τους σε ανθρώπινο δυναμικό, προκειμένου να επιτύχουν τους στρατηγικούς τους στόχους.

Αναδεικνύεται η σημασία του προγραμματισμού στην επιχειρησιακή στρατηγική, τονίζοντας στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι ο αποτελεσματικός προγραμματισμός διασφαλίζει τη βέλτιστη κατανομή πόρων, μειώνει τα κόστη που σχετίζονται με την υποστελέχωση ή την υπερστελέχωση και βελτιώνει τη συνολική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης. Τα εκπαιδευόμενα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» επικεντρώνονται στον προγραμματισμό ανθρώπινου δυναμικού για λόγους, όπως είναι η επέκταση της επιχείρησης, η ίδρυση υποκαταστημάτων, η δημιουργία νέων τμημάτων, η αύξηση της παραγωγής, η αλλαγή των συνθηκών εργασίας, η μείωση του

χρόνου εργασίας, καθώς και η εσωτερική αναδιοργάνωση σε συνδυασμό με μέτρα εξορθολογισμού και την εισαγωγή νέων διαδικασιών.

Περιγράφεται η διαδικασία προγραμματισμού του ανθρώπινου δυναμικού, η οποία περιλαμβάνει: α) την ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης, β) την πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών της επιχείρησης για προσωπικό με βάση τους στρατηγικούς στόχους, τις αναμενόμενες εξελίξεις της αγοράς, τις τεχνολογικές αλλαγές και τις αναμενόμενες αποχωρήσεις ή συνταξιοδοτήσεις, γ) την ανάλυση των κενών σε δεξιότητες (gap analysis), όπου η επιχείρηση συγκρίνει τις τρέχουσες δεξιότητες του προσωπικού με εκείνες που θα χρειαστεί στο μέλλον και δ) τον στρατηγικό σχεδιασμό, ο οποίος μπορεί να περιλαμβάνει την πρόσληψη νέου προσωπικού, την ανάπτυξη των υπάρχουσών δεξιοτήτων του προσωπικού ή ακόμη και την ανακατανομή των πόρων.

Τέλος, αναλύονται τα εργαλεία προγραμματισμού ανθρώπινου δυναμικού που χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν τους/τις υπεύθυνους/-ες στη λήψη αποφάσεων, τα οποία περιλαμβάνουν πληροφοριακά συστήματα, αναλύσεις δεδομένων και μοντέλα πρόβλεψης.

2.4.E.4 | ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Η μαθησιακή υποενοότητα εστιάζεται στις διαδικασίες που σχετίζονται με την αναζήτηση, την επιλογή και την πρόσληψη των κατάλληλων υποψηφίων για τις θέσεις εργασίας σε μια επιχείρηση.

Αναλύεται διεξοδικά η διαδικασία αναζήτησης και προσέλκυσης υποψηφίων μέσω της κατανόησης των αναγκών προσωπικού, καθώς και το πώς οι υπεύθυνοι/-ες της ΔΑΠ καθορίζουν ποιες θέσεις χρειάζονται κάλυψη και ποια προσόντα απαιτούνται. Προσδιορίζεται το επόμενο βήμα, το οποίο είναι η δημιουργία αγγελιών, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να συντάσσουν σαφείς και ελκυστικές αγγελίες θέσεων εργασίας. Οι αγγελίες αυτές περιλαμβάνουν τις απαραίτητες πληροφορίες που απαιτούνται για τη θέση, τις απαιτήσεις σε δεξιότητες και εμπειρία, καθώς και την περιγραφή των κύριων καθηκόντων που τη συνοδεύουν. Ακολουθώντας, εξετάζονται τα διαθέσιμα κανάλια προσέλκυσης, όπως οι ιστότοποι εύρεσης εργασίας, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι επαγγελματικές πλατφόρμες (LinkedIn) και η εσωτερική ανακοίνωση στους/στις ήδη υπάρχοντες/-ουσες εργαζομένους/-ες, τα οποία επιλέγονται πάντα σε συνάφεια με τη φύση της θέσης και το προφίλ των υποψηφίων που επιθυμεί να προσελκύσει η επιχείρηση. Παρουσιάζονται στοχευμένα οι στρατηγικές προσέλκυσης που μπορεί να χρησιμοποιήσει μια επιχείρηση για να γίνει ελκυστική στην αγορά εργασίας. Αυτές σχετίζονται με την προβολή των θετικών στοιχείων του οργανισμού, όπως το εργασιακό περιβάλλον, οι ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης και τα οφέλη (παροχές) που προσφέρει στους/στις εργαζομένους/-ες.

Για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών, προτείνεται η χρήση, εκ μέρους του/της εκπαιδευτή/-τριας, μελετών περίπτωσης προσέλκυσης προσωπικού και ασκήσεων,

όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να δημιουργήσουν μια ολοκληρωμένη αγγελία για θέση εργασίας σε μια εικονική επιχείρηση.

2.4.E.5 | ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με τις διαδικασίες αξιολόγησης και επιλογής των καταλληλότερων υποψηφίων για τις θέσεις εργασίας.

Μετά την προσέλευση των υποψηφίων, παρουσιάζεται η διαδικασία αξιολόγησης των βιογραφικών σημειωμάτων και των αιτήσεων εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά και τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη θέση, προκειμένου να προχωρήσουν στην επιλογή των κατάλληλων ατόμων. Το επόμενο βήμα είναι οι συνεντεύξεις, οι οποίες αποτελούν το κύριο μέσο αξιολόγησης των υποψηφίων. Ειδικότερα, αναλύονται οι διάφοροι τύποι συνεντεύξεων, ο τρόπος προετοιμασίας τους και η διαδικασία διεξαγωγής τους. Εκτός από τις συνεντεύξεις, απαριθμούνται και επεξηγούνται ως προς την ουσία τους και άλλες μέθοδοι για την αξιολόγηση των δεξιοτήτων, όπως είναι τα ψυχομετρικά τεστ, οι δοκιμασίες επαγγελματικών δεξιοτήτων και τα τεστ προσωπικότητας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν αυτές τις μεθόδους με στόχο την τελική επιλογή βάσει της σύγκρισης μεταξύ των απαιτήσεων της θέσης και των χαρακτηριστικών των υποψηφίων.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι υπεύθυνοι της ΔΑΠ προχωρούν στον έλεγχο συστάσεων από προηγούμενους/-ες εργοδότες/-τριες. Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» κατανοούν πώς να διαχειρίζονται αυτή τη διαδικασία με διακριτικότητα και να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων. Η μαθησιακή υποενότητα ολοκληρώνεται με τη διαδικασία αξιολόγησης και λήψης απόφασης για την επιλογή του/της κατάλληλου/-ης υποψηφίου/-ας με αντικειμενικά κριτήρια, τα οποία διασφαλίζουν ότι η επιλογή γίνεται με διαφάνεια και δικαιοσύνη.

Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας, ενδείκνυται η συμμετοχή των εκπαιδευομένων σε προσομοιώσεις συνεντεύξεων εργασίας και σε εργασίες επιλογής προσωπικού για μια εικονική επιχείρηση.

2.4.E.6 | ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Η μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στις διαδικασίες που ακολουθεί η ΔΑΠ για την ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των εργαζομένων μέσω συστηματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Αρχικά, αποκωδικοποιούνται οι έννοιες της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν και να εξηγούν τις διαφορές τους. Παρουσιάζεται η διαδικασία σχεδιασμού επιμορφωτικών δράσεων, η οποία ξεκινά με τον εντοπισμό των εκπαιδευτικών αναγκών του προσωπικού μέσω της αξιολόγησης της απόδοσης, όπου εντοπίζονται ποια κενά γνώσεων ή δεξιοτήτων πρέπει να καλυφθούν

λόγω της εισαγωγής νέων τεχνολογιών ή αλλαγών στις διαδικασίες. Στη συνέχεια, τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» μαθαίνουν πώς να σχεδιάζουν προγράμματα εκπαίδευσης που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της επιχείρησης και των εργαζομένων, ξεκινώντας από τον καθορισμό των στόχων εκπαίδευσης, την επιλογή του κατάλληλου περιεχομένου και των μεθόδων εκπαίδευσης, καθώς και τον καθορισμό του τρόπου αξιολόγησης της αποτελεσματικότητάς της.

Ακολουθώς, παρουσιάζονται οι διάφορες μέθοδοι εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως η εκπαίδευση στον χώρο εργασίας (on-the-job training), τα σεμινάρια και τα εργαστήρια, η διαδικτυακή εκπαίδευση (e-learning), οι προσομοιώσεις και τα παιχνίδια ρόλων, καθώς και τα κριτήρια επιλογής της κατάλληλης μεθόδου. Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» μαθαίνουν να διακρίνουν τις παραπάνω μεθόδους και να επιλέγουν τη βέλτιστη, ανάλογα με το είδος των δεξιοτήτων που πρέπει να αναπτυχθούν. Τέλος, παρουσιάζονται τα εργαλεία μέτρησης και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης.

Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε ομάδες εργασίας, να σχεδιάσουν ολοκληρωμένα προγράμματα κατάρτισης με βάση αντίστοιχες μελέτες περίπτωσης.

2.4.E.7 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Σκοπός της μαθησιακής υποενοότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τη διαδικασία αξιολόγησης της απόδοσης των εργαζομένων, καθώς και το πώς αυτή συμβάλλει στην προσωπική τους ανάπτυξη, στη βελτίωση των δεξιοτήτων τους και στην επίτευξη των στόχων της επιχείρησης.

Περιγράφεται η διαδικασία που ακολουθείται για την αξιολόγηση της απόδοσης και τα επιμέρους στάδιά της, τα οποία πρέπει να έχουν συγκεκριμένη δομή για να διασφαλιστεί η αντικειμενικότητα και η αποτελεσματικότητά της. Ειδικότερα, εξετάζονται τα κριτήρια αξιολόγησης, τα οποία πρέπει να είναι σαφή, μετρήσιμα και ευθυγραμμισμένα με τους στόχους της επιχείρησης και της θέσης εργασίας. Οι αντίστοιχοι δείκτες μπορεί να περιλαμβάνουν την παραγωγικότητα, την ποιότητα της εργασίας, την αποτελεσματικότητα, τη συνέπεια και την ικανότητα συνεργασίας.

Στη συνέχεια, αναλύεται η διαδικασία συλλογής των δεδομένων, η οποία μπορεί να γίνει μέσω διαφόρων μεθόδων, όπως η αυτοαξιολόγηση, η αξιολόγηση από τον/την προϊστάμενο, τους/τις συναδέλφους/-ισσες ή τους/τις πελάτες/-ισσες, η αξιολόγηση 360 μοιρών, καθώς και η αξιολόγηση βάσει στόχων (Management by Objectives/MBO). Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας» μαθαίνουν να διακρίνουν αυτές τις μεθόδους αξιολόγησης, ενώ παρουσιάζονται αναλυτικά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα καθεμιάς από αυτές. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον βαθμό οργάνωσης και στην περιοδικότητα της αξιολόγησης, στα χρησιμοποιούμενα κριτήρια, καθώς και στην έκτασή της.

Τέλος, στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν και να επεξηγούν αναλυτικά τα εμπόδια και τις προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσει το τμήμα ανθρωπίνων πόρων κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης. Παράλληλα, εκπαιδεύονται στο πώς να αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται αυτά τα προβλήματα, διασφαλίζοντας ότι η αξιολόγηση πραγματοποιείται με διαφάνεια, δικαιοσύνη και αντικειμενικότητα.

2.4.E.8 | ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Η αξιολόγηση της απόδοσης συνδέεται στενά με την παρακίνηση του προσωπικού και τις επιβραβεύσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η μαθησιακή υποεπενότητα επικεντρώνεται στις μεθόδους και τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για να επιβραβεύσουν και να αναγνωρίσουν τις προσπάθειες και την απόδοση των εργαζομένων.

Περιγράφονται τα είδη επιβράβευσης και η διάκρισή τους σε χρηματικά κίνητρα – όπως αυξήσεις μισθού, μπόνους επίτευξης στόχων, επιδόματα και άλλες οικονομικές παροχές– και σε μη χρηματικά κίνητρα, τα οποία περιλαμβάνουν την αναγνώριση σε δημόσιο ή εσωτερικό επίπεδο, τη βράβευση, την παροχή ευκαιριών ανάπτυξης (π.χ. σεμινάρια, εκπαιδευτικά προγράμματα), την ευελιξία στο ωράριο εργασίας και την εργασία εξ αποστάσεως. Ακολουθώντας, αναλύεται η διαδικασία σχεδιασμού των στρατηγικών επιβράβευσης, οι οποίες πρέπει να είναι ευθυγραμμισμένες με τους στόχους της επιχείρησης και τις ανάγκες των εργαζομένων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς η αναγνώριση της προσπάθειας ενισχύει την παρακίνηση και οδηγεί σε καλύτερα αποτελέσματα. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις επιπτώσεις της έλλειψης επιβράβευσης, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε απογοήτευση, μείωση της παραγωγικότητας και αυξημένη κινητικότητα του προσωπικού (turnover).

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση, μέσω της κατάλληλης χρήσης χρηματικών και μη χρηματικών κινήτρων, της εφαρμογής δίκαιων και αντικειμενικών κριτηρίων και της σύνδεσης της επιβράβευσης με τη στρατηγική της επιχείρησης, να διαμορφώσουν ένα περιβάλλον όπου η απόδοση ανταμείβεται και η παρακίνηση ενισχύεται. Για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας, προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συζητήσουν και να αναλύσουν μελέτες περίπτωσης επιτυχημένων επιχειρήσεων στον τομέα της επιβράβευσης του προσωπικού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χυτήρης, Λ. Σ. (2018). *Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων – HRM Human Resource Management*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
2. Τζωρτζάκης, Κ. Μ. (2021). *Διοίκηση ανθρωπίνων πόρων (+ e-HRM, ψηφιακή προσέγγιση και εφαρμογές)*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

Συμπληρωματικές

1. Martocchio, J. J. (2022). *Διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού* (μτφρ. Α. Βεργίδου). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Βαξεβανίδου, Μ. & Ρεκλείτης, Π. (2019). *Διοίκηση ανθρώπινων πόρων. Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.

2.4.ΣΤ • ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ειδικά θέματα Λογιστικών Φύλλων» έχει ως σκοπό την εισαγωγή των καταρτιζομένων στη χρήση των λογιστικών φύλλων, ως εργαλείου χρήσιμου για εφαρμογές στον διοικητικό χώρο. Πιο συγκεκριμένα, οι καταρτιζόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τα λογιστικά φύλλα για τον υπολογισμό της απόσβεσης δανείου, τον υπολογισμό του νεκρού σημείου, την αξιολόγηση επενδύσεων με όλες τις μεθόδους της, τον υπολογισμό της μισθοδοσίας και του φόρου εισοδήματος, τη δημιουργία ισολογισμών και προϋπολογισμών, την ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων με τη χρήση αριθμοδεικτών, την εφαρμογή του στις αρχές της οικονομικής επιστήμης και τη γραφική απεικόνιση των δεδομένων της επιχείρησης, με σκοπό τη διευκόλυνση των καθημερινών εργασιών ενός στελέχους διοίκησης και οικονομίας στον εργασιακό χώρο. Πιο συγκεκριμένα, οι καταρτιζόμενοι/-ες θα εμβαθύνουν στη χρήση στατιστικών, λογικών και οικονομικών συναρτήσεων των λογιστικών φύλλων που σχετίζονται με τις καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν, στις θέσεις εργασίας τους και στον τομέα ευθύνης τους σε μια επιχείρηση/οργανισμό. Πρόκειται για μάθημα βασικής κατάρτισης με το οποίο οι καταρτιζόμενοι/-ες αποκτούν προχωρημένες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες για την ειδικότητα τους αναφορικά με ειδικά θέματα του τομέα ευθύνης τους. Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση του προβλήματος και πώς αυτό, αφού διατυπωθεί λογικά με τη χρήση των λογιστικών φύλλων, θα παραγάγει άμεσα τα αποτελέσματα προκειμένου να ληφθεί η άριστη απόφαση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν με τη χρήση συναρτήσεων των λογιστικών φύλλων,
- Κατηγοριοποιούν το είδος του προβλήματος και να επιλέγουν τον κατάλληλο τύπο συναρτήσεων για εφαρμογή,
- Ταξινομούν σε πίνακες τα δεδομένα του προβλήματος,
- Επιλέγουν τα δεδομένα που θα χρησιμοποιήσουν για την επίλυση του προβλήματος,
- Αναπαριστούν γραφικά τα αποτελέσματα των υπολογισμών τους για την καλύτερη λήψη αποφάσεων,
- Σχεδιάζουν συγκεντρωτικούς πίνακες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική λήψη οικονομικών αποφάσεων,
- Κατασκευάζουν πίνακες απόσβεσης δανείων,
- Παρουσιάζουν χρηματοοικονομικές αναλύσεις με τη χρήση αριθμοδεικτών,
- Υπολογίζουν το νεκρό σημείο και τη σχετική ανάλυση με τη χρήση λογιστικών φύλλων,
- Κατασκευάζουν διάγραμμα απεικόνισης του νεκρού σημείου,
- Υπολογίζουν αριθμοδείκτες και να συντάσσουν χρηματοοικονομικές αναλύσεις με τη χρήση λογιστικών φύλλων,
- Αξιολογούν επενδύσεις χρησιμοποιώντας όλες τις μεθόδους αξιολόγησης επενδύσεων με τη χρήση λογιστικών φύλλων,
- Υπολογίζουν τον φόρο εισοδήματος με τη χρήση λογιστικών φύλλων,
- Δημιουργούν προϋπολογισμούς με τη χρήση λογιστικών φύλλων,
- Χειρίζονται τις δυνατότητες των λογιστικών φύλλων συντομεύοντας τη διεκπεραίωση της εργασίας τους,
- Επαληθεύουν τους υπολογισμούς των μισθοδοτικών καταστάσεων της επιχείρησης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ανάλυση δεδομένων / Αναζήτηση Στόχου (Goal Seek) / Ανάλυση Διακύμανσης (ANOVA) / Σενάριο / Παλινδρόμηση / Ιστόγραμμα / VBA / Επίλυση (Solver) / Γραμμικός προγραμματισμός / Συνάρτηση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
2	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ
3	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ
4	ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
5	ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΝΒΑ
6	ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ/PROJECT

Κείμενο αναφοράς

2.4.ΣΤ.1 | ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημαντικότητα της χρήσης ορισμένων κατηγοριών συναρτήσεων. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη χρήση των λογικών συναρτήσεων, των συναρτήσεων ημερομηνίας και ώρας, καθώς και των συναρτήσεων αναφοράς και αναζήτησης. Παράλληλα, μαθαίνουν να πραγματοποιούν ελέγχους ανίχνευσης και διόρθωσης σφαλμάτων και να επιλύουν σύνθετα προβλήματα.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση:

- α) Να περιγράφουν τις λογικές συναρτήσεις XOR, IFNA, IFS και IFERROR, να τις συνδέουν με τη συνάρτηση IF από προηγούμενη μαθησιακή ενότητα και να επιλύουν σύνθετες δραστηριότητες. Στο σημείο αυτό, οι εκπαιδευτές/-τριες τονίζουν τη σημαντικότητα της συνάρτησης IFS στην αποφυγή πολλών ένθετων (nested) συναρτήσεων IF.
- β) Να ερμηνεύουν τη λειτουργία των συναρτήσεων ημερομηνίας και ώρας TODAY, NOW, DAYS360, DAYS, NETWORKDAYS, NETWORKDAYS.INTL, WEEKDAY, WEEKNUM, WORKDAY και WORKDAY.INTL, επιλύοντας σχετικά προβλήματα με τη χρήση τους.
- γ) Να χρησιμοποιούν τις συναρτήσεις AND, OR, XOR και NOT για τη σύνδεση συνθηκών κατά την επίλυση πολύπλοκων προβλημάτων.
- δ) Να προσδιορίζουν τη σύνταξη και τη χρήση των συναρτήσεων πληροφοριών, όπως είναι οι ISEVEN, ISODD, ISNA, ISNUMBER και ISTEXT, και να επιλύουν προβλήματα με τη χρήση τους.
- ε) Να εξοικειωθούν με τη χρήση των συναρτήσεων κειμένου EXACT και FIND.
- στ) Να επιλύουν προβλήματα με τη χρήση ένθετων συναρτήσεων διαφόρων κατηγοριών.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές προτείνονται η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.4.ΣΤ.2 | ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη σημασία της χρήσης των οικονομικών συναρτήσεων στα υπολογιστικά φύλλα.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση:

- α) Να απαριθμούν τις οικονομικές συναρτήσεις, καθώς και να κατανοούν τον τρόπο σύνταξης και τη χρήση τους.
- β) Να περιγράφουν τη λειτουργία συγκεκριμένων οικονομικών συναρτήσεων και ειδικότερα των PMT, FV, EFFECT, IRR, IPMT, PV, DB, DDB, NPER, PPMT, RATE, SYD, SLN και VDB.
- γ) Να εξοικειωθούν με τα ορίσματα της κάθε συνάρτησης και να ερμηνεύουν τα μηνύματα λάθους που μπορεί να προκύψουν κατά τη χρήση τους.
- δ) Να προσδιορίζουν την κατάλληλη οικονομική συνάρτηση ανάλογα με το προς επίλυση πρόβλημα.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα επιλύουν προβλήματα που σχετίζονται με οικονομικά ζητήματα τα οποία άπτονται του επαγγέλματός τους. Συγκεκριμένα, μέσω της επίλυσης προβλημάτων, θα ασχοληθούν με: α) τη μισθοδοσία του προσωπικού και την υλοποίηση υπολογισμών που σχετίζονται με τη φορολογία εισοδήματος, τις ασφαλιστικές και άλλες εισφορές, β) την ανάλυση αιτήσεων, γ) την αξιολόγηση μιας επένδυσης με τη βοήθεια των συναρτήσεων IRR αλλά και NPV και δ) την επιλογή του κατάλληλου δανείου βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων με τη βοήθεια της συνάρτησης PMT, κατανοώντας παράλληλα τη σύνδεση μεταξύ συναρτήσεων όπως η PMT, η FV και η PV.

Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποτυπώνουν τα αποτελέσματα των υπολογισμών τους με γραφικές αναπαραστάσεις και θα εκτελούν σχετικές ασκήσεις. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές προτείνονται η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.4.ΣΤ.3 | ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη σημαντικότητα της χρήσης των στατιστικών συναρτήσεων στα υπολογιστικά φύλλα.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση:

- α) Να απαριθμούν τις στατιστικές συναρτήσεις.
- β) Να περιγράφουν τη λειτουργία συγκεκριμένων στατιστικών συναρτήσεων και ειδικότερα των MIN, MINA, MINIFS, MAX, MAXA, MAXIFS, MEDIAN, AVERAGE, AVERAGEIF, AVERAGEIFS, COUNT, COUNTIF, COUNTIFS, COUNTBLANK, CORREL, FORECAST, LARGE, LINEST, PROB, RANK.AVG, RANK.EQ και SMALL.
- γ) Να εξοικειωθούν με τα ορίσματα της κάθε συνάρτησης και να ερμηνεύουν τα μηνύματα λάθους που μπορεί να προκύψουν από τη χρήση τους.
- δ) Να προσδιορίζουν την κατάλληλη στατιστική συνάρτηση ανάλογα με το προς επίλυση πρόβλημα.

- ε) Να κατανοούν τη σύνδεση μεταξύ οικονομικών και στατιστικών συναρτήσεων για την επίλυση σύνθετων προβλημάτων.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα επιλύουν προβλήματα που σχετίζονται με οικονομικά και στατιστικά ζητήματα τα οποία άπτονται του επαγγέλματός τους. Ειδικότερα, θα ασχοληθούν με: α) την επίλυση προβλημάτων υλοποίησης υπολογισμών που σχετίζονται με τη φορολογία εισοδήματος, τις ασφαλιστικές και άλλες εισφορές, συνδυάζοντας τον υπολογισμό του μέσου όρου, καθώς και αθροισμάτων υπό μία αλλά και υπό πολλές συνθήκες, β) την επίλυση προβλημάτων στατιστικής επεξεργασίας δεδομένων που προέρχονται από ερωτηματολόγια, γ) την εκτέλεση δραστηριοτήτων σχετικά με την καταμέτρηση κελιών που είναι κενά ή πληρούν συγκεκριμένες συνθήκες και δ) την εκτέλεση δραστηριοτήτων, με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτή/-τριας, όπου θα υπολογίζουν τις μοναδικές τιμές (αριθμητικές ή κειμένου) με τον συνδυασμό συναρτήσεων, αλλά και με τη χρήση της συνάρτησης UNIQUE στις νεότερες εκδόσεις των υπολογιστικών φύλλων.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποτυπώνουν τα αποτελέσματα των υπολογισμών τους με γραφικές αναπαραστάσεις και θα εκτελούν σχετικές ασκήσεις. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια, ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές προτείνονται η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.4.ΣΤ.4 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημασία της ανάλυσης δεδομένων και της δημιουργίας σεναρίων.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες:

- α) Θα εξοικειωθούν με τη χρήση της Αναζήτησης Στόχου (Goal Seek), της Ανάλυσης Διακύμανσης (ANOVA), των Ιστογραμμάτων, της Παλινδρόμησης και των Πινάκων Δεδομένων.
- β) Θα επιλύουν προβλήματα Γραμμικού Προγραμματισμού με τη βοήθεια της Επίλυσης (Solver).
- γ) Θα εκτελούν διαφορετικά σενάρια.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση:

- α) Να περιγράφουν τον τρόπο χρήσης της Αναζήτησης Στόχου (Goal Seek) και να κατανοούν τη σημαντικότητά της στην επίλυση προβλημάτων, όπως είναι η εύρεση του νεκρού σημείου μιας επένδυσης. Στο σημείο αυτό, οι εκπαιδευτές/-τριες τονίζουν ότι η εύρεση του νεκρού σημείου είναι δυνατή τόσο με διαγραμματική αναπαράσταση όσο και με τη χρήση τύπων (υπολογισμών), ενώ προτείνεται η εκτέλεση σχετικών δραστηριοτήτων για κάθε περίπτωση.
- β) Να εισάγουν διαφορετικά σενάρια για την επίλυση προβλημάτων.

- γ) Να απαριθμούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης της Επίλυσης (Solver). Με τη βοήθεια των εκπαιδευτών/-τριών προτείνεται να πραγματοποιηθεί δραστηριότητα, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιληφθούν τη χρήση των μεταβλητών, των παραμέτρων και των περιορισμών σε προβλήματα γραμμικού προγραμματισμού.
- δ) Να κατανοούν την Ανάλυση Διακύμανσης (ANOVA) και να εκτελούν δραστηριότητες υπολογισμού με έναν παράγοντα, καθώς και με ή χωρίς αλληλεπίδραση δύο παραγόντων.
- ε) Να περιγράφουν τη χρήση του Ιστογράμματος για την ανάλυση και την εμφάνιση δεδομένων.
- στ) Να χρησιμοποιούν τους Πίνακες Δεδομένων και το εργαλείο της Παλινδρόμησης.
- ζ) Να επιλύουν σύνθετα προβλήματα που απαιτούν προχωρημένη ανάλυση δεδομένων.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές προτείνονται η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.4.ΣΤ.5 | ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ VBA

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημαντικότητα της χρήσης του περιβάλλοντος της VBA για τη δημιουργία εξατομικευμένων συναρτήσεων, καθώς και για την επεξεργασία μακροεντολών που έχουν καταγραφεί από τον χρήστη.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες:

- α) Θα εξοικειωθούν με τη χρήση της Visual Basic for Applications (VBA).
- β) Θα δημιουργούν εξατομικευμένες συναρτήσεις (User Defined Functions-UDFs).

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση:

- α) Να περιγράφουν τους τύπους δεδομένων και να αντιστοιχούν τις τιμές στους κατάλληλους τύπους.
- β) Να διακρίνουν την έννοια της μεταβλητής από τη σταθερά, καθώς και τον τρόπο δήλωσής τους στον κώδικα.
- γ) Να περιγράφουν την έννοια του αντικειμένου (object), της μεθόδου (method) και της ιδιότητας (property) και να εξοικειωθούν με τον τρόπο αναφοράς τους.
- δ) Να απαριθμούν τα βασικά στοιχεία κώδικα της VBA.
- ε) Να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ της υπορουτίνας (Sub) και της συνάρτησης (Function).
- στ) Να περιγράφουν τα αντικείμενα Range, Workbook, Worksheet και Application, καθώς και τις βασικές ιδιότητες που αυτά διαθέτουν.
- ζ) Να διακρίνουν τις διαφορές στη χρήση των συναρτήσεων MsgBox() και InputBox() και να εκτελούν δραστηριότητες με τη χρήση τους.

- η) Να περιγράφουν τη σύνταξη των εντολών ελέγχου και επανάληψης IF, FOR και WHILE. Με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτή/-τριας προτείνεται να πραγματοποιήσουν πρακτικές δραστηριότητες με τη χρήση αυτών των εντολών.

Τα «Στελέχη Διοίκησης και Οικονομίας», κατά τη διδασκαλία της μαθησιακής υποεπενότητας, θα κατανοήσουν τη σημασία των αντικειμένων, των μεθόδων και των ιδιοτήτων και θα πραγματοποιήσουν δραστηριότητα όπου θα δημιουργήσουν μια δική τους συνάρτηση σε περιβάλλον VBA για τον υπολογισμό του ΦΠΑ ενός προϊόντος. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα, ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές προτείνονται η εργασία σε ομάδες, η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι μελέτες περίπτωσης.

2.4.ΣΤ.6 | ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ/PROJECT

Οι διαθεματικές εργασίες αποτελούν σημαντικό πυλώνα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλαμβάνουν μια τριμηνιαία διαθεματική εργασία, η οποία μπορεί να είναι είτε ατομική είτε ομαδική. Σύμφωνα με τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, ενδείκνυται η συγκρότηση ομάδων με μονό αριθμό μελών, όπου αυτό είναι εφικτό, με τον/την εκπαιδευτή/-τρια να ορίζει και να κατανέμει τους ρόλους στα μέλη της κάθε ομάδας.

Οι συμμετέχοντες/-ουσες στη διαθεματική εργασία είναι δυνατό να προέρχονται από την ίδια αλλά και από διαφορετικές ειδικότητες. Στόχος αυτής της σύμπραξης είναι η δημιουργία ενός πολυσύνθετου έργου (project) που προσεγγίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια το πραγματικό περιβάλλον και τις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Με τον τρόπο αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται τόσο με την ομαδική εργασία όσο και με την επίλυση σύνθετων προβλημάτων που θα κληθούν να διαχειριστούν στον εργασιακό τους χώρο με τη χρήση των υπολογιστικών φύλλων.

Τα θέματα των εργασιών μπορούν να επιλεγούν είτε από τους/τις ίδιους/-ες τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, κατόπιν της σύμφωνης γνώμης των εκπαιδευτών/-τριών, είτε να προταθούν απευθείας από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται στους/τις εκπαιδευτές/-τριες να πραγματοποιήσουν μια έρευνα και χαρτογράφηση της αγοράς, ώστε να αποτυπώσουν ρεαλιστικά προβλήματα τα οποία οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κληθούν να επιλύσουν μέσω των εξειδικευμένων εργασιών τους στα υπολογιστικά φύλλα.

Η παρουσίαση των εργασιών της κάθε ομάδας θα πραγματοποιηθεί στο τέλος του εξαμήνου, με τον/την εκπαιδευτή/-τρια να διατηρεί συμβουλευτικό και καθοδηγητικό ρόλο καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησής τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ταμπακάς, Β. & Γουγάς, Β. (2017). *Εφαρμογές των Υπολογιστικών Φύλλων στην οικονομία και διοίκηση*. Πάτρα: Εκδόσεις Gotsis.
2. Οικονομίδης, Α., Καρατζόγλου, Β. & Χατζιδάκη, Θ. (2018). *Χρήση και εφαρμογές του Excel στην οικονομία και τη διοίκηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Συμπληρωματικές

1. Ξαρχάκος, Κ. & Καραλίδης, Δ. (2023). *Μαθαίνετε εύκολα Microsoft Office 2021*. Αθήνα: Εκδόσεις Άβακας.
2. Weverka, P. (2023). *Οδηγός του Microsoft Office 2021. Όλα σε ένα* (μτφρ. Μ. Γκλαβά). Αθήνα: Εκδόσεις Γκιούρδα.

2.4.Z • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» έχει ως σκοπό την απόκτηση γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα εργαλεία στη διαχείριση έργων (project management) και στην επιχειρηματικότητα. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης πρακτικής ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά ενός έργου και να διαχωρίζουν τα έργα από τις διαδικασίες σε μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό. Επίσης, θα είναι σε θέση να εντοπίζουν τα πέντε διαφορετικά στάδια ενός έργου και τις ενέργειες που απαιτούνται σε κάθε στάδιο. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αντιλαμβάνονται την επίδραση του χρόνου, του κόστους και των πόρων στη διαχείριση έργων. Επιπλέον, θα μάθουν πώς να υποστηρίζουν κατάλληλα τον/τη διευθυντή/-τρια και τα μέλη ενός έργου. Τέλος, θα μάθουν να αναπτύσσουν νέες καινοτόμες ιδέες και να τους δίνουν σάρκα και οστά αντλώντας χρηματοδότηση και αναπτύσσοντας καινοτομία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Διαχωρίζουν τα χαρακτηριστικά ενός έργου από μια διαδικασία σε μια επιχείρηση ή οργανισμό,
- Αναδεικνύουν τη σημασία της εφαρμογής της μεθοδολογίας διαχείρισης έργων σε όλα τα έργα μιας επιχείρησης,
- Συμβάλλουν στην αποτύπωση των δεδομένων, των πόρων, του χρόνου και του κόστους ενός έργου ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται,

- Αναγνωρίζουν όλους/-ες τους/τις εμπλεκόμενους/-ες στο έργο και να τους/τις ενημερώνουν σε ό,τι είναι απαραίτητο,
- Αξιολογούν αποτελεσματικά το εσωτερικό και το εξωτερικό περιβάλλον μιας επιχείρησης,
- Περιγράφουν τα καθήκοντα του/της διευθυντή/-τριας έργου,
- Υποστηρίζουν τον/τη διευθυντή/-τρια έργου σε όλα τα στάδια ενός έργου,
- Αποτυπώνουν την πορεία ενός έργου σε κατάλληλα έντυπα με την καθοδήγηση των μελών του έργου,
- Διαχειρίζονται την πίεση του χρόνου και των προθεσμιών με την καλύτερη οργάνωση του έργου,
- Συμμετέχουν σε συναντήσεις των μελών του έργου και να κρατούν τα κατάλληλα πρακτικά της συνάντησης,
- Υιοθετούν τις αρχές οργάνωσης και μεθοδολογίας διαχείρισης έργων και σε άλλες καθημερινές εργασίες της γραμματείας,
- Οργανώνουν και να υλοποιούν τα στάδια ανάπτυξης νέας επιχειρηματικής ιδέας,
- Επιλύουν θέματα χρηματοδότησης μέσα από τη στροφή προς τις πηγές χρηματοδότησης εντός και εκτός τραπεζικού συστήματος,
- Χρησιμοποιούν τεχνικές δημιουργικότητας και παραγωγής καινοτόμων ιδεών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών,
- Υποκινούν τη χρήση της πράσινης και της μπλε οικονομίας και της χρήσης των καινοτομιών τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Έργο και διαδικασία / Διαχείριση έργου / Πόροι, κόστος, χρόνος έργου / Συντονισμός ομάδας έργου / Χρηματοδότηση έργου / Πράσινη οικονομία / Μπλε οικονομία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών εννοιών σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΡΓΟ VS ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
2	ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΟΥ
3	ΠΟΡΟΙ, ΧΡΟΝΟΣ, ΚΟΣΤΟΣ: ΤΟ ΤΡΙΓΩΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
4	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ
5	ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ
6	ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΑΙ ΜΠΛΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

2.4.Z.1 | ΕΡΓΟ VS ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα στοχεύει να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να διακρίνουν τη φύση ενός έργου από μια τυπική διαδικασία μέσα σε μια επιχείρηση ή έναν οργανισμό. Η σαφής διάκριση από τις καθημερινές λειτουργίες επιτρέπει τον αποτελεσματικότερο σχεδιασμό και την αξιολόγηση του αποτελέσματος. Ενώ οι διαδικασίες είναι επαναλαμβανόμενες και συνεχείς, τα έργα έχουν συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα, μοναδικό σκοπό και σαφή αποτελέσματα. Μέσα από παραδείγματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι η δημιουργία ενός νέου προϊόντος είναι έργο, ενώ η καθημερινή παραγωγή του αποτελεί διαδικασία. Η κατανόηση αυτής της διάκρισης είναι θεμελιώδης, ώστε να αναπτυχθεί η ικανότητα επιλογής των κατάλληλων εργαλείων και μεθοδολογιών της διαχείρισης έργων (Project Management).

Ως εξάσκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να αναλύσουν την περίπτωση μιας επιχείρησης, όπως η “EcoHome”, η οποία προχωρά στον ανασχεδιασμό της ιστοσελίδας της. Πρώτο βήμα αποτελεί η σαφής διάκριση μεταξύ έργου και διαδικασίας. Ο ανασχεδιασμός του website χαρακτηρίζεται ως έργο, καθώς διαθέτει συγκεκριμένη έναρξη και πέρας, έχει μοναδικό σκοπό και σαφή αποτελέσματα.

Στη συνέχεια, αναλύονται τα χαρακτηριστικά του έργου, όπως το ότι προϋποθέτει διατμηματική συνεργασία (marketing, IT, γραφιστική), περιλαμβάνει χρονικό προγραμματισμό, καθορισμένο προϋπολογισμό και έχει σαφώς ορισμένους στόχους. Για τη διαχείριση του έργου προτείνονται τρία εργαλεία, όπως το Trello για την οπτικοποίηση των σταδίων του έργου και την παρακολούθηση της προόδου μέσω καρτών και πινάκων εργασιών, το Asana για την ανάθεση αρμοδιοτήτων, τον καθορισμό προθεσμιών (deadlines) και την επικοινωνία της ομάδας, καθώς και το Google Workspace για τη συνεργασία σε πραγματικό χρόνο, τη διαμοίραση αρχείων και τη δημιουργία κοινού ημερολογίου έργου. Η άσκηση αυτή στοχεύει στη σύνδεση της θεωρίας των έργων με την ψηφιακή επιχειρηματικότητα και τη χρήση εργαλείων project management στην πράξη.

2.4.Z.2 | ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΡΓΟΥ

Η δεύτερη υποενότητα επικεντρώνεται στη γνωριμία με τη μεθοδολογία του project management και τα πέντε βασικά στάδιά της: Έναρξη, Σχεδιασμός, Εκτέλεση, Παρακολούθηση/Έλεγχος και Ολοκλήρωση. Για κάθε στάδιο παρουσιάζονται αναλυτικά οι απαραίτητες ενέργειες, τα κατάλληλα εργαλεία, καθώς και οι υπεύθυνοι ρόλοι.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκπαιδεύονται στην κατάρτιση πλάνου έργου, στον καθορισμό των παραδοτέων και στη χρήση εργαλείων όπως τα χρονοδιαγράμματα (Gantt Charts), οι πίνακες κατανομής ευθυνών (RACI) και οι πίνακες διαχείρισης (Trello, MS Project). Καλούνται επίσης να εντοπίσουν τις κρίσιμες ενέργειες σε κάθε φάση και να τις καταγράψουν σε ειδικά έντυπα αποτύπωσης. Η υποενότητα περιλαμβάνει μελέτη

περίπτωσης, στην οποία οι ομάδες σχεδιάζουν ένα εικονικό έργο από το μηδέν, καταγράφοντας αναλυτικά κάθε στάδιο και αξιολογώντας την αλληλεξάρτηση μεταξύ πόρων, κόστους και χρόνου. Η συστηματική αυτή προσέγγιση ενισχύει τη δομή και τη σαφήνεια του σχεδιασμού, βελτιώνοντας τη δυνατότητα των εκπαιδευομένων να συμμετέχουν ενεργά στη διαχείριση έργων.

Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εργαστούν ομαδικά με θέμα τη διοργάνωση καμπάνιας ενημέρωσης για την ανακύκλωση σε ένα σχολείο. Στο πλαίσιο αυτό, σχηματίζουν έναν πίνακα με ενέργειες ανά στάδιο έργου, ο οποίος περιλαμβάνει πέντε φάσεις. Οι φάσεις αυτές αφορούν: α) το στάδιο της προετοιμασίας, με ενέργειες όπως η έρευνα για την ανακύκλωση και ο σχεδιασμός των κεντρικών μηνυμάτων, β) το στάδιο της δημιουργίας υλικού, με την κατασκευή αφισών και τη δημιουργία βίντεο, γ) το στάδιο της επικοινωνίας, το οποίο περιλαμβάνει παρουσιάσεις σε τάξεις και την ενημέρωση μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης του σχολείου, δ) το στάδιο της εκδήλωσης, με την υλοποίηση μιας βιωματικής δράσης και ε) το στάδιο της αποτίμησης, που περιλαμβάνει την οργάνωση συζήτησης με μαθητές και καθηγητές. Στη συνέχεια, οι ομάδες δημιουργούν έναν πίνακα ρόλων και χρονοδιαγράμματος, ορίζοντας συγκεκριμένους ρόλους, όπως συντονιστής/-τρια ή υπεύθυνος εκδηλώσεων, και αναθέτοντας σαφή καθήκοντα στα μέλη τους.

2.4.Z.3 | ΠΟΡΟΙ, ΧΡΟΝΟΣ, ΚΟΣΤΟΣ: ΤΟ ΤΡΙΓΩΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η υποεπένδυση αυτή επικεντρώνεται στη θεμελιώδη αρχή της διαχείρισης έργων, η οποία είναι το τρίγωνο του έργου: πόροι, χρόνος και κόστος. Κάθε αλλαγή σε έναν από αυτούς τους παράγοντες επηρεάζει άμεσα τους υπόλοιπους, καθώς και την τελική επιτυχία του έργου.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν την ισορροπία μεταξύ των τριών αυτών στοιχείων και μαθαίνουν να προσδιορίζουν τους περιορισμούς και τις προτεραιότητες. Παρουσιάζονται εργαλεία όπως οι προϋπολογισμοί και τα χρονοδιαγράμματα, ενώ παράλληλα πραγματοποιείται πρακτική άσκηση σε εικονικά έργα με αυστηρό προγραμματισμό. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να προτείνουν εναλλακτικές λύσεις σε σενάρια υπέρβασης κόστους ή καθυστερήσεων. Επιπλέον, αναλύονται οι συνέπειες στην ποιότητα των παραδοτέων όταν διαταράσσεται η ισορροπία του τριγώνου. Η υποεπένδυση αυτή ενισχύει την ικανότητα πρόβλεψης κινδύνων και λήψης αποφάσεων σε σύνθετα περιβάλλοντα, όπου οι περιορισμοί απαιτούν στρατηγική σκέψη και προσαρμοστικότητα.

Ως δραστηριότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να αναλάβουν ένα έργο με περιορισμένο προϋπολογισμό και αυστηρό χρονοδιάγραμμα, να προσδιορίσουν πώς θα κατανεμηθούν οι διαθέσιμοι πόροι, να προτείνουν τρόπους διατήρησης της ποιότητας και να σχολιάσουν τις προτεραιότητες. Συγκεκριμένα, εξετάζεται το παράδειγμα της επιχείρησης “GreenDrop”, μιας Πλατφόρμας Ανταλλαγής & Δωρεάς Χρησιμοποιημένων Αντικειμένων, η οποία θέλει να δημιουργήσει μια mobile/web εφαρμογή

όπου ιδιώτες ή επιχειρήσεις θα μπορούν να δωρίζουν ή να ανταλλάσσουν αντικείμενα (όπως ρούχα, έπιπλα και ηλεκτρικές συσκευές) αντί να τα πετάνε, προωθώντας έτσι την κυκλική οικονομία και τη βιωσιμότητα. Με διαθέσιμο ποσό τα 3.000€ και προθεσμία (deadline) τις 5 εβδομάδες για τη δημόσια κυκλοφορία της εφαρμογής σε πιλοτικό επίπεδο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να υλοποιήσουν τη διαχείριση των πόρων, του κόστους και του χρόνου. Αρχικά, καλούνται να κατανείμουν τους διαθέσιμους πόρους στις κατηγορίες ανάπτυξης και να διαχειριστούν το κόστος, καθώς και το χρονικό πλαίσιο επίτευξης του στόχου. Η διαδικασία αυτή ενθαρρύνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αναπτύσσουν τρόπους διοίκησης μιας επιχείρησης με ευελιξία και μεθοδολογία.

2.4.Ζ.4 | ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

Η τέταρτη υποενότητα αναλύει τη σχέση του/της βοηθού έργου (project assistant) με τον/τη διευθυντή/-τρια έργου και την ομάδα υλοποίησης. Εξετάζονται τα καθήκοντα υποστήριξης όπως η προετοιμασία εγγράφων, ο προγραμματισμός συναντήσεων, η τήρηση πρακτικών, η ενημέρωση των εμπλεκόμενων και η τήρηση αρχείων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην καταγραφή πρακτικών συναντήσεων, στη χρήση ημερολογίων έργου και στην ορθή επικοινωνία με τα μέλη της ομάδας. Παρουσιάζεται η χρήση εργαλείων CRM (Customer Relationship Management) και πλατφορμών συνεργασίας. Μέσα από παιχνίδια ρόλων και σενάρια, ενδυναμώνονται στην ανάληψη ευθύνης και στην παρακολούθηση της προόδου του έργου. Στο πλαίσιο αυτό, η συνεργασία και η σαφής κατανομή αρμοδιοτήτων συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα της ομάδας. Η ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων αποτελεί βασικό προσόν για την επαγγελματική ένταξη σε περιβάλλοντα που απαιτούν συντονισμό και οργανωτικές ικανότητες.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στο υποστηρικτικό έργο προς τη διεύθυνση μιας επιχείρησης και στην επίλυση προβληματικών καταστάσεων. Στο πλαίσιο μιας δραστηριότητας, ο/η βοηθός έργου παρακολουθεί μια εβδομαδιαία συνάντηση ομάδας και καλείται να καταγράψει πρακτικά βασισμένα σε μια παρεχόμενη συνομιλία. Στα πρακτικά αυτά πρέπει να αναγράφονται το έργο, η ημερομηνία, οι συμμετέχοντες/-ουσες, τα θέματα που συζητήθηκαν σχετικά με την κατάσταση του έργου, τα προβλήματα που εντοπίστηκαν, οι ενέργειες για το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα και ο καθορισμός της ημερομηνίας της επόμενης συνάντησης.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να συντάξουν ένα ενημερωτικό e-mail προς τους/τις εμπλεκόμενους/-ες σχετικά με την πορεία, τις εκκρεμότητες και την επόμενη συνάντηση, καθώς και να εντοπίσουν λάθη που θα εμπόδιζαν την καλή συνεργασία. Τα λάθη αυτά αποτυπώνονται σε έναν πίνακα που περιλαμβάνει το σφάλμα (π.χ. μη τήρηση χρονοδιαγράμματος), το πρόβλημα που προκύπτει (π.χ. καθυστέρηση στην ανάπτυξη της εφαρμογής) και την πρόταση λύσης (π.χ. θέσπιση υπενθυμίσεων, εσωτερικό ημερολόγιο παραδοτέων).

2.4.Z.5 | ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ

Η υποεπένδυση αυτή αφορά την εφαρμογή εργαλείων επιχειρηματικότητας και δημιουργικότητας για την ανάπτυξη νέων ιδεών και την αναζήτηση χρηματοδότησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με μεθόδους παραγωγής ιδεών, όπως ο καταγισμός ιδεών (brainstorming), η τεχνική SCAMPER και ο σχεδιασμός τρόπου σκέψης (design thinking), καθώς και με τον σχεδιασμό του επιχειρηματικού μοντέλου (Business Model Canvas). Μαθαίνουν να εντοπίζουν ευκαιρίες, να τεκμηριώνουν τις ανάγκες της αγοράς και να οργανώνουν την παρουσίαση της επιχειρηματικής πρότασης (pitching) σε δυνητικούς/-ές χρηματοδότες/-τριες. Παρουσιάζονται χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως τα προγράμματα ΕΣΠΑ, το πλαίσιο HORIZON, η μικροχρηματοδότηση και η συμμετοχική χρηματοδότηση (crowdfunding). Μέσα από εργαστηριακές ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν προτάσεις έργων και προσομοιώνουν παρουσιάσεις προς επενδυτές. Η κατανόηση του μηχανισμού χρηματοδότησης ενδυναμώνει την επιχειρηματική πρωτοβουλία και προσφέρει πρακτικά εργαλεία για την υλοποίηση καινοτόμων ιδεών με βιώσιμες προοπτικές.

Ως άσκηση εξάσκησης, ζητείται από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αναπτύξουν μια καινοτόμα ιδέα ψηφιακής εφαρμογής στον τομέα της εκπαίδευσης, αξιοποιώντας τεχνικές όπως το brainstorming ή το SCAMPER. Ως προτεινόμενη ιδέα παρουσιάζεται η εφαρμογή “LangWalk”, μια mobile πλατφόρμα που συνδυάζει τη φυσική άσκηση με την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Καθώς ο/η χρήστης/-τρια περπατά, ακούει λέξεις, φράσεις ή διαλόγους στη γλώσσα της επιλογής του/της, ενισχύοντας τη μνήμη μέσω της κίνησης και απολαμβάνοντας μια πιο φυσική, βιωματική μαθησιακή εμπειρία.

Κατά τον καταγισμό ιδεών (brainstorming), οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους σε έννοιες, όπως είναι η ακουστική μάθηση, η παθητική απορρόφηση περιεχομένου και η χρήση του υπαίθριου χώρου, αντλώντας έμπνευση από εργαλεία όπως τα podcasts, τις εφαρμογές τύπου Duolingo και τους μετρητές βημάτων (step trackers). Στη συνέχεια, οργανώνεται το Business Model Canvas της εφαρμογής και διαμορφώνεται ένα σύντομο pitching σενάριο τριών λεπτών, όπου η εφαρμογή παρουσιάζεται ως λύση για όσους/-ες δεν βρίσκουν χρόνο για διάβασμα και επιθυμούν να μαθαίνουν με φυσικό και αποδοτικό τρόπο κατά τη διάρκεια του περπατήματος.

2.4.Z.6 | ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΑΙ ΜΠΛΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Η υποεπένδυση εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις έννοιες της πράσινης και της μπλε οικονομίας, καθώς και στη σημασία τους για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Η πράσινη οικονομία προάγει την αποδοτική χρήση των πόρων, την ενεργειακή αναβάθμιση και την κυκλική παραγωγή, ενώ η μπλε οικονομία αξιοποιεί τους θαλάσσιους πόρους με βιώσιμο τρόπο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν παραδείγματα επιχειρήσεων που εφαρμόζουν τα σχετικά πρότυπα και δημιουργούν μικρά επιχειρησιακά σχέδια με βάση τα μοντέλα αυτά. Παρουσιάζονται τεχνικές καινοτομίας που βασίζονται στην περιβαλλοντική

ευαισθητοποίηση, καθώς και εργαλεία πιστοποίησης βιώσιμων προϊόντων. Η υποε-
νότητα ενισχύει την καλλιέργεια της κοινωνικής υπευθυνότητας και την ικανότητα
σχεδιασμού βιώσιμων και ανταγωνιστικών λύσεων, οι οποίες απαντούν στις σύγχρο-
νες προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Ως πρακτική άσκηση, ζητείται από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να μελετήσουν
τα οφέλη για μια μικρή επιχείρηση που επιλέγει να αναπτύξει προϊόντα από ανακυ-
κλωμένα υλικά, καθώς και τα περιβαλλοντικά οφέλη αυτής της επιλογής. Για παρά-
δειγμα, εξετάζουν μια μικρή παραγωγική μονάδα που κατασκευάζει τσάντες από
ανακυκλωμένα πανιά, πλαστικά και υφάσματα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εργάζονται σε
ομάδες: η πρώτη καταγράφει τα επιχειρηματικά οφέλη, ενώ η δεύτερη ομάδα εστιά-
ζεται στα περιβαλλοντικά οφέλη.

Στη συνέχεια, αναπτύσσουν ένα πλάνο μάρκετινγκ (marketing) βάσει των αρχών
της βιωσιμότητας, το οποίο περιλαμβάνει στρατηγικούς άξονες, όπως τη διαφάνεια
σχετικά με την προέλευση και την επεξεργασία των υλικών, καθώς και την εκπαίδευση
των καταναλωτών/-τριών μέσω ενημερωτικών δράσεων. Καταρτίζουν επίσης χρονο-
διάγραμμα ενεργειών με ενδεικτικές δραστηριότητες. Τέλος, προτείνουν δυνατότη-
τες πιστοποίησης, επισημαίνοντας τη σημασία τους για την ενίσχυση της αξιοπιστίας
του προϊόντος. Μέσω αυτής της άσκησης, ενισχύεται η σύνδεση της επιχειρηματικό-
τητας με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Tidd, J. & Bessant, J. (2023). *Διαχείριση καινοτομίας: τεχνολογική, επιχειρηματική και οργανωσιακή αλλαγή*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Μπέλιας, Δ. & Ρωσσίδης, Ι. (2025). *Διοίκηση αλλαγών. Οργανωσιακή αλλαγή και στοιχεία Γνωσιακής Συμπεριφοράς*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Συμπληρωματικές

1. Σταφυλά, Α. (2022). *Διαχείριση σχέσεων πελατών και προμηθευτών & Πληροφοριακά Συστήματα CRM*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αλτιντζή.
2. Σαρρή, Κ. & Λασπίτα, Σ. (2022). *Επιχειρηματικότητα και επιχειρηματικό σχέδιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και η βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων και τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύουν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περιπτώσεων. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ., προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (projects), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσης εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας *κοινότητας μάθησης*, η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και πέρα από αυτή, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τους τρόπους μελέτης των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή τους μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόφωνων και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικο-ακουστικού υλικού, επαγγελματικών περιοδικών, εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, καθώς και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο, αλλά ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις σχετικές με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στη Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας

προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης μπροστά σε απαιτήσεις και αναγκασιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευομένου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας και των εργαστηριακών χώρων στη ΣΑΕΚ όσο και στις επιχειρήσεις που επισκέπτονται για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και το επάγγελμα, αλλά και ευρύτερα, όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89), όπως ισχύει.
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318 Β'/2015), όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμό. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμό. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας.

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

- Ύπαρξη αντισηπτικού σε εμφανές σημείο του εργαστηρίου κατά προτίμηση δίπλα στην είσοδο,
- Τήρηση προσωπικών κανόνων υγιεινής,
- Αερισμός του χώρου με τη χρήση εξαερισμού ή με την ύπαρξη παραθύρων,
- Απαγόρευση καφέ, αναψυκτικών και άλλους είδους ποτών εκτός εμφανιζόμενου νερού με καπάκι σε χώρους εργαστηρίου,
- Κρυφές πρίζες που λαμβάνουν ρεύμα οι ηλεκτρονικές υπολογιστές,
- Καρέκλες που υποστηρίζουν σωστή θέση εργασίας στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, ευστάθεια, ρυθμιζόμενη πλάτη,
- Οθόνες με χαμηλή εκπομπή ακτινοβολίας,
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές με χαμηλή εκπομπή θορύβου,
- Επιφάνειες εργασίας με κατάλληλο ύψος, επαρκείς διαστάσεις και χαμηλή αντανάκλαστικότητα,
- Αερισμός της εργαστηριακής αίθουσας σε όλα τα διαλείμματα,

- Συχνός καθαρισμός της αίθουσας εργαστηρίου,
- Θερμοκρασία και υγρασία σε προβλεπόμενα επίπεδα,
- Τακτική απολύμανση της αίθουσας εργαστηρίου,
- Σχέδιο διαφυγής σε εμφανή σημείο καθώς και φωτισμός έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση κρίσιμου γεγονότος,
- Ύπαρξη εξόδου κινδύνου σε περίπτωση κρίσιμου γεγονότος,
- Ύπαρξη κιτίου πρώτων βοηθειών εντός αίθουσας,
- Δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με αναπηρία,
- Ύπαρξη μέσων πυρασφάλειας και σύντομες οδηγίες χρήσης τους,
- Οδοί διαφυγής που θα ανοίγουν προς τα έξω.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

- Τήρηση προσωπικών κανόνων υγιεινής,
- Συχνό πλύσιμο χεριών,
- Ψυχραιμία στην περίπτωση έκτακτου συμβάντος και τήρηση του σχεδίου διαφυγής χωρίς πανικό,
- Χρήση αντισηπτικού,
- Χρήση ιατρικής μάσκας όταν αυτή είναι υποχρεωτική.

Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού, κατά τη διάρκειά της, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση τους για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ) και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία,⁴ και αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8) ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

4 Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Μέρος Δ' του εκπαιδευτικού εγχειριδίου και που αφορούν τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, τους όρους υλοποίησης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων προέρχονται από το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α' και β' βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α) Προσωρινής απασχόλησης,
- β) Τα νυχτερινά κέντρα,
- γ) Παροχής καθαριότητας και φύλαξης,
- δ) Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών,
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από τη ΣΑΕΚ φοίτηση. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας, ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η πρακτικά ασκούμενος/-η ανά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε και περιγράφει συνοπτικά τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώριση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ' της φοίτησής τους στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτή, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.⁵ Στη συνέχεια, παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκούμενων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά, εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες

5 ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότη/-τρια), στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.

4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ της μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και έπειτα από σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας.
6. Αλλαγή εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης της επιχείρησης και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και περιγράφονται συνοπτικά τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στο χώρο πραγματοποίησης πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για έλεγχο.
10. Υποβολή μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης συμπληρωμένο με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας και την επίδοση του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στον οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου της λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η

την πρακτική άσκηση, για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος, στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπευθύνου/-ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της. Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας» οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε τομείς που σχετίζονται με τμήματα και διευθύνσεις των διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών, των μονάδων του ιδιωτικού ή δημόσιου τομέα, τόσο στον δευτερογενή όσο και στον τριτογενή τομέα της οικονομίας σε φορείς/ επιχειρήσεις όπως:

- Εμπορικές επιχειρήσεις,
- Βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις,
- Εταιρείες παροχής υπηρεσιών,
- Αθλητικούς οργανισμούς,
- Ναυτιλιακές, ξενοδοχειακές και λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις,
- Οικονομικά, χρηματοοικονομικά και λογιστικά τμήματα επιχειρήσεων και οργανισμών,
- Τμήματα marketing, δημόσιων σχέσεων, πωλήσεων, αποθήκης και ανθρωπίνου δυναμικού,
- Τράπεζες, ασφαλιστικές και χρηματοπιστωτικές εταιρείες,
- Εφορίες, υπουργεία, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και σε επιμελητήρια,
- Σε εταιρείες που ασχολούνται με το real estate,
- Σε οποιοδήποτε τμήμα επιχειρήσεων και φορέων ιδιωτικού και δημόσιου τομέα,

και σε θέσεις εργασίας ως υπάλληλοι γραφείου σε διάφορα τμήματα μιας επιχείρησης/οργανισμού όπως οικονομικών και λογιστικών υπηρεσιών, μάρκετινγκ, αποθήκης, χρηματοοικονομικών, ανθρωπίνου δυναμικού και δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας, διοίκησης έργων και στρατηγικού σχεδιασμού.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/-τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκουμένων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας, και μάλιστα υπό πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και οι οποίες δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο, κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, παρέχεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής/αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες και ειδικές προδιαγραφές ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

**Πίνακας 3 /// Ενόττες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Α. «Οργάνωση και διοίκηση επιμέρους τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης/ οργανισμού»	- Εφαρμογή των βασικών αρχών της διοικητικής επιστήμης, - Ανάλυση του περιβάλλοντος της αγοράς και του μείγματος marketing, - Συμμετοχή σε διαδικασίες στελέχωσης της επιχείρησης/οργανισμού, - Αναγνώριση του τύπου οργανωτικής δομής της επιχείρησης/οργανισμού, - Ανάπτυξη τεχνικών δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας, - Ερμηνεία της φορολογικής, εργατικής ασφαλιστικής και εμπορικής νομοθεσίας, - Εφαρμογή των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων, - Δημιουργία εκθέσεων σχετικά με τα οικονομικά μεγέθη της επιχείρησης/οργανισμού, - Έλεγχος των λογιστικών και χρηματοοικονομικών δεδομένων για την παροχή συμβουλών στην επιχείρηση/οργανισμό, - Εφαρμογή της διαδικασίας απογραφής των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, - Αξιοποίηση των βασικών οικονομικών αρχών για την αποδοτικότερη λειτουργία της επιχείρησης/ οργανισμού, - Αξιοποίηση λογισμικών για τη λήψη αποφάσεων, - Ταξινόμηση και αρχειοθέτηση εγγράφων της επιχείρησης.	Θέση εργασίας με την υποστήριξη Η/Υ.

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Β. «Τήρηση και εποπτεία οικονομικών, λογιστικών και φορολογικών καταστάσεων»	• Σχεδιασμός των διαδικασιών έκδοσης στοιχείων που συνδέονται με τις συναλλαγές, • Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σχετικά με τις λογιστικές διαδικασίες, • Εφαρμογή διαδικασίας τήρησης λογιστικών βιβλίων για την κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων, • Ερμηνεία φορολογικής νομοθεσίας για τη συμπλήρωση φορολογικών εντύπων, • Διαχείριση λογισμικών μηχανογράφησης για τη μηχανογραφημένη τήρηση λογιστικών βιβλίων, • Χρησιμοποίηση λογισμικού μηχανογράφησης για εμπορική διαχείριση και μισθοδοσία, • Οργάνωση της διαδικασίας καταγραφής και ορθολογικού ελέγχου των δαπανών, • Έλεγχος διαχείρισης αποθήκης, • Εφαρμογή χρηματοοικονομικής ανάλυσης για τη διεξαγωγή χρηματοοικονομικών αναλύσεων, • Συνεργασία με εταιρείες παροχής λογισμικού μηχανογράφησης για θέματα υποστήριξης, • Σύγκριση χρηματοοικονομικών καταστάσεων εταιρείας με τον ανταγωνισμό.	• Θέση εργασίας με την υποστήριξη Η/Υ, • Πρόγραμμα μηχανογραφημένης λογιστικής, • Πρόγραμμα εμπορικής διαχείρισης, • Πρόγραμμα μισθοδοσίας, • Τυποποιημένα λογιστικά πακέτα και προγράμματα ευρείας χρήσης εταιριών, • Πρόσβαση Η/Υ σε Διαδίκτυο, • Δίκτυο υπολογιστών.
Γ. «Ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας και καινοτομίας» συνέχεια >>	• Συσχετισμός διαδικασιών σύστασης κάθε νομικής μορφής επιχείρησης με κατάλληλη επιχειρηματική δραστηριότητα, • Αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων ως προς τη βιωσιμότητά τους,	• Θέση εργασίας με Η/Υ.

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Γ. «Ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας και καινοτομίας»	• Ιεράρχηση των διαθέσιμων τρόπων χρηματοδότησης για τη νεοφυή επιχειρηματικότητα, • Επιλογή της διαδικασίας λύσης και εκκαθάρισης των επιχειρήσεων, • Σύνταξη επιχειρηματικών πλάνων για άντληση χρηματοδότησης, • Εφαρμογή διαδικασιών αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου και διανομής κερδών, • Ερμηνεία βασικών αρχών δικαίου περί εταιρειών, • Ανάλυση του αντίκτυπου μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας στην τοπική κοινωνία, • Υιοθέτηση καινοτόμων ιδεών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, • Επιλογή του τύπου και τους είδους καινοτομίας που βρίσκει εφαρμογή σε μια επιχείρηση/οργανισμό, • Προσδιορισμός των κριτήριων μετατροπής νεοσύστατης επιχείρησης σε νεοφυή, • Ερμηνεία βασικών αρχών και κανόνων άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας στην ΕΕ, • Οργάνωση δράσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.	

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Δ. «Στρατηγικός σχεδιασμός για τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη της επιχείρησης/ οργανισμού»	• Στρατηγική ανάλυση του εξωτερικού/ μακροπεριβάλλοντος, • Παρουσίαση του εσωτερικού/ μικροπεριβάλλοντος μιας επιχείρησης σύμφωνα με το μοντέλο των Πέντε Δυνάμεων του Porter, • Εφαρμογή της εταιρικής/οργανωτικής αποστολής και του οράματος της επιχείρησης/οργανισμού, • Διάκριση και διαμόρφωση της στρατηγικής, ανά περίπτωση, για μια επιχείρηση/οργανισμό, • Αξιολόγηση των στρατηγικών εξυγίανσης/διάσωσης μιας επιχείρησης, • Δήλωση των στρατηγικών διεθνοποίησης και των τρόπων εισόδου μιας επιχείρησης/οργανισμού, στις διεθνείς αγορές, • Επιλογή τρόπων υλοποίησης μιας στρατηγικής σε μια επιχείρηση, • Διάκριση των χαρακτηριστικών και του μείγματος μάρκετινγκ στις διεθνείς αγορές, • Απορρόφιση μη βιώσιμων επενδυτικών σχεδίων, • Επιλογή πόρων που οδηγούν σε συγκριτικό πλεονέκτημα, • Παρότρυνση για χρήση της πράσινης και της μπλε οικονομίας και των καινοτομιών τους, • Συνεργασία με άλλες εταιρείες στο πλαίσιο ανάπτυξης στρατηγικών συμμαχιών.	• Θέση εργασίας με Η/Υ.

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Ε. «Οργάνωση και διοίκηση επιμέρους έργων»	• Διαμόρφωση του προγραμματισμού και της ορθολογικής χρήσης των πόρων, • Εφαρμογή της έννοιας της διοίκησης έργου για την υλοποίηση πολύπλοκων έργων, • Ερμηνεία της έννοιας του κύκλου ζωής και των σταδίων υλοποίησης του έργου, • Ανάλυση των έργων που υλοποιεί μια επιχείρηση/οργανισμός σε επιμέρους υποέργα, • Αναγνώριση της σημασίας της διασφάλισης ποιότητας κατά την υλοποίηση ενός έργου, • Ανάλυση της διοίκησης έργων και των χαρακτηριστικών της, • Πρόβλεψη των αναγκών σε προσωπικό για την ολοκλήρωση ενός έργου, • Προσδιορισμός των προδιαγραφών που το έργο πρέπει να φέρει με βάση το νομικό πλαίσιο, • Παρουσίαση των τρόπων οργάνωσης και εκτέλεσης των έργων, • Διαχείριση των μεθόδων προγραμματισμού και ελέγχου των έργων, • Παρατήρηση υλοποίησης ενός έργου, για τυχόν αποκλίσεις και για τυχόν επαναπρογραμματισμό του, • Έλεγχος τήρησης του προϋπολογισμού που έχει συνταχθεί, • Δημιουργία διαγράμματος Gantt.	• Θέση εργασίας με Η/Υ.

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1.A • ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ Ή ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ/ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Στην ενότητα αυτή, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν τις βασικές αρχές της διοικητικής επιστήμης, συμβάλλοντας ενεργά στη βελτίωση της λειτουργίας της επιχείρησης ή του οργανισμού όπου πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση. Παράλληλα, αναλύουν το περιβάλλον της αγοράς και το μείγμα μάρκετινγκ (marketing mix), ενισχύοντας τη στρατηγική τοποθέτηση των προϊόντων ή υπηρεσιών. Συμμετέχουν σε διαδικασίες στελέχωσης, αποκτώντας πολύτιμη εμπειρία στην επιλογή και την ένταξη του ανθρώπινου δυναμικού. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, αναγνωρίζουν τον τύπο της οργανωτικής δομής που εφαρμόζεται, κατανοώντας τον τρόπο με τον οποίο αυτός συνδέεται με τη διοικητική λειτουργία και την επίτευξη των στόχων. Παράλληλα, αναπτύσσουν τεχνικές δημοσίων σχέσεων και επικοινωνίας, προωθώντας την εικόνα και τη φήμη της επιχείρησης. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η ερμηνεία της φορολογικής, εργατικής, ασφαλιστικής και εμπορικής νομοθεσίας, η οποία καθορίζει το πλαίσιο εντός του οποίου κινούνται οι επιχειρηματικές δραστηριότητες. Επιπλέον, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εφαρμόζουν τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) σε λογιστικές εγγραφές και διαδικασίες, δημιουργούν εκθέσεις που αποτυπώνουν τα οικονομικά μεγέθη της επιχείρησης ή του οργανισμού και διενεργούν ελέγχους σε λογιστικά και χρηματοοικονομικά δεδομένα με στόχο την παροχή συμβουλών και την υποστήριξη της λήψης αποφάσεων. Στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης, περιλαμβάνεται επίσης η εφαρμογή της διαδικασίας απογραφής των περιουσιακών στοιχείων, με σκοπό την ακριβή αποτύπωση της οικονομικής κατάστασης. Παράλληλα, αξιοποιούν τις βασικές αρχές της οικονομικής επιστήμης για την αποδοτικότερη λειτουργία της επιχείρησης ή του οργανισμού, χρησιμοποιούν εξειδικευμένα λογισμικά για τη λήψη αποφάσεων και συμβάλλουν στην ορθή ταξινόμηση και αρχειοθέτηση των εγγράφων, διασφαλίζοντας την οργανωμένη και αποτελεσματική διαχείριση των πληροφοριών. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, αναπτύσσουν ουσιαστικές επαγγελματικές δεξιότητες και αποκτούν την εμπειρία που είναι απαραίτητη για την επιτυχημένη είσοδό τους στην αγορά εργασίας.

5.1.B • ΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Στην ενότητα αυτή, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ασχολούνται με τη συστηματική ανάπτυξη δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη λογιστική, τη φορολογική διαχείριση και τη

χρηματοοικονομική ανάλυση. Καταρχάς, συμμετέχουν στον σχεδιασμό των διαδικασιών έκδοσης στοιχείων που συνδέονται με τις συναλλαγές της επιχείρησης, διασφαλίζοντας την ακρίβεια και την τήρηση των κανονισμών. Παράλληλα, παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες αναφορικά με τις λογιστικές διαδικασίες, υποστηρίζοντας τη βελτίωση των εσωτερικών λειτουργιών και τη συμμόρφωση με τα ισχύοντα πρότυπα. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εφαρμόζουν τη διαδικασία τήρησης λογιστικών βιβλίων, συμβάλλοντας στην κατάρτιση ακριβών χρηματοοικονομικών καταστάσεων που αποτυπώνουν την οικονομική εικόνα της επιχείρησης. Ιδιαίτερο ρόλο κατέχει η ερμηνεία της φορολογικής νομοθεσίας, με στόχο τη σωστή συμπλήρωση φορολογικών εντύπων και την αποφυγή λαθών ή παραλείψεων. Παράλληλα, αναλαμβάνουν τη διαχείριση λογισμικών μηχανογράφησης για την αυτοματοποιημένη τήρηση λογιστικών βιβλίων, διευκολύνοντας τη ροή δεδομένων και την ακρίβεια της πληροφόρησης. Επιπλέον, χρησιμοποιούν εξειδικευμένα λογισμικά μηχανογράφησης για την εμπορική διαχείριση και τη μισθοδοσία, συμβάλλοντας στην αποτελεσματική παρακολούθηση των πωλήσεων και του προσωπικού. Στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης, οργανώνουν τη διαδικασία καταγραφής και ελέγχου των δαπανών, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα της οικονομικής διαχείρισης. Ελέγχουν τη διαχείριση της αποθήκης, διασφαλίζοντας την ακρίβεια στην καταγραφή και τη διακίνηση των αποθεμάτων. Παράλληλα, εφαρμόζουν τεχνικές χρηματοοικονομικής ανάλυσης για τη διεξαγωγή χρηματοοικονομικών αξιολογήσεων, εντοπίζοντας ισχυρά και αδύναμα σημεία στη λειτουργία της επιχείρησης. Συνεργάζονται με εταιρείες παροχής λογισμικού μηχανογράφησης για την αντιμετώπιση θεμάτων τεχνικής υποστήριξης, προάγοντας την αποτελεσματικότητα των πληροφοριακών συστημάτων. Τέλος, συγκρίνουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης με αυτές του ανταγωνισμού, αναλύοντας τις επιδόσεις και υποστηρίζοντας τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων για τη μελλοντική ανάπτυξη.

5.1.Γ • ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Στην ενότητα αυτή, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εμβαθύνουν σε κρίσιμες δεξιότητες που αφορούν τη σύσταση, τη λειτουργία και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Ξεκινούν με τον συσχετισμό των διαδικασιών σύστασης κάθε νομικής μορφής επιχείρησης με την κατάλληλη επιχειρηματική δραστηριότητα, εντοπίζοντας τις ιδιαιτερότητες κάθε επιλογής. Προχωρούν στην αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων, αναλύοντας τη βιωσιμότητα και τη δυναμική τους στην αγορά. Παράλληλα, ιεραρχούν τους διαθέσιμους τρόπους χρηματοδότησης, εστιάζοντας την προσοχή τους στις ανάγκες της νεοφυούς επιχειρηματικότητας. Επίσης, εξετάζουν τη διαδικασία λύσης και εκκαθάρισης επιχειρήσεων, επιλέγοντας την κατάλληλη στρατηγική ανά περίπτωση. Στηρίζουν την ανάπτυξη επιχειρηματικών πλάνων, με στόχο την άντληση χρηματοδότησης μέσω τεκμηριωμένων και αποτελεσματικών παρουσιάσεων. Εξοικειώνονται με τις διαδικασίες αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου και διανομής κερδών, ενισχύοντας

τις γνώσεις τους στη διαχείριση εταιρικών μεταβολών. Παράλληλα, δίνουν έμφαση στην ερμηνεία των βασικών αρχών του δικαίου των εταιρειών, αναγνωρίζοντας τη νομική βάση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Δίνουν έμφαση στην ανάλυση του αντίκτυπου μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας στην τοπική κοινωνία, αναδεικνύοντας τη σημασία της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας. Διερευνούν την υιοθέτηση καινοτόμων ιδεών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών και επιλέγουν το είδος της καινοτομίας που είναι καταλληλότερο για κάθε οργανισμό. Ολοκληρώνουν τη δράση τους προσδιορίζοντας τα κριτήρια που οδηγούν στη μετατροπή μιας νεοσύστατης επιχείρησης σε νεοφυή (start-up), ερμηνεύοντας τους κανόνες επιχειρηματικότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και οργανώνοντας δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ), ενισχύοντας τη σύνδεση της επιχείρησης με την κοινωνία.

5.1.Δ • ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ/ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Στην ενότητα αυτή, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες αναπτύσσουν δεξιότητες στρατηγικής ανάλυσης και επιχειρηματικής σκέψης. Ξεκινούν με τη στρατηγική ανάλυση του εξωτερικού-μακροπεριβάλλοντος, εντοπίζοντας τους παράγοντες που επηρεάζουν τη δραστηριότητα της επιχείρησης ή του οργανισμού και εφαρμόζοντας το μοντέλο των Πέντε Δυνάμεων του Porter για την αναγνώριση της δυναμικής του ανταγωνισμού και των ευκαιριών στην αγορά. Παράλληλα, παρουσιάζουν και αναλύουν το εσωτερικό-μικροπεριβάλλον της επιχείρησης. Οι ασκούμενοι/-ες συμβάλλουν στην εφαρμογή της εταιρικής αποστολής και του οράματος του οργανισμού, ενισχύοντας τη σύνδεση των στρατηγικών στόχων με τη συνολική ταυτότητα της επιχείρησης. Διακρίνουν και διαμορφώνουν την κατάλληλη στρατηγική ανά περίπτωση, προσαρμόζοντας τις επιλογές τους στις τρέχουσες ανάγκες και τις προοπτικές ανάπτυξης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αξιολόγηση στρατηγικών εξυγίανσης και διάσωσης επιχειρήσεων, προκειμένου να διασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους σε περιόδους κρίσης. Στο πλαίσιο της διεθνοποίησης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες προσδιορίζουν στρατηγικές εισόδου στις διεθνείς αγορές και αναλύουν τους διαθέσιμους τρόπους υλοποίησής τους. Παράλληλα, διακρίνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και το μείγμα μάρκετινγκ (marketing mix) στις διεθνείς αγορές, αναδεικνύοντας τη σημασία της προσαρμοστικότητας. Ικανότητες αναπτύσσονται επίσης και στην απόρριψη μη βιώσιμων επενδυτικών σχεδίων, γεγονός που ενισχύει την κριτική τους ικανότητα κατά την επιλογή επενδύσεων. Επιπλέον, οι ασκούμενοι/-ες επιλέγουν και αξιοποιούν πόρους που οδηγούν σε συγκριτικό πλεονέκτημα, προωθώντας την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης. Τέλος, ενισχύουν τη χρήση πρακτικών της πράσινης και της μπλε οικονομίας, καθώς και σχετικών καινοτομιών για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ενώ συμμετέχουν ενεργά στη συνεργασία με άλλες εταιρείες στο πλαίσιο στρατηγικών συμμαχιών, στηρίζοντας τη μακροπρόθεσμη επιχειρηματική εξέλιξη.

5.1.E • ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΡΓΩΝ

Στην ενότητα αυτή, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εμβαθύνουν στις βασικές αρχές της διοίκησης έργου (project management) και της αποτελεσματικής διαχείρισης των πόρων. Αρχικά, ασχολούνται με τη διαμόρφωση του προγραμματισμού και την ορθολογική χρήση των διαθέσιμων πόρων, επιδιώκοντας τη βέλτιστη κατανομή τους. Παράλληλα, εφαρμόζουν τις αρχές της διοίκησης έργου συμμετέχοντας στην υλοποίηση πολύπλοκων έργων και καλλιεργώντας ουσιαστικές δεξιότητες οργάνωσης και συντονισμού. Εστιάζουν την προσοχή τους στην ερμηνεία της έννοιας του κύκλου ζωής του έργου και των σταδίων υλοποίησής του, προκειμένου να εντοπίζουν τα κρίσιμα σημεία κάθε φάσης. Αναλύουν τα έργα που υλοποιεί η επιχείρηση ή ο οργανισμός, διασπώντας τα σε επιμέρους υποέργα για την καλύτερη διαχείριση και επίβλεψή τους. Παράλληλα, αναγνωρίζουν τη σημασία της διασφάλισης της ποιότητας κατά την υλοποίηση ενός έργου, κατανοώντας τη σύνδεσή της με την επιτυχία και τη βιωσιμότητα των τελικών αποτελεσμάτων. Οι ασκούμενοι/-ες συμμετέχουν στην ανάλυση της διοίκησης έργων και των βασικών χαρακτηριστικών της, δίνοντας έμφαση στον συντονισμό των επιμέρους ενεργειών. Προβλέπουν τις ανάγκες σε προσωπικό για την ολοκλήρωση κάθε έργου και προσδιορίζουν τις προδιαγραφές που πρέπει να πληρούνται με βάση το ισχύον νομικό πλαίσιο. Παρουσιάζουν διαφορετικούς τρόπους οργάνωσης και εκτέλεσης έργων, συγκρίνοντας τις εναλλακτικές μεθόδους με σκοπό τη βέλτιστη εφαρμογή τους στην πράξη. Τέλος, αναλαμβάνουν τη διαχείριση των μεθόδων προγραμματισμού και ελέγχου των έργων, παρατηρώντας την υλοποίηση για πιθανές αποκλίσεις και προτείνοντας επαναπρογραμματισμούς όταν αυτό απαιτείται. Στο πλαίσιο αυτό, ελέγχουν συστηματικά την τήρηση του προϋπολογισμού που έχει συνταχθεί και δημιουργούν χρονοδιαγράμματα Gantt (Gantt charts), υποστηρίζοντας την έγκαιρη παρακολούθηση της προόδου και τη διαφάνεια σε όλη την εκτέλεση του έργου.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης, απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας, αλλά και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που συμμετέχει στη μαθησιακή διαδικασία και το οποίο περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτόν, η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης, ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίξει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την απόκτηση νέων εμπειριών, ώστε να εισέλθει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας, το οποίο παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω της ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα, από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευομένων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτείται, τις συνθήκες κάτω τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανόησουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation), κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνάει διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζόμενες θέσεις εργασίας, μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και, κατά συνέπεια, τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο, δεν συνιστάται για τις ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδικευση και οι οποίες χρειάζονται χρόνο, επομένως ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του τον περιορισμένο χρόνο (εξάμηνο) υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

Α | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αγαλλοπούλου, Π. (2016). *Βασικές έννοιες Αστικού Δικαίου* (4η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Αθανασάκης, Ρ. & Ρεβάνογλου, Α. (1995). *Το μηχανογραφημένο λογιστήριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Αληφαντής, Γ. Σ. (2020). *Αμοιβές και έξοδα προσωπικού*. Αθήνα: Εκδόσεις Διπλογραφία.
- Αποστολόπουλος, Θ. & Καϊτσας, Γ. (2020). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3788>
- Αποστόλου, Α. (2015). *Ανάλυση Λογιστικών – Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3760?locale=el>
- Armstrong, G. & Kotler, P. (2022). *Εισαγωγή στο Marketing* (μτφρ. Α. Μεταξάς). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Αρναούτογλου, Ε. (2015). *Δημόσιες σχέσεις, μια σύγχρονη προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Ασπρίδης, Γ. Μ., Τσέλιος, Δ. & Ρωσσίδης, Γ. Φ. (2018). *Επιχειρησιακές επικοινωνίες. Θεωρητική και πρακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Βαξεβανίδου, Μ. & Ρεκλείτης, Π. (2019). *Διοίκηση ανθρώπινων πόρων. Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
- Βασιλειάδης, Λ. Δ. (2021). *Επιχειρηματικότητα και καινοτομία. Σύγχρονες προσεγγίσεις και πρακτικές διαχείρισης*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρα.
- Βασιλείου, Δ. & Ηρειώτης, Ν. (2018). *Χρηματοοικονομική διοίκηση: θεωρία και πρακτική* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

- Βασιλείου, Δ., Ηρειώτης, Ν. & Μπάλιος, Δ. (2019). *Αρχές Χρηματοοικονομικής Λογιστικής. Χρηματοοικονομική ανάλυση και λήψη αποφάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Βλησμάς, Ο., Μπάλλας, Α. & Χέβας, Δ. (2024). *Λογιστική Κόστους: θεωρία και εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Burns, P. (2020). *Επιχειρηματικότητα και μικρές επιχειρήσεις: εκκίνηση, ανάπτυξη και ωριμότητα* (μτφρ. Π. Καναβός). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Γαλάνης, Β. (1995). *Μηχανογραφημένη Λογιστική*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. (2024). *Οδηγός Σπουδών της ειδικότητας «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας»*. Ανακτήθηκε από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>
- Γεωργόπουλος, Ι. Δ. & Ρεβάνογλου, Α. Μ. (2022). *Χρηματοοικονομική Λογιστική και Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
- Γκλαβά, Μ. (2021). *7 σε 1 Windows 10, Office 2019/Microsoft 365*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
- Γούναρης, Σ. & Καραντινού, Κ. (2014). *Μάρκετινγκ Υπηρεσιών* (3η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- De Andrés, V. & Andrés, F. (2011). *Απόλυτη αυτοπεποίθηση για μια καλύτερη ζωή. Ανάπτυξε τη συναισθηματική νοημοσύνη και την αυτοεκτίμησή σου, απόκτησε κίνητρα*. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη.
- Δημητράς, Α. & Βρέντζου, Ε. (2015). *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/4964>
- Δημητριάδης, Α. (2019). *Διοίκηση – Διαχείριση έργου: Project Management* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Δημητριάδης, Σ. & Τζωρτζάκη, Α. (2010). *Μάρκετινγκ: αρχές, στρατηγικές, εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.

- Δημοπούλου-Δημάκη, Ι. (2013). *Γενική Λογιστική. Χρηματοοικονομική προσέγγιση: προετοιμασία – ερμηνεία – χρήση των λογιστικών πληροφοριών*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Δράκος, Α. & Καραθανάσης, Γ. (2017). *Χρηματοοικονομική διοίκηση των επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Εφραιμίδης, Ι. & Φίλης, Α. (1999). *Λογιστική Εταιριών*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.
- Himstreet, W., Baty, W. & Lehman, C. (2002). *Επιχειρησιακές επικοινωνίες* (μτφρ. Ι. Γεντέκου). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Καλαμαράς, Ν. & Καλαμαρά, Α. (2013). *Γενική Λογιστική: θεωρία και εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Καραγεώργος, Δ. (2010). *Στατιστική: Περιγραφική & Επαγωγική. Μια διδακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλα.
- Καραγεώργος, Δ., Κόκλα, Α. & Παπακωνσταντίνου, Ε. (2009). *Στατιστική επιχειρήσεων – Β΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3789>
- Καραγιάννης, Ι., Καραγιάννη, Ε. & Καραγιάννης, Δ. (2021). *Εργατικά – Μισθοδοσίες – Ασφαλιστικά -Παραδείγματα – Δηλώσεις στην Πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιωάννης Καραγιάννης και Αικατερίνη Καραγιάννη .
- Καραγιώργος, Θ. (2019). *Εφαρμοσμένη Λογιστική Εταιριών. Σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Θεοφάνη Καραγιώργου.
- Κιόχος, Α., Κιόχος, Π. & Μπενέκη, Χ. (2016). *Οικονομικά Μαθηματικά*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένη Κιόχου.
- Κιόχος, Π. (1993). *Περιγραφική Στατιστική*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Κιόχος, Π. & Πανάγου, Β. (2015). *Χρηματοοικονομική Διοίκηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελένη Κιόχου.
- Κόντης, Θ. (2001). *Επιχειρησιακές επικοινωνίες*. Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.

- Κορομηλάς, Γ. (2017). *Φορολογικές σημειώσεις 2017*. Αθήνα: Εκδόσεις Tax Advisors.
- Κορρές, Γ. Μ. & Λιαργκόβας, Π. Γ. (2009). *Οικονομική των Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Κοτταρά, Χ. (2022). *Μηχανογραφημένη Λογιστική (Έξυπνος οδηγός για γρήγορη εκμάθηση)*. Αθήνα: Εκδόσεις 24 Γράμματα.
- Κοττώρης, Σ. Δ. (2013). *Δημιουργώ τη δική μου επιχείρηση*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης. Ανακτήθηκε από: <https://www.openbook.gr/dimiourgw-ti-diki-mou-epixeirisi/>
- Lambert, J. & Frye, C. (2020). *Ελληνικό MS Office 2019 βήμα βήμα* (μτφρ. Π. Καναβός). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Larson, E. W. & Gray, C. F. (2018). *Διοίκηση έργων. Η διαδικασία διοίκησης* (μτφρ. Π. Καναβός). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Λιάπης, Κ. Ι., Χύτης, Ε. Θ. & Γαλανός, Χ. Λ. (2021). *Λογιστική εταιρειών, φορολογία και εταιρικοί μετασχηματισμοί*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Μάλαμας, Φ. (2016). *Φορολογία Νομικών Προσώπων Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Μαμαλής, Π., Καψή, Θ., Τόλης, Ε., Μιχαήλογλου, Σ. & Πρίντεζης, Γ. (2008). *Στατιστική: εφαρμογές στη διοίκηση – οικονομία – επιχειρήσεις*. Αθήνα: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ). Ανακτήθηκε από: <https://www.openbook.gr/statistiki-efarmoges-sti-doiikisi-oikonomia-epicheiriseis/>
- Μάρκου, Ι. Π. (2010). *Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Martocchio, J. J. (2022). *Διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού* (μτφρ. Α. Βεργίδου). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Meredith, J. R., Mantel, S. J. Jr. & Shafer, S. M. (2020). *Διοίκηση έργων. Μια διοικητική προσέγγιση* (μτφρ. Μ. Γεράνιος & Γ. Κοντός). Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
- Μονοβασίλης, Θ. & Καλογηράτου, Ζ. (2016). *Οικονομικά Μαθηματικά [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/1221>

- Morris, T. & Goldsworthy, S. (2017). *Σύγχρονες δημόσιες σχέσεις* (μτφρ. Γ. Νικολάου). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Μπατσινίλας, Ε. & Πατατούκας, Κ. (2017). *Σύγχρονη Λογιστική, σύμφωνα με τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα και με αναφορά κατά θέμα στα διεθνή λογιστικά πρότυπα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Μπέλιας, Δ. & Ρωσσίδης, Ι. (2025). *Διοίκηση αλλαγών. Οργανωσιακή αλλαγή και στοιχεία Γνωσιακής Συμπεριφοράς*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Μπουραντάς, Δ. (2015). *Εισαγωγή στη διοίκηση επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Mullins, L. J. & Gill, C. (2015). *Μάνατζμεντ και Οργανωσιακή Συμπεριφορά* (μτφρ. Ι. Κατσέλη). Αθήνα: Εκδόσεις Utopia.
- Νούλας, Α. & Μεσσής, Π. (2024). *Χρηματοοικονομική διοίκηση. Επενδυτικές και χρηματοδοτικές αποφάσεις* (3η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Ντάνος, Α. & Μπουσλή, Ε. (2009). *Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου. Γενικό Μέρος. Βιομηχανική ιδιοκτησία και ανταγωνισμός. Εμπορικές εταιρείες. Αξιόγραφα. Πτωχευτικό Δίκαιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Δηρός.
- Ξαρχάκος, Κ. & Καρολίδης, Δ. (2023). *Μαθαίνετε εύκολα Microsoft Office 2021*. Αθήνα: Εκδόσεις Άβακας.
- Οικονομίδης, Α., Καρατζόγλου, Β. & Χατζιδάκη, Θ. (2018). *Χρήση και εφαρμογές του Excel στην οικονομία και τη διοίκηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Παναγόπουλος, Κ. (2016). *Εισαγωγή στο Δίκαιο. Γενικές Αρχές Ι*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Παπαδημητρίου, Δ. (2004). *Διοίκηση αθλητικών οργανισμών και επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- Πετρίδου, Ε. (2011). *Διοίκηση – Μάνατζμεντ: μια εισαγωγική προσέγγιση* (3η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σοφία.
- Πρασάς, Β. (2021). *Εργατική Νομοθεσία και Μισθοδοσία. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Οικονομικές Εκδόσεις.

- Πρωτοπαπαδάκης, Ι. Ν. (2021). *Δημόσιες σχέσεις* (2η έκδοση), (επιμ. Γ. Γεωργόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Ρεβάνογλου, Α. (1995). *Το μηχανογραφημένο λογιστήριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Ρόκας, Ν. (2019). *Εμπορικές εταιρίες* (9η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Σαμαντά, Ε. & Κυριαζόπουλος, Π. (2014). *Εισαγωγή στο Marketing. Χθες, σήμερα, αύριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή.
- Σαρρή, Κ. & Λασπίτα, Σ. (2022). *Επιχειρηματικότητα και επιχειρηματικό σχέδιο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Σαρσέντης, Β. Ν. & Παπαναστασάτος, Α. Σ. (2008). *Λογιστική εταιριών. Με εκτενείς αναφορές στα διεθνή λογιστικά πρότυπα και προσαρμοσμένη στον νόμο 3604/2007*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Schermerhorn, J. R. (2012). *Εισαγωγή στο Μάνατζμεντ* (μτφρ. Μ. Θ. Ανθρωπέλος & Σ. Ξεσφίγγη). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Σγουρινάκης, Ν. (2015). *Οικονομικά Μαθηματικά – Εφαρμοσμένα. Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες οικονομικές πράξεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Σγουρινάκης, Ν. (2023). *Λογιστική του Κόστους*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Σερελέα, Γ. (1991). *Εμπορικό Δίκαιο* (Μέρη Α' και Β'), [Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά]. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
- Σιώμκος, Γ. Ι. (2018). *Στρατηγικό Μάρκετινγκ* (5η έκδοση). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Σταματόπουλος, Δ. & Καραβοκύρης, Α. (2020). *Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων. Ανάλυση – Ερμηνεία* (Δίτομο). Αθήνα: Εκδόσεις Forin – Σταματόπουλος.
- Σταφυλά, Α. (2022). *Διαχείριση σχέσεων πελατών και προμηθευτών & Πληροφοριακά Συστήματα CRM*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αλτιντζή.

- Στεφάνου, Κ. Ι. (2019). *Εφαρμογές Λογιστικής & Εμπορικής Διαχείρισης με Η/Υ* (3η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Στεφάνου, Κ. (2019). *Χρηματοοικονομική λογιστική. Με βάση τα Ελληνικά και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Συλλογικό Έργο. (2018). *Γενικός κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (GDPR)* (επιμ. Λ. Κοτσαλής & Κ. Μενουδάκος). Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Ταμπακάς, Β. & Γουγάς, Β. (2017). *Εφαρμογές των Υπολογιστικών Φύλλων στην οικονομία και διοίκηση*. Πάτρα: Εκδόσεις Gotsis.
- Τζωρτζάκη, Α. & Τζωρτζάκης, Κ. (2002). *Μάρκετινγκ – Μάνατζμεντ, η ελληνική προσέγγιση: αρχές, στρατηγικές, εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Τζωρτζάκης, Κ. Μ. (2021). *Διοίκηση ανθρωπίνων πόρων (+ e-HRM, ψηφιακή προσέγγιση και εφαρμογές)*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Tidd, J. & Bessant, J. (2023). *Διαχείριση καινοτομίας: τεχνολογική, επιχειρηματική και οργανωσιακή αλλαγή*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Τριάντος, Ν. (2013). *Αστικό Δίκαιο. Επιτομή*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Τσακλαγκάνος, Α. Α. (2017). *Εισαγωγή στην οικονομική των Επιχειρήσεων* (3η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.
- Τσιατούρας, Φ. (2010). *Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Κωδικοποίηση, ανάλυση, ερμηνεία*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
- Τσιρίκας, Α. (2017). *Οργάνωση και διοίκηση έργων. Πλήρης οδηγός μελέτης και εφαρμογής*. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Τσιτσάκης, Χ. (2014). *Εισαγωγή στη Λογιστική Κόστους*. Χαλκίδα: Ιδιωτική έκδοση.
- Φίλος, Γ. & Λιάπης, Κ. Ι. (2017). *Λογιστική και Οικονομική των Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Wessels, W. (2003). *Οικονομική* (μτφρ. Τ. Παπαϊωάννου). Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Weverka, P. (2023). *Οδηγός του Microsoft Office 2021. Όλα σε ένα* (μτφρ. Μ. Γκλαβά). Αθήνα: Εκδόσεις Γκιούρδα.

Χατζής, Α. (2018). *Αναλυτική λογιστική διαχείριση κόστους: θεωρία – ασκήσεις*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αγαθή Κουλίδου ΙΚΕ.

Χολέβας, Γ. (2001). *Οργάνωση και Διοίκηση (Management)*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Χριστοφιλόπουλος, Δ. Γ. (1988). *Εισαγωγή στο Δίκαιο. Βασικοί θεσμοί Ιδιωτικού Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Χυτήρης, Λ. Σ. (2018). *Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων – HRM Human Resource Management*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Varian, H. R. (2003). *Intermediate Microeconomics* (6th edition). London-New York: W.W. Norton & Company.

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη Τράπεζα Θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. DOI: 10.2801/4492TI-RF-18-002-EN-NISBN: 978-92-896-2712-2/12/2018.
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June, 9, 2020, from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/С 189/01). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

Νόμος υπ' αρ. 4763/2020 «Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).

Υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3 Απόφαση Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» (ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021).

Υπ' αρ. Κ5/97484 Απόφαση Υπουργών Οικονομικών – Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – Υγείας «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).

Υπ' αρ. Κ1/118932/2017 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης – Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας «Ρύθμιση θεμάτων επιδότησης και ασφάλισης της Μαθητείας των σπουδαστών των δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)» (ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017).

Υπ' αρ. Κ1/54877/2017 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων «Τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1245/Β/11-4-2017).

Υπ' αρ. 5954/2014 Απόφαση Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

Υπ' αρ. 110998/2006 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών – Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας «Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων» (ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

